

ANTONII

MVSAE BRASAVO-
li Ferrariensis, Examen o-
mnium Syruporum,
quorum publi-
cus vsus
est.

Omnia ab autore recognita.

CVM INDICE.

LUGDVNI,
Apud Gulielmum de Millis,
M. D. XLV.

ANNI DOMINI

MDCCLXXV

IN CAESARIS PALATII

SECRETARIATU

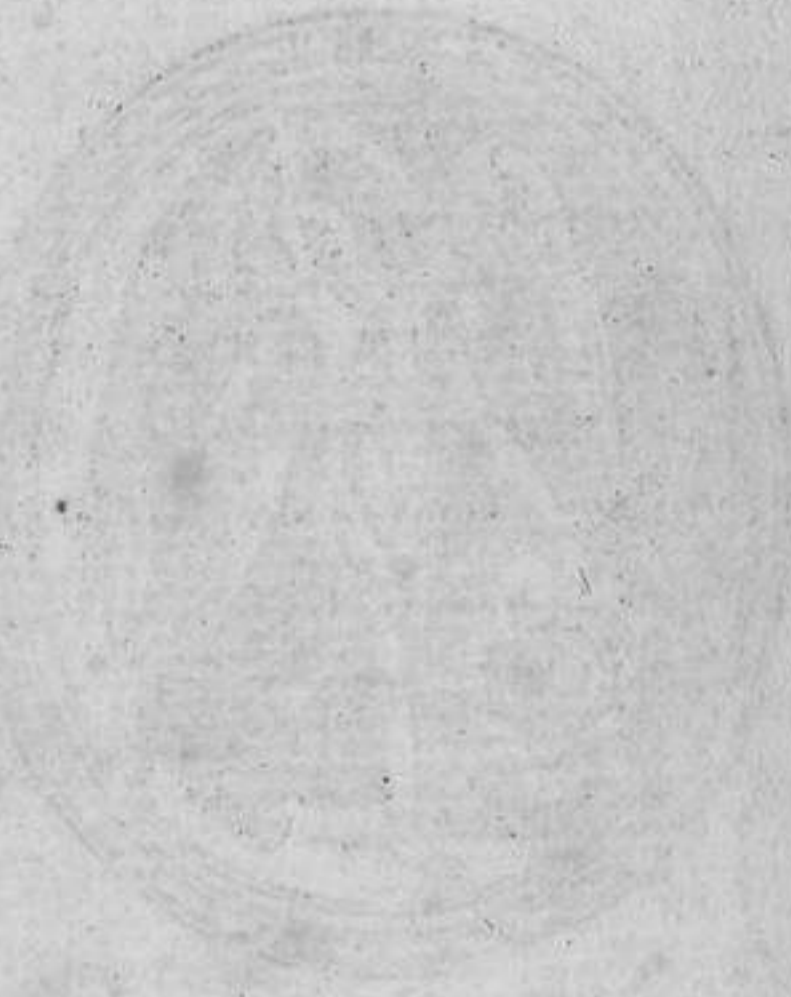
ACTUM

IN

CAUSA

REACTORUM

REACTORUM

IN

REACTORUM

REACTORUM

3

A D I L L V S T R I S S .

vnà & pudicissimam virginem

ELLEONORAM ESTEN-

SEM, Antonius Musa

Brasauolus be-

ne age-

re.

ANTI Q V O R V M M O S

fuit, & hoc etiam tempore
seruatur, si quis opus ali-
quod egregium parasset, ali-
cui principi, aut nobilissi-
mo Heroi nuncupare: ne in vulgus abs-
que patrono, & tutore prodiret. Res
profectò à nemine qui mentis compos
sit, detrectanda, sed tamen quæ nos ab
incepto repellat, ne videamur partus no-
stros egregios putare: quos potius ab-
ortiuos, & prociduos arbitramur. Ta-
men quicquid sit, quum præcedentibus
mensibus de Syrupis inter nos sermo in-
cidisset, & tu de hac materia doctè &
abundè differuisses, visum est mihi, nul-
li magis conuenire, quàm tibi: quæ non
modò Magdalenam imitata es, huius

mundi illecebris & deliramentis spretis, rerum diuinarum contemplationi vacas : sed plerunque etiam Marthæ fatigantis officio fungeris, vt triplici corona digna sis. Prima, quia sponte nullo monitore, nec infantia dissuadente, imò illustrissimo patre primis motibus obuiante & reluctante, sacratissimam hanc religiosarum frequentiam ingredi curasti : frequentiam inquam pudicissimarum virginum & sanctarum, matronam beatam Claram imitantium, quam corporis CHRISTI VIRGINIVM vocant, & quam nullus alter Vestalium Virginum cœtus in tota Italia sanctitate ac miraculis superat. Hic tu spiritui & orationibus vacas, & statutis horis te totam contemplationi præstas. Secunda corona est, quia illis horis, quibus vel aliæ dormiunt, vel mechanico operi incumbunt, tu apparandis & cōcinnandis pharmacis diligentē operam præstas. Quod opus, vtpote plenum charitatis, dignum est vt à te fiat: nempe sic conforores alias ægras iuuare potes : & ita veluti altera Martha sollicita es circa frequens ministerium.

sterium. Tertia corona, quia Diui ALPHONSI Ferrariæ Ducis filia, quum maritum principem, ex summis Italiae proceribus sperare posses, tu potius puerum IESVM, dulcem Mariæ natum, pulcherrimum, deliciosissimum, qui eadem semper virenti ætate, eadem pulcherrima pulchritudine, eisdem semper probissimis moribus in sponsum elegisti: quem cognoscere totis viribus studes illustrissima Virgo, cognitum laudare, laudatum amare, amatum venerari, veneratum exprimere, expressum imitari, vt denique cum eo immortalis felicitate perfruaris. Hic est ille prædulcis, & præpotens sponsus, qui te non oppidi dominam, non vrbis Ducissam, non provinciæ reginam, non Christianorum imperatricem, sed totius cœli, & paradisi deliciarum participem faciet. Igitur illustrissima hunc sequi studeas, hunc imitari, hunc totis viribus amare: vt vna sis ex prudentibus quinque virginibus, quæ oleum sibi statuto tempore compararunt, vt aduenienti sponso IESV sine mora possis occurrere, & in eius amore

semper conquiescere : Vt cum Phocylide concludam, vnâ cum sanctis Sororibus, *σωτὴν ἐκτελείοι τ' ἀγαθὴν μέχρι γήραος ἁλῶ*, id est, Vitam perficite malorum immunem vsque ad senectutis limen. Sed cur Noctuas Athenas porto ? aut Angelos bene agere instruo ? Accipe igitur Elleonora illustrissima, de Syrupis libellum : vt, quum Martha officio fungeris, in his componendis aliorum errores corrigas.

Vale Virgini-
num pu-
di-
cissima.

I N E X A M E N O M N I V M

Syruporum eximij Philosophi &
 Medici Antonij Musæ
 Brasauoli, Franci=
 sci Bouij Fer=
 rarien=
 sis

E P I G R A M M A.

Qui prius exactè Medicamina quæq; recenset
 Simplicia, ac uires, sint quibus illa, docet.
 M V S A, Syruporum totam hic ANTONIVS artem
 Explicat, & priscos æquat honore uiros.
 Hanc sacra Atestinæ Virgo noua gloria gentis
 Luminibus placidis Elleonora legit.
 Doctior hinc Medicus, mage Pharmacopola peritus
 Hinc componendi pharmaca, abire potest.
 Hinc necis humanæ, Medicinæ inscitia turpis
 Causa aberit. Vitam lux patefacta feret.
 Haud necis humanæ causa inuidiosa feretur.
 Iam Medicina, quod est, ipsa salubris erit.
 Arte sine ingenium cæcum est, ars ipsa remoto
 Officio, manca est, hoc sine penè nihil.
 Non sat Aristotelis, magniq; arcana Platonis
 Nosse, licet uiuo singula fonte petas:
 Socratico hic sophiam uoluit deducere ritu
 Cœlitus, atq; hominum consuluisse bonis.

EXAMEN⁹

OMNIUM SYRUPORUM,

quorum in publicis officinis usus est, Antonio

Musa Brasauolo

Ferrariensi

autore.

BRASAVOLVS, SENEX

PHARMACOPOLA.

EVSHVS. Quorsum SENEX,

tam rapidè, tamq; celeri cursu properas? qui testudineo gradu alioqui tuo huic antiquissimo mulo insidens incedere soleas?

BRASAVOLVS. Ad cœnam uocor: hanc enim diem hucusq; ie-

iunus transiui. SENEX. Quir tu quem medicè uiuere oportet, uentriculum tam longo spatio inanem esse permisisti? Fortè heri uespera pleniori cœna usus es, quæ ad hanc usque horam te saturum fecerit. BRA. Non equidem: sed in Diui Ioannis uenerationem, pro qua omnes Christiani hodie ieiunant, id est semel in die comedunt, & ego eundem morem seruare institui. SEN. Ad prandium igitur uocaris, non ad cœnam. BRAS. Vtrunq; si-

A S

mul

mul expediam. S E N. Quur in meridie pransas non es,
 ut est omniũ ferè communissimus mos? B R A. Ut uxora-
 cula meæ, & alijs domesticis mulierculis satisfacerem,
 atq; morem geram. S E N. O' te miserum atq; infortunat-
 tum. Igitur mulierculis pares? B R A. Et pareo, & pa-
 rent. S E. De me actum esset, si in re uel tantilli momẽ-
 ti uxori meæ aures porrigerem, & annuerẽ. B R A. Ta-
 men difficile est fœminam cogere. S E N. Difficilimum.
 B R A. Quomodo igitur continuo domi non certas? S E.
 Imò nulli sunt dies, uel nulla saltem hebdomas, quæ rixis,
 clamoribus, & contumelijs coniugalibus careat. B R A.
 Ego potius econtrario dicã, O' te miserrimum, atq; in-
 felicissimum, qui continuam rixarum & contumeliarum
 pestem domi alas. S E. Quis ille est adeò temperans, &
 modestia præditus, qui uxorem ducens ab his temperare
 possit? B R A. Ego is sum, licet parum modestus, & pa-
 rum temperans, tamen septimus agitur annus postquam
 uxore duxi. Nunquam uerò eam uel iratus turpi nomine
 aut contumelioso appellauit, & ad hoc usq; tempus adeò
 tranquillè unà uiximus, ut nullus uel religiosarum cœtus
 pacatior inueniri possit. S E N. At ego primis protinus
 diebus institui, nunquam suo nomine uxorem meam uo-
 care: sed continuo aut belluam, aut mendicam, aut scor-
 tum, aut alio simili nomine, quoties opus est uocare eã,
 appello. B R A S. Ego autem meam non solum suo nomi-
 ne, sed etiam honestiori eam appello, quæ mihi mitissima
 effecta est. S E. Aut mulier non est tua uxor, aut diuino
 loco nata. B R A. Ferrariæ orta est, & mulier quæ bilio-
 sissimam temperaturã nacta est, si qua altera. S E. Quo-
 modo

modo igitur tam diu absque bello, iurgijs, & uerberibus uiuere potuisti? B R A. Quomodo tu in tam magno incommodo in bello magis quam hostili tanto tempore uitam duxisti? S E. Audies (si aures accommodare non placeat.) Ab initio cum uxorem duxi, statui & fixa mente reposui: quicquid uellem, quicquid dicerem, uel sanum, uel insanum, ut ipsa id ageret, & annueret. B R A. O' dementia non modo mira, sed plusquam feralis, Hoc est, hoc est, quod uxores multas (pauperculas quidem illas quæ his nebulonibus iunguntur) in exitium perducit. Quippe nulla est mulier, quæ suam bilem, & suam indignationem non habeat. Multi uerò fatui putant leonem uerberibus cicurare, quod boni cicuratores non faciunt: sed canes in conspectu leonis cædentes, cicures leones reddunt. Quid autem de uxore egeris, prosequaris. S E N. Ex his quæ dicebam, illa quædam annuebat, alia negabat: quibus assentire uolebam: & quia negabat, uerbis atque uerberibus afficiebatur. Imò prima nocte qua domum meam accessit, muliebria femoralia paraueram, & duos baculos: quando hora cubandi in cubiculo soli clausi fuimus, femoralia in terram proieci, & sumpto baculo alterum illi dedi, inquiens: Volo nunc pugnemus, uter nostrum femoralia ferre debet. & quia nec baculum sumere uoluit, nec pugnare, grauiter fustuario prima illa nocte uapulauit. B R A. O' fatuissime uirorum, pulchra matrimonij consummatio illa fuit. Utinam sumpto baculo te pro merito multasset. Dic autem, illa quæ negabat, & quibus te inuito annuebat, erant ne alicuius momenti? S E N. Minimi quandoque, & plerumque nullius: sed experiundi

riundi

riundi gratia quaedam uana & absurda proponebam, ut ad mea uota annuere & negare condisceret. **BRA.** Omnium quos adhuc nouerim uirorum fatuissimū. **UXOR** rem igitur assentatricem & propè parasiticam habere cupiebas, quæ in rebus falsis te laudaret, & manifestè uera inficiaretur? **SEN.** Non assentatricem cupiebam, sed mihi obsequentē. **BRA.** Dic (ni pigeat) fuit ne unquam obsequens? **SEN.** Nunquam potui iurgijs, minis, aut uerberibus adeò efficere, ut præceptis meis obsecundaret. **BRA.** Igitur tam longæuam ætatem pugnans, & quali bello? Magis quàm intestino miseram uitam ducere potuisti? **SE.** Plus certè fuit quàm intestinum bellum quod inter nos factum est: nunquam enim tam horrendum & ingens monstrum domari potuit, quod Herculeam clauam etiam retundit. **BRA.** Nescio an tu potius, uel illa monstrum sit. Quippe tu nunquam domitus es: sed continuè furiali incessu, & non humano processisti. **SEN.** Non licet uirum ab uxore domari, & dorso muliebres clitellas gestare. **BRA.** Hoc est illud quod perpetua bella inter uos facit. De te autè plurimum miror, quem plerunq; uiderim famulum tuum, & pueros quos instituis, benignè, & piè admonere, & labores multos ut eos rectè instituas patèris, tamen quando & quoties lubet expellere potes, & illi sponte abire: non potes autem pusillum tolerare, ut uxorem propriã edoceas, quæ uelis nolis tua est. Eadem domo uiuitis, eodem mensæ accumbitis, eodem cubiculo acquiescitis, eodem toro cubatis, communes filiorum parètes estis, bonæ & malæ fortunæ participes, quam & si uolueris, expellere non

non potes, nec ipsa sponte discedere, sed te ad cineres
 usq; comitabitur. SEN. Libenter scirem quomodo uxo=
 rem tuam mitiorem reddideris: nam discens fortè imi=
 tabor, & quod superest mihi uitæ, quietius transigam.
 BRA. Rem (ut arbitror) difficillimam aggredieris, nam
 p̄fici rostrum nactus es: tamen non grauabor meum
 & uerum has feras cicuradi modum edocere. Principio,
 Antiquum morē considerare cœpi, quo uxor maritum,
 & maritus uxorem emebat. Id interpretatur Plutar=
 chus, ex hoc significari, inter uirum & uxorem equali=
 tatem quandam esse debere, ut uterq; alteri sponte ob=
 temperet. Cuius rei erant illa uerba solennia: Si fue=
 ris mihi Caius, ero tibi Caia. Deinde mihi ex
 instituto proposui, hoc momentaneum uitæ spatium in
 perpetua animi pace, quiete, & tranquillitate percur=
 rendū esse: propterea primis illis diebus à nuptijs omnia
 agere cœpi quæ uxori meæ placere præuidebam, explo=
 rabamq; ab ancillis, à sorore, & alijs, an quicquā nosce=
 rēt quod uxori meæ placeret, quod illi gratum foret &
 iocundum, & nihil intentatum mittebam, quin effice=
 rem, ut in omnibus illi satisfacerem, & sua uota implerē.
 Illa uicissim ita me amare cœpit, ut quicquid cogitat,
 quicquid agit, in meum solatium sint, & nihil alid animo
 habet, quàm mihi grata parare. Quippe in dies nouas da=
 pes, nouos intinctus & scitamēta, noua opsonia quæ meo
 palato sapiant, perquirat. Si quandoq; in habitu corpo=
 ris, & uestium genere mihi displicuerit, non arguo, non
 reprehendo, non exclamo, iubens ut hanc uel illam ue=
 stem dimittat, ut manicas aut torale mutet, ut uittas, in=
 ful

fulas'ue alio more gestet. Sed mihi fabellam quandam fingo: In templo mulierem uidisse tali habitu, taliq; mitra redimitam, quæ mihi adeò placuerit, ut oculis meis nihil unquã gratius occurreret. Sequenti die aliam mulierem me uidisse refero, quæ ob uestium lacinias, ob uittarum uarietatem adeò mihi displicuerit, ut eam magis quàm Tisiphonen abhorrerem, & quam nullo pretio matrimonio mihi iunctam esse uelim. Hæc audiens uxor mea uestes me inscio mutabat, uittasq; ut mihi gratum erat, aptabat. Itaq; pacificè, summo cum amore & beneuolentia ad frugem redibat. SEN. Vir sum ego qui hæc pati non possem, & cui has feras imperiose potius quàm blandè uincendas esse uidetur. BRA. Tuam tamen ad hanc usq; tam longæuam ætatem uincere non potuisti. SEN. Nec (ut arbitror) posthac uincam, nisi interfecero, aut spontanea morte decedat. BRA. Ego autem meam mihi cicurem, blandam, meisq; uotis commodam re minima reddidi. Nec dubito me oppositum facturum fuisse, si contumelijs, aut uerberibus illã peruincere uoluisssem. SEN. Nunquam in iram in tanto tempore prorupistis? BRA. Nunquam. SEN. Quid ageres si tuos nummos expenderet, tuãq; bona dilapidaret? BRA. Imò ingenuè tibi dicam: primis illis mensibus à nuptijs clauis cubiculorum quorundã seruabam, in quibus pauca illa pecuniola quam habebam, & alia quædam domestica bona aurea & argentea condebantur, quoad eius mores occultè expertus essem. Sed postquam mihi filios peperit, quod statim post nonum mensem accidere nosti, uniuersis bonis meis sumptis, et tota illa pecuniola

cuniola quam habebam, omnia illi presentavi, & in
 eius ditionem dedi, his uerbis usus: Cassandra soror, hæc
 tua sunt, & natorum tuorum: si placet expendas atque
 profundas, tibi enim filijsq; profundes. Si parca eris, ti-
 bi, filijsq; parces, nunc enim peperisti, & iterum plena
 es: quantum in me sit, uel parca sis uel prodiga, nihil re-
 fert: mihi enim uel hic, uel alibi nihil unquam de futurum
 est: sed tibi, filijsq; tuis deesse posset si immatura morte
 præuenirer. S E N. Expendit ne quantum lubet, & o-
 mnes mulierum cupiditates explet? B R A. Ter aut qua-
 ter occultè obseruavi, magis parca est quàm optarem,
 qui me apte natura liberalis sum. S E N. O te felicissi-
 mum, qui adeò secundum uota uxorem instituisti. O di-
 gnum & sanctum consortium. B R A. Hoc est quod sem-
 per optavi, quietè, pacificè, & hilari mente uitam duce-
 re, & cuius gratia tales mores institui, quamuis à prin-
 cipio ab amicis quibusdam admonitus essem, ne mihi se-
 moralia (ut uulgari adagio fertur) ab uxore imponi si-
 nerem, sed eam iurgijs & uerberibus subiectam redde-
 rem. Quem morem semper despexi, tanquam nebulo-
 rum & indignorum hominum improborumq; putans.
 Etenim ingenuum existimo, nobile, ac penè diuinum,
 beneficijs potius & blanditijs uxorem sibi beneuolam
 reddere quàm minis. S E N. Deinceps & ego experiri
 incipiam nunquid meam mitiorè reddere possim. B R A.
 Id deniq; efficies, quamuis difficillimum sit contractas
 rugas serico panno adimere. S E. Hæc de uxoribus satis
 sint. Ad id autem propter quod te uocaui descendamus.
 B R A. Quid est illud? S E N. Præcedenti anno promi-
 sisti,

sisti, & iureiurando affirmasti, post simplicia medicamenta, ea composita, quorum apud publicos pharmacopolas usus est, examinare: imò & iandiu te cœpisse enarrabas. Obsecro igitur atq; obtestor, ne promissa rescindas. B R A S. Promisi equidem, sed aliquem inuenire oportet, qui promissa obseruet. Diuersa enim sunt promittere, atque præstare. S E N. Imò apud probos integrosq; uiros, idem planè est promittere & præstare. B R A. Ita certè est, & probus uir nunquam iureiurando affirmare aut negare debet, sed simplicissimis particulis, est, & non, continuè loqui. Quum igitur composita medicamenta examinare promiserim, quando opus erit & tibi lubebit, ita efficiã, ut tu uoti compos fias, & ego promissa non rescindam. Oro autem, ne in presenti me impedias cœnam petentem, & ingenti fame oppressum. S E N. Et ego apud te cœnabo, ne alia occasione data laborem subterfugias, & apprimè opto hac die notatu digna felici omine incipiamus. B R A. Quid prohibet deposita ueste, cùm domi simus, iam incipere? S E N. Omnia composita medicamenta quæ in officinis habemus una scheda secundum hunc ordinem descripsi, ut omnes syrups simul essent, omnia eclegmata simul, omnia unguenta simul, & eundem ordinem in cæteris seruo. B R A. In his disponendis ordinem ne seruas? ut syrups frigidi uno ordine, & calidi alio disponantur? S E N. Nullum ordinem seruauit, sed ut mihi offererentur disposita sunt. B R A. Erit igitur idem ordo qualis in simplicibus fuit. S E N. Talis planè. B R A S. Quæ autem series inter composita alias antecedit? S E N. Primam seriem

riem Syrupis dedi, & inter illos, is qui de corticibus citri nuncupatur, primum locum obtinet. B R A. De his rebus tractaturi id in primis admonere uolo, cum in his compositis de simplicibus sermo erit, ad ea recurrere oportet, quæ in examine simplicium scripta reliquimus, nisi aliqua sint, quæ incuria eo libro omiserimus, hæc enim isto loco exponemus. Nunc autem syrupi de corticibus citri compositionem enarra. S E N. Ita apud Mesues ferè legitur: Recipe corticū pomorum citri recentium libram unam, in quinque libras aquæ fontium bulliant ad consumptionem duarum partium, & cum una zuchari libra fiat syrupus, & cum quatuor musci granis condiatur. Nec desunt qui in Iuleb proijciunt ex corticibus citrorum partes cōuenientes, & propriæ quando uicimatur complexionis cocturæ eius, & est delectabilis, & quando submergitur in aqua decoctionis citri seta tineta ex chesmes, tunc est excellentior. Hæc Mesues, hunc syrupum describens. B R A. Imò & alij omnes hoc modo describunt. S E N. Reperitur ne apud antiquos hic syrupus? B R A. Nusquam inuenire licuit: imò paucissimas huius generis potiones antiqui scriptis mandarunt, & paucissimis utebantur. S E N. Ergo syruporum mos antiquus non est. B R A S. Non more nostro: quoniam apud antiquos oxymel, hydromel, ptisana, & quedam alia non multa inueniuntur: nec in diluculo propinabantur, ut nunc fit, sed in februum ardoribus pro siti sedanda, & ad aperiendum qualibet hora diei, cum opus esset. S E N. Mirum mihi uidetur antiquiores concoctricibus potionibus usos non esse. B R A.

Syrupus de
corticibus
citri.

Syrupis an
antiqui ute
rentur.

Imò maxime usi sunt, & plerunque Galenus concoquit melicratum ex hyssopo, hydromel & oxymel tribuens. SEN. Arbitrabar id nomen syrupus Græcum esse, & ex antiquissimis autoribus sumptum. BRAS. Græcum certe est, & à Græca lingua deflexum, & potius synopus, quàm syrupus proferendum esset: unde Græci succum ὀπιου uocant. fiunt autem potissimum ex succis synopi, usus autem fecit, ut syrupi dicerentur: quamuis Hermolaus à Syria dictos putet, & alij à σύρω, quod est traho, & ὀπιος succus. SEN. Non possum aliqua ratione arbitrari antiquos Græcos non habuisse syropos. BRAS. Potiones habebant, sed quæ potius uinum, quàm aquam reciperent. SEN. Non'ne aliquibus nominibus eas appellabant? BRAS. Quis hoc ignorat? nam πρόπομα, & προπόματα appellabant, nos præpotio- nem, & propinationes Latine interpretari possumus. longè autem à syrupis quibus nunc utimur absunt. Quippe Aëtius capite CXXV. libro XIIII. potiones ex melle & uino confectas προπόματα peculiariter appellari tradit. Et Alexander Trallianus libro III. capite XLIII. (alijs locis omisis) propomata facit ex aniso, apio, althæa, absinthio, malis medicis, mastiche ad colli dolorem repellendum, pro hydrope autem capite trigesimo primo propoma ex absinthio, cassia, id est nostra uocata canella, spica nardi, & apio componit. Quæ potiones nostrorum syruporum naturam sapere uidetur. Sed in uino potissimum parabant, & ex melle, quia illis nostrum saccharum deerat. Quandoque tamen idem Trallianus in inflammatione iocineris, potiones ex aqua per deco

Præpotio &
propinatio an-
tiquorum,

decoctionem tribuit, quæ recentium syruporum uice fun-
 guntur, ut ex apij decoctione, quæ potionum genera
 Græci ἀπόζυμα uocant. est autem capite x v. tertij li- ἀπόζυμα
 bri, ex quibus certè habetur his potionibus humores con-
 coxisse: & per potiones etiam capite x xviii. conco-
 quit, & capite x x i x. Quid autem opus est loca addu-
 cere? quippe constat concoctricibus potionibus totum
 Trallianum scaterere, licet alterius compositionis, & mo-
 di sint, quàm hic, quas nos syrupos uocamus, tamen in
 eundem finem factæ pro concoquenda materia. Nec tur-
 beris quòd alijs dixerim calorem naturalem eum esse
 qui materiam uerè concoquit, nunc autem hoc munus
 syrupis attribuam, quia ita esse constat solum calorem
 naturalem uerè concoquere, Syrupos autem ideo conco-
 quere quia naturalem calorem augent, ideo in syrupo-
 rum genere præsertim recentiorum multi sunt qui tan-
 tum alterant, & non digerunt, quia nec naturalem ca-
 lorem augent, nec illi opem præstant, sed uel solum in-
 frigidant, uel alia qualitate corpus afficiunt: ea autem
 apud Galenum potissimè concoquunt quæ humores ex-
 tenuant, propterea x x i i i i. Aphorism. primi libri Ga-
 lenus humores extenuat quos uult purgare Melicrato
 ex hyssopo, uel origano, uel tragorigano, uel thymo,
 uel pulegio, quæ ab eodem autore in lib. Quos oportet
 purgare, quo tempore, & quibus medicamentis, re-
 feruntur. S E N. Quomodo interpretari potest id uoca-
 bulum ἀπόζυμα? B R A. Defrutum seu defruerfactum
 à ζεω ferueo. erant autem ex herbis uel radicibus deco-
 cta, quæ frequenter post catapotia exhibebant. Imò &

apud Paulum Aeginetam multæ potiones reperiuntur, quibus humores concoquebat: & apud Aëtium, imò & ante hos Oribasius Sarduus, qui penè diuinus creditus est, ut illo uersiculo circūfertur, ἄξιον ἔστι τιμῆς αἰσίου ὄψεσθαι, hoc est dignus honore Deum Dius Oribasius tertio libro potiones scribit, quæ uim concoquendi habent, & quæ à Græcis ἡδέα, & ὠφέλιμα, id est sua- uia, & utilia nuncupantur. Galenus præterea aquã hor- dei, mulsum, oxymel, & ante ipsum Hippocrates agris propinarunt: constatq; apud Dioscoridem & Galenum plura uimorum genera fictitia quibus ægri utebantur, quæ uim nostrorum syruporum habere certum est. Ex his igitur inferendum putamus aduersus quosdam recen- tes sciolos, qui syruporum usus demunt, Antiquiores au- tores multa habuisse syrupis nostris proportionata, licet syrupis nostris non uterentur, nec componere scirent, il- lis tamen materias concoquebat: nam & extenuabant, & uias parabant ubi opus erat. Si autem uoluerim per Hippocratis, Galeni, Pauli, Aëtij, Sorani, (si is liber So- rani sit qui publicè circūfertur) Tralliani, Aureliani, Celsi loca edocere Antiquos potionibus concoquentibus usos esse, ex solis autorum sententijs liber in iustum uo- lumen cresceret, & institutum nostrum omittere oportet. S E N. Satius duco syrupos trutina perpendere, & uno uerbo contentos esse, Antiquiores morborum ma- terias potionibus concoxisse. Dic autem, hic syrupus de corticibus citri iam citatus, conuenit ne, an quicquam illi addi oportet? B R A. Præter ea quæ à Mesue dicuntur, ualet etiam ad cerebri, & cordis affectus frigidos, & ad
omn

omnes pituitosas ægrotudines: ad has enim intemperies ^{quibus conferat}
hoc syrupo frequentissimè utor. Quippe mihi institui ^{syrupus de cortice}
ab initio & prodesse agris, & placere. SEN. Ideo optima ^{69 cibi. s. sum}
mos poëtas imitari, qui simul & prodesse uolunt, & ^{acho. et feru}
delectare. BRA. Imò & optimos medicos imitari stu-
deo, qui ea sectantur, quæ ab Hippocrate in Aphorif-
morum libro edocentur, ubi iubet ægro paulò deteriore
cibum exhibendum esse, modò suauior sit. Venter enim illum amplectitur, & melius concoquit, quàm in-
suauiore & meliore. Mihi enim illi medici semper ^{quo pascitur}
displicere, qui adeò seuerè suos ægros tractant tanquam ^{tractandi sunt}
tyranni, ubi mitioribus & suauioribus rebus sanare pos-
sunt: quanquam & nimis indulgentes etiam accusem,
qui omnia concedunt, huic communi sententiæ innixi:
Quantitas nocet, non qualitas. SEN. Si possibile esset,
omnia ad exactam regulam, id est mediocritatem ducere
oporteret. Sed cum fieri non possit, plerunq; agris (cum
sine periculo est) indulgere conuenit. Nos autè ad præ-
dictum syrupum reuertamur. BRA. Vt lubet, pro citri
corticibus quid sumendum sit, disputatum est an citri
extima pars, id est ultimus ille cortex luteus, uel simul
caro illa alba, quæ post corticem sequitur. Si cortex ille
extremus sumatur, calidior est syrupus: nos autè totum
id sumere consueuimus à luteo cortice usque ad succum.
Ego potius laudare ut extremus cortex cum aliqua car-
nis parte, ad quantitatem semipollicis sumeretur. Qui-
bus citrea poma desunt, hi ex limonũ corticibus parare
possunt, quãuis nulla uirtus in his corticibus in coquen-
do relinquatur, uel saltem pauca: propterea limonum

cortices non condiuntur. Siquis autem condire tentet, nullus sapor uel odor aut paucissimus relinquitur, demptis paruis limonibus, qui supra citra inserti sunt. Hic enim & dulcem succum, & corticē citri corticibus affinem habēt. potest etiam hic syrupus ex aranciorum corticibus fieri, tamē insuaues sunt illi cortices, quia amaritudinem habent gustui ingrata, quæ adhaeret uentriculo, tamen illi confert si potui detur. Cū hic syrupus deest, plerunq; citrorum conditura utor, quæ corticum citrorum uires maximē suscepit. Id autem quod à Mesue dicitur (& sunt qui in iuleb proijciunt ex corticibus citrorum partes conuenientes) tres sensus habere potest, Vnus est ut doceat, syrupum de corticibus citri hoc modo fieri posse, Cū iuleb fit, & prope cocturam suam peruenerit: nam (ut suo loco ostendemus) particularem cocturam exigit, in ipsum citrorum cortices pone, & ad cocturæ finem bullire sinas, Tunc syrupus de corticibus citri (præter modum iam edoctum) perfectus est. Secundus modus, qui sententiæ Mesuæ applicatur est ut ad primi syrupi modum, quando prope cocturam accedit citrorum cortices addantur, quantitati iuleb, id est iam syrupi perfectionem accipere uolentis, pro ratione tamen, ut non sit plus quàm oporteat, nec minus. Etenim in decoctione quinq; librarū aquæ libra corticū sit, & uiginti uncia relictæ sint, & una zuchari libra addita sit, quæ ad spissitudinem facit: duæ uncia corticum citrorum sumantur, ut syrupo uis fortior reddatur, quoniam ex longa ebullitione priores cortices uires aliquas amisisse uidentur. Itaque cor, cerebrum, & uentriculum uehementius

tius iuuabit. Nec te lateat quod hoc nomine Iuleb ipsum
 Syrupum intelligit, ut pluribus etiã locis uidere licebit.
 Tertium sensum omnes serè pharmacopole sequuntur,
 ut non legant corticum citrorum, sed cidoniorum, quod
 re ipsa quidem conuenit, tamen nec ab re est, citrorũ le-
 gere, & non cidoniorum, quando quidem ex citris quo-
 cunq; anni tempore fieri possit, ex cotoneis, non nisi statu-
 tis, nisi quis siccos cortices seruet, tunc autẽ uires amit-
 tunt. Imò & annis superioribus citra sola hyeme ad nos
 ferebantur, nunc nullũ est anni tempus, quo citra desint,
 imò & incorrupta seruantur, & Italia nunc citreta ha-
 bet amœnißima pluribus locis opere topiario disposita,
 fundis mirè consita sunt. Et apud Anxures & Formias.
 Anxur, quæ à uiarũ asperitate nomen sortita est secun-
 dum recentes, tamẽ secundũ antiquos Anxur dictum est,
 quòd ibi Iuppiter imberbis coleretur: quasi ἀνδρ̄ ξυρὸς,
 id est sine nouacula, nunc uulgò dicitur Terracina. For-
 mie autẽ molla prope Caietã in uia Appia spatio tribus
 millibus passuum plus minus. S E N. Multi sunt pharma-
 copole qui cidoniorum cortices in ultima coctura acci-
 piunt, alij citrorum. Quibus inheres tu? B R A. Hoc nihil
 refert, quoniã hic Syrupus à Mesue sine his paratur: De-
 niq; addit aliquos esse, qui prædictos cortices addere uo-
 luerũt, propterea quoscunq; cortices sumere, non magni-
 facerẽ. Ad tamen summè optarẽ, ut duo Syrupi ex cortici-
 bus citri pararẽtur: Vnus, qui hos cortices reciperet per
 aliquot dies ex aqua maceratos pro effœmimatis & deli-
 catoribus uiris. Alius ex cortice nõ macerato, pro his q
 amara potare nõ uerẽtur: Nam si hic cortex sine mace-

ratione ebulliat, extremam quandam amarulentiam in decoctione relinquit, quæ tamen huic syrupo efficaciores vires præstat, uel primum ex maceratis corticibus dimittas, & citrorum conditorum condimento, illius loco utaris. Hic etiam syrupus delectabilior efficietur, si in Iuleb serè decoctum, cortices ponuntur: Nam Zucharum ita densatum amaritudinem in ipsum imprimi non sinit, & ita delectabilior efficietur, sed minus efficax. S E N. In his tuis prædictis, non aderit muscus, nec seta tinctoria in chermes. B R A. Imò ut plurimum ex mosco componunt. An uerò seta illa in chermes tinctoria poni debeat, non magnifacio: quia nec Mesue dicit eam setam necessariò in huius syrupo decoctionem ingredi: imò inquit perfectiorem esse. Quod an uerum sit ambigimus. S E N.

Muscus. Quid sit muscus abs te discere cupio: de eo enim in simplicium examine tractare obliti sumus. B R A. Quæ de nostro uocato mosco his oculis hausi, ea audacter enarrare tentabimus. Antiqui, hoc est Hippocrates, Dioscorides, Galenus, & Plinius Galeno antiquior, & fortè in his perquirendis accuratior, nusquam de mosco locuti sunt: Intelligo autem de nostro uocato mosco odorato, quia muscum herbam & marimum muscum ad unguem pertractarunt: De mosco autem uel moscato nihil unquam apud hos inuenire licuit: Græci autem posteriores ut Aëtius, & Paulus, musci quidem uel mosci meminere, quid autem sit non exponunt, sed apud ipsos in compositionibus quibusdam mixtus inuenitur, ut apud Aëtium legere potes libro xvi. cap. cxvi. & deinceps in omnibus compositionibus quas moscatas appellat, quia
mosc

moscum recipiunt, in ipsis mixtum inuenies. SE. Quo-
 modo proferendum est muscus uel moschus? BRA. Nos
 muscum & muscatum dicimus, & apud Plinium muscus
 herba in Cyrenaica prouincia odorata nascitur. Græci
 posteriores moscum appellant, Mauritanii Misch. Non
 est mihi curæ quomodocunq; nuncupetur, uel cum aspi-
 ratione, uel sine aspiratione scribatur, quoniã nulli sunt
 probati autores qui de eo loquantur: Suaderem tamen
 quòd posteriores Græcos imitaremur, Moschum dicen-
 tes. Quod nomē hinc nonnulli dictum putant, quia Græ-
 ci animal hoc ex quo moschus colligitur, uitulorum co-
 lorem habere iudicarunt, quos μόχως & μοχάεια ap-
 pellant. Alij inquit ita appellari, quia Græci primos
 stolones μόχως uocant. Moschus autē odoratus, est tan-
 quā in eo animante stolo. Quicquid tamē sit, cū Misch
 Afrum nomen esse nouerim, & in Africa potissimū hæc
 animalia nascantur, arbitror à Misch moschum recen-
 tes Græcos deflexisse, fit autem hoc modo: Animal est
 (quod Alphonsus illustriss. Ferrariæ Dux quandoq; in
 delicijs habuit in sua Padana insula quæ Alcinoi hortos
 equat) in Aegypto, & pluribus Africæ locis in colore
 ceruo simile, dorcade aut capreolo paulò maius, & non-
 nunquā equale. in figura capreolo simile, ungues mul-
 tifidos habens ut capreolus, agile ualde, & uelocissimè
 currens, quod incolæ gazellam appellant, Nos capream
 uel dorcadem peregrinam nuncupare possumus: quam-
 uis nonnulli uoluerint, diuersum animal a gazella esse,
 id in quo nascitur moschus. Quicquid tamen sit, quia de
 incertis nominibus cura esse non debet, illis inhaeremus,

qui ex illis partibus proficiscentes gazellā appellari dicunt. Venetijs mercatores uidimus qui illustrissimo Alphonso Duci Ferrariae gazellā uendere cupiebant, moschum in folliculo habentem: Quippe in hoc animante superfluus sanguis circa umbilici partes colligitur, qui sanguis primò foetet, deinde paulatim maturatur, quousq; ad suppurationē perueniat, & magis ac magis continuo redolet: Inest autē his beluis naturalis instinctus, cum huius abscessus maturitatem persentiunt, lapidibus atq; arboribus tumorem confricant, quoad duram pellem extenuantes pus exeat, quod odoratissimum est: hoc incolæ colligūt, & est moschus odoratissimus qui sponte fit, & ui ab animali non demitur: Tamē si in ea ultima maturitate ab animali sumeretur eandem ferē perfectiōnem haberet. Qui autem colligūt, folliculos ex alijs gazellis abreptos habent, quos implent hoc perfecto pure, antequam maturuerit graue olet. Venetijs Gazellæ folliculum odorare uolui cū esset animali iunctus, omnino grauem odorem habebat, quia nondum ad maturitatem peruenerat. Si autē accidat ab animali auferri antequam abscessus cōcoctus sit, ut auferri debeat cōcoquitur quidem, sed ineptius olet. Ad nos perfectus in copia non affertur, sed folliculi solū ui ab animali abrepti, ex orientalibus & occidentalibus partibus ad nos cōportatur: perfectior est ex oriente allatus, praesertim ex illis partibus in quibus nardus, & odoratae herbae nascuntur. Si folliculus ab animali dematur, ad moschū progignēdū deinceps aptum non est. At si sponte sua exeat in maturitate confricando, tunc iterū atq; saepius moschum facit. Eiusmodi ani

animalia moschum quidē maturāt apud nos si habue-
 rint quando conuehantur, illa etenim sanies ad coctū-
 ram uenit, tamen iterū non emittit pus, aut inepte emit-
 tit. Quod ratione cœli, aëris, & earum rerum quibus
 uiuit euenire arbitror. Nec aliud excogitare possū quā
 tumorem illum, præter naturam toties repetitum mate-
 riam esse, quæ naturaliter in eo animante per illam uiam
 per modū crisis expellatur. Sicut in multis alijs mēstrua
 sunt: nec id animal diu uiuere posse nisi ita expurgetur,
 propterea in nostro cœlo breui expirat. Nunc in mētem
 uenit, quod odoratissimū moschū Venetijs uiderim, sub-
 nigrum, quē mercator quidam habebat, & ex prouin-
 cia Cathai se attulisse fatebatur, iter non ineptū sibi fin-
 gens per mare Euxinum, Colchū, Ibericham, Albaniam,
 quo ad in Scythiam peruenerit: Est enim Cathai regio
 Scythiæ extra Imaum pars. Nec mirū uideatur, quoniam
 eo loco regio est à Ptolemæo undecima Asiæ tabula Rā-
 damarcostra nuncupata, in qua nardus abūdat, & quam
 Setus fluuius alluit: incolæ regionem, ubi optimus mo-
 schus nascitur, Ergimul uocant, particularem uerò ur-
 bem, Singui. **SEN.** Mirum est quomodo pus adeò re-
 dolere possit. **BRA.** Non mirum, quia omnibus non re-
 dolet, imò aliquibus ita displicet, ut noceat, alij odoran-
 tes capitis dolorem incurrunt, alij attonitum morbum,
 Mulieres præfocationem uteri. Nobis humanum stercus
 mirè displicet, non solum ob odorem, sed & uisu, ta-
 men canes & gallinæ eo uescuntur, tanquam re odora-
 tissima, quia eorum odoratus à nostro longè diuersus
 est, & multa brutis sapiunt, quæ nobis amara uidentur:
 ideo

ideo non mirum si hominibus id, quod pius est alterius animantis, redoleat, cum in maturitatem peruenerit. S E. Nunquam deinceps hoc pure in condimentis utar. B R A. Multa dimittere oporteret, si unde ueniant, & quid sint considerentur: quæ tamen optima opsonia sunt, uel ex ijs salie optima parantur: sed quod intrat per os non coinquinat hominẽ, iuxta CHRISTI hospitoris sententiã. Si harum rerum rationem habere uolueris, nunquam pinguis fies. S E N. Dicas, qua qualitate moschus insigniatur. Calidum esse nemo dubitat, & etiam caliditate insigni, quod sanguinis cõcoctio indicare potest, præter experientiam, quæ rerum magistra est. Si enim corpori nostro applicetur, manifestissimè calefacit. B R A. Varias et diuersas partes habere facilè deprehendi potest. Quod siccitatem habeat, ex eo uidetur, quia si corpori nostro applicetur exiccat, & præterea odor in sicco fundatur, ut Aristoteles in Meteoris, et in libris de Anima docet. habet præterea suauitatem annexam, qua multorum capita aggrauantur & replentur. Auicenna calidũ & siccum esse in secundo ordine iudicauit. Nos autem ab eo multas partes humidas nõ remouemus, & humiditas eius multum crassa est. Additq; Auicenna citrinum, id est luteum cæteris perfectiorẽ esse: Nos autem huius coloris moschum nunquã uidimus, nisi per citrinum ferrugineũ colorem habentem intelligat. Hæc de moschi generatione & qualitatibus. S E N. Post moschum quid granum sit apud antiquos scire percupio, ne errẽ in moschi pondere, quod grana quatuor esse debet: uideo autem aliquos siliquæ semen, alios triticum, alios hordeũ sumere.

BR A. Ne sis mihi in hac re molestus, quoniam de ponderibus aliâs seorsum tractabimus, rem optimè ostendentes, non ex aliorum scriptis, sed ad oculos: quia nobis institutum est, potius sensibus loqui, quàm aliorum scripta imitari, præsertim ubi ex antiquis sensatæ rationes habentur. SEN. Magnam moschi copiam singulis annis iunioribus uendo ad uenerem excitandam. BR A. Id mi-

rè facit, si cum oleo cicino quod uos de Kerua appellatis, componatur: imò si uirile membrum eo ungetur, adeò mulieres in Venerem proritat, ut uarijs & inusitatis modis clunes moueant. Id faciunt qui in sui gratiam & amorem mulieres ducere cupiunt: quod indicium est calidum atque siccum esse: eius etiam odore uterus mirè trahitur, propterea eius usus in pessarijs maximus est, præsertim in uteri strangulatu. SEN. Ingredditur & hanc compositionem seta in chermes tincta. BR A. Id ex duabus causis factum Arabes putant. Primo, quia setam confortare cor arbitrantur, ut Serapio capite XXVIII.

Aggregationis, & Auicenna in libello de uiribus cordis scriptum reliquere. Secundo, putant chermes, & ipsum cordis confortatiuum esse, & setam calidam & siccam cum temperamento. SEN. Es'ne tu alterius sententiæ?

BR A. In hac re quicquid senserim enodare tentabo. De seta in primis sermonem faciens, quam antiqui sericum appellarunt. In Italia antiquiori tempore non nascebatur: nunc passim habetur: & omnes Ferrarienses mulieres ferè eius natales norunt & artificium. Vnum tamen est quo moueor ut non possim nostram uocatam setam sericum appellare: quia sericum ex arbore depectitur

Moschus ad
venerem ex-
citatur,

Seta

Sericum
apud

Seres, apud Seres. Sunt autem Seres populi in Scythia extra
 Imaum montem, ut Ptolemæus XI. Asiæ tabula docet: in
 quo loco sericum nasci capite XVII. VI. lib. Plinius scri-
 bit, inquiens: Seres, lanicio sylvarum nobiles, perfusam
 aqua depectentes frondium canitiem: unde geminus fœ-
 minis nostris labor, redordiendi fila, rursumq; texendi:
 Tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur, ut in
 publico matrona transluceat. Seres mites quidem, sed &
 ipsi feris persimiles, cœtū reliquorū mortalium fugiunt,
 cum commercia expetant. Hactenus Plinius. Ex quibus
 colligere licet supra arbores, & arborum folia sericum
 nasci, & à uermiculo non fieri. Aliàs autem arbitratus
 sum, uermes supra arbores suapte natura ascēdere, ibiq;
 & depasci, & sericum facere: at supra folia fieri planè
 cōstat. Hos populos Ptolemæus Sericos appellat, ubi Se-
 rici montes sunt: quamuis Plinius Series uocet. Sericum
 nunquam uidimus quod sciamus, tamen Scythicas uestes,
 mappasq; Scythicas, & sudariola obseruauimus, quæ ex
 alia materia esse quàm sit nostra seta comperimus. Cum
 Plinio Vergilius est, inquiens: Velleraq; ut folijs depe-
 ctant tenuia Seres. & Ausonius in singulari Ser dicit, in
 plurali Seres. Quod præcitato Vergilij loco Seruius a-
 nimaduertit: est autem Ausonij carmen, Iam pelago
 uolitat mercator uestifluus Ser. Ex his igitur constat
 Antiquorum sericum nostrum non esse, quia ipsi è folijs
 lanuginem quandam aqua depectebant, deinde filabant,
 ut deniq; telas contexerent. Sed de quo miror Pausanias
 est, qui non uult sericum dici eo quòd apud Seres nascat-
 tur, sed potius Seres à serico denominationem habere.

Nam

Nam Ser est (ut inquit) nomen uermiculi qui sericum fa-
 cit, à quo & sericum & Seres denominantur. Quod an
 uerum sit, non reperio: imò oppositum constat, ut Soli-
 nus capite LVIII. testatur, idem ferè cum Plinio scri-
 bens. Inquit enim: In tractu eius oræ, quæ spectat æstiuū
 orientem ultra inhumanos Scythas, primos hominū Se-
 res cognoscimus, qui aquarum aspergine mundatis fron-
 dibus uellera arborum adminiculo depectunt, liquoris
 & lanuginis teneram subtilitatem more domant ad ob-
 sequium: hoc illud est sericum in usum publicum damno
 seueritatis admissum, & quo ostentare potius corpora,
 quàm uestire, primò foeminis, nunc etiam uiris persuasit
 luxuriæ libido. Et reliqua de earum gentiū moribus, quæ
 & Plinius & ipse referunt. Ex quibus habetur, arboris
 lanam potius esse sericum, quàm nostra à uermiculo fa-
 cta seta: quamuis serici nomen ad omnes arbores lanige-
 ras usurpemus. Constat equidem apud alias plures gen-
 tes, præter Serias lanigeras arbores inueniri. Omnis
 autem eius generis lanugo sericum dicitur, quia ea quæ
 apud Seres nascitur cæteris perfectior est, unde per ex-
 cellentiam aliæ lanugines sericum appellantur, tamè &
 suo particulari nomine insignita sunt. Plinius capite XI.
 lib. XII. in Persia Gosopinos arbores appellat, qui
 circa fruticem lanuginem habent, ex quibus lintea fi-
 unt Indicis præstantiora. In Arabia præterea Cyna ar-
 bor reperitur, ex qua uestes fiunt: & Insula est in Per-
 sia, quam Plinius capite decimo, XII. libri Tylus uo-
 cat, in qua arbor est cucurbitam faciens cotonei mâli
 amplitudine, quæ maturitate rupta ostendunt lanuginis
 pilos,

pilos, ex quibus uestes pretioso linteo faciunt. Hæc omnia à nobis serica nuncupantur: quamvis Plinius dicat has arbores lanigeras esse alio modo quam serum. Si autem rem interius contemplari uoluerimus, ex his telæ fiunt quæ à nobis bombycinæ appellantur: Nos etenim herbam habemus, ex qua bombycinæ uestes ita à nobis uocatæ fiunt, quas Latinè Gosopinas dicere possumus. Ea autem lana ab aliquibus inter lina numeratur, unde xylina dicuntur: quamuis ab alijs inter lanas esse iudicentur. Plinius inter lini genera xylon numerauit, unde xylina lina. Adde quòd capite primo libro XIX. etiam Gosopium uocat. Nos omnia ea, quæ ex arbore, uel herba nascuntur, potius inter lina numerare suademus, quæ autem ex animalibus inter lanas: quamuis inter hæc etiam non multum discriminis facere, nec cum alio, qui secus dixerit, digladiari uoluerim. Sunt uerò qui contenderint Seres idem sericum habere, quod apud nos est, & illud uermiculos facere, nec supra folia nasci, cuius sententiæ Volateranus est, cui non solum non assentimus, sed de eo miramur, qui Plinium quem non rectè intelligit, reprehendit: nanque dicit non nasci supra folia, nisi illuc uermiculi scãderint. Sumit autem argumentum Volateranus ex Vergilio secundo Georgicorum supra citato, dicente, Velleraq; ut folijs depectant tenuia Seres. Addit Pausaniæ autoritatem in fine sexti libri dicentem, σήρ appellari uermiculum, id est ser, quo sericum fit, unde Seres populi apud Indos, quòd his potissimè abundant. Addit & Procopij sententiam de serico in Europam aduecto, hoc autem est primo libro belli Persici, ubi inquit: Ad Iustinianum
 princ

principem duos monachos eius semen (ego potius oua,
 quam semen nuncuparem) ex Serinda Indiae ciuitate
 Constantinopolim attulisse: ex eoq; deinde sub fimo po-
 sito paulatim uermiculos emerfisse, qui mori folijs enu-
 triti sericum fecere. Inde transfusum est per reliquam
 Europam. Vt autem Volaterani sententiam magis affir-
 memus, ea addam, quæ à Diuo Ambrosio capite xxiii.
 quinti Hexameron dicuntur, ubi inquit: Et quia de uo-
 latilibus dicimus, non putamus alienum ea complecti, quæ
 de uerme Indico tradit historia, uel eorum relatio qui
 uidere potuerunt, fortè hic corniger uermis conuerti
 primum in speciem caulis utq; in eam mutari naturam in
 processu quodam fieri bombilis, nec eam tamen formam
 figuramq; custodit, sed laxis, & latioribus folijs uidetur
 pennas assumere. Huc accedat pro Volaterano Seruij
 testimonium, qui secundo Georgic. inquit, Apud Indos
 & Seres sunt quidam in arboribus uermes, qui bombices
 appellantur, qui in araneorum morem fila tenuissima
 deducunt, unde est sericum: nam lanam arboream acci-
 pere non possumus, quæ ubiq; procreatur. ex quo Seruij
 testimonio sumi potest, apud Seres uermiculos esse, qui
 bombices dicuntur, sericum facientes: & non esse lanam
 supra arbores, quia hæc ubiq; habetur. Accedat in hunc
 cumulum, quòd aqua calida sericum nostrum deducitur.
 Nec prætermittamus Suidæ testimonium, qui idè refert
 quod à Procopio dictum est, duos peregrinos seniores
 uel presbyteros, non autem Monachos, ut Procopij in-
 terpres retulit, & etiam à Volaterano refertur: quan-
 quam non dubitem Iustiniani tempore monachos fuisse,

hi ad Iustinianū detulere. Suidæ autē uerba (ne fortè desideres) hæc sunt: σήρος ἔθνος. ἔθνα ἢ μεταξα γίνεται. ἔξ ὧν σηρικὰ τὰ ἐκ μεταξῆς ὑφασμῶνα λέγουσι. Ἐ σήρ, σήρος, ὁ σκώληξ. σηρικὴ, ὅτι ἢ μεταξά ὄσιν, ἔξ ἧς εἰώθεσαν πλὴν ἐδίηται ὀργάξασθαι ἢ πάλαι ἢ Ἕλληνας μηδικῶν ἐκάλουν. τὰ δὲ νῦν σηρικῶν ὀνομαζομένη. ἰὼν δὲ ἰσσηπανὸς πρὸς αἰθίοπας πρὸς βένον Ἰωμαῖοι, ὅπως εἰ αἰθίοποι ἄνθρωποι πλὴν μεταξῶν ἔξ ἰνδῶν, ἀπωδύμενοι δὲ αὐτῶν ὡς Ἰωμαῖοι αὐτοὶ μὲν κύριοι γίγνωνται, μεγάλων χρημάτων. Ἰωμαῖοι δὲ ἄλλο ποίησιν κορδαίνην μόνου, ὅτι δὴ ἔπειτα ἀναγκασθῆσαν τὰ σφέτερά αὐτῶν χημάτα ὡς εἰς πολέμους μετ' ἑνεγκῆν, καὶ σηρικῶν νήμα, Ἐ σηρικὰ ἱμάτια. Quem si interpretari uoluerimus, hæc dicit: Seres gens, apud quam ea, quæ uulgo à nostris seta dicitur à Græcis metaxa, gignitur: unde Ἐ serica dicuntur, quæ sunt ex seta contexta: Ἐ ser seris uermiculus. Sericum idem est quod metaxa, id est seta: ex quo consueuerunt uestem conficere: quam olim Græci medicam uocabāt: nunc sericam dicunt. Tempore Iustiniani imperatoris Romani ad Aethiops legationem miserunt: ut Aethiopes euentes sericum ab Indis Ἐ id per manus tradentes Romanis: ipsi quidem magnam pecuniarum uim compararent: Romani uerò hoc unum lucrificerent: ne cogerentur in hostes suam pecuniam transfundere: hinc dicitur Ἐ filum sericū, Ἐ sericum uestimentum. Nos autē ab his dissentire cogimur, quicūq; hi sint qui Plinio aduersari uolūt, quippe scimus sericum apud

Seres in arborum folijs nasci, tanquam lanugo, ut supra cotonea mala lanuginem uidemus. Ampla autem est, & oblonga apud Seres, ut filari possit: quod non solum ex Plinij testimonio scio, sed uiros allocutus sum, qui totam Scythiam peragrarunt, hi referunt supra arborum folia nasci, & ipsa folia reduci. Huc afferam Amiani Marcellini testimonium, qui lib. x x i i i. idem cum Plinio sentit inquit, Agūt ipsi quietius Seres, armorum semper & praeliorum expertes, utiq; hominibus sedatis, & placidum est otium uoluptabile, nulli finitimum molesti. Caeli apud eos iucunda, salubrisq; temperies, aëris facies munda, leuiumq; uentorum commodissimus flatus, & abundè syluæ sublucidæ, à quibus arborum foetus aquarū asperginibus crebris uelut quædam uellera mollientes ex lanugine & liquore mixtam subtilitatem tenerrimā petunt, nentesq; subtegmina conficiunt sericum, ad usus antehac nobilium, nunc etiam infimorum sine ulla discretionē proficiēs. ipsi præter alios frugalissimi, pacatioris uitæ cultores, uitant reliquorū mortalium cœtus, cumq; ad coëmenda fila uel quædam alia transeunt flumen adueniunt, nulla sermonum uice propositarum rerum pretia solis oculis æstimāt, & ita sunt abstinentes apud tradentes genita, nihil ipsi comparant aduentitium. Ex quibus manifestè colligitur Marcellinum idem cum Plinio sentire, & uerè sentire: eos autē longe decipi qui aliter sentiant: nam sericum uerè lanugo est supra arborum folia concreescens. S E N. Autores tamē, quibus innituntur, despicendi non sunt. B R A. Non equidē si ab illis intelligerentur. S E N. Volateranus igitur autores non intelligit.

B R A. Non lubet supra hanc rem iudiciū ferre, fuit equi-
 dem uir multæ lectionis Volateranus, sed non multi iudi-
 cij, qui non animaduertit alios autores à Plinio aberrare
 potuisse: nempe difficile est Plinium summum uirum
 taxare, non quia & ipse uir non sit, sed difficile, quia nisi
 certas, & statutas rationes habeamus, silendū potius est,
 quàm incerta effutire. Vt autem exquisitiū recētiorum
 errores ostendam, qui uolūt apud Seres uermiculos esse
 supra arbores, & non foliorū lanugines, id scire te uolo
 apud antiquiores nostrum sericum bombycē appellari:
 nam ut Plinius lib. XI. cap. XXI. docet, in Assyria ge-
 nus est bombycū nidos luto facientiu, & ceram longè co-
 piosius quàm apes parientiu: hic non est uermiculus iste
 qui nostram setam facit, sed erucæ genus est. Deinde ad-
 dit esse aliam originem huius uermis: nam habet duo ue-
 luti cornua, nec is est qui nostrā setam faciat. Postea in-
 quit: fit bombilis, ex quo necydalus, ex hoc in sex men-
 sibus bombyces telas aranearum more texūt ad uestem,
 ad luxum uirorum ac foeminarum, quæ bombycina ap-
 pellatur: hic est ille uermiculus, cuius oua inter mammæ
 nostræ mulieres fouent, & uermiculi nascuntur setifici
 passim per totam Italiam nūc, de quo elegantissimè Hie-
 ronymus Vidas Mantuanus cecinit. S E N. Igitur nostra
 seta apud antiquos bombyx erat? B R A. Erat equidem,
 & Plinius cap. XXIII. eiusdem lib. XI. tertium genus
 ponit in Co insula inuentum, quod proprie ad nos per-
 latum est in Italiam ex folijs arborum caducis natum: &
 hoc est ex quo propriè nostra uocata seta fit: & quam-
 uis ex cupressi, terebinthi, fraxiniq; folijs nascatur, &
 furfu

furfure pascere, tamē inuentum est temporis processu
 morum maximē amare, quamuis & alia quælibet folia
 amet, sed non ita bene setificat. Mulieres Ferrarienses in
 primo uere antequā mori folia eruperint (quia postre=
 ma arborum morus germinat, ideo sapientissima nuncu=
 patur) suos uermiculos lactuca nutriunt. Vehementius
 nigrae mori folia amat, & propterea si hæc comederit,
 elegantius sericum, & abundantius facit. Nostra igitur
 seta sericum dici nō debet, sed bombyx, quia ita apud an=
 tiquos appellabatur. S E N. Quid ergo erit, quod uulgō
 bombaſo dicitur? B R A. Quod ab antiquis gonsopium
 uocabatur, ex arboribus uel herbis, Nos cottonum uulgo
 dictum habemus: In Creta nascitur ex frutice paruulo,
 fructum similem barbatae nuci ferentem. In Apuleia, &
 Oenotria etiam frequentissimū habetur, & in Maltha
 insula prope Siciliam, quam superioribus annis equites
 Hierosolymitani uel Rhodij Rhodo amissa non ui, sed
 prodicione, sibi coloniam elegere. Nos etiam Ferrariæ
 cottonum uidimus, & plantauimus, ac collegimus: Qua=
 re cottonum nostrum, sericum potius appellandū duco,
 quā nostrā setam: quia omnia lina (hæc ita nunc appel=
 lantur) quæ uel ex arboribus uel herbis initium sumunt,
 potius serica nuncuparem, quā bombycem, si propriū
 nomen non haberent, tamen habent, quia quod apud Se=
 res nascitur sericū dicitur: quod in Oenotria, gosipion.
 Nostra autem seta ab antiquis bombyx dicta est, à nobis
 seta, quoniam primi panni ex ea confecti longiores uillos
 in morem setarum habebant: est enim seta quasi sueta in
 sue pilus. Illud tamē prætermittendum non est, postero=

res Græcos hoc nomen sericum, etiam nostra seta à uer-
 Σηρικόν. miculo factæ attribuisse, & σηρικόν dixisse, quamuis &
 μέταξαι appellēt. S E. Ea quæ de serico à te enumerata
 sunt, breuibus collige. B R A. Libenter, cotonū uel bom-
 baso Gosopium est apud antiquos, nostra seta bombyx:
 quāuis & recentes Græci σηρικόν, id est sericū appel-
 lent, sed diuersa appellatione, quia antiquū sericum ita
 nuncupatū est, quia apud Seres fit, in Scythia, id est Tar-
 taria, & inde pulcherrimū ad nos fertur, & pulcherri-
 mas texturas Scythicas obseruauī, quæ aliā speciē habe-
 bant quàm nostra seta faciat. Nostra autem seta dicta est
 sericū à sere uermiculo ipsam faciente: ita enim hic uer-
 mis in aliquibus Indiæ partibus nuncupatur. S E N. Vnū
 est, quo discrucior, quid scilicet ad eorū uirorū autorita-
 tes dicendū sit, qui oppositū sentire uidentur. B R A. Di-
 cas à recentibus non rectè intelligi. Nam Vergilius pro
 nobis est, quando depectunt tenuia uellera folijs: Pausa-
 nias autem dicit Seres esse Indiæ populos, quamobrem
 opus est esse alios Seres in India, quàm apud Scythas.
 Non defuere tamē qui proceres apud nos appellantur,
 dicentes Seres in India esse, & Scythiam esse Indiæ par-
 tem, qui quantum hallucinentur, clarum est Cosmogra-
 phos considerantibus. Nam Scythiam diuidunt in Sey-
 thiam extra imaum montem, & Scythiam intra Imaum
 montē: Seres & Serica regio sunt in Scythia extra Imaū
 montem, cuius termini hi sunt, Ab occasu habet alteram
 Scythiam & Sacas, à septentrione terram incognitam
 Ptolemæo, ab ortu Sericam, à meridie partem Indiæ ex-
 tra Gangem, similiter Serica à meridie partem Indiæ
 extra

extra Gangem, ut uidere liceat Sericam aliã prouinciam ab India esse si in Scythia sit: si autem per se prouincia sit, adhuc ab india diuersa est, quia ad Indiam à meridie terminari dicitur à Ptolemæo. Adde Indiam trans Gangem dicitur terminari ad Sericam: nam ab occasu alteram Indiam habet, & Gangem fluuium: à septentrione, Scythiam, & Sericam: ab ortu, Sinarum regionem: à meridie, Indicum pelagus. Propterea, quod à Pausania dicitur, Seres populos esse apud Indos à sere uermiculo denominatos, gētes alias esse, putare oportet, quã quæ in Serica apud Scythas uiuunt: nam in India, maxima nostre setæ copia est, cuius maximum emporium in Calchut sit: quãuis & ex Serica regione illuc afferatur. Vides etiam, quod ex Procopio adducitur esse apud Indos, non inueniri apud probos autores, aut Serindam, aut Seres in India: arbitrorq; monachos illos uon attulisse uermiculorum oua, aut ex Serica, aut ex Serinda, sed potius ex Assyria, ubi maxima est horum uermiculorum copia, & inde Constantinopolim facilimus est transitus. Quod præter rem non est, illos monachos ex Hierusalẽ & partibus Syriæ uenisse, aut fortè ex Seri regione uenere, quæ in tractu est regionis Colchicæ: uel cum nostro hoc tempore in Persia, Eri, sit urbs ita fortè dicta corrupto uocabulo quasi Seri, in qua ingētissima est huius setæ copia, adeò ut totus alicuius etiã magnæ urbis populus seta uestiri possit, quæ à uermiculo fit, fortè illi monachi inde uenere. Quod uerò additū est ex Diuo Ambrosio, nihil ad rem, quia de uerme Indico sermonẽ habet, non autem de Serica regione. Nos autẽ fatemur nostrū uermiculum

ex India allatum esse, aut ex Eri parte Persiæ in regione
 quæ Chorazani nunc dicitur: quamuis & ex Colcho, &
 ex Tyro, & ex tota Assyria potuisset Constantinopolim
 à monachis, aut senioribus quibusdam ferri. Seruij autem
 testimonium satis uideretur, nisi maior esset Plinij, Mar-
 cellini, Solini, ac Mele autoritas, & etiam ueritas oppu-
 gnaret: mirorq; de ipso qui dixerit, nos lanã arboreã ac-
 cipere nõ posse, quæ ubiq; procreatur: quia arborea la-
 na, quæ sericũ sit, non nisi apud Seres procreatur. SEN.
 Breuibus quæ dicta sunt cõclude. BR. Nostra seta apud
 antiquos, bombyx est apud posteriores. Sericũ, non qui-
Bombyx. dem deductũ à Serica regione, sed à sere uermiculo. No-
 strum cottonum uel bombasum gosipion est. SEN. Fer-
 tur ne sericum ad nos è Serica regione? BRAS. Fertur
 quidem, & præsertim pulcherrimæ uestes feruntur, sed
 à nobis tota ea pars Tartaria nuncupatur, quamuis post
 Ptolemæi tempora, regiones inuenta sint, & potentissi-
 mi reges, ac bellicosissimæ gentes post Sericam: quippe
 inuẽta sunt, Tagus, Tholonia, Chairam, Cathay, & mul-
 ta alia illis antiquioribus ignota, è quibus pulcherrima
 serica ueniunt. Habes igitur quid sericũ sit, & quòd no-
 stra seta non sit uerè sericum. An modò seta nostra cali-
 da sit, & cor confortet, inquirendum est, quod per duos
 tramites agere tentabimus. Primus est, uia regia, id est
 experiẽtia ipsa rerum magistra, ex qua manifestè depre-
 henditur setam siccã esse, sed an calida sit faciliè depre-
 hendi non potest. Alia uia est ex causis rerũ sumpta, na-
 turam horum uermiũ considerantes, & quibus nutrian-
 tur. Nutriũtur hi uermes apud nos mori folijs, quæ sum-
 mop

opere amāt, unde ex horum foliorum qualitate, & se-
 tam esse putamus, quamuis nulla ferè sit herba, qua non
 saturantur: imò Ferrarienses mulieres antequam mori
 germinauerint, lactucæ folijs libenter pascunt: sed opus
 sericum totum ex moro est, morus autem frigidam tem-
 peraturam habet, ideo & sericum nostrum frigidū esse
 censeo. An uerò cor confortet, à nullo autore dicitur,
 qui fide dignus sit, Serapione & Auicenna demptis. Se-
 rapio tamen id non asserit, sed à quibusdam medicis dici
 asseuerauit. Nobis autem ea cordi conferre uidentur (ut
 Galeno placet) quæ odorata sunt, Seta autem non solum
 odorata non est, sed foetet, nisi ab alio odorè sumat: ideo
 à compositionibus quæ cor roborare habent, potius ar-
 cerè, quàm recipere uoluerim. S E. Tamen hic mos ual-
 de incaluit. B R A. Quicquid sit, & quomodocunq; usus
 processerit, hanc esse ueritatem non solum arbitror, imò
 scio, & potius alicuius cor roborares, si eum serica ue-
 ste donares, quàm si libram serici comederet. S E N. Nos
 sericum accipimus ut chermes infectum. B R A S. Et hic
 alius error est priore maior, quia sericum ita infectū in-
 primis præparatur ut colorem recipere possit: præpara-
 tur autem liquido alumine, quo primo imbuitur, liquidū
 autē alumen uentriculo aduersatur: quomodo igitur hic
 syrupus ad uentriculum ualebit? Adde postquam sericū
 in chermes ebullitionē immersum est, statim in rem quā-
 dam immergūt, quæ nostra lingua Mistra nūcupatur: in
 quam gallæ ingrediuntur, ipsi pope appellant. Suaderè
 igitur, ut setam in chermes tinctam non acciperes. S E N.
 Quid igitur sumemus? B R A. Aut nihil, aut ipsum cher-

Coccus.
Chermes.

mes sine seta. S E. Vidi, qui granum tinctorum pro chermes acciperet. B R A. Hi minus despicendi sunt, quam qui setam in chermes traham sumunt. Sed quia facillimum est habere chermes, ideo potius ipsum habere cures, quod etiam uili pretio assequeris, nempe Venetijs non expendes pro qualibet libra, quatuor libras Venetas. Non est autem coccus chermes, quia coccus est nostra uocata grana, quae ex Cypro affertur, et in Italia etiam nascitur: unde multi decipiuntur qui putant chermes esse coccum. S E. Reperitur ne apud antiquos chermes? B R A. Non erat in magno usu apud eos, tamen ipsum reperio: non tamen sub hoc uocabulo chermes, sed sub cocco. S E. Rem inauditam dicis. B R A. Fortè magis miraberis si tibi dixerò in Italia esse chermes, et in Apennino, Regiū Lepidi uersus, nos excauasse, sed (ut arbitror) tinctorum ineptum, tamen experti non sumus. S E. Quid dicis excauasse? Chermes semen esse putabam. B R A. An semen sit, an non sit, ambigo: quid autem putem, aut dubitè afferre non grauebor. Scito ex herbarum radicibus sumi, et non esse semē quod extra terrā herbis insit. Ego frequenter excauui, et granula circa radices collegi quae breui tempore in uermiculū transeunt. S E N. Quomodo transire possunt? fit ne ex semine uermis? B R A. Aperitur semē, et parua quaedam formica alata exit, quae auolat, exterior cortex inanis relinquitur, qui ad tinctorum nihil ualet, et hic est cocci uermiculus, qui apud Diuū Hieronymū reperitur, et in sacris literis legitur Tinctorum ex uermiculo, id est re in uermiculū tendente, imò proprio uermiculi sanguine, in ea re quae semē uidetur, uel paruum ouum incluso.

S E N. Quomodo prohibetur, ne in uermiculum trāseat?
 B R A. Cū ea semina, uel quicquid sint, statim à radice
 demuntur: in aliquibus locis aceto inspergunt, ut uelox
 illa generatio extingatur. In alijs locis in butyrum, aut
 pinguedinē iaciunt, quæ uermem extinguunt. S E. Quæ
 herba est illa, cuius radicibus inhaeret chermes? B R A S.
 Multæ sunt herbae, sed una inter alias parua incisa mul-
 tum, quæ pimpinellæ folia imitatur, tamen magis incisa
 sunt. In multis Germaniæ locis colligitur, & in Polonia
 presertim apud Crocouiam urbē regiā, circa Vistulum
 flumen: imò Poloni chermes appellant cleruicel, quod
 etiam nomen mensis est, in quo potissimum chermes col-
 ligunt: solum enim apud Polonos hoc mēse colligitur. Et
 quod in Polonia nascitur alia plura in perfectione excel-
 lit. In Hetruria quoq; nascitur, & Hetrusci putant ge-
 nus pimpinellæ esse, & hanc herbam suo uulgari nomine
 strellam appellant, alij thrialmum. Nascitur autem &
 sub alijs herbis: nam Poloni tres herbas habent, sub qui-
 bus nascitur. Vna est, quam ipsi appellant nyedospialek,
 putant esse auriculam muris, tamē non est illa Dioscori-
 dis, sed ipsi ita appellant. Nascitur & sub parietaria &
 sub siligine, quā Græci & Latini olyrā, Poloni zito: nos
 segala uocamus. Sed hanc non excauant, quia maior est
 proventus ex siligine quàm ex chermes. S E. Cur dubitas
 an semen sit? B R A. Quoniā in uermiculum transit. S E.
 Apud nos etiam multa legumina uermiculi efficiuntur.
 B R A. Non ita cito nec in uniuersum, sed ex corruptione
 una tantū parte leguminis in uermē transeunt, qui aliam
 partem comedit. Quòd autem sit ouum, & non semen,
 mihi

mibi persuadet etiam sub uarijs herbis inueniri, unde suspicor esse aliquorū uermium oua, uel subterraneorum animalium, ut suadet illa cita uermiculi generatio: & si uermiculum uolantem digitis interfeceris, purpureum cruorem, aut purpuream humiditatem emittit, qua digiti inficiuntur: imò si in granis chermes, quæ Venetijs uenduntur, spectes, nōnihil inest quod uermiculi colorē habet. Adde quum senescit non tingere: quod indicium est humiditatem illā purpuream exiccari. Ideo suspicatus sum ouum esse, & non semen, & præsertim, quia & illa herba pimpinellæ similis: & aliæ, in quarū radicibus chermes inuenitur, aliud semen habent supra terrā, quo progenerātur. S E. Quid in causa fuit, ut in hoc syrupo chermes acciperetur, & seta in eo tincta? B R A. Quid sentiā aperire enitar. Quod Græci coccum dicunt, Arabes chermes, uel chesmen appellant. Ideo ubi in Arabum compositionibus ponitur chermes, coccus sumi debet, ut apud Serapionem uidere licet, cap. C C C X X I. Verūm quia granum id, quo setam inficimus, dicitur & ipsum chesmes, & nos charmesinū uocamus colorē illum floridum, & chermes hoc granum nostra uulgari lingua. Propterea recentes in Arabum compositionibus cū chermes inuenere, nostrum chermes accipiunt, cū potius coccum accipere debuissent, qui est uerus Arabum chermes: ut facile uideri potest si quis Serapionem, & Dioscoridē legat. Inquit enim Serapio: Chesmen apud Dioscoridē est arbustum, quod administratur ad accendendum ignem, & est medium inter arborē & herbam, cuius rami sunt multum subtiles, super quos sunt grana rotunda

Charmesinū
color.

rotunda similia lenticulae, quae colliguntur & reponuntur, & conseruantur, & conficiuntur ad tingendum. Et melior grana est illa quae defertur ex terris quae dicuntur Galates & Andabusi, & ex Armenia, & secunda est illa de Siana & Lithia, & deterior omnibus est Hispana. Reperitur autem in arbore glandium interius Calchic animal testosum paruum, simile limacis, & colligunt illud mulieres cum ore earum. Haec Serapio ex sententia Dioscoridis, satis barbarè & infidè. Cui si Dioscoridem in capite de infectorio cocco perleges, idem cum suo chermos esse deprehendes. Inquit enim Dioscorides: Κοκκὸς Βοεφύκην, id est granum tinctorum, surculoso nascitur frutice, cui grana lenticulae adherent: leguntur haec ad usus, componunturque. Optimum est è Galatia & Armenia, sequens ex Asia, Ciliciaque: pessimum ex Hispania. In Cilicia è roboribus prouenit limaci paruo simile, quod loci eius mulieres exceptum ore, coccum specialiter appellant. Vbi uides chermes apud Serapionem esse Dioscoridis coccum. Quid autem per id uelit Dioscorides, quod mulieres excipiant ore, non possum aliud coniectari, quam ita excipere ut melius seruetur: inde enim nonnihil maturitatis contrahitur. Aliter enim quid sentiat, imaginari non possum, nisi codex corruptus sit, & aliquid desit: imò aliàs putauì coccum Dioscoridis esse nostrum chermes, & mulieres ore accipere, ne in uermiculum transiret. Sed hoc me dimouit à tali sententia, quia dicit nasci frutice surculoso: herba autem est, ex qua nostrum chermes ortum habet: Coccus autem infectorius nascitur ex frutice, & de eodem loquens, dicit in Cilicia è roboribus nasci:

app

apparet autem quod è roboribus nascitur, esse granum quod tingendo est, non autem chermes. Vel dicimus in codice Dioscoridis nullum esse uitium, sed locum fuisse ab interprete male intellectum. Cuius loci uerba sunt: ἢν αἰ τῆδε γυναικὸς τῷ σώματι ἀναλεγεσσαι κόκκων καλοῦσι. quæ sic ad uerbū transferas: Quem eius loci mulieres ori colligentes, coccum uocant. Mulieres enim colligunt coccum ori, id est ad os tingendū ac succandum: ut τῷ σώματι non septimi apud nos casus, sed datiuu uim habeat. Illam autem uocem euulsam uel exceptum, de suo addidit interpres, neq; usquā est in Græca litera. Cuius rei magnificus, & reuerendissimus CAELIVS Calcagninus, uir undequaq; doctissimus, me attentum fecit. Sed ad rē nostrā redeuntēs, Cum in Mauritanorū compositionibus chermes, aut setā in chermes tinctam reperiēs: noli chermesinū intelligere, sed insecturam in coccum, id est in granā tinctorū appellatam: unde coccinea uestis apud antiquos. est enim alia res chermes. Ideo illos non multū reprehendo, qui pro seta in chermes tincta coccū sumunt. Adde tamen nec setam tinctam aut pannum sumenda esse ob præparationem. An uerò cor roboret, nondum apud aliquem autorem fide dignum reperi, sed tantū adstringere, & uulneribus neruorum prodesse. Tamē supinus quidam error apud nonnullos planè quintæ classis medicos inuenitur, qui granum quod tingendo est, ad prouocādos menses exhibēt, cū plurimum supprimat, ut ego plerunq; eius puluerem exhibeam his mulieribus, in quibus de abortu dubium est. Et quia nonnullæ sponte abortire uolunt, ne in

furto

furto deprehendantur, petentes ut in hac re illis opem
 darem, ego hoc granum exhibui, ne si uellent, abortire
 possent. Qui autē ducere menses fatentur, argumentum
 sumunt ex colore, quia rubrum, ac si rubra menses du-
 cant: multi enim maximā propositionem habent summē
 falsam: Omnia rubra menses prouocare, tamē multa ru-
 bra inueniuntur, quæ uim adstrictiuam habent: Scitoq;
 quod à Dioscoride dicitur, Cuius grana lenticulæ adhæ-
 rent, non esse intelligendū grana lenticulæ figuram habe-
 re, sed quòd more lenticulæ inhaerent. SEN. Igitur non
 est nostra, qua tingunt in chermes? BRA. Non ut uide-
 tur. SEN. Igitur nostram granam edoceas, & quid illud
 sit, quo nunc in Chermesiuū tingunt. BRA. Nostra gra-
 na est coccus baphice, id est granum insectorium Dio-
 scoridis, & Plinij, & chermes Serapionis, ac Maurita-
 norum. Quid autē sit apud antiquos chermes nostrum,
 quo floridus color, quem chermesinum uocamus, fit, du-
 bium est. Tamē bene Pliniū considerans uisus sum expi-
 scatus esse grana nostra in Cypro, & Creta, & pluribus
 alijs locis nascitur, Venetiasq; affertur ex pusillo frutice
 folia habente, ilicis aquifoliae similia, ut Plinius lib. xvi.
 capite octauo docet: tamen hæc folia parua sunt, & spi-
 nosa. Tamen & in robore coccus nascitur, præsertim in
 ilice, ut Plinius capite quarto lib. xxiiii. testatur. &
 Theophrastus tertio de plantarum historia, inquit: gra-
 num puniceum facit. de his loquitur, quæ in arboribus
 fiunt, tamen fructus non sunt, ut nux; auellana, quæ u-
 lum callo compactili facit. Idem in eodem libro repetit,
 cum omnia enumerat, quæ in ilice nascuntur. SEN. Ea
 igitur

igitur quæ in ilice nascitur nostra grana est. BR A. Non est, sed à Plinio cap. IIII. lib. XXIII. coccus, ilicis appellatur. Est aliud granum à cocco, sed & ipsum tingit. Si autem apud antiquos nostrum chermes reperiatur, est id de quo Plinius præcitato loco inquit: est autem genus ex eo (scilicet cocco) in Attica ferè, & Asia nascens, celerimè in uermiculum se mutans, quod ideo scolecion uocant, improbantque; si apud Antiquos nostrum chermes sit, est coccus scolecion: nam chermes nostrum ocysimè in uermiculum transit. Vnde tria cocci genera apud antiquiores scripta inueniuntur: Coccus infectorius absolute, qui nostra grana est ex arbuscula pusilla nascens, folia circinata spinosa habens parua, & coccus scolecion, qui fortè est nostrum chermes, nisi intelligas esse genus aliquod cocci ilicis, quod in uermiculum citò transeat scolecion dictum, aut dicas non habuisse rationem tingendi ex scolecio, qualem nos habemus, ideo ab ipsis scolecion despiciebatur, nobis autem facit colorem magis floridum, quam coccus baphice faciat. Tertium est, coccus ilicis, ut ex his omnibus colligere possis quid sit chermes apud recentes, & nunquid apud antiquos reperiatur. An uerò cor roboret chermes, nec antiqui nec recetes prodidere: non antiqui, quia apud ipsos quid sit non reperitur. Arabum enim chermes est coccus baphice, quem granum uocamus. Recentes etiã nihil prodidere, quia ipsi de chermes loquentes, de eo uerba habent, de quo Arabes scripsere: propterea in hoc syrupo chermes dimitterem, ueluti unum, de quo experimenta sumpta non sunt. quod an calidæ naturæ sit, an frigidæ, si scire cupias, calidæ naturæ esse

Scolecion,

Cocci tria genera apud antiquos,

re esse illud ostendit, quòd celerrimè in uermiculū tran-
 sit: ea enim cita generatio caliditatē notat. S E. Mihi ui-
 detur mirū antiquos adeò modicè de nostro chermes esse
 locutos. B R A. Ne admiratione afficiaris, quoniam fortè
 nihil locuti, nisi id sit, quod coccus scolecion à Plinio nun-
 cupatur, quāuis plerūq; dubitauerim quod esset coccus,
 de quo Plinius capite XLIX. lib. ubi de tingendo Ame-
 thystino tractat, & inquit coccum Galatiæ rubens gra-
 num. postea addit, ut dicemus in terrestribus. Putabam
 hanc particulam à Plinio positam esse, ut sub terra nasci
 animaduerteret. Nostrum autem chermes uel ouum sit,
 uel semen sub terra nascitur: est enim granū illis radici-
 bus inherēs, quod potest ratione coccus appellari. Idem
 enim est apud Græcos κόκκος, quod apud Latinos gra-
 num. S E N. Si autē reperiretur qui & setam, & cher-
 mes in hunc syrupum imponere uoluerit, quomodo age-
 re debet? B R A. Aut seorsum setam, & chermes ponat,
 aut hoc modo præparet: Accipiat libram chermes, quod
 in puluerem redigat, sintq; igni suspensæ in æneo lebete
 quinque aquæ libræ, quæ cū calida est antequam feruere
 incipiat: in eā chermes puluerizatū iniiciat: deinde una
 ebullitione bullire faciat, & ab igne deponatur: postea
 setam, quam crudam uocant, (eo quòd nullum colorē su-
 scepit) in prædictam aquā ponat: & donec optimè im-
 bibatur, relinquat: deinde eam statim exprimat, factaq;
 mediocri expressione, in succum pomorum dulcium, &
 aquam rosaceam infundat. S E. Igitur exiccari non de-
 bet? B R A. Non debet exiccari, sed debet statim in præ-
 dictum succum & aquam infundi, & statim pharmaco-

pola cūm extrahit suo usui accommodare debet, quia so-
 lum eo tempore preparanda est, quando syrupum hunc
 conficit. S E N. Quæ proportio setæ esse debet ad cher-
 mes? B R A S. Pro libra setæ, libra chermes sumatur, ad
 imbuendum. Vnum tamē est, in quo de uobis pharmaco-
 polis miror, qui ferè semper hunc syrupū candum habe-
 tis, id est quo zucharum concreuit. S E. Aliter fieri non
 potest. B R A. Quia arte caretis, qua fiat. Multi sunt mo-
 di, sed unus hic præcipuus est, addere parum mellis zu-
 charo: hoc enim prohibet, ne zucharū in duritiem illam
 (quā uulgus candū uocat) concreseat. Mel tamen probi-
 bere non potest quin dureseat in processu temporis, sed
 bene prohibet ne candescat (ut hoc uocabulo utar) tamē
 non durescit nisi longo tempore trāsactō. Sed interim à
 Pharmacopola uēditur. At unum aliud apud pharmaco-
 polas obseruauī, hunc syrupum mucidū fieri. S E. In hoc
 non sinā te mentiri, sed causam ignoro. B R A. Facile red-
 dam: & si nostro modo parabis, nunquā aut hic, aut al-
 ter syrupus mucidus fiet. S E N. Dic obsecro. B R A. Mu-
 cor, & muciditas ex superflua humiditate fiunt: hoc ma-
 nifestè deprehenditur in dolijs uinarijs, quando gutte
 delambendo uas exeunt, mucor fit ob eam humiditatem,
 & quanto magis uinum aquosum est, tanto magis mu-
 core abundat. Eodem modo, quando è naribus humiditas
 exit, mucor fit, & ideo pueri ob ingentē capitis humidi-
 tatem continuò nares mucore plenas habēt, & in humi-
 dis locis semper situs & mucor generatur. S E. Fortè pi-
 scantiū nares semper mucidæ sunt, & perstillantes, quia
 intrinseca humiditas ab extrinseca allicitur. B R A. Ri-
 dicula,

dicula, sed non præter rem ratio. Idem in uestris syrupis accidit, quando syrupum usque ad aquæ & humiditatis resolutionē non decoquitis, mucidus fit. Igitur si ad unguem decoquatis, mucidū non fieri animaduertetis. S E. Mucor etiā ex caliditate fieri uidetur: nam æstiuo tempore, & sæuiente cane, panis potissimum mucidus fit. B R A. Idem ex humiditate causatur: tunc enim calor aëris, intrinsecam panis humiditatem ad extrinsecas partes allicit, unde intrinsecus exiccatur panis, extrinsecus humescit, & mucidus fit: quod ut euitetur, iubeo mulieres meas panariam capsam tota æstate in cella uinaria seruare, quoniam loci frigiditas panem mucidum fieri non sinit. Sed hæc alio commodiori loco tractanda sunt. S E N. De hoc syrupo satis dictum erit, si quæ in ipso omitterenda sint, breuibus repetas. B R A. Setam, & chermes omitterem, quæ ad rem nihil faciunt, imò seta in chermes tinctā ob præparationem obest. S E N. Prosequar' ne alios syruos? B R A. Tibi ipsi cantare poteris: mihi enim fabulam surdo cantabis, nempe cœnare decreui, quoniam fame plus quàm Saguntina premor, cœnans autē obaudio, præsertim in prima mensa, ubi dentes solum strident. S E N. Igitur canina fame premeris? B R A. Imò humana: heus puer sterne mappam, uosq; ancillæ lapses in mensam portate, tuq; manibus lymphas præbe. Obaudio nunc senex, quoniam ea uulgata sententia uera est, Ieiunus uenter, non audit uerba libèter: licet ineptio in carmine dicta sit. Et Catonis uetus sententia est: Venter aures non habet. Mecum in cœna eris: postea syruos alios, & cætera composita medicamēta prosequeris.

Interim dum hæc pedissequæ in refrigerandis dapibus retardât, hæc striblitâ in spiram uersa, famem sedare incipiet.

B R A S A V O L.

Quid impedit nunc Syrupos iam coeptos profequi? Postquam exempta fames, & amor compressus edendi, & omnes inuicem loqui incipiunt, quia prope finem sunt, in quo rumor gentiû fieri solet.

S E N. Tu iuuenis properè comedisti, imò tuburcinatus es: Ego edentulus nondû huius comœdiæ actum primum exegi. B R A. Vno uerbo sequentē syrupum nomina, qui in tua scheda scriptus est. S E N. Ego prius huius clupeæ genituram, & hos fluuiatiles caneros comedâ, bisq; hûc cyathum exhauriâ, quàm de Syrupis uerba factururus sim.

B R A. Et ego interim bellaria depromâ. S E N. Sum bel-

Syrupus de
acetositate
citri.

lariorû satur. Syrupus, qui sequitur, is est, qui de acetositate citri appellatur. B R A S. Ego potius de succo citri nuncuparem, quia intrinseca citri pars tota succus est, quibusdam pelliculis demptis. Hunc autē syrupû secundum Mesuæ sententiâ parant pharmacopola, cuius compositio hæc est per Mesuæ uerba descripta, ut simul & compositionē, & Mesuæ uerba, ut ab ipso autore dicuntur habeas: Recipe succi acetositatis citri, libras duodecim: decoque in uase uitriato super prunas cum facilitate usq; dum consumatur tertia pars ipsius: deinde coletur, & dimittatur donec clarificetur: & accipe ex eo quod clarum est, libras septem, & funde super ipsum ex Iuleb claro & depurato libras quinq; & coquatur donec inspissetur. Si autem æstas fuerit, dimittatur in sole donec eius aquositas consumatur. Hæc est secundû Me-

suen

suen huius Syrupi compositio. Addit deinde eius iuua-
 mentum magnum esse in extinguendo inflammationes
 cholerae rubrae, & febres inflammatorias uehementes, &
 febres pestilentiae, & proprie quae sunt in aestate ueneno-
 sa, & confert ebrietati, uertigini, & siti uehementi. S E.
 Posses ne uno uerbo ad quid ualeat exprimere? B R A.
 Possum. Ad omnes aegritudines biliosas ex pura bile ua-
 let, & pestilentes, uel quae ueneni naturam sapiant, & ad
 sitim extinguendam. S E. Est ne hic paradi modus apud
 antiquos? B R A. Antiqui de zucharo nihil unquam pro-
 didere, & hunc Syrupum nunquam fecere, tamen in omni-
 bus ferè aegritudinibus praecitatis acido citri succo ute-
 bantur. En Galenus lib. VII. de simplicium medicamen-
 torum facultatibus, inquit esse tertij ordinis resiccantiũ,
 infrigidantiumq; & de acida citri parte loquitur, quam
 partem in II. de alimentorum facultatibus lib. etiam fri-
 gidam facit, sed gradum non determinat. Et Paulus Ae-
 gineta lib. VII. & Aëtius lib. I. acidam citri partem in
 tertio ordine frigidam & siccam esse arbitrati sunt: sed
 Paulus primo lib. capite LXXXI. dicit abundè infrigida-
 re. gradum uerò non determinat. Plinius Secundus quar-
 to de re medica libro (si is Plinij liber sit, qui de re medi-
 ca circumfertur) huic frigidam naturam inesse fatetur: imò
 & experientia ipsa hoc comprobat. Quis igitur negare
 poterit uehementibus inflammationibus & aestibus suc-
 currere? Imò Aëtius cap. XXXI. lib. XII. ad inflamationes
 utitur hoc succo pani aut pollini admixto, & modo
 cataplasmatibus appposito. Nam antiqui, citri succum per os
 non sumebant, sed cortice tantum, & carne uescebantur,

ut apud Galenum, Paulum, & Aëtium uidere licet, qui inquit corticem, uentriculum roborare, quamuis difficilioris concoctionis sit, & carnem pituitosam materiã gignere. Nec immeritò hic syrupus contra pestilentem morbum ualere à Mesue dicitur, quoniã & antiqui citrum ueneno aduersari fatebantur, quod potius semini attribuunt, quàm pomo. Quãuis Dioscorides anceps sit quum dicit, *δωδάμυ δὲ ἔχει πρὸς τὸ ἐνὶ κύβω, ἀντιπύριον δὲ ἀνασίου*, id est, uim autẽ habet quod in uino potum uenenis aduersatur. Hoc autem ita ad pomum, sicut ad semen referri potest, quamuis de semine propinquius sermonem habuisset. Tamen præter rem non est, si & de semine, & de pomo id intelligamus, quia Plin. lib. XXIII. cap. VII. inquit: Citria contra uenenum in uino bibuntur, uel ipsa uel semẽ. Nec obstat quòd Theophrastus VI. lib. istud pomo attribuat, & Paulus, & Aëtius, quoniã & semini hoc dotis inest, quod Auicenna cortici, & semini attribuit. Serapio etiam Dioscoridem referens, ita refert ac si pomo hãc dotẽ elargiatur. Quicquid sit, totum pomum ueneno resistit. Vnum autẽ est, in quo recentiorum quorundam error deprehenditur, qui hunc syrupum ualere inquit contra prænantium fastidia quando edere non possunt, & extranea appetunt, ut carbones, terram, pilos, & similia: quam affectionem Græci *κίσα* & *κίσα*, id est picã uocant. Plinius lib. XXIII. capite VI. malatiam prænantium interpretatur. Inest autẽ hoc genus fastidij prænantibus usq; ad tertium mensem, ut Paulus Aegineta capite primo primi libri docet. Causa autem est, quia foetus paruus & imbecillis ea quæ

Κίσα.

Κίσα.

Malatia prænantium,

ad lo

ad locos mittuntur consumere non potest. Nos autē mulieres uidimus quæ usq; ad quartū, quintum & sextum mensem hac affectione uexabātur, sed commune est tempus, cum fœtus moueri incipit. Dicitur autē cissa, id est pica: quoniam hoc animal, quia uorax, in cibi fastidium saepe uenit. Sed ne presentem occasionem omittamus, illustriſſima RENATA Galla Ferrariæ Ducissa, nunc cissa uexatur, tamen in quarto mense à conceptu est. Nec opus est putes cissam solū esse cum extranea appetūt, sed cissa etiā appellatur, cum adeo perturbatus est uentriculus, ut conuenientia edere non possit, quāuis extranea non appetant. Propterea Plinius præcitato loco prægnantium malatiā meritò appellauit. Constat autē prægnantium uentriculo (nisi æstuanſ fuerit) potius obesse, quā prodesse. Illorum autē error ex hoc prouenit, quia autores non considerarunt, qui non dicunt citri succum ad hunc morbū ualere, sed semen. Quamuis in Dioscoride indifferens uideatur, tamen Plinius capite vii. libri xxiii. de semine id dicit, & Paulus Aegineta libro i. Ad rem autem nostram redeuntēs, hic est optimus Syrupus in æstuantibus morbis, quo frequenter iubeo agros pro intinctu uti: ut nuper magnificæ Dianæ Estensi contrariæ in æstuantis uentriculi morbo: fit autem ex succo citri, tamen citri nomine limones, Adam poma, & arantia ueniunt. Ego potius ex limonibus pararem, quoniam succum frigidiorē habent: hic autem potissimū frigiditas expetitur, & limones saporē habent citro maximē conuenientem. Nam ut Plinius dicit capite xxviii. lib. xv. citris odor acerrimus, sapor asperrimus. Inter hæc

autem limones omnium asperrimum habent, ideo potissimum citra sunt limones. Tamen si ex citro etiam habere placeat, ubi tanta frigiditas non expetitur, parato. Illos autem pharmacopolas dano, qui Venetijs succum citri emunt: sed potius uoluerim ut citra emerent, et seorsum succum et corticem in syrupum redigerent, carnem uero condirent. Succus enim quem Venetijs afferunt, plerumque aqua mixtus est. Zucharum, presentem syrupum ingrediens, clarificatum (ut dicitur) esse debet: propterea à Mesue Iuleb nuncupatur. Multi sunt, qui nimis coquunt, tunc facile candescit, et concrescit, et in durioris mellis formam transit. Quod est oppositum acetosi succi, qui suapte natura nec durefcit, nec concrefcit, sed potius quæ gelascunt liquidiora reddit: ex nimia autem coctura, et succi extrema resolutione concrefcit. Propterea tu (ne erres) sume citri succum, et paulatim per linteum præcolato sine aliqua expressione, ut quod subtile est, paulatim transeat: qui enim uehementer linteum exprimunt succum nimis spissum colligunt. Vnde id solum sumere oportet, quod ex se descendit. Duobus autem modis syrupus fieri potest, Sole, et igne. Si Sole fiat, id est per moram in sole, magis clarus continuo permanet: Si igne, nisi bene animaduertatur, nimis crassescit: qui enim nimis coquunt, in duritiem enogari, id est uocate gelatinæ ducunt. S E N. Igitur ex limonibus etiam parabo? B R A. Imò parabis, quia uehementius infrigidat, et penetrat. Postquam hic puer mappam sustulit, et dentiscalpia præbuit, syrupos alios prosequaris. S E N E X.

Syrupus de
stœchade,

Syrupus de stœchade tertio loco habetur. B R A. Igitur his syrupis disponendis nullum ordinem seruas?

S E N.

SE N. Nullum, ut iam præfatus sum. BRA. Gaudeo tamē hoc ordine disponi, quoniam eos primò enumerare uisus es, quibus illustrissimus patronus meus Hercules Ferrarie Dux utitur. Est compositio apud Mesuen reperta in hunc serè modum ab eodem autore, & sequentibus uerbis descripta:

Recipe, florum stichados		ʒ. xxx.
Hasce, id est Thymi	} añ.	ʒ. x.
Calamenti		
Origani	} añ.	ʒ. viij.
Anisi		
Pyrethri		
Piperis longi		ʒ. iij.
Zinziberis		ʒ. ij.
Passularum enucleatarum		uncias iij.
Mellis		libras v.

Hunc syrupum (cū hæc solū recipit) appellant de stichados sine speciebus, uel de stichados incompletum. Tu autem potius de stœchade dicito. Si autem pulueres consequentes recipiat, syrupus de stichados cum speciebus, uel completus nuncupatur. Pulueres autem sunt hi qui sequuntur:

Recipe Cinamomi	} añ.	ʒ. i. ʒ.
Calami aromatici		
Spicæ, id est Nardi		
Croci		
Zinziberis		
Piperis nigri		
Longi		

D ; Ligen

Ligentur in panno raro, & suspendantur in syrupo. Dosis eius est, uncia una cū decoctione spicæ, & alchilil. Hic syrupus expertus est ad omnes agridines nervorū frigidas, ut est paralysis, epilepsia, spasmus, tremor & tortura. Valet etiam ad catarrhum frigidum, à capite ad pectus, & uentriculum ipsum roborat. Hæc Mesue. s E. Reperitur ne apud antiquos hic syrupus? B R A. In primis eius vires audias: Obstructiones aperit, crassa attenuat, extergit, totūq; animalis habitū roborat extaq; cōfirmat. Quod semper à causa frigida malè affecta intelligendum est, & præsertim pectori anhelantibus & destillationes habentibus opitulatur. s E. Est igitur ualde utilis hic syrupus? B R A. Utilissimus. Cū uerò multo calore non indigemus, incompletū sumimus, id est eum, quem uos sine speciebus appellatis (quamuis non defuerint qui dixerint, eum qui incompletus est, solū recipere stœchada & passulas.) In intēsiore uerò frigiditate, eum sumendum iubemus, qui species, id est pulueres aromatum enumeratas recipit. De hoc syrupo nihil apud antiquiores reperitur, tamen dicunt ad omnia prænumerata stœchada ualere. Sed unū est in quo ambigere possemus, quomodo scilicet componi oporteat: quoniam à Mesue simplicia solū enumerantur, sed modum componendi, & an coqui debeat, prætermittit. s E N. Subintelligitur decoctionem fieri secundum artem. B R A. Quæ est, & qualis hæc ars ad coctiones parandas? s E. Nos instinctu quodam, sine pondere, sine determinatione aquam sumimus, ut oculis præsentatur & ingenio nostro uidetur: postea ad libitum bullire sinimus: deinde simplicibus expressis,

pressis, quæ prius decocta sunt, mel in hanc decoctionem
 ponimus, quod tamen prius expumatū sit: itaq; ad syrupi
 formam altera ebullitione reducimus. B R A. Miror ad-
 modum in his condiendis uos statuta aliqua pondera non
 habere. S E N. Omnino non habemus. B R A. Viam igitur
 inueniamus, & certam normā, per statutas mensuras cō-
 ponendi syrupos. S E N. Id libenter addiscam. B R A. Et
 ego lubentius edocebo, si aures præstabis. S E. Et aures
 & caput, & uniuersum corpus habebis. B R A. Noli au-
 tem uniuersalē regulam in omnibus syrupis expectare,
 quia in aliquibus solum conueniet, in quibus cum erimus
 te admonebimus: In alijs uerò suas particulares regulas
 edocebimus. Quum syrupum de stœchade parare opus
 est, omnia quæ ipsum ingrediuntur, para, & crassiusculè
 contunde, & in uitriatum catinum omnia pone, deinde
 octo aquæ libras superinfunde, si omnia syrupi simplicia
 sicca fuerint. Si ita egeris, optimè infundi experieris:
 post xxiiii. horas exprime, & inuenies duas aquæ
 libras à simplicibus imbibitas esse: Tūc & aqua, & sim-
 plicia simul igni suspendas ut bulliant igne claro ad con-
 sumptionē tertiæ partis, uel supra ignitos carbones fiat:
 Relinquentur quatuor libræ decoctionis plus minus, in
 quas libras quinque puri mellis imposito, & iterum bul-
 liant expumando, quoad fuerit consumpta decoctio, &
 ad formam syrupi redactum sit: in quā formam tunc re-
 dactum esse deprehēdes, cum gutta summo pollice capta
 inhaeret, non tamen coit, & si indice guttā quæ in pollice
 est tetigeris, prætenuia fila mittat, & non statim abrum-
 patur. Nec guttæ resiliunt, in hoc præsertim syrupo qui
 mel

mel recipit: nam mel optimū, ut Plinius lib. xi. cap. xv
 docet, re glutinosum est. Si autē herbae recentes sint, se-
 ptem librae aquae in infusione satis sunt, quia una tantum
 imbibitur. Sunt uerò Recētes qui generalē quandā regu-
 lā tribuūt, quoties ab autoribus scriptū reperiunt, quod
 aliquid in sufficienti quātitate aquae bulliat, ipsi hāc suf-
 ficientem quantitatē, ita exponunt: Si res sint quae multā
 ebullitionem sustineant, in omni manipulo ponantur (ut
 eorū uerbis utar) boccalia quatuor aquae: Si uerò medio-
 crem ebullitionē sustineant, dimidium aquae accipiant: Si
 uerò paruam ebullitionē sustineant, unū bocale sumere
 oportet: uolentesq; hanc regulā ad pōdus reducere, res,
 quae plurimam decoctionē sustinent, hoc modo recipiūt
 aquā, ut una libra ipsarum in sex aquae bulliat: quae uerò
 mediocrem, in tres: quae paruam, in unam & semis. Sed
 hāc non est congrua, conueniensq; regula, quoniā in hoc
 syrupo sunt res quae multam decoctionē sustinēt, ut zim-
 ziber, pyrethron: & quae mediocrē, & quae paruam ut
 cetera alia. Nunc autē ponamus omnia hāc mediocrem
 ebullitionem pati, tunc oportebit, hanc simpliciuū quan-
 titatem in tres ferē aquae libras ebullire. Quod apparet
 si quis computet, unicuiq; librae simplicium tres aquae li-
 bras dando. Sunt enim simplicia quae hunc syrupū ingre-
 diuntur, ferē quatuordecim unciae, speciebus dēptis: sed
 nimis absurdū esset in tam paruā aquae quantitatē ebul-
 lire, nempe ad sextam partem cōsumere satis est: ideo ni-
 hil ferē relinqueretur, in quod quinq; mellis librae inijci
 deberent, & ad syrupi spissitudinē ebullirent: quia par-
 tim per ebullitionē, partim per breuē cocturā cōsumptū
 esset

esset, & ferè mel exhauriretur. S E. Certè hanc esse ni-
 mis paucã aquæ quantitã semper iudicavi. B R A. Om-
 nino pauca est. Ideo tu pro tota huius syrupi quãtitate si
 herbae aridae sint, octo aquæ libras sume: Si autè uirides,
 septiẽ, & adeò bullire sinas, ut expressione facta quatuor
 libræ decoctionis relinquuntur: nam duabus libris imbi-
 bitis in herbas, sex relictæ erant. Si deinde has sex ad cõ-
 sumptionem tertiæ partis resolueris, quatuor libræ so-
 lum relinquẽtur. Ego hunc syrupũ ex zucharo pro illu-
 strissimo Hercule Duce Ferrariæ parari facio, ut iucun-
 dior sit. S E N. Qua hora species illæ in syrupum conijci
 debet? B R A. Recentes pharmacopola cum syrupus fe-
 rè coctus est, imponunt. Nos autem secundum hunc ordi-
 nem incedendum esse iubemus: Si multo calore indigea-
 mus, etiam diu hi pulueres in syrupo bulliunt: si non, tan-
 to minus. Imò iubendum est ut prædicti pulueres suspẽsi
 in syrupo maneãt: quod & ipse Mesue innuere uidetur.
 quamuis multi hoc solum intelligant cum decoctio fit.
 S E N. Hoc mihi summè quadrat: quia si multa caliditate
 indigemus, magis ebullire oportet: si autem pauciori ca-
 liditate opus sit, tantum his pulueribus condiatur. Quod
 opus nos pharmacopola dicere solemus aromatizare.
 B R A. Sed hi pulueres magis agunt, quàm aromatizare:
 nam aromatizare est odorẽ aromatum, rei, quam condi-
 mus præstare. Hi autè pulueres sunt potius syrupo cal-
 caria. Cum uerò ad formã syrupi decoctus erit, si pōdera-
 bis, inuenies quinque libras esse, & semis plus minus. Vnũ,
 tamẽ aduertas, quòd maiori coctura indiget æstate, quàm
 hyeme. Quippe hyeme sex libræ, aut paulò amplius esse
 debet:

debet: astate solùm quinq; & semis sint, uel circa. Aliter in uase, in quo seruatur, sponte ebulliret, & spumã faceret, atq; mucorem. SEN. Loquuntur ne de hac re antiquiores? BRA. Imò, nam Paulus Aegineta cap. xv. vii. lib. in his, quæ ex uino fiunt, dicit: Mellis de spumati sextarium unum ad uini sextarios quatuor accipiunt, & componuntur incocta: In his uerò quæ ex succo & aqua fiunt (hæc autem ad nostrorũ syruporũ naturã ferè accedunt) si quidem coquantur, unam mellis partẽ ad treis accipito, liquore in coctione ad duas ferè partes consumpto. Re tamẽ uera nostri syrupi æstiuo tempore seruari non possent, si succi aut decoctiones ad duas partes solùm consumerentur: propterea hi rectè agunt qui ad mellis ferè, aut zuchari pondus, uel circa arctant. Inuentus autẽ est syruporũ seruandorum usus, tum ut compositiones præsto sint, quando eis indigemus, tum quia radices & herbae omni tẽpore non sunt, tum quia compositiones ex mora quodammodo fermentantur. Deniq; in uitro circumlitũ uas serua. In hoc syrupo nulla simplicia examinare oportet, quia omnia in examine simplicium medicamentorũ exposita sunt. Id solum animaduertere iubeo, ut pro calamento, calaminta montana sumatur, & montanũ origanum, uel quod ex Creta ad nos nuper per illustrissimi Ducis nostri naues cõportatũ est. Quod autem dicit passulas enucleatas, tu corinthiacam uuam à pediculis mundam intellige. Quære etiam uerum calammum aromaticũ, & ueram spicam, id est nardum. Inquit eius dosim esse unciã unã. Nos duas etiam exhibemus magno egrorum commodo. Quod autẽ addit sumi cum
aqua

aqua decoctionis spicæ, & alchilil, spica nostra quæ pseu-
do spica est, & non uera, grauissimum odorē, & agros
ledentem in decoctione facit: ideo dimittenda, quousque
ueram nardum nacti erimus. Alchilil uerò est libanotis,
quam nos rosmarinum uocamus, cuius flores potius su-
mendi sunt, quam herba, uel cacumina illa, quibus flores
insident: nos cum alijs aquis igne eliquatis exhibemus,
presertim cum illustrissimus princeps sumit, ne displic-
ceat. S E. Si absq; infusione ebullire uoluerim, debeo ne
omnia simplicia una uice simul in aqua conijcere? B R A.
Non, sed prius ea ponantur quæ multam decoctionem pa-
tiuntur, deinde quæ mediocrem, tertio quæ modicam: uel
hunc ordinem serues: Primò pyrethrum in decoctionem
ponere oportet, deinde passulas, mox anisi semen, inde
calamentum & origanum, postea stœchada, quæ sequa-
tur hasce, & pulueres, quas species nuncupatis, piper
longum scilicet & nigrum, & zinziber. S E N. Nunc in
mentem uenit syrupus alter de stœchade à Mesue in ca-
pite de aegritudinibus neruorum descriptus. B R A S. Est
in principio capitis, ubi Iudæum quendam adduxit, tamē
in isto sine speciebus, & illo Iudæi paruam differentiam
uideo, nam præcipua simplicia in hoc sunt. Illius autem
syrupi permixtio (ne fortè quæras) hæc est:

Recipe florum sticados		vncias	iiij.
Halcæ	} añ.	vnc.	j.
Zimiam, id est ibigæ			
Piperis	} añ.	z.	iiij.
Pirethri			
Passularum sine interioribus		vnc.	j.

Coqu

Coquuntur in libras quatuor aquæ usq; ad duas, & sapæ libram semis, fiat syrupus. Dosis eius est ab uncia j. usq; ad duas cum aqua alchilil. Vides hæc sola calamentum, origanum, anisum, & gingiber deesse: una tamen met intentio est, & ad unummet finem tendunt: fortè ille Iudæus imperfectè scriptum reliquit. Ex hoc etiam syrupo quantitas aquæ sumendæ pro decoctione imperfectè habetur. S E N. De hoc syrupo satis dictū est. B R A. Alios igitur prosequaris. S E N E X.

Syrupus rosatus simplex,

Syrupus rosatus simplex quartus in ordine est. B R A. Gaudeo plurimum, te in hoc tuo ordine, syrupos primo loco posuisse, quibus illustrissimus Princeps & patronus meus Hercules Ferrariæ Dux utitur. S E. Ego hoc ordine digessi, quia in pennæ apicem uenere. B R A. Quicquid sit, ego apud uos pharmacopolas, nomine syrupi rosati simplicis tres syrupos inuenio. Vnū, ex infusione rosarum recentium. Alium, ex infusione rosarum siccarum. Tertium, ex succo rosarum. S E. Ita est. Sed & quartum habemus, qui rosatus solutiuis appellatur. B R A. Hoc noui, sed tres solū esse intelligo, qui sub nomen rosati simplicis ueniunt. Ille autem solutiuis appellatur, non quia simplex non sit, sed quia soluit, quod alij non faciunt. Ad id autē, quod erat nobis propositum redeunt, dicimus, inter pharmacopolas maximam confusionem esse, imò & inter medicos maximam ignorantiam, & animæ suæ maximum dispendium, qui pharmacopolarum compositiones ignorant, nec discere curant, sed tanquā cæci sinunt se duci ab ignaris quandoq; pharmacopolis: nam cum pro ægris suis syrupum rosatum
simpli

simplicem indicunt, eundem syrupum semper non exhibent, quia uarij pharmacopola uarios parāt. Sunt enim, qui pro simplici rosato, eum qui de rosis siccis fit, parāt, & exhibent magno errore, quia fortè restringere non est opus, hic autem restringit. Alij pharmacopola eum pro simplici faciunt qui de succo rosarum est, alio etiam errore: nam hic soluit, cū fortè tunc solutione non indigeamus. Alij pro simplici illum parant, qui ex infusione rosarum fit. S E N. Quī nam pro syrupo rosato simplici sumendus est? B R A. Is, qui ex infusione rosarum fit, de quo Nicolaus in Antidotario sub nomine syrugi rosati, qui siccitati & calori febrium succurrit, sitim reprimit, recreat, & constipat: fit autem in hunc modum:

Recipe rosas recentes, & pone in uas, & super-
 asperge aqua feruente, & cooperi uas, ne fumus
 inde exeat, & cū aqua refrixerit exprime rosas et eij-
 ce, deinde eandem aquam feruentem super alias feruen-
 tes rosas iterum proiece, & supradicto modo facies, tam
 diu mutando rosas, quoad aqua fiat rubea, deinde in lib.
 quatuor zuchari pone, & cū bullire inceperit, albumē
 oui in aquam frigidam iniice, & aquam simul, atq; albu-
 men adeò concuties quoad spumescat, & eam spumam
 in syrupum bullientē impone, & cū spuma nigrescere
 ceperit, suauiter cum spatula remoueas, & iterum aliā
 spumam infunde, & supradicto modo fac quousq; syru-
 pus clarior fiat, & cū cœpit quasi filum facere, uel su-
 pra marmor positum, uel supra unguem non diffunditur,
 coctus est. Hæc Nicolaus. S E N. Hic est: syrupus rosatus
 simplex, quem semper parauī, & exhibui, quum medici

Syrupus rosa-
 tus simplex de
 succo rosarū.

E Syrup

Syrupum rosatum simplicem ordinant. B R A. Et hic est, quo uti debent qui præscribunt, & in febribus sitim sedare cupiunt, uentriculum roborare, & calorem extinguere: nam ille qui ex succo rosarum fit, comprimendo soluit: qui autem ex rosis siccis, nimis adstringit. In uno autem de Nicolao miror, qui huius syrupi descriptionem posuerit, tamen quantitatis rosarum, & aquæ normam omiserit: propterea ego potius Mesuen sequerer, qui & rosarum, & aquæ pondera docet, & quot uicibus infusio fieri debeat, assignat. Hæc enim imperfecta regula est, quòd toties infundatur, quoties aqua rubra fiat: quia aliquibus citius rubra uidebitur, alijs tardius. Et infusionum multiplicatio (ut apparebit) hunc syrupum solutionem facit. Ideo Mesuen imitandum suadeo, qui ter tantum infundit, imò cum his tribus infusionibus aqua adeò rubra fit ut uinum uideatur, & odorem seruat. Ideo ne feceris hunc syrupum sine ordine, ut triuiales pharmacopole faciunt, sed Mesuen imiteris ita dicentem:

Syrupus rosatus simplex de infusione rosarum recetium.

R Ecipe foliorum rosarum recentium libras sex, ponatur in uas uitriatum terreum stricti orificij, & fundantur super eas aquæ calidæ libræ quindecim, & stringatur orificium uasis, & dimittatur per horas octo, tunc denuò colentur, & in uas tantundem foliorum rosarum recentium mittatur, & demum eadem aqua calefacta, super ea emittatur, & stringatur orificium similiter per octo horas, & deinde coletur. Et si conseruare uolueris, ponatur in uas uitriatum stricti orificij, & destilletur oleum in orificio eius, & stringatur caput eius, & exponatur soli per dies quadraginta, & hoc appellatur

latur Mucharus rosarum. Hæc Mesue. Vt ex his colligere possis, Mesuen bis solum infundere, quod satis est. Tamen si alicui ob perfectiores vires tertiam infusionem facere placebit, tertiam faciat. Tamen duæ satis sunt: aliter in solutiuum transiret: nam quinta infusio hunc syrupum solventem facit. Potius igitur hunc modum infusionis Mesuæ eligito per conueniens pondus factum, quam illum Nicolai, in quo non est ponderis determinatio: semper enim illi mihi displicuere, qui sine mensura & ordine agunt. Infusionem habes: nunc opus est modum componendi syrupum edocere. Idem Mesue inquit loco predicto: Si sumantur infusionis rosarum lib. quinque, zuchari lib. quatuor, deinde bulliant leniter ad spissitudinem syrupi, qualem Nicolaus in suo edocuerat, ipse autem Nicolaus æqualem quãtitatem zuchari, & infusionis sumit, & tunc minori ebullitione indiget, quia citius ad spissitudinem uenit. S E. Quare mucharus appellatur? B R A. Quia mucharus apud Arabes, idem est quod infusio apud Latinos, Ideo dicitur mucharus rosarum, id est infusio rosarum. S E N. Reperitur'ne apud antiquos hic syrupus? B R A. Quomodo reperiri potest si zucharum ignorabant? habebant autem frè similem ex melle factum ut apparet, si quis Paulum Aeginetam legerit lib. VII. capite XV. ubi Hydrososati compositionem parat, inquit, Hydrososatum è rosarum detractis unguibus libris quatuor cõfici, aquæ sextarijs quinque, mellis sextarijs duobus: an ebullire debeat, an nõ, prætermittit, supponens (ut arbitror) ab eo qui talia parare scit, intelligi. Si aliquid igitur sit apud antiquiores quod nostro

Mucharus
rosarum.

Hydrososati.

rosato simplici comparari possit, est hoc hydrorosatum, quod aquam recipit: nos autem ex infusione rosarum iam dicta, mel rosatum etiam conficimus: imò uos pharmacopole infusionem illam per totum annum ad hunc usum more Mesuæ seruatis. S E. Ita est. B R A. Suaderem igitur omnibus pharmacopolis, ut tres syrupos ex rosis seruarent: Eum, de quo nuper egimus ex infusione recentium rosarum, quem uoluerim simpliciter, syrupum rosatum simplicem appellandum: & eum, qui ex rosis siccis fit, & eodem modo ut prædictus componitur. In hoc tantum differt, quòd rosæ siccae sunt, ita enim magis constringit, & uentriculum roborat: quem syrupum de rosis siccis nuncupare debemus. Est autem recentiorum inuentum, quia infusiones rosarum potius soluunt, præsertim cum transeunt secundam aut tertiam infusionem. Tertius syrupus est ex succo rosarum factus. Sumitur enim succi rosarum rubrarum quantum lubet, & tantundem sacchari, & simul clarificantur, uel utrumque prius quam miscetur, ex albumine oui clarificatum sit, ut supra edocuimus: deinde ad spissitudinem syrupi bulliant. Sunt aliqui qui minus sacchari ponunt, sed hoc nihil refert, quia deinde magis bullit. Hic autem syrupus, de succo rosarum appellandus est, qui si in quantitate sufficenti exhibeatur, soluit, ut si tres unciae sumantur. Itaque fit Mel rosatum ex succo rosarum & ex infusione rosarum, quam (ut supra diximus) pharmacopole seruant. S E N. Quum de syrupis rosaceis sermo interciderit, non ab re fortè erit, & de solutiuo tractare. B R A. Imò cõuenientissimum erit: nam & ipse simplex est, sed ad aliorum differetiam solutiuus

Mel rosatum
ex succo rosa-
rum.

Mel rosatum
ex infusione
rosarum.

nuncupatur. Est idē cum syrupo rosato simplici: hoc dē-
 pto, quòd plures infusiones habet. Si quintam infusionē
 habuerit, soluit, sed in nona exquisitissimè. A uobis ex
 communibus rosis paratur, cum potius ex ualde rubris
 fieri deberet. Sed & ex uocatis damascenis plerunq; ab
 aliquibus fit, & magis soluit quàm ex alijs. Tres uiciæ
 exquisitè soluunt, quatuor autem exquisitissimè. Si cum
 aqua endiuie, aut alterius herbæ secundum intentionem
 egritudinis misceatur, adeò ut bibi possit, subtiles mate-
 rias & aquosas potissimum trahit, & à uenis & ab omni
 parte corporis: quāuis nonnulli, ex uijs solum ducere pu-
 tarint. Experientia autem rerum magistra ab omni mem-
 bro ducere suadet: flatus autem per uentrem excitat, nisi
 aniso, cinamomo, fœniculo'ue corrigatur. Nouus est syru-
 pus, id est qui non multo antè tempore in usum uenerit,
 quum tamen sine molestia æstiuo tempore educat. Ego
 etiam ex melle parari iubeo, ut hyeme sumi possit. Nihil
 aliud additur illi, quem Mesue parat, nisi quòd infusio-
 nes multiplicantur. Scito autem alium syrupum solutiũ
 rosaceum apud Auicennam inueniri lib. III. canoni, sen. Syrupus rosa-
tus solutiuss.
 XXII. tract. II. cap. XX. Sed ipsum facit ex succo, non
 ex infusione. Recipit autem succi rosarum libras duas,
 mellis lib. quatuor, scamoniij assati unc. j. decoquantur,
 quousq; inspissetur: & eius dosis est à duobus usque ad
 quinq;. Ego autem intelligo à duabus drachmis usq; ad
 quinq;. SEN. Electuarium rosatum Mesuæ, idem ferè
 est nonnullis additis. BRA. De electuarijs nihil in præ-
 senti curæ sit, sed tantum syrupos tractemus. SEN. Mi-
 rum est antiquos suum hydrorosatũ non ebulisse. BRA.

Imò ebulliebant. SEN. Tamen Paulum supra adduxisti, qui de ebullitione nihil locutus est. BRAS. Subintelligenda erat in Paulo tanquam res prænecessaria: nam si Aëtium legeris lib. v. cap. CXX XVIII. uidebis ebullitionem edocere, & quod ad consumptionē tertiæ partis fieri debeat, ut est etiam apud recentiores in decoctionibus mos. Inquit enim rosarum recentium resectis unguibus, & in umbra integro die cum sua nocte flaccidarum, libram unam, mellis sextariū unum, pluuiialis aque ad tertias decoctæ sextarios tres: ut nouem inquam sextaria, ad tria tantum feruescendo perueniant. In feruescentem adhuc protinus ab igne remotam, rosas languefactas cōiicito, atq; in uase exquisitissimè obturato seruabis: postridie aquæ excolatæ, expressis abiectisq; rosis, mel admiscebis, totumq; in fictile uitriatum excipies, et aliquot diebus insolabis: postremò in uinaria cella recondes: quod longè magis infrigidat, quàm mel rosatum. Ex quo uides ebullitionem fieri, non autem ut nos: quippe nos post mellis miscellam ebullitionē facimus, illi ante. Nos etiam experti sumus hydrorosatum antiquorum parare: sed citò corrumpitur, nisi in frigidissimo loco seruetur. Ideo nos & commodius, & feliciter nostros syrupos rosaceos aut ex melle aut saccharo paramus, qui per totum annum seruantur: quod antiqui æquè leuiter facere non possunt, nisi frigidum locum sibi elegerint. Ideo Aëtius dicit in uinaria cella seruari. Eodem autem modo, quo syrupus rosatus solutius fit, iubeo syrupum solutiuum ex floribus persicorum fieri, qui biliosas materias educit & subtiles, odoratus multum, & qui sex in-

Syrupus solutiuus ex floribus persicorum,

fusioni

fusionibus perfectus est, perfectissimus si septem fiant,
 & qui optimi gustus est, & in ardentibus febribus re=
 frigerat. S E N. De syrupis ex rosis satis dictum esset, si
 mel rosatum explicuisses. B R A. Ea quæ dicta sunt, sa=
 tis esse potuerunt, nisi ad abundantiorum doctrinam ad=
 dere uoluerimus, triplex, imò quadruplex mel rosatum
 fieri debere: Vnum, quod rosas integras recipit, potius
 inter eclegmata numerandum, sicut & zucharum rosa=
 tum. Intellige autem ex integris rosis, non quia conteri
 non debeant & contundi: sed ex integris, id est non ex
 succo, sed ex folijs, detractis unguibus. Preparatur autē
 hoc modo apud omnes pharmacopolas: sed antiqua præ=
 paratio non est, pro quacūq; libra mellis uncias quatuor
 foliorum rosarum accipiunt. Eodem etiā modo zucha=
 rum rosatum conficiunt, uncijs quatuor rosarum, librā
 unam zuchari exhibētes, & in feruentem solem ponunt.
 Sed de his aliās. Ad mel rosatum colatū ueniamus, in quo
 omnes pharmacopole maximè errant. S E. Quomodo in
 hac re tam facili, tamq; uulgata errare possumus? B R A.
 Errorem manifestè ostēdam. S E. Nunquam crediderim,
 nisi his oculis uiderim. B R A. Si quietè audies, quod dixi
 uerum esse percipies. S E. Citò expedias. B R A. Non ne
 pharmacopole errabūt si nec antiquos, nec recentes au=
 tores sequentur, in re tamen, quam antiqui, & recentes
 parare docent? imò & ipsi pharmacopole recentes se
 imitari fatentur. S E N. Si hoc ostendes, deinceps silebo,
 & uerum sequar: sed per recētes quos intelligis? B R A.
 Nicolaum uestrum, qui Antidotarium scripsit, sed igna=
 rus quid significet nomen Antidotus, si ipsum legeris,

Mel rosatum
 quadruplex.

Mel rosatum
colatū & non
colatum.

differentiam inter nostrum mel rosatum, & illud Nicolai manifestè percipies. Dic (ni refugis) quomodo uos mel rosatum paratis? S E. Duo mellis rosati genera habemus: Alterum colatum, alterum non colatum. Non colatum fit unicuique libræ mellis uncias quatuor foliorum, unguibus remotis exhibendo. B R A. De hoc in eclegmatibus loquemur, de colato nunc sermo fiat. S E N. Colatū ex infusione rosarum secundum Nicolaum aut Mesuen factū paramus, tantumde mellis, quantum infusionis sumentes: & ad formam syrupi ebullire facientes, quæ est quoties sumpta gutta supra unguē non diffluit, aut si digitis compressa cum aperiuntur in sese resiliat. B R A S. Quis edocuit uos mel rosatum ita parare? S E N. Ego à preceptoribus laudatissimis pharmacopolis didici, tamē in nullo libro legi: puto alios ita fecisse, propterea in usum cesserit. B R A. Non possum negare hoc mel rosatū ex infusione aliquid conferre, & uim rosarum seruare: tamen cum antiquiores & recentes de aliqua re optimè sentientes habeamus, eos potius imitari debemus, quam usum aliquem sine ratione factum. S E N. Ita est. B R A. Lege in primis uestrum Nicolaum, quomodo mel rosatum parat, uentriculum roborans & abstergens, & frigidas materias concoquens. En Nicolai liber, eius cōpositionem lege. S E N. In decem libras albißimi & purissimi mellis despumati succi recentium rosarum libram unam, ponantur in cacabo ad ignem, & cum bullire inceperit, uiridium rosarum cum forficibus uel cultello incisarum libras quatuor addas, & tam diu bulliant, quod ad succi cōsumptionē ueniat, & cum bullierit semper agitetur

tetur & in fictili uase posito, quandiu magis tenebitur,
 tanto melius erit. Hæc Nicolaus. B R A. Cur albiſſimum
 mel accipi iubet? S E N. Quoniam album mel alijs perſe=
 etius est. B R A. Nescio unde hoc inuenerit Nicolaus, &
 tu affirmare poſſis, quòd mel album alia excedat. S E N.
 Ita ſemper audiui. B R A. Si Dioſcoridẽ legiſſes, didiciſ=
 ſes, mel optimum ſubrutilum eſſe, non album, & ut Pli=
 nius inquit cap. xv. undecimi lib. aurei coloris, quod ſit
 è thymo. Ideo mel albũ ſumi non debet quando optimum
 mel quærimus, ſed ſubrutilum, uel aureum colore. Quod
 autem addit, diſſumandum eſſe, multũm cõuenit, ut fla=
 tuosæ partes demantur, & ſine noxa mel roſatum fiat.
 S E N. Meſue habuit ne ſermonem de ipſo? B R A. In mel=
 le roſato ipſum quodammodo adumbravit, ubi dicit, ali=
 quos ex ſucco, folijs, & melle feciſſe, tamen eadem men=
 ſura non eſt, nec idem pondus, quoniam uult foliorum ro=
 ſarum partem unam & ſemis, ſucci partem unam & ſe=
 mis, mellis partes tres ſumi. Quicquid autem ſit, Nico=
 laum potius, quàm Meſuen, aut alium recentem in hoc
 ſequi debemus. S E. Quo ordine mel roſatum antiquio=
 res fecere? B R A. Dioſcorides de rhodomelle tractat lib. Rhodomel.
 v. ſed quomodo fiat non docet. Id tantum dicit, quosdam
 ex ſucco roſarum, & melle conficere, quod rhodomeli
 appellant, arteriæ aſperitatibus utile. Sed Aëtius lib. v.
 cap. cxxxvii. mellis roſati confectionem in hunc mo=
 dum fieri docet: Succi roſarum exactis unguibus, partes
 tres, mellis partem unam, calido ſoli pluribus diebus ex=
 ponitur. Si uerò aër ſit nubilus, & non appareat ſol, mel
 roſatũ cribro ſetaceo rariori excolabis, mitioribus car=
 E s boni

bonibus decoques. **S E N.** Refert'ne eius vires **Aëtius**
B R A. Imò refert. Inquit enim: Leniter adstringit, refri-
gerãdiq; potestate pollet, ac nonnihil, mellis ratione ab-
tergit. Habet & quid subamari, & molliter acris: ideo
ori confert, quòd calida inflammatione ob feruentis de-
stillationis defluxum laboret, & uentriculo, ad quẽ hu-
mores acres, & biliosi defluant, post uomitum medetur,
ad stomachum etiam absq; materia æstuantem, & ad fe-
bricitãtes in totius morbi, atq; in particularis quoq; ac-
cessionis uigore constitutos utiliter exhibetur. Sæpenu-
mero enim in febribus una tantum largior potio cõgruo
tempore exhibita, ad integram morbi solutionẽ sufficit
procurato sudore, ac citata aluo: nam præ cæteris cun-
ctis potionibus, mel rosaceum potentissimum est ad acu-
tos humores per aluum ducendos. Hactenus **Aëtius.** **S E.**
Preiosissima res est mel rosatum, sed eodem modo non
fit ab **Aëtio**, & **Nicolao.** **B R A.** Non equidẽ. Nam apud
Nicolaum copia mellis maior est, quàm apud **Aëtium**: nec
Aëtius folia ponit, quæ **Nicolaus** addebat. **S E N.** Tu autẽ
quod mel rosatum magis laudas? **B R A.** Quod ab **Aëtio**
describitur, quoniam succi rosarum magis sumit, quàm
mellis. In succo autem vires sunt. Adde, mel rosatum **Ni-**
colai ad potum ineptum esse, nisi alicui aquæ misceatur.
Quod autẽ ab **Aëtio** fit, per se potabile est: & quod est
apud **Nicolaum**, calefacit, nec illud in acutis febribus ex-
hiberem. Quod autem apud **Aëtium** est, ad temperiem
uergit, & potius in frigiditatem transit. Ideo in acutis
febribus **Aëtius** suum potui dat. **S E N.** Seruant'ne per-
petuò **Græci** modum conficiendi **Aëtij**? **B R A.** Seruant
multi

multi. Tamen Hermolaus putat idem esse Aëtij Rhodomel, quod Pauli Rhodostacti, quum tamen non sit: licet Rhodostacti succum rosarum, & mel recipiat. Differentia autem est in pondere, nam Aëtij rhodomel tres partes succi rosarum recipit, & unam mellis. Sed Pauli Rhodostacti duas partes succi rosarum sumit, & unam mellis. Quippe compositio Rhodostacti Pauli, quæ habetur lib. VII. cap. XV. ita habet: Succum rosarum, unguibus detractis, sextarios duos, mellis sextarium unum, decoquito usque de spumando, donec pars quarta coctura evanescat. Habet præterea compositionem quandam Paulus, quam Rhoeti appellat, præcitato loco, inquit: Decoquito ad tertias succi rosarum sextarios tres, mellis sextarios quinque. Quæ compositio cum præscriptis affinis est. S E. Hæc plus recipit mellis, ideo melli rosato Nicolai magis propinqua videtur. Dic autem tu quam compositionem magis sequeris? B R A. Voluerim pharmacopolas succum rosarum servare, postea modo unum, modo aliud (ut expetit morbus) componere. In acutis febribus Aëtij rhodomel parato. Cum ventriculum roborare volueris, & pituitam excerni, melle rosato Nicolai utaris. Pauli Rhodostacte uehementius est, quam Aëtij rhodomel, quoniam mellis maiorem copiam recipit. Adhuc uehementius ad incidendum Rhoeti eiusdem Pauli est. S E N. Nicolai mel rosatum tantum rosarum tempore fieri potest. B R A. Ita est: sed Pauli, & Aëtij compositiones omni tempore parantur: quia toto anno rosarum succum integrè seruatis. Ab uno autem abstinere non possum, aliquos esse, qui mel rosatum colatum faciunt ex melle rosato cum folijs expri-

Syrupus rosa-
tus solutiuis.

exprimendo: propterea dicunt colatū appellari, non ani-
maduertētes, ubi succus ingreditur, necessariū esse per-
colari. S E N. Vnum in syrupo rosato solutiuis conside-
randum omisimus. B R A. Quid est hoc? S E. An æquales
partes infusionis, & zuchari, an minorem, an maiorem
sumere debeat. B R A. Si hæc obseruabis, quæ tibi aperie-
mus uera esse deprehēdes. Pro omni libra sacchari, librā
unam & semis infusionis accipito, & ad mellis spissitu-
dinem ebullire sinas: tūc mirè soluit, & quandam utilem
amaritudinem enanciscitur. Sunt autem qui æquè saccha-
ri librā, & infusionis miscent, & minus soluit. Ineptissi-
mè autē soluit, si octo uncie infusionis & libra una zu-
chari sumantur: quod faciūt plures pharmacopola Fer-
rariæ. S E N. Ita certe est. B R A. Hac re multū perturbor,
quoniam plerunq; quatuor uncias syrupi rosati solutiuis
exhibeo: & nihil penitus soluunt: aliàs duæ, aut tres un-
cie mirè educunt. Breui autem futurum speramus, quòd
omnes pharmacopola (in nostra præsertim urbe) omnes
compositiones eodem modo parabūt: & ab illustrissimo
principe nostro publico proclamate iubebitur: nam ut
iustissimus est princeps, ita, ne populi sui ex pharmaco-
polarū, & medicorum ignauia pereāt, procurabit. S E.
Aequissimi principis munus hoc erit. Sed arbitror, circa
maiora occupatissimū harum rerū non recordari. B R A.
Imò nihil est, quod eius profundissimā memoriā effugiat:
nempe omnia etiam minutula, tanquā præsentia sint, in-
tuetur, & consecratur. Neminem adhuc reperi, qui illu-
strissimū Herculem memoria non quidem superaret, sed
æquaret: & qui his duobus sensibus impensius uigeret,
auditu

ita de beoae
fieri in notis
Hispania

Mucharus
violarum.

Iuleb viola-
tum ex aqua
vi ignis eli-
quata.

calidæ libras quindecim impone, & orificium uasis bene obturato: itaq; per octo horas dimittito, postea colato, & iterum in uas alias sex lib. uiolearum, id est foliorũ ex floribus uiolearum ponito, & eandem aquam calidã per octo horas superingerito, deinde percolato et in uitrea- tũ uas stricti oris seruetur, deinde superponẽdo, & obturando, Soliq; per quadraginta dies exponatur: Tuncq; Mucharus uiolearum nuncupatur. Hæc est apud Mesuen infusionis uiolearum præparatio, qua utitur ad parandum syrupum uiolearum ex infusione uiolearum. Tamẽ non ita præparatur apud omnes, quia Nicolaus excedit numerum duarum infusionum. s E. Debemus ne eo uti, antequam sit per quadraginta dies insolatus? B R A. Si eo indigemus, protinus fit sine aliqua mora in sole: sed cum seruare uoluerimus, ne corrupatur, p quadraginta dies insolatur. s E. Aliquos uidi, qui Iuleb uiolatum ex infusione ita parabant. B R A. Et ita fieri nihil impedit. Tamen communis mos est ut ex aqua ui ignis eliquata & zucharo fiat. Non defuere tamẽ, qui cum uiolearum succo pararent, & qui cum infusione uiolearum aridarum, cum recentes desunt. Sed minus efficax est. De eo, qui ex uiolearum succo fit à Mesue tractatur, qui uult sumendas esse succi uiolearũ libras tres, zuchari libras duas, & decoquatur. s E. Nos semper ex aqua ui ignis eliquata Iuleb nostrum facimus. B R A. Tamẽ de hac aqua per ignis uim eliquata, apud hos autores sermo non fit. Nam Mesue, cui hoc iuleb attribuitur, tantum uel ex infusione, uel ex succo uiolearũ fieri iubet: ex aqua autem igne eliquata fieri nunquã meminuit, quamuis & hoc iuleb suauẽ sit, &

& non aspernandum. Vnde in his iuleb hunc ordinē po-
 nimus, ut id ex aqua igne eliquata factum primū locum
 habeat, quia cæteris debilius, tamen suauius. Isto autē an-
 potentius sit, quod ex succo uiolarum paratur, an quod
 ex infusione, in dubio est. Id quod ex succo est, uiolæ sub-
 stantiam recipit: quod autem ex infusione fit, superficia-
 les partes sumit, quæ magis lenientes sunt. Ideo secundū
 locum habet quod ex infusione fit. Tertiū, quod ex suc-
 co. S E N. Nos id tantum paramus, quod ex aqua ui ignis
 eliquata fit, tamen & alia iuleb genera parare conueni-
 ret, sed omitti possunt, quia syrupos eodē ferè modo cō-
 fectos habere oportebit: alterum de infusione uiolarum:
 alterum de succo uiolarum, quibus loco iuleb uti poterim-
 us. S E N. Fient ne eodem modo syrupi? B R A. Omni-
 no ex solo succo & zucharo, uel sola infusione & zu-
 charo fiunt, sed apud nostros pharmacopolas in his con-
 diendis syrups uariis est mos. S E N. Nos non utimur.
 B R A. Aliqui sunt qui fecere, sed inter se non conueniūt:
 quippe in syrupo de succo uiolarum quidam sex uncias
 succi, & libram zuchari accipiūt: alij octo uncias succi:
 & libram zuchari: alij æquales partes zuchari, & succi
 alij quatuor uncias succi, & libram zuchari, eundē mo-
 rem in syrupo isto de succo uiolarum seruari uolentes,
 qui in zucharo rosato, & uiolato ex integris rosis, &
 uolis seruatur. Sicut enim in illo pro qualibet zuchari
 libra, uncia quatuor rosarum ponuntur, ita hic pro qua-
 libet zuchari libra quatuor uncias succi rosarū ponunt.
 S E. Res adeò incōstans est, ut quem sequi debeam igno-
 rem. B R A. Ego autem te edocebo, ut errare non possis.

Iuleb violarum
ex succo
violarum,

Iu.

SEN. Tibi plurimum debebo. BRA. Non ne hoc factum putabis, si in Mesuæ conficiendi modum ostendam? SE. Certè, sed nusquam locū animaduerti. BRA. Lege modum faciendi iuleb de succo uiolarum apud Mesuen, ubi accipit succi uiolarū libras tres, zuchari libras duas, & iubet cum facilitate coqui: hinc ratio sumitur condiendi syrupum de succo uiolarum. SEN. Est modus parandi iuleb, non syrupum. BRA. Quam differentiam facis inter iuleb & syrupum? nam & iuleb syrupus est: Græci recentes zulapon uocāt, quod recentes iuleb quasi succum uel ex succo. Imò, & Iu apud barbaras quasdam nationes succū signat: & cur non Iolebum eo quòd in eum uiola infundatur: ἰὸν uiola est, λείβω infundo: unde fieri potuit ἰολεβόν. Quamuis hanc uocem barbaris quàm Græcis magis esse consuetam, & reuerendissimus COE- LIVS Calcagninus iudicet. SE. Putabam iuleb à syrupo differre, quia suauior & limpidior esset. BRA. Hæc non est differentia, sed quia syrupus magis decoquitur, quam iuleb, & in multis syrupsis plura ponuntur, in iuleb simpliciter unum. Propterea si syrupum de succo uiolarum parabis, eandē mensuram seruare debes quam Mesue in iuleb seruat: sed tu postea decoctionem augeas. SE. Hoc non displicet. Verūm & in illo syrupo, qui ex infusione uiolarum fit, pharmacopolas distinctos uideo: ut aliqui plus, aliqui minus decoctionis pro zuchari portione sumant. BRA. Habent tamen apud Mesuen generalem regulam conficiendi: Statim in principio tractatus de syrupsis, ubi operationis iuleb ex infusione modum ponit, uidelicet quinq; infusionis libras sumēdas esse, & quatuor zucha

zuchari, & paulatim coquantur, itaq; iuleb fit: si uerò
 parum plus ebullire feceris, syrupus erit. Vnde tres syru
 pi uiolati inueniuntur, & in officinis seruari debent, ex
 succo uiolarum, ex infusione uiolarum, & uiolatus com
 positus. Cum autem simpliciter syrupus uiolatus ordina
 tur, eum intelligere opus est, qui ex succo uiolarum fit, &
 simplex est. Is uerò qui fit ex succo, cum additione indi
 ci debet, syrupus ex succo uiolarum. Tertius, qui his for
 tius est, & qui plura recipit, debet cum hac additione in
 dici, syrupus uiolatus compositus. Itaq; nullus error fiet.
 Imò etiam tot syruos per gradus distinctos habere con
 uenit, quoniam aegritudines per gradus distinctae sunt:
 Vnus enim syrupus uni aegritudini, & alter alteri magis
 conuenit. SEN. Deinceps omnes parabo. Sed in cõdien
 do syrupo de succo uiolarum nonnulli aequas partes suc
 ci, & zuchari accipiunt, regulam huius rei à syrupo de
 fumo terrae maiori sumentes, in quo aequales partes suc
 ci, & fumi terrae ponit. BRA. At is syrupus non potest
 esse conueniens regula ad hunc, quia illum multa alia in
 grediuntur præter succum fumi terrae, in hoc solus uiola
 rum succus ponitur. Ideo non mirum si copia zuchari in
 eo de fumo terrae sit maior. Ideo potius laudo, ut à iuleb
 de succo uiolarum modo iam dicto normam sumas. De his
 autem syrupsis, & si à Mesue dicantur leniendo soluere,
 copiam notabilem exhibui ad uncias sex perueniendo, ta
 men nihil penitus eduxere: in aliquibus parum. SE. Igi
 tur tres syruos uiolaceos parabo. BRAS. Nec aliquem
 prætermittere debes, sed quando compositum syrupum
 facies, prima quæ decoctionem ingredientur, sint iuiubæ

& sebestem: deinde semina maluæ & cydoniorum, de-
 niq; uiolæ: quoniam minimam decoctionem patiuntur, ut
 uolarū capite Mesue docuerat. Deniq; ut de hoc syrupo
 finia, scito, aliis mihi fuisse suspectos syrupos & potio-
 nes, quæ iuiubas reciperent: quoniam ab antiquis dānan-
 tur. Quippe Galenus secundo de alimentorū facultati-
 bus, serica damnat. Sunt autem apud Græcos serica, quæ
 apud Latinos zizipha appellantur. Inquit autem Gale-
 nus, solum appeti ab insolētibus, & effrænatis pueris, ac
 mulieribus, nam imbecillissima sunt, & difficillimè con-
 coquuntur, cumq; hoc stomacho inutilia sunt. Damnan-
 tur præterea ab Oribasio, Paulo, Aëtio, quæ & ab ali-
 quibus syrica nuncupantur: tamen dulcedinem quandam
 habent emollientē, quæ pectoribus conuenit: propterea
 non dubito tussi ex materia calida factæ & his pectorum
 intemperiebus ualere, ubi materiam crassiusculā redde-
 re opus sit. s e. Reperiuntur ne apud antiquos zuchari
 ad succos proportionem? B R A. Ex Paulo Aegineta eli-
 ci possunt, capite xv. septimi lib. ubi compositionem,
 quam appellat Rhodostacti, docet: in qua sumit succi
 rosarum sextarios duos, mellis sextarium unum, deco-
 quito usq; despumando, donec pars quarta coctura eua-
 nescat. s e. Ex hoc loco zuchari proportionem ad suc-
 cum facillè elicio, quamuis ipsi mel zuchari loco pone-
 rēt, quia ipsis zucharum ignotum erat. B R A. Propter-
 ea Mesue non ab re maiorem portionem succi, minorem
 zuchari ponit, quamuis dimidium præcise non ponat.
 s e n. Reperitur ne syrupus uiolatus compositus ali-
 ter descriptus? B R A s. Equidem reperitur, & Mesue
 in ca

in capite de pleuresi, in sermone in aqua cicerũ duas de-
 scriptiones assignat: Alteram Ioanitiij, alteram Hamech,
 quæ ab hac differunt, licet non multum. SEN. Adducas
 ni piget. BRA. En Ioanitiij syrupus in primis:

Recipe uiolarum recentium
 Seminum cydoniorum } añ. ʒ. x.
 Seminum citruli }
 Seminum maluæ ʒ. xij.
 Gummi Arabici ʒ. viij.
 Dragaganti ʒ. iij.

Super hæc libras septem aquæ calidæ fundas, & per diẽ
 ac noctem permittuntur: postea ad consumptionem me-
 dietatis bulliant: deinde cum duabus libris & semis pe-
 nidiarum fiat syrupus. SEN. Hic syrupus nostrum mul-
 tum excedere uidetur. BRA. Certè multum excedit, nec
 laudus esset, nisi maiori attenuatione indigeremus. Nunc
 illum Hamech audias:

Recipe uiolarum vnc. ij.
 Seminum cydoniorum } añ. vnc. j.
 Maluæ }
 Iuibarum } añ. nu. xxx.
 Sebestem }

In septem aquæ cucurbitæ libras ad consumptionem ter-
 tie partis decoque, & cum duabus zuchari libris fiat sy-
 rupus. SEN. Hic à nostro, quem paramus, non multum
 differt. BRAS. Imò eum esse arbitror, quo utimur: &
 ubi differunt, librariorum error fuit: quippe Mesue ab
 Hamech sumpsit. Addoq; tibi alium syrupum de uiolis à
 Serapione edoceri, Tractatu VII. capite XXIII. quem

si legere uolueris, simplicem esse ex infusione uiolarum percipies. Sed de hoc iam satis. S E N. Nondū satis erit, nisi in primis admonueris, an ex siccis uiolis fieri possit. B R A. Fieri quidem potest, sed inefficax est: propterea & succum, & infusionem serua, & magnam syrupi uiolati compositi copiam, cum uiolae florescūt, ad totius anni usum para: ne ex siccis uiolis parare cogaris, quae minus frigidae, & minus humidae sunt, quā recentēs, nec leniunt: quod praecipuè in hoc syrupo exigitur.

S E N E X.

Syrupus iuiubinus.

Aqua pluuialis in syrupis pectoralibus sumenda.

Syrupus iuiubinus in ordinem uenit. B R A S. In hoc etiam uos composito, & non simplici utimini. Est autem iuiubinus simplex is quem Mesue Iuleb iuiubinum appellat: & re uera conueniret hunc syrupum per se distinctum fieri: nam ubi non magna pectoris asperitas adest, & sputum tenue ac subtile sit, ut incrassatione indigeamus, sed non magna, tunc simplici syrupo iuibino uti oportebit. Cum autem intensa materiarum incrassatione indiguerimus, composito iuibino utemur: In simplici autem centum iuibinae in quatuor aquae libris ad medietatem resolutionis aquae coquuntur, & cum una zuchari libra syrupus fit. S E N. Quam aquam sumere debemus? B R A. Aliàs de aquis disputatum fuit à recentibus, & conclusum, pluuialem aquam in syrupis pectoralibus sumendam esse, quoniam tenuior sit, & magis penetrans, quā aliae: quia ex uaporibus facta, hinc ut ad pectoris partes penetret, magis efficacem esse & aptam existimarunt. Nos autem non ita simpliciter hanc rem inferendam censemus: sed Galeni sententiae inhaerentes

rentes primo de simplicium medicamentorum facultati-
 bus, capite quarto, dicimus: Quanto aqua est magis sim-
 plex, tanto frigidior est: propterea ubi refrigeratione
 indigemus & incrassatione, ut in hoc syrupo iuiubino,
 pluuialem aquam sumendam iudicarem: ubi autem infri-
 gidatione, aut incrassatione non indigemus, aquam fon-
 tis sumerem. Verum hæc non sunt hoc loco discutienda:
 sed satis sit apud antiquos talem differentiam aquarum
 non fieri, sed eam tantum quæ sit pura, quam Galenus
 lib. supra citato capite v. ex tribus sensibus iudicat, gu-
 stu, visu, & odoratu, & sit expers qualitatis, & nihil in
 gustum imprimat, ut sit planè perlucida, ac sincera, ut in
 odore nullam habeat qualitatem, tunc iudica aquam esse
 puram, & illam esse quæ syrupos & medicamēta ingre-
 di debeat. Quod autem à recentibus creditur pluuiiales
 aquas magis penetrare, ab Aëtio non creditur, qui cap.
 CLXXV. libri tertij, aquam pluuialem fontanæ compa-
 rans, inquit: Plus enim habet constipationis quàm fon-
 tana. Ideo neq; abstergit facilè, neq; coquit, neque made-
 facit, & excretiones impedit: quod si alicubi moram tra-
 xerit, magis adhuc constipat, tardiorisq; transitus fit, e-
 gestiones detinet, tardius concoquitur, distribuiturq;, ac
 destillationes gignit. Hæc Aëtius de pluuiali aqua. &
 Plin. lib. XXXI. cap. III. eorum opinionē grauius re-
 darguit, qui aquas pluuiiales probant. imò inquit, horum
 sententiã refellere interesse uitæ. SE. Non uidetur quòd
 pectorales decoctiones probè ingredi possit: tamen Pau-
 lus eam laudat cap. L. primi libri, inquiēs: Cœlestis præ-
 terea aqua, teste Hippocrate, nullo pondere grauis, dul-

Aqua fontis,
 in quibus su-
 menda.

ciore abundanti, limpiditate ne utiquam uulgari, tenuitate deniq; censetur, eo quòd à sole leuissimum trahatur, & tenuissimum. B R A. Id ex Hippocratis sententia dicit Paulus, qui tenuissimam aquam laudauit. Sed aqua duobus modis consideratur: Vno modo ratione qua elementum est. Altero, ut nostrum corpus ingreditur. Ratione qua elementum, & frigida, ac tenuis est ab Hippocrate, & Paulo pluuiialis summè laudatur. At hæc eadè pluuiialis ab Aëtio, ut nostrum corpus ingreditur, dānatur. Propterea & Paulus præcitato loco inquit omnium aquarum pluuialem maximè putrescere (quamuis Auicenna in syrupo de papauere primo oppositum dicat) quia ex qualitatibus diuersis constat. Ex marina enim aqua & alijs eleuatur: tamen (inquit Paulus) & si facilimè putrescat, ob hoc non est existimanda deterrima, nam alterationis procliuitas uirtuti magis quàm uitio adscribenda est. Quapropter quæ inculpata aquæ indicijs prædita, facilè putrescit, saluberrima censenda est. Hoc intelligo ratione qua aqua. Et hæc uerba Pauli, & Hippocratis de perfectione aquæ ut aqua loquētū, non autem ut à nostro corpore sumēda, in causa fuere, ut recentes putarint, in omnibus affectibus pectoris pluuialē sumendam. Sed hæc aliàs disputanda sunt: Nunc syrupum de iuiubis Mesue prosequamur: Hic autem est, ut passim in omnibus ferè scriptum autoribus reperitur:

Recipe iuiubarum		lib.	x.
Violarum	} añ.	vnc.	v.
Seminum maluæ		vnc.	j.
Capillorum Veneris			

Seminis

Seminis cydoniorum	}	añ.	3.	iij.
Papaueris				
Melonis				
Lactucæ				
Dragaganti	}	añ.	3.	viij.
Liquiritiæ				
Ordei mundi				

Decoque in libras quatuor aquæ fontium, & cum libris duabus zuchari fiat syrupus. SEN. Hic est re uera iuiubinus apud Mesuen syrupus, tamē ipsum hoc modo nunquā parare potui, sed opus fuit semper, uel aquā augere uel zizipha diminuere. BRA. Non possum non credere descriptiones has mēdosas esse: nempe zizipha aquā longē superant, unde si decē libræ ziziphorum in quatuor aquæ libras bulliant, potius eclegma fiet quā syrupus: imō uel nō posset, uel egre bulliret. Propterea arbitror errorē potius esse in ziziphis, quā in aqua: hūc enim syrupum puto proportionē habere ad iuleb iuiubinū, in quo etiam quatuor aquæ libræ ingrediuntur: sed quia hic centum iuiubas accipit, & nihil aliud ingreditur, hic sexaginta iuiubas sumendas puto, uel centum, non autem centum quinquaginta, ut nonnulli acceperē. Verū sexaginta sumendas potius laudo, quoniā & antiquum Mesuen habeo ita incipiētem: Accipe iuiubas sexaginta: & potius enumerandæ sunt, quā pondere describēdæ, quia si pondere tradātur, opus est semina extrahere. SE. Propter quid? BRA. Quoniam hæc est, & esse debet universalis regula apud pharmacopolas, ubi inueneris apud autores sebestem, pruna, iuiubas, tamarindos, per

F 4 pondus

pondus in suis receptionibus descripta, semina abstrahenda sunt, & proijcienda: ubi autem per numerum ponuntur, semina extrahere non est opus, ut in hoc loco. Quare legendum puto ut meus antiquus Mesue habet, iuiubas sexaginta. In alia etiam re error est, ubi enim legitur violarum, seminum maluae unc. v. legi debet drach. v. ut ille antiquus Mesue citatus habet, qui in multis multo emendatior est: & ubi recentes violae haberi possunt, recentes semper accipias, quonia sicca vires mutant. SEN. Quid de iuiubis? Sunt ne recentes, an sicca sumenda? BRA. Recentes potius, sed bene maturae. Sunt autem bene maturae cum rugosae fiunt, & dulciores: acquirunt autem & perfectam maturitatem ab arbore remotae, quia humiditas quaedam crassa resoluitur, & rugosae ac dulciores fiunt, dulcedine quadam emolliente. Propterea & si a Galeno & antiquioribus reprobentur, tamen ad incrassandam materiam probe valent, & maxime profunt. Sumuntur recentes bene maturae: cum vero recentes desint, siccas accipito, non quidem siccitate extrema: sed tali ut intus sit mollities illa suae carnis sub corio praedulcis: quales sunt eae, quas Ferrarienses mulieres filo consuunt & fenestris suspensas seruant, priusquam sextum mensem transierint. Pro semine papaueris, de albi papaueris semine intelligito: pro ordeo mundo, intellige a suis corticibus, ut vis abstersiva abeat, & lenitiua remaneat. Cum autem hunc syrupum facis, primo iuiubae ingrediuntur, postea semina, & glycyrrhiza, deinde tragacanthum, denique violae, & capilli Veneris. SEN. Qua de re? BRA. Quonia prius ea ponere oportet, quae maiorem decoctionem sustinent, deinde

inde quæ minorem, tertio quæ minimā: quippe tres gradus in decoctionibus sunt. Primus, ea recipit quæ multam decoctionē sustinet. Secundus, ea quæ mediocrē. Tertius ea quæ parvā. In unum te admoneo, quòd zucharū hunc syrupum ingrediēs libra una esse debet, non duæ: quia in simplici syrupo iuiubino, quē Iuleb de iuiubis appellat, unam zuchari libram solum ponit, in quo nihil aliud est quod inspissare possit, quàm iuibæ. In hoc autē syrupo composito multa alia sunt, quæ decoctionem inspissant. Adde quòd syrupi magis coqui debent quàm Iuleb: ideo nimis spissaretur, si duas zuchari libras reciperet. nec opus est dicere quòd decoctio ad dimidiū non fiat: nam & si Mesue pondus decoctionis non ponat, quantum solui debeat, tamē regula sequētis syrupi seruanda est, & Iuleb iuiubini, & aliorum multorum, ubi quatuor aquæ libras decoquendo ad duas reducit. Si etiam experiaris, inuenies pulchrius fieri cū una libra zuchari, quàm cum duabus, & in sequenti syrupo de papauere, in quo Mesue quatuor aquæ libras tantum ponit, satis esse uoluit octo uncias zuchari, & octo penidiarum. Tamen quia zucharū (ut fertur) nullum ferculum perturbat, si duas libras ponere uolueris, in tuo arbitrio sit, sed una sola satis est, & syrupus aptius ducitur. Hoc autem nunc omisso, ad syruos alios transeamus. SENE X.

Syrupus de papauere sequitur. BRA. In nulla re magis confusi sunt pharmacopola, quàm in hoc syrupo. SE. Qua de re? BRA. Quia multæ sunt descriptiones, & aliqui pharmacopola unam, alij aliā sequuntur. O' miseris egros, quibus præter intentionē unus syrupus con-

tingit ex his de papauere, qui suæ aegritudini ita nõ quadrat: à Medico autem putatur conueniens exhiberi. S E. Credebam ego omnes pharmacopolas compositum Mesue de papauere parare. B R A. Quem appellas tu compositum? nam omnes compositi sunt. S E. Ego illũ compositum appello, cuius descriptio apud Mesuen hæc est:

Recipe papaueris albi } añ ʒ. ʒo.
 Rubri }

Capillorum Veneris ʒ. xv.

Liquiritiæ ʒ. v.

Iuiubæ nu. xxx.

Seminum lactucæ ʒ. xl.

Seminum maluæ } añ. ʒ. vj.
 Cydoniorum }

Coquantur in libras quatuor aquæ ad consumptionem medietatis, & cum zuchari & penidiarum añ. ʒ. viij. fiat syrupus. B R A. Tu hoc uteris? & paratum seruas? S E N. Et nunc seruo, & continuè seruauit. B R A. Multi tamen in hac urbe sunt, qui sequentem à Mesue positum ante syrupum Dinari faciunt.

Recipe papaueris albi } id est eorũ capita añ. ʒ. lx.
 Nigri }

Et decoquantur in libras quatuor aquæ pluuiialis quousq; redeant ad lib. unã & semis, & cũ zuchari albi, & penidiarum añ. ʒ. iij. fiat syrupus. S E N. Est simplex de papauere. B R A. Ita appellari potest, quia nihil aliud de coctione præter papauerũ capita recipit. Alios etiã notaui, qui primũ syrupũ de papauere Auicene faciunt, qui & ipse simplex est, sed unæ succũ recipit, aut sapã. Propterea

pterea nonnulli in composito Mesue à te citato saram
addunt : nam semi libram sarae cum syrupo ad bullien=
dum ponunt: quod tamen nec ab autore dicitur, nec con=
uenit, cum infrigidare intendamus, & sara calida sit.
SEN. In tanta confusione quos sequi debemus? BRA.
Opus est duos syrupos Mesue de papauere paratos ha=
bere. Primum simplicē, Alterum compositum: nam am=
bo ad somnum inducendum, ad sitim extinguendam, ad
prohibendam destillationem ad pectus, & ad lenien=
dum ualent. Sed ille simplex minus frigidus est, & so=
lum intentionem simplicem habet ad prædicta, ad so=
mnum scilicet prouocandum, & leniter infrigidandum:
Compositus autem ad infrigidandum & leniendum in=
tensius. Ideo à Mesue ad tussim siccam, & phthisin ua=
lere dicitur. SEN. Curabo ut in mea officina ambo sint.
BRA. Si utrosque habere neglexeris, saltem compositum
habeas: Ego autem pharmacopolam laudabo, qui
utrosq; seruabit. SE. Nunquam mihi deerunt. Dic autē
(ni piget) debent ne eo modo fieri, ut descripti sunt?
BRA. Nonnullis erroribus demptis, aut emendatis, eo
modo fiant. SEN. Illos libenter audirem, ne deinceps in=
cautus errarem. BRA. En in simplici de papauere, pa=
pauerū capita in quatuor aquae libras ebullit, quousq; li=
bra una cū dimidia relinquatur: Sed papauer ex his est,
que mediocrē decoctionē patiūtur: propterea si tam diu
bullierit, uires amittere puto, præsertim si papauerum
capita recētia sint. Si enim antiqua essēt, maiorē ebulli=
tionem exigerēt. SE. In recentibus ad quantū aqua ebul=
liendo resolui debet? BRA. Satis est, si pars tertia resol=
uatur,

Locus Mesue
restitutus.

uatur, uel libra una, & semis. Ideo Mesuen ita legas: & decoquatur in libras quatuor aquæ, usq; dum desit libra una & semis, ut à quatuor libris aquæ libra una et semis bulliando euanescat: unde libræ duæ & semis decoctionis relinquentur. SEN. Cōuenientius uidetur quod minus restet, propter minimã quantitã zuchari, quæ ingreditur: sunt enim quatuor zuchari, & quatuor penidiarum drachmæ. BRA. O bone uir, mendosus est Mesue cōtextus, et legi debet: uncias quatuor, nõ drachmas. Idẽ error in cōposito de papauere est, ubi enim legitur: zuchari & penidiarũ añ. 3. viij. legi debet, uncias octo: nec ualet quod aquæ quãtitas respectu zuchari multum exuperet in simplici de papauere, quia penidia uice zuchari funguntur. Non debent autẽ tantũ papauera ebullire tum ob causam dictã, tum quia humiditas & frigiditas maximè expetuntur, quæ ob multam decoctionẽ euanescent. Non laudo etiã quod pluuiialis aqua sumatur, ob rationes dictas: quã tamẽ Mesue sumendã iudicat. SEN. Sunt ne in cōposito de papauere aliqua errata? BRA. Et maxima. SEN. Quomodo maxima in re tam uulgata? BRA. Audies. Nam calida pro frigidis recipit. SE. Quæ sunt hæc? BRA. Dicit papaueris albi & rubri, est autẽ rubrũ papauer antiqua anæmone, quæ calida est. In hoc autem syrupo frigida solum recipienda: propterea legendum est potius papaueris albi & nigri, non rubri, aliter præter intentionem rubrum papauer poneretur. Adde, in nostro antiquo Mesue legi, papaueris albi, & nigri: & quod nigri, & nõ rubri legi debeat, testimoniũ sumi potest ex simplici de papauere, in quo papauer albũ & nigrum

nigrum ponuntur, cuius intentio est infrigidare, & somnum prouocare. Cùm autem eadem intētio in hoc sit, rationabile est albi & nigri legi, non autem rubri. SEN. Hic esset magnus error. BRA. Imò est, & non animadvertitur. SEN. Deinceps igitur nigrum, non rubrũ accipiam. BRA. Itaq; non errabis. SE. Vidi alios syruos de papauere, quibus medici in alui profluuijs utebãtur. BRA. Multæ aliæ sunt descriptiones syruporũ de papauere, à multis alijs autoribus scriptæ, quas prosequi non est opus. Auicēna duas ponit, quarum secundam ad profluuium alui ualere certum habeo. Prima autem ad somnum conciliandum: & à nonnullis fit, quem appellant syrupum de papauere centum capitum, estq; simplex syrupus. Nicolaus etiam syrupum de papauere ad profluuiũ ualere scribit: imò & antiquiores in profluuijs alui papauere usi sunt, extantq; apud Aëtium, Paulum, & Oribasium multa ad profluuia, quæ papauera recipiunt. Hæc autem de hoc syrupo satis. SENEX.

Syrupus de
quinq; radici-
bus,

Syrupus de quinq; radicibus in ordinẽ uenit. BRA. In quem ordinem, si ordinem non seruas? SEN. In ordinem meæ inordinatæ schedæ. BRA. Equidem inordinatæ, nam simplices syruos seorsum à compositis scribere poteras, & calidos à frigidis, aut saltem ordinẽ secundum humores habere, aut secundũ corporis partes, aut secundum ægrotudines. SEN. Nihil considerauit, sed ordinaui ut in mentem uenire, & ut in officina præsentabantur. BRA. Quum hoc ad rem ipsam nihil referat, syrupũ de quinq; radicibus examinemus. Quod magis comode fiet, si unã & syrupum de duabus radicibus, & syrupum

rupum bisantium sine aceto & cum aceto, & syrupum acetosum simplicem discutiamus. Omnes pharmacopole & hic & per totam Italiam eundem syrupum acetosum simplicem parant, eum scilicet qui à Mesue describitur, & simpliciter syrupus acetosus nuncupatur, qui & ab Auicēna ponitur prima sen. quarti canonis, in libro autē quinto plures syruos acetosos describit, & Serapio in suo Antidotario, & Hali in x. libro suæ practicæ, hunc præsentem syrupum acetosum simplicem conformari docent. SEN. Nonne antiquiores de ipso tractarunt? BRA. Nusquam. SEN. Quomodo hoc dicis? nam Mesue ipse de hoc syrupo Galenum adducit. BRA. Quomodo autem Mesue Galenum adducere potuit, si Galenus zucharum ignorauit? SEN. Istud igitur mirum est, præsertim cum à recentibus Galenus xi. de arte curatiua adducatur. BRA. Certus sis, nusquam de eo locutum esse Galenum, imò grauius errant, qui librū secretorum Galeni adducunt, in quo hunc syrupum inueniri dicunt, SEN. Vnde igitur hic error emanauit? BRA. Quia Hippocrates, Galenus, & antiquiores de oxymelite tractarunt, quod ab hoc differre non uidetur, nisi quia mel zuchari loco sumit. Zucharū uerò antiquiores ignorarunt: propterea acetosum simplicē Mesuæ parare non poterant, sed bene oxymelitē, de quo suo loco differemus. Est autē simplicis acetosi uel sine aliquo addito acetosi descriptio, hæc quæ sequitur, per Mesuæ uerba expressa:

Syrupus acetosus simplex,

Recipe zuchari boni albi partes quinque, & in uase lapideo pone, & superinfunde aquæ fontis dulcis & claræ libras quatuor, & decoquatur, semper eius spumam

nam abijciendo, & sit ignis, in quo coquitur prunarum,
aut tenuis flamma sine fumo, & decoque hoc modo, donec
clarificetur, & diminuta sit aqua, sicut medietas eius:
deinde infunde super ipsum aceti uini albi clari partes
duas in leui, & in forti partes quatuor, & in mediocri
partes tres, & da ei post illud decoctionem in coctura: sit
autem haec coctura, coctura syrupi. Haec Mesue ad uerbum.
S E. In hoc syrupo plura mihi praesentantur ambigua, inci-
piam autem ab ultima parte, ubi inquit: In leui partes duas,
in forti quatuor, in mediocri tres: per haec uerba quid in-
telligendum sit dubito. Nam illos aberrare puto, qui leue
ad acetum applicant, & forte, & mediocre, in aciditate.
B R A. Imo maximè errant, quia potius de leui aceto par-
tes quatuor ponenda essent, & de forti partes duae. Sed
uerus intellectus est, quod leue, mediocre, forte, ad syru-
pū referantur, uel ad morbum: ut sensus sit: In syrupo leui,
qui non multum aperiat, duae aceti partes sint: in forti qui
multum aperiet, sint partes quatuor: in mediocri qui me-
diocriter aperiat, sint partes tres. Aut ad morbum refera-
mus: In leui morbo sint duae aceti partes in syrupo: in for-
ti sint quatuor aceti partes: in mediocri morbo sint tres
partes aceti. Dic autem paratis ne hos tres simplices sy-
rupos in leui, forti, mediocri? S E N. Vnus solum paratur.
B R A. Qui nam est ille? S E. Differunt pharmacopole. Sunt
qui tres partes aceti ponant, & qui duas, rari qui qua-
tuor, tamen & reperiuntur qui addant. B R A. Tu quem
facis? S E. Semper eum paro, in quo tres partes aceti sunt,
nam potius medium sequi elegi, quam extrema. B R. Ego
autem unum extremam potius sequerer. S E N. Quod?

B R A. Ut duæ partes aceti solum ponantur, quia medico
 semper licet, quando uoluerit, acetum addere. Sed quãdo
 plus aceti receperit, quãm medico placeat, ita facile sub-
 trahi non potest. S E N. Imò potest alia addendo. B R A.
 Sed non ita facile, nec deinde syrupus acetosus erit. S E N.
 Tua ratio non mihi displicet, propterea eum deinceps
 parabo in quæ duæ partes aceti ingrediuntur. B R A. At
 opus erit, unum semper agas. S E. Quid est hoc? B R A.
 Ut medicũ admoneas qui hoc syrupo utitur, te eum so-
 lum fecisse, qui leuis est: & in leui morbo ualet, in quo
 duæ partes aceti tantum sunt: ut si acetũ addere uolue-
 rit, addat: tamẽ conuenientius esset tres syrupos habere.
 Verũm nostri tẽporis medici non solum hoc non curant:
 sed inter hos syrupos differentiam nesciunt, nec an fiant,
 sed cùm indicunt ægro satisfecisse putãt: rem uerò quam
 ordinãt, & an bene paretur, ignorant. Hæc autem aliàs,
 quia nobis institutũ non est de medicis maledicere. S E.
 Aliud etiam est, quod in hoc syrupo me addubitare fecit,
 quia Mesue inquit ad materias calidas ualere, & ad fri-
 gidas & ad subtiles, & ad crassas uiscosas: hæc autem
 opposita uidentur, & simul incompatibilia esse. B R A.
 Opus est scias, quòd hæc eadem quantitate non agit, sed
 diuersa: nam hic syrupus ratione aceti incidit, & frigi-
 dus est: propter frigiditatem ad materias subtiles & ca-
 lidas ualet, sed ob incidendi uim, quam habet, ad crassas
 materias & glutinosas ualet, eas attenuando: unde non
 inconuenit unum ratione diuersarum partium, & qua-
 litatũ ad duo contraria ualere. Nota autem quæ sequun-
 tur, quia in materiebus frigidis & crassis, non ualet ra-
 tione

nione frigiditatis, tamen ualeat ratione incisionis. Ideo addit Mesue, posse uirtutem in frigidationis tolli, non remota eius penetratione. istud autem fit, illi nonnihil calidi addendo, ut cinamomum, aut radices calidas aperientes, quae non solum frigiditatem remouent: sed ad penetrationem & resolutionem addunt. S E N. Miror quomodo Galenum adducat, si nusquam Galenus de eo loquatur. B R A. Galenus de oxymelite tractat, quod ex melle & aceto fit, de quo suo loco differemus: puto illum esse locum, quem Mesue citat. Sed unum est in quo magis ambigo, quam in predictis. S E. Quid est illud? B R A. Hunc syrupum ad atram bilem ualere, tamen Hippocratis, & Galeni sententia est, acetum eos iuuare, in quibus amara: eos autem summopere ledere, in quibus atra bilis dominatur, sed magis mulieribus inimicatur, quam uiris, nam uterum ledit. Non uidetur ergo in melancholica materia conuenire. S E. Quid igitur ad Mesuen dicere oportebit? B R A. Fortè non intelligit ratione suae qualitatis ad atram bilem ualere, sed tantum ratione penetrationis: quia alia medicamenta atrae bili propria ad statuta loca penetrare facit, & uim dissoluendi ac diffecandi illis tribuit. Ideo acetum atrae bili conueniens non est, nisi ratione penetrationis. S E. Hoc igitur per accidens prouenit, & non ex natura huius syrupi ob suam qualitatem. B R A. Quicquid sit, hic syrupus acetosus, ratione qualitatis aceti ad humorem melancholicum non ualeat: sed tantum penetrare facit, & resoluit: propterea ad syrupum acetosum compositum ueniamus. S E. In Mesue post hunc syrupum simplicem acetosum, quem ipse syrupum acetosum absoluto uocabulo

Syrupus acetosus cum radicibus,

bulo appellat, Syrupus acetosus cum radicibus sequitur, quæ recetes de duabus radicibus uocant, & acetosum compositum. Fit autem cum aceto, & sine aceto: cum aceto est acetosus compositus: sine aceto absolute est de duabus radicibus: licet qui ordmant, cum aceto, aut sine aceto addere soleant. *S E.* Ita est, & nos utrosque paratos seruamus. Et hunc qui acetum suscipit de duabus radicibus cum aceto nuncupamus, uel acetosum compositum, uel acetosum cum radicibus: qui autem acetum non habet, de radicibus absolute dicitur, uel de duabus radicibus sine aceto. *B R A.* Vbiq; per totam Italiã ita paratur, & Mesue compositionem sequuntur omnes medici, quæ hæc est:

Recipe aquæ fontis claræ lib. x. & proijce super ipsam radicis fœniculi, apij, endiuie, ana. unc. iij. anisi, seminis fœniculi, apij, ana. ʒ. viij. seminis endiuie, vnc. ʒ. Coquatur cum facilitate quousq; ueniat ad lib. v. tunc proijce super ipsam zuchari boni lib. tres, & clarificetur sicut prius: deinde funde super ipsum aceti boni quantitatem sufficientem, iuxta modum superioris doctrine, & da ubi oportet. Hæc Mesue. *S E N.* Hic est ille Syrupus, quem facimus. *B R A.* Auicenna hunc Syrupum quinto libro docet, & eum Syrupum acetosum communitatis appellat: sed non addit radices endiuie, quæ forte in Mesue abesse debent: nã & in meo antiquissimo Mesue nõ adsunt, unde uocatus est de duabus radicibus, quia duæ radices solæ ingrediuntur, & tunc non erit opus fugere, quod tantum duæ radices calidæ ingrediantur, endiuia autem sit radix frigida, ideo dictus sit de duabus radicibus scilicet calidis. *S E.* Reperitur ne apud antiquos

hic

hic Syrupus? B R A. Non reperitur hoc modo composi-
tus, sed apud Paulum, Aëtium & antiquiores proportio-
nales decoctiones inueniuntur ex radicibus & apij, &
fœniculi, & ex hyssopo, pulegio, origano, tragorigano
in materiebus crassis, ut liquidum est, si eorum uolumina
legeris, quæ ubi de febris notis tractât, his plena sunt.
Hic autem Syruporum modus inuentus est, ut omni tem-
pore hæc in promptu habeantur, & magis delectet. Di-
cas autem, quâdo radices in Syrupum ponis, sumis ne in-
tegras? S E. Non, sed in frustra seco. B R A. Hoc non peto,
sed an radices integras, non adempto meditullio, an cor-
ticem tantum circa meditullium accipias. S E N. Semper
excoriamus, & meditullium abijcimus. B R A. Sed sine ra-
tione factum uidetur: nam uis radice in eo potissimum
consistere uidetur, quod est mediū totius, & in quo po-
tissimum uita plantæ est, hoc autem est meditullium: nam
eo nõ modò tota radix, sed & tota plāta uiuit. S E. Ratio
id inferre uidetur: tamē in hoc Syrupo de radicibus apud
Auicennam v. lib. ita scriptum reperitur: Recipe corti-
cum radice fœniculi, & corticū radice apij. Quod ar-
gumentum est, corticem sumendum esse. B R A. Et ego
ex Mesue argumentum faciam, quia ipse in suo Syrupo,
dicit radices accipiendas, non corticem radice: ideo ra-
dices sumendæ, quæ integræ sint. Etenim Mesue corti-
ces harum radice dicere sciuisset, & non radices, si cor-
tices, & non radices sumēdas uoluisset. S E. Quid ergo
sumendum? B R A. Vt hanc rem optimè enodemus, scito
apud philosophos in uiuentibus ordinē perfectionis dari,
& imperfectionis. Homines inter uiuentia perfectissimi
sunt,

sunt, propterea ad hominis generationem multa instrumenta requiruntur: in brutis pauciora quam in hominibus: in insectis adhuc pauciora, adeo ut in frusta etiam confecta per aliquod temporis spatium partes uiuant. Arbores autem & herbae tot instrumentis non indigent, ideo non solum per semine, sed etiam per surculorum transplantationem, & insitionem. Eodem modo herbae semine & per ramusculorum plantationem uiuunt, & in eadem specie individua faciunt. Omnia autem quae uiuunt, uno organo indigent, in quo potissimum uita fundatur, ut in animalibus cor, quod est caloris fons: insecta uero in frusta concisa, habent aliquid cordi proportionale: propterea & incisa uiuunt, non tamen diu, quia intercisum est cor di analogum, & corruptum. In plantis uero per totum est proportionale cordi. Ideo incisae in partes, & plantatae uiuunt, & quaelibet pars suum cor habere uidetur: tamen in tota planta unum solum erat actu, plura autem potentia. Cum autem inciduntur rami & surculi a planta, actu efficiuntur illius speciei plantae individua, & actu habent cordi proportionale. Similiter in omni uiuente opus est unum esse, quod in toto continuationem faciat, & a quo nerui & totius ligamenta nascantur, sine quibus non consisteret, nec moueretur. Hoc in animalibus est cerebrum, & spinalis medulla: in plantis est meditullium illud. Sicut autem in animalibus illa pars frigida est secundum speciem animalis: ita hoc meditullium spinali medullae proportionale, ratione herbae, cuius est meditullium, est frigidius, uel minus calidum: propter hoc ita aperitiuum non erit, sicut cortex, quo integitur in radicibus calidis.

In fri

In frigidis radicibus secus est, quia habent frigiditatem maiorē, quā habeat cortex, & hoc in multis. Sunt etiā aliquæ radices, quæ hanc differentiam non habent, quia usq; in profundū eodē modo carnosæ sunt, ut rapa, cuius cortex tenuissimus est, in medio tota caro est, & in rapa uis in medio est, nō in cortice. Eadem fortē ratio in rhabarbaro dicenda esset. Ad rem igitur redeuntes, in radicibus aperientibus cortex sumi debet, quādo radices aliquas decoctiones ingrediuntur: & ratio in promptu habetur, quia cortex magis calidus est, & magis aperitiuus, quā meditullium. In frigidis autem radicibus & non aperientibus, meditullium simul addere oportet, ut cū cichoreum decoctiones ingreditur, meditullium adimi non debet, tum quia frigidum, tum quia egregius cichorei qualitatem seruat: nam in meditullio maiorem amaritudinem sentis, quā in cortice. S E. Est ne uerē cortex id quod meditullium integit? B R A. Respectu meditullij cortex appellari potest, tamen respectu radicis nequaquam: quippe in radice tria sunt, Cortex, qui primò occurrit, & terræ propinquus est, qui ita se habet ad radicem, sicut himē, id est pellicula tenuis, quæ nos ambit: deinde caro, quæ est à cortice isto subtili usq; ad meditullium: postea meditullium, quod à mulieribus Ferrariensibus anima herbæ nuncupatur. Exterior cortex sumi non debet, sed is qui est à summo cortice usq; ad meditullium, quod caro appellatur. Superior enim cortex & terream naturam sapit, & à radijs solaribus exustus est: unde in calidis & aperientibus radicibus in decoctionibus, & in hoc syrupo, & alijs carne utaris: in frigidis autem radicibus,

cibus, & carne, & meditullio, ut in endiuiâ, cichoreo, lactuca. Quod si dicas in cichoreo meditullium calidum uideri, quia amarum, nam (ut Galenus quarto lib. de simplicium medicamentorum facultatibus testatur cap. xviii.) omne amarum est calidum. Respondemus omnino aliquam caliditatem habere, propterea aperit: his enim duobus insignitur cichoreum, quod aperit, & infrigidat. s. e. Itaque igitur agendum erit quomodocumque radices sint. B. R. A. Si radices multum tenues essent, nihil moueri oporteret: si autem crassae essent, meditullium abijciendum est. s. e. Tu autem superius mihi uidebaris satis euidenti ratione probare meditullium efficacius esse, utpote in quo uis intensior sit, quia est tanquam anima plantae. B. R. A. Tamen si carnem gustes, atque meditullium, in carne, & sapore, & odorem intensum herbae persentis, sed in meditullio parum (aliquibus demptis praesertim frigidis.) Gusta huc apij corticem, & huc foeniculi, nunc modo eorum meditullia gusta. s. e. Gustavi, & alias saepe gustaueram, maior uis in carne sentitur, & nescio quid excellentius, quam in meditullio sentitur: tamen quia apij radices paruae sunt & caro tenuis, raro aut nunquam meditullium remouemus. B. R. A. Sed Mesue in Secoeniabin (ita ipse appellat) de radicibus, inquit: Recipe corticem radicis apij, foeniculi & reliqua, quae sequuntur, quod indicium est ab apio etiam meditullium remouendum, & Auicenna in syrupo acetoso de radicibus communitatis, iubet corticem radicis apij in syrupo recipiendum. s. e. Fortè hoc ab re non esset, cum autores dicunt, Recipe corticem radicis, tunc sola caro sumatur: cum autem dicunt, Recipe radicem, tota

in radice integra, meditullio nō amoto accipiatur. B R A.
 Hoc uideretur rationem aliquam habere, nisi autores de
 radice quandoq; loquentes carnē meditullio dempto in-
 telligerent: & quia maior uis in aperientibus & calidis
 in carne est, quā in meditullio: & quia meditulliū mi-
 nus crassum est & durum quod magna decoctione indi-
 geret. S E. In quibus casibus hoc syrupo uteris? B R A. In
 materiebus biliosis notis, quæ crassæ sunt: & etiam ualet
 ad materias pituitosas: nam obstructionū aperitiuus est,
 non modò hepatis, splenis, & renum, sed etiam uniuersi
 corporis, & materias crassas atq; glutinosas incidit &
 abstergit. S E. Quo tēpore aegritudinis exhiberi debet?
 solent enim Recentes post septimam propinare. B R A.
 Nullum adest statutum exhibendi tempus per dies: sed
 semper exhiberi potest, quando oportet, etiā si in aegri-
 tudinis initio sit. Tamen aegritudines quæ non sunt bilio-
 se puræ sed notæ, ut plurimum hunc ordinem habent: ut
 in primis portio subtilioris materiae resoluatur: ideo ra-
 rō ante primam hebdomadē eo indigemus. Quare dice-
 re non oportet ante septimum diem uel post septimum
 diem sumendū esse: sed quando opus est. Opus autē est,
 quoties materia crassa est, lenta, glutinosa, & partes no-
 stri corporis obstructæ sint, tunc ab hoc syrupo etiam in
 principio aegritudinis incipere debes. Hic autē antequā
 ad aliam transirē, de tempore colligendarū radicū uerba
 facerem, nisi statuissem determinato libello, de tempore
 colligendarū herbarū tractare. Ab hoc autē non abstine-
 bo: cum multi sint, qui uoluerint radices colligēdas esse,
 cum herbæ folia amiserint, eo autem tempore in medi-

tullio nulla vis est quæ ad tēperaturā faciat, sed ad plantæ uitam solum facit: quod argumentū est carnē & non meditulliū sumenda. Ad rem autē nostram redeuntēs, dic cum autor inquit, tunc projice super ipsum zuchari boni libras tres, & clarificetur sicut prius, quomodo hanc partē intelligis? S E. Hoc modo, postquā ebullierit, percolamus omnia bene exprimentes. B R A. Hoc mihi summè placet, quòd expressio fiat. S E N. Postea tres zuchari libras addo. In hac autē re inter se differūt pharmacopole, quoniā aliqui duobus, aut tribus ouorū albuminibus sumptis zucharū & totam decoctionē simul clarificānt: alij zucharū per se clarificānt, & deinde in decoctionē ponunt: alij nullo modo clarificāt. B R A. Hi fortè non ineptè agunt, quoniā frustra albumē oui poni uideatur pro liquorū depuratione, in quibus acetum ingreditur. Tu autē quomodo agis? S E N. Ego in tota decoctione clarificare soleo, duobus, tribus, aut pluribus ouorum albuminibus sumptis, pro quantitate syrupi, quam facio. B R A. Tu ergo maiorē syrupi copiā facis quàm ab autore describatur. S E N. Equidē. B R A S. Deinceps ne hoc feceris: nam in theriaca ostendimus ex mente Galeni, nec augendas, nec diminuendas medicamentorū quantitates & cōpositiones, de qua re aliàs tractabimus. S E N. Deinceps integrā compositionē parabo. Dic autē tu, laudas presentem syrupū clarificari an non? B R A. Id agendum est, quod ab autore dicitur. S E N. Quī nam modus est ille? B R A. Ipsum lege, qui inquit, clarificetur ut prius: Ideo opus est eo modo clarificare ut prius docuerat, quod in acetoso simplici fuit. S E. Quomodo docuerat?

BRA. Ebuliendo & expumando, semper spumam abij-
 ciendo, & decoquatur hoc modo (inquit) donec clarifi-
 cetur. Ita q; huius syrupi clarificatio fiet, spumã demẽdo
 cum ebulliet cum zucharo, donec clarus euadat, ea scili-
 cet claritate quam habere possit, quæ tamen erit integra
 claritas. SEN. Ouis igitur parcam. BRAS. In hoc casu
 parces, nam & frustra cum aceto ponuntur. SEN. De-
 bet ne diminui usq; ad dimidiũ? BRA. Non, sed usq; ad
 claritatẽ, quã habere potest: hanc autẽ habebit, cum am-
 plius spumã non faciet. Dic autẽ quã aceti quantitã in
 hunc syrupũ ponis? SEN. Pro qualibet syrupi libra se-
 milibrã aceti. BRA. Sunt qui uncias iij. & qui quinq;
 & qui octo pro qualibet libra ponãt. SE. Quid in cau-
 sa fuit, ut hæc differentia nasceretur? BRA. Quoniã in
 hoc syrupo eodem modo ut in præcedenti acetũ poni de-
 bet, in leui partes duæ, in forti partes quatuor, in medio-
 cri partes tres: quia Mesue ad præcedentẽ syrupum se-
 ipsum refert. Ideo aliqui fortẽ, aliqui debilẽ, aliqui medio-
 crem, aliqui nullũ, sed suo modo parant. SE. Igitur tres
 syrupi cõpositi acetosi fieri deberent? BRA. Deberent
 quidẽ, sed satis est debilẽ, id est debili morbo conuenien-
 tem uel in aceto debilẽ seruet: quia doctus medicus, ace-
 tum semper addere potest, si opus erit. Si autẽ uel fortis
 uel mediocris esset, & debiliori indigeret, acetũ auferre
 non possit, ut in simplici acetoso etiam diximus: semper
 autem bulliat expumando, post impositionẽ aceti quod
 syrupum clarũ reddit. Ideo ouis non indigemus ubi acetũ
 ingreditur, sed illis solum utimur in illo de radicibus sine
 aceto secundum uos pharmacopolas: sed satis est secun-
 dum

dum Mesuē ebullitio: unumq; animaduertas, si absq; aceto syrupū feceris, ut sine aceto de radicibus appelletur, quando ipsum clarificas expumando, semper expumare debes quousq; perfectus sit, & ad syrupi cocturā peruenit. Si autem acetū addere uolueris, ut sit acetosus cōpositus, uel acetosus de radicibus, noli expectare quōd coctus sit quando acetū addere uolueris, sed tunc ponas acetum, cum prope cocturam syrupi peruenerit, semper expumādo. S E. De hoc satis dictū est, ad illū de quinq; radicibus ueniamus. B R A. Ut lubet: sed dic quem autorem sequimini in hoc syrupo? S E N. Ignoro, nos ipsum magistralem syrupū appellamus, & eo medici utuntur: unde autē uenerit, nunquam audiui. R R A. Et ego certe nusquā inueni, nisi in quibusdā libellis Receptarijs nuncupatis Petri Galli: possent dici libelli de componendis medicamētis: sed cōmuniter, & ὡς ἔστιν, & ὡς τὸ πρῶτον, id est, & secundum genera, & secundū locos. Tu autem addidisti esse magistrālē syrupū, quid intelligis per illā particulam magistrālē? S E N. Nos receptas magistrales appellamus quæ in usu quotidiano sunt. B R A. Appelletis ut lubet. Quod mihi absurdū uidetur, est, apud diuersos pharmacopolas uario modo Ferrariæ fieri. Sunt enim qui sequentē compositionem sequuntur: sed unde hauserint, ignorant: nec eorum præceptores sciebant.

Recipe radicis Apij

Petroselini

Fœniculi

Asparagi

Brusci

} añ. vnc. ij.

Misce,

Misce, & bulliant in sex lib. aquæ fontis ad consumptionem tertiæ partis, deinde facta expressione addantur zuchari libræ tres, & in fine decoctionis, aut prope finem, adde aceti optimi vnc. viij. S E N. Hic non est syrupus de quinque radicibus quem paro, & quem maior pharmacopolarum pars parat: in hoc enim à te citato semina desunt. B R A. Hoc non ignoro, tu modo tuum edoceas. S E N. Est hic qui sequitur:

Recipe radicis Apij

Petroselini

Fœniculi

Asparagi

Brusci

añ. vnc. ij.

Seminis Apij

Petroselini

Fœniculi

añ. vnc. j.

Misce, & omnia decoquantur in lib. x. aquæ, & libram unam aceti ad consumptionem medietatis: inde coletur, & cum melle quantum sufficit, fiat syrupus. B R A. Poni ne acetum ut cum aqua bulliat? S E. Pono. B R A. Id non conuenit, sed tunc poni debet, cum ferè coctura facta est, aliter nihil ferè aceti haberet: una etenim aceti libra in libris decem aquæ ebulliens non persentitur. S E. Ob hoc agrè persentitur acetum in hoc syrupo. B R A. Cum autem apud aliquos pharmacopolas in suis syrupis huius speciei sentitur acetum, apud alios non sentitur, Causa est, quia diuersas compositiones sequuntur & diuersis modis agunt. Ego sentiri uoluerim, quia eius officium est aperire, attenuare, resolvere. Quæ omnia excellentius sunt,

fiunt, si acetum in compositionibus addatur quàm si desideretur. Dic autem facis ne cum melle aut zucharo?
 S E N. Nullus melle utitur: sed zucharo. B R A. Tamè descriptio tua, quæ passim circumfertur mel recipit. S E N. Verum est: sed nos, ut suauiorè faciamus mel accipimus. B R A. Id dicis ac si mel suaues syrupos non faciat: imò ex melle dulciores sunt, & in hoc, mel potius sumi uoluerim, quàm zucharum, quoniã hoc syrupo utimur ad uehementius aperiendum, quàm faciat syrupus de duabus radicibus. S E N. Noui ego pharmacopolas quosdam, qui syrupum de duabus radicibus exhibent, quoties syrupus de quinque radicibus præscribit. B R A. Hi uehemèter errant: nam & si ad eandem intentionem ualeant, tamè hic est magis ualidus, quàm ille de duabus, præsertim quãdo additur quantitas aceti sufficiens. Nam quandoque indigemus parum aperire, quod facimus cum acetoso simplici: quandoque magis, quod facimus cum illo de duabus radicibus: quandoque adhuc magis, quod facimus cum syrupo de quinque radicibus, unde medicus hoc peculiare in se habere debet, ut ad unam intentionem debilia, fortiora, & fortissima per gradus habeat, et immutare sciat: nec uim naturæ faciat si uoluerit ab extremo ad extremum sine medio progredi. Cùm autè per media conuenientia transit, naturæ satisfacit, & nullus error fieri potest. Alij tamen pharmacopole sunt, qui alium syrupum faciunt ex quatuor radicibus, & illum pro syrupo de quinque radicibus parant. Ipsum autè in libro quodam suo inueniunt, qui Lumen apothecariorum appellatur sub nomine syrupi de radicibus magistralis, cuius compositio hæc est:

Reci

Recipe radicū apij

Fœniculi

Petroselini

Endiuæ

añ. m. j.

Semimum Apij

Fœniculi

Anisorum

Ameos

Asparagi

Aceti boni

añ. vnc. ʒ.

libras duas.

Omnia præter acetū in lib. xx. aquæ bulliāt usq; ad perfectam coctionem, deinde coletur, & colaturæ addantur mellis purificati lib. iij. & acetū prædictū, & ad perfectam coctionē decoquantur. SEN. Rari sunt qui hūc syrupum faciāt. BRA. Aliqui tamen non desunt. SE. Quē debeo ego pro syrupo de quinq; radicibus paratū habere? BRA. Ego eum pararē, quem tu paras, sed cum melle potius, quā cum zucharo. SE. Accipiendæ sunt integre radices in isto, an sola caro? BRA. Caro sola, præterquā in apio, cuius radicē integram ut plurimū sumimus, tum quia parua, tum quia meditulliū tenellum est. BRA. Cū is à medicis syrupus de quinq; radicibus præscribit, eum facito qui in medio descriptus est, in quo radices, & semina ponuntur: suaderemq; ut pro qualibet Syrupi libra quatuor saltē aceti uncia ponerētur, si quis plures addere uoluerit. Sed ad Bisantinū syrupū ueniamus, qui & ipse in ordine horū aperientiū syruporū, & qui acetū recipiunt, existimatur. SEN. Est Mesue syrupus. BRA. Nullum alium autorē legi (præter Mesuen) qui

Syrupus Bisantinus sine aceto.

qui illum describeret. In frequētissimo usu est per totam Italiā, in materiebus crassis, glutinosi, & in magnis obstructionibus, & præsertim ubi materia atra biliosa est, ut in quartana febre. Sed tu eius descriptionem enarra. **S E N.** Ita ad uerbum ex Mesue colligitur ut ego dicam.

Recipe succi endiuie } añ. lib. ij.
 Apij }

Lupulorum

Boraginis uel Buglossæ aut do- } añ. lib. j.
 mesticæ aut syluestris. }

Bulliant bullitione una, & despumentur, ac depurentur. Tunc ex hoc depurato accipe libras iij. zuchari Tabar-zeth libras ij. semis, & coquantur cum facilitate donec fiat syrupus, hic est syrupus Bisantinus Mesue. **B R A S.** Nonne & acetum ingreditur? **S E N.** Non ingreditur in hoc qui sine aceto est. Si autem cum aceto facere uolueris, Mesue docet ad omnem partē depurati succi addendum esse aceti boni clari, partem semis, & tunc bisantinus cum aceto appellatur, sed hi ambo, & hic qui cum aceto est, & ille qui sine aceto dicuntur bisantini absq; additione. **B R A.** Additionem addas, ne quicquam omittatur, quod nostrum examen effugiat. **S E N.** Additio hæc est, ut in prædictis succis bulliant

Syrupus bisan-
 tinus cum ace-
 to,

Foliorum rosarum vnc. ij.

Liquiritiæ vnc. f.

Spicæ ʒ. ij.

Anisi } añ. ʒ. ij.

Fœniculi } añ. ʒ. ij.

Seminis Apij } añ. ʒ. ij.

Nihil

Nihil aliud additur. *B R A.* Hæc ferè sunt alter Syrupus. Sed quomodo hæc ponis? *S E N.* In succis ebullire facio usq; ad ebullitionem illam, deinde percolo, & clarifico, deniq; acetum addo. *B R A.* Hoc autem mirum est, in hac urbe esse qui cum additione ista, & qui sine additione parent. Ego suaderem, ut cum additione fieret: nam hic Syrupus in aperiendo eum excellere dicitur, qui de quinque radicibus est. *S E N.* Libenter abs te ordinem precedentium Syruporum in aperiendo haberem. *B R A.* Talis erit ordo, ut inter omnes nuper enumeratos primus in aperiendo sit,

Acetosus simplex.

Postea de duabus radicibus sine aceto.

Tertio, de duabus radicibus cum aceto.

Quarto, de quinque radicibus.

Quinto, Bisantinus sine aceto.

Sexto, Bisantinus cum aceto.

Bisantinus autem, uel cum aceto, uel sine aceto sit, cum additione semper fieri debet. Tamen de Bisantino sine aceto dubium fieri posset, an illum de quinque radicibus superet, in quo acetum ingreditur: acetum autem ad aperiendum plurimum facit: propterea absolute dicendum est, Syrupum de quinque radicibus, Bisantinum sine aceto superare. Tamen Bisantinus sine aceto nunquam dari debet, nisi in eo casu, in quo acetum noceret, & reliqua quæ Syrupum ingrediuntur, conuenirent. Sed & in hoc casu nec Syrupus de quinque radicibus, nec acetosus compositus conueniunt. *S E.* Quo ægritudinis tēpore exhiberi debet hic Bisantinus Syrupus? nempe recētes post
 Septi

septimum diem propinare solent. **B R A.** Vt supra edocui-
 mus, non adsunt statuta syruporū tempora: sed aegri-
 tudo & materia, & aegri affectio ea sunt quæ hunc uel
 illum syrupū uocant: unde quocunq; tempore eo indige-
 mus, dandus est, etiā si aegritudo inciperet. Tamen raro
 accidit, quòd in principijs eo indigeamus, propter hoc
 recentes, in principijs à Bisantino abstinendum esse di-
 cunt, quod absolute dicere nō licet. In magna etenim ob-
 structione ab hoc incipere cōueniet. Inquit accipiendum
 esse boraginē, uel buglossam syluestrem, uel domesticā.
 Hoc à Mesue positum non est, sed ab interprete additū.
 Mesue tantum boraginem scripsit, eius autem interpres
 ignorabat boraginē esse uerum buglossum, sed de hac re
 in examine simplicium locuti sumus. Illuc recurras, ne li-
 brum libro misceamus. **S E N.** Dicitur à Mesue, Accipe
 eius depurati libras quatuor, zuchari Tabarzeth libras
 duas & semis. Qualis est horum uerborū sensus? **B R A.**
 Intellige pro singulis quatuor libris succi depurati, duas
 libras & semis zuchari accipiendas esse. Vnumq; addo,
 Mesue intentionem esse, ut nunquam maior copia huius
 syrupi fiat, quàm sint quatuor libræ succi, & duæ & se-
 mis zuchari. Nempe Galenus in Theriaces compositio-
 ne docet, nunquam autorum compositiones augēdas esse,
 aut minuendas, quando per certam & statutam mensu-
 ram & per certum pondus scriptæ sunt: ideo laudarem
 ut singulas compositiones in sua quantitate parares: ne-
 minem tamen in syrupis cogere ut hāc regulam serua-
 ret, sed in aliquo antidoto, & maiori pharmaco, non so-
 lum suadens, imò cogere. Vnde Venetorum Theriacam,
 &

& Mithridatum nihili facio, etiam si uera simplicia ha-
 berent: quia secundum Andromachi quantitatem & alio-
 rum autorum non parant: sed adeo multiplicant ut lacus
 horum compositionum una uice parent. Ad rem autem
 nostram redeunt, quid intelligis tu per unam ebullitio-
 nem? S E. Quod cum bullire coeperit, ab igne dematur:
 unde ex hoc infertur parum ebullire debere. B R A. De-
 ciperis bone uir, & tecum multi: quia illa uerba integram
 ebullitionem notant: sed illud semel fieri, non autem quod
 ebullire facias, postea frigescat: & deinde iterum bulliat:
 sed continuo bullire oportet, quoad spumam fecerit, &
 depuratum sit. Scitoque; zucharum Tabarzeth esse zucha-
 rum album: quippe Mauritanii album Tabarzeth appel-
 lant. Est autem album zucharum id quod bene expurga-
 tum & excoctum est, non tamen quod uulgo finum uo-
 camus: sed quod alijs precedentibus purgationibus adeo
 depuratum sit, ut album euaserit, nondum tamen extre-
 mam manum accepit & finum effectum sit. Scito etiam,
 quod a Mesue dictum est ebullire cum facilitate, id in
 omni syrupo intelligendum esse, quia uehemens ebullitio
 spumam ingentem excitat, & perfecte confici non finit.
 S E N. Vnum a te scire percipio, quare hic syrupus bi-
 santicus, aut Dinari nuncupatus sit. B R A. Id est nomen
 eius syrupus Bisanticus, sed interpres parum bonus qui
 nomine deceptus est, uertit Dinari, quia Bisantium
 genus monetæ est, ac si dicatur syrupus qui moneta di-
 narius est. Re autem uera hæc inscriptio ita intellectu ua-
 lida est: sed potius hoc coniectandum a loco appellatum
 esse syrupum Bisantinum, id est quo medici Bizantini ute-
 bantur.

bantur. Intellego autem per Bisantium non Constantino-
 polim quæ in Asia est: sed Bizatiū in Aphrica: quamuis
 hoc Bizatium, non Byzantium scribendum sit, & sic
 apud Pliniū legitur in castigatis codicibus. Mesue enim
 Aphricanus fuit, & proprie Damascenus, uel fortè ab
 aliquo Græco Constantinopolitano hanc compositionem
 habuit, propterea Bizatinum, id est Constantinopolita-
 num syrupum appellauit, utpote quem à Constantino-
 politano autore habuit. Quicquid tamen sit, de nominibus
 multū sollicitos esse non est opus, modo rem ipsam cogno-
 scamus. Dic autē tu, si intra annū hic syrupus deficeret,
 quomodo eum reparabis, quia succos non habebis? S E.
 Nos magnā copiam facimus, & succos seruamus, si forte
 fortuna deficeret. B R A. Quomodo succos seruare po-
 testis? S E. Factis succis, eos percolari dimittimus, quibus
 optime percolatis, facem abijcimus, postea per densum
 linteum descēdere facimus, deinde in uitreatum uas po-
 nimus cum bene depurati sunt, & oleum supra ponentes
 seruamus. B R A. Miror, quod breui non corrumpantur.
 S E. Imò corrumpuntur, sed non ita breui. B R A. Quāto
 tempore durat? S E. Per spatium sex aut octo mensium.
 B R A. Hoc nihil est, nam opus erat saltē per integrum
 annum seruare. Vidi ego nonnullos, qui ebullire faciunt,
 deinde seruant. S E N. Et hoc modo cito putrescere de-
 bet. B R A. Cito: propterea in hunc modum fieri suade-
 rem, Expresso succo per stamen bene coletur, deinde per
 densum linteum, postea soli per xv. dies exponatur, de-
 inde iterum percoletur, & in uitreum uas recondatur,
 oleo tamen supra posito, & uasis ore optime obturato.

Itaq;

Itaq; per annum, & etiam diutius perdurabit. Omnesq; succi modo parati colorem quendam subrubrum faciunt, colori granatorum similem, & uiridem colorem quem in principio habebant, amittunt. Rosarum uero succus uini speciẽ refert. Scito tamen aliquos succos esse, qui citius corrumpuntur, ut succus apij, foeniculi: alios, qui tardius, s. e. Post annum, hi succi si seruentur, sunt ne boni? B. R. A. Eos non laudo, sed ipsis abiectis novos para: nempe tractu temporis semper uires amittunt: imò si fieri posset, semper eis recentibus uti deberes. s. e. n. In hunc ordinem syruporum aperientium, & acetum recipientium, syrupus acetosus Diarhodon esse uidetur. B. R. A. Nescio unde hic syrupus nomen Diarhodon sortiatur. s. e. n. A' rosis, que ipsum ingrediuntur. B. R. A. Eadem rose syrupum Bisantinum cum additione ingrediuntur, tamen non appellatur Diarhodon. s. e. n. Verum est, sed rose non ingrediuntur Bisantinum sine additione. B. R. A. Quid ad rem? Nulla ratio est, cur potius de rosis, quam de endiuiã uel foeniculo, uel apio nuncupetur, quæ in maiori copia hunc syrupum ingrediuntur. s. e. n. Quomodo igitur appellandus est? B. R. A. Voluerim potius, quod appellaretur syrupus acetosus Diachylon. s. e. n. Cur Diachylon? Derideremur, quia Diachylon ceroti genus est, non syrupus. B. R. A. Et tu hos ignaros deridebis, qui nesciunt chylon succum significare. Cum autẽ multi succi hunc syrupum ingrediantur, conueniens est ipsum acetosum Diachylon, id est de succis appellare. s. e. Etiam Bisantinus succos recipit. B. R. A. Verum est: sed non tot, & ille suum nomen habet. Tamen Mesuen considerans,

Syrupus acetosus diarhodon.

Syrupus acetosus diachylon.

sententiam muto: nam Mesue post hunc syrupum, alium ex puris succis facit, quem acetosum de succis herbarum appellat. Ideo hunc potius diarhodon, quam diachylon appellato. SEN. Quomodo hoc fiet, si rosæ in minori copia ingrediuntur? BRA. Conueniens est de rosis appellari, quia nihil per se solum in maiori copia hunc syrupum ingreditur, quam rosæ. Si enim ipsum de endiuia nuncupabis, à te petā cur magis de apio non dicitur? quia tanta succi apij copia, quanta endiuia ingreditur: Eadem est ratio, si à foeniculo denominare uolueris: sed nihil est in tota compositione, quod per se solum in maiori copia sit, quam rosa, ideo à rosis denominatur, & ita etiam placuit auctori. Nunc uerò eius compositionem in medium afferas. SEN. Hæc est quæ sequitur:

Recipe succi endiuia	}	añ.	lib.	ij.	ʒ.
Apij					
Radicum foeniculi	}	añ.	vnc.	ij.	
Apij					
Endiuia					
Rosarum				vnc.	j.
Liquiritia				vnc.	ʒ.
Spica				ʒ.	ij.
Anisi	}	añ.	ʒ.	vij.	
Foeniculi					
Seminis apij					

Proijce super hæc aquæ dulcis libras sex, & decoque usque ad consumptionem duarum partium, & cum tribus libris zuchari & duabus aceti fiat syrupus. Sed dicas ad quos affectus ualet? BRA. Ad ingētes obstructions, ad hydr

hydropē, ad antiquas febres & atrabilarias. S E. Easdem igitur vires cū Bisantino habebit. B R A. Non modo easdem, sed multo maiores. Ideo in ordine aperientium Bisantinum cum aceto etiam excedit. S E N. Reperitur ne alius syrupus, secundum hunc ordinem, qui hunc in aperiendo superet? B R A. De alijs suo loco dicemus, nūc autem id scito, illum de succis herbarum, quem Mesue describit, hunc excedere, quem in usum reduci uoluerim, quum nunc non sit, tamen optimus est. Sed quomodo hūc acrem Diarhodon paras? S E. Omnia simul misceo cum aqua, ut bulliant, & usque ad consumptionem duarum partium ebullire sino. B R A. Quomodo intelligis duarum partium, ex tribus, an ex quatuor? S E N. Ex tribus. B R A. Bene sentis, quia si dixisset ad cōsumptionē trium partium, opus esset intelligere ex quatuor: quia semper propinquior diuisio fieri debet, nisi expressa partium mentio & diuisionis facta sit. S E N. Post cocturam exprimo, & in expressione zucharum & acetum pono, ebullire faciens, quousq; ad syrupi formam redactus sit. B R A. Ponis ne omnia simul eodem tempore ut bulliant? S E N. Pono. B R A S. Hoc agendum non est, sed rosæ, & spica seruanda, quæ tam longam decoctionē non patiuntur quin vires amittant: & primo sunt rosæ, deinde spica in fine decoctionis addenda. S E N. Ita deinceps agam. B R A. Non ab re erit frigidiori uino labia abluere. S E N. Ut lubet fiat. B R A. Eia postquam os ablutū est, ad intermissum negotium reuertamur. S E N E X.

Syrupum de pomis post prædictos scripsimus. B R A. Syrupus de pomis.

Quem de pomis? S E N. Et simplicem, & eum qui

inscribitur Sabor. B R A. Simplicem primo tractemus. S E N. A` Mesue describitur, pro cordis tremore, & eius debilitate, ad confortandum, & quando syncopim patitur, & habet suspiria, & suspiria luctuosa. B R A. In omnibus ferè cordis affectibus, ab atra bili pendentibus conuenit. S E N. In hunc modum fieri docet Mesue:

R Ecipe pomorum dulcium & acetosorū, ana lib. v. Coquatur hic succus, usq; ad cōsumptionē medietatis, & postea per duos dies dimittatur quousq; clarescat, deinde coletur, & cum tribus libris zuchari fiat syrupus. Hic est simplex syrupus de pomis. Mesue deinde sequentia uerba addit: Sunt qui in succo setam tinctam in chermes submergant, & hoc est ante depurationem succi, & per tantū temporis ibi tenetur, quousq; rubeat, & recipiat uirtutem tincturæ, tūc enim excellentior est, & magis confortat. B R A. Addis'ne tu setam tinctam in chermes? S E N. Addo, & ita faciunt omnes pharmacopole. B R A. Verum est, sed magno errore, nam seta in Chermes tincta multū aluminis recipit, & aliarum rerum cordi aduersantium. Ideo hæc seta addenda non est, ut etiā superius in syrupo de corticibus citri docuimus. Ideo non est addenda eiusmodi seta, præsertim quia à Mesue non additur: sed aliquos addidisse refert. Si autem hanc setam imponere cupis, illam ita para, ut in syrupo de corticibus citri edocuimus. S E N. Potius dimittam. B R A S. Dimittas, quoniam modicam imò nullam spem habeo in seta, & in Chermes. Dic autem que poema sumis pro parando succo? S E N. Et dulcia & acida. B R A. Quomodo uulgo appellantur hæc pomorum genera,

genera, quæ tu sumis? SEN. Nomina ignoro: sed eo in forum, & poma gusto, que illuc uendenda portantur: si dulcia sint, pro dulcibus emo: si acria, pro acribus. BRA. Hoc minus malum est, quàm ea sumere quæ ab Arabum imitatoribus sumuntur: ea enim sumunt quæ ipsi muza, id est mediij saporis sua lingua appellant: sed Mesue ex utroq; genere & acri & dulci sumenda censet: nec immeritò, quia dulcia odorata sunt, & cor roborant: acria putredini aduersantur. SEN. Quendam medicum audiui, qui hunc syrupum ex acidis pomis fieri debere profitebatur. BRA. Ego etiam audiui: sed longe decipiebatur hic uir: nam ex acidis pomis factus syrupus aliam intentionem habet, ut ex Serapionis Antidotario sumi potest, ubi ipse hunc syrupum ex acidis malis factum describit: nec dicit passionibus cordis succurrere, sed uentriculum, atque uentrem roborare, & uomitum ex bile remouere, & sitim auferre, & eam sedare, nihil autem de corde ponit. Cordi uerò odorata conueniunt, ut Galenus in libro de simplicium medicamentorum facultatibus docet. Imò Auicenna v. lib. sui canonis syrupum de pomis muzis, id est mediij saporis describēs, non dicit ualere cordi, sed ad debilitatem uentriculi, & pulsum oris uentriculi ex caliditate, & uomitum cholericum abscindit, et sitim. Nulla autem ratio est cur passionibus cordis non succurat, nisi quia dulcia poma odorifera non sumit, quæ enim inodora sunt, ut acria poma, cordi non succurrunt, uel parū agūt, ut modicus est odor. Imò quia Mesue deinceps de syrupo acetoso de pomis tractabit, quem dicit cōfortare stomachū & cor, & sitim sedare. Si quan-

doq; illum parare uolueris, poma dulcia & acria sumere
 re debes: quia ratione dulcium odoratorum cordi succurrit: ratione acrium, uentriculo, illi igitur aberrant,
 qui uel maza poma, id est mediij saporis, uel acria accipiunt: sed ob cor odorata poma & dulcia sumenda sunt,
 & acria per se. Imò suaderem ut maior copia dulcium,
 quàm acidorum sumatur. Nam & Paulus Aegineta, hydromalum facit ex pomorum succis, & poma dulcia tantum recipit. S E N. Dic tu quæ poma sumenda sunt?
 B R A. Multa genera dulcium pomorum sunt & acidorum: uoluerim ego ut ex dulci & odorato fieret, qualia sunt ea poma, quæ nos piola quasi appia uocamus: & illa etiam quæ Rosa ob colorem, & fragrantiam nuncupamus: suaderemq; ut pro acidis pomis ea sumerentur, quæ Musona uulgo dicimus, in mammarum formam oblonga & magna. S E N. Sunt ne antiqui de hoc syrupo locuti? B R A. De hoc præcise nunquam tractarunt, sed de facto ex pomorum succis. Nam Paulus Aegineta libro VII. capite XV. de hydromalo loquens, ex succo cydoniorum facit: postea in fine illius partis inquit esse nonnullos, qui hydromalon ex malis dulcibus similiter composuere. Est autem compositio antiqua talis: Malorum concisorum purorum libras quinque in aquæ fontis sextarijs decem tantundem elixato, donec unum corpus reddatur, postea refrigerato, & colato, & mala proijce expresso cremore: aquã uero metiēs mellis quantitate dimidiam admisceto, & rursus assidue despumando donec octaua pars euanescat decoque. S E N. Cur melle usus est Paulus? B R A. Quia antiquiores zucharo ca

Hydromalum.

ro carebant. SEN. Nunc redit in mentem. BAA. Erat
 & alter modus à prædicto, succi malorum dulcium mun-
 dorum contusorum sextarios duos coquito despumans
 usq; ad tertias, omniaq; una uice simul mixta sint. SEN.
 Quæ compositio tibi magis apta uidetur, hæc Pauli, an
 illa Mesue? BRAS. Antiquas compositiones nunquam
 despiciere auderem: tamen ut ingenue suas laudes uni-
 cuique tribuam, factò ambarum periculo, Mesue com-
 positio aptius succedit: sed & illa Pauli aptior uenit,
 si loco mellis zucharum acceperit: Vnde si hanc Pau-
 li mensuram sequaris, & ex zucharo parabis, aptiorem
 Syrupum inuenies. Ob hæc autem suadeo ut in syrupo
 de pomis Mesue maior pars sit dulcium & odoratorum
 pomorum, minor acrium. Appellatur autem Syrupus de
 pomis simplex ad illius differentiam, qui Sabor dicitur,
 est enim si compositus, tamen cum simpliciter Syrupus
 de pomis ordinatur, absq; aliquo addito, hic intelligen-
 dus est: ille autem qui Sabor dicitur, nunquam nisi per eius
 nomen exprimatür intelligitur. Verum quia differentiam
 uideo inter pharmacopolas in componendo hunc Syru-
 pum Sabor: propterea dic tu quem paras, ut eius compo-
 sitionem iusto examine perpendere possimus. SE. Illum
 paro qui à Mesue in cura mania & melancholia san-
 guinea describitur, ubi inquit: Sabor rex Medorum sy-
 rupus conferens mania & melancholia ex adustione cho-
 lerae, cuius descriptio subsequens est:

Recipe succi Buglossæ domesticæ } añ. lib. ij.
 Syluestris }

Succi pomorum dulcium redolentium lib. iij.

H s

Folli

Syrupus de
 pomis Sa-
 bor,

Folliculorum senæ	vnc.	iiij.
Croci	ʒ.	ij.
Zuchari tabarzeth	lib.	iiij.

Fiat autem sic: Sena proijciatur in succos per diem & noctem, post contritionem eius: deinde bulliant ebullitione una, aut duabus: deinde cum zucharo fiat syrupus: Crocus autem confricetur in panno in eius decoctione. Hactenus Mesue. B R A. Hic est uerè syrupus Sabor: sed nonnulli pharmacopola Ferrariae pro hoc Sabor decepti alium faciunt, in quo & poma ingrediuntur. S E N. Eum edoceas (ni tibi molestum sit.) B R A. Ille est, quem Mesue in capitulo de Soda frigida ab humore melancholico describit. Est autem syrupus Mesui Iube, qui multum ualet in quartana & in omni egritudine melancholica, & oppilatione splenis: unde non multum differt ab illo Sabor in intentione, sed bene in compositione. Decipiuntur autem putantes esse syrupum Sabor, quia principium illius capitis incipit, Sabor heben Girges. S E N. Quæ est huius syrupi descriptio? B R A. Si placet referam. S E N. Placet. B R A. Hæc est quæ subsequitur:

Recipe capillorum Veneris

Radicum Buglossæ domesticæ	}	añ.	vnc.	i.
Syluestris				
Florum earundem				
Polypodij				
Epithymi	}	añ.	ʒ.	viij.
Foliorum Senæ				
Chamomillæ				
Stichados				

Chamed

Chamædryos	} añ.	3.	ij.
Schoenanchi			
Hellebori nigri			
Fumi terræ		3.	vij.
Eupatorij		3.	iiij.

Succi pomorum dulcium. Contextus communiter legunt 3. viij. Sed legi debet vnc. viij.

Itaq; legit contextus meus antiquus, omnia præter Epithimum, & succum pomorum. In libris tribus aquæ bulliant, usq; ad duas: deinde epithymus in eo bulliat ebullitione una, & coletur, & cum succo pomorum, & duabus libris zuchari fiat syrupus. SEN. Hic syrupus certe laudabilis est. BRA. Tamen præscriptum Sabor nuncupatum facere debes qui in roborando corde plurimum ualet, præsertim cum atra bile afficitur. SE. Quam zuchari quantitatem in syrupo de pomis sabor ponere oportet? BRA. Diuersæ descriptiones diuersa pondera habent, in summa autem zucharum sit libræ tres, ut superius annotasti, & crocus 3. ij. Ideo semper eodem modo facito, nam cõpositio exquisita euadet. Dic autem, quod a Mesue in fine additur, Crocus autem confricetur in panno in eius decoctione, quomodo hoc intelligis? SEN. Nos crocum in lineum pannum ligamus rarum, & ebullire facimus. BRA. Optime agis, sed opus est lineum pannum, in quo est, fricare, ut crocus simul confricetur, & subtilior pars exeat, crassior autem abijciatur: imò si actu subtilissimè puluerizatus esset, in decoctionem ponere non uererer, ut non solum uires, sed & ipsemet actu ingrederetur. Nunc ad alios syrupos accedamus.

Syrupus de
agresta.

Syrupus de agresta accedit. **B R A.** Præstans est, atq; optimus in magnis æstibus ad leuandam sitim, & inflammationes tollendas, dandusq; est non solum ægris, imò & sitientibus sanis: inflammationi uentriculi plurimum ualet, & quando bile plenus est, & in biliosis febribus, & in uomitu ex bile: ualet etiam ad uomitum prægnantium, & ad earundem uentriculos, qui superfluitates facillè recipiunt: ualet & ad malatiam prægnantium, quam Græci κίτταρ uel κίτταρ, nos picam dicimus. Venenis etiam obstat, propterea mirus syrupus est, qui etiam in crassiusculis materiebus ob incisionem exhiberi potest: sed dic quomodo illum paras. **S E N.** Eodem modo quo syrupum de acetositate citri, nam accipio succi uuæ omphacinae libras xij. & in uitreato uase ad cõsumptionem tertiæ partis super prunas, igne læto, & cum facilitate decoquo: postea percolo, & dimitto, quoad clarificetur, & ex eo quod clarum est libras vij accipio: & libras quinque iuleb clarificati & depurati addo, id est zuchari clarificati libras quinque, & coquatur donec inspissetur. Si uerò æstas fuerit, dimittatur in sole donec eius aquositas consumetur. **B R A.** Fieri non potest nisi in æstate, quia hoc tempore solum & uinum omphacium, & uua omphacina habentur. **S E.** Imò illo modo fiet. **B R A.** Eodẽ præcisè modo paras, ut ille de acetositate citri paratur. **S E.** Ita est, Sed miror, quod apud antiquos hic syrupus non inueniatur. **B R A.** Imò inuenitur, sed (ut diximus) zucharum non habebant, propterea ex melle confecerunt. **Paulus lib. vii, cap. xv. de omphacomeli tractat, est**

Omphaco-
melli.

est autem compositio ex uino omphacio & melle confecta, secundum mensuram ferè à te citatam. Quippe in mensura parum differunt. S E N. Quomodo facit suum omphacomeli Paulus? B R A. Audies, inquit, Accipe succi omphacia, id est uuae immaturae sextarios tres, mellis sextarium unum, & per XL. dies soli exponatur, aut igne decoquatur. S E. Certè parua differentia est inter utrosque, nisi in positione mellis & zuchari, in mensura autem rerum parua est. Numerat autem Paulus dies expositionis ad solem, qui à Mesue non numerantur & re uera numerari non possunt, quia in aliqua æstate magis æstuans sol plus consumit, quàm in alia in qua sol non ita æstuabit, ideo aquositas citius una æstate quàm alia consumitur. S E N. Nos semper igne lento paramus. B R A. Ita etiam conuenit, sed solis calor magis uniformis est, ideo antiqui, ut plurimum soli exponentes parabant, quamuis nonnunquam ad ignem coquerent, præsertim cum æstiuum tempus pluuiosum erat: quod tamen raro accidit. Ideo mihi magis placet quod tempus expositionis ad solem præfixum non sit, sed tandiu insoletur quandiu aquositas exiccetur. Tria autem à te scire cupio. Primum est, quam uuam omphaciam accipias. Secundum, quo tempore colligas. Tertio, an illico exprimas. S E N. His tribus tibi satisfactum iri conabimur. De uua omphacia respondemus nos electionem non habere, sed eam agrestam sumere, quæ presentatur. B R A. Hoc non conuenit, sed id omphacium sumere oportet, cuius matura uua qualitates, quæ syrupo attribuuntur, magis habet: Propterea sumendum est omphacium albae uuae, quam nos uulgo albanam uocamus.

SEN. Ita deinceps faciam: colligimus autem in mense Iulij. BRA. In principio, an in fine? SEN. In fine. BRAS. In Iulij mensis medio colligenda est, antequam sit initium maturitatis, & cum iam habet succum: in hoc enim medium seruare oportet, ne deflorescētiae multum propinqua sit, uel maturitati. SE. Hoc non obseruabamus. Omphacinam uuam uerò à uite demptam per duos dies seruamus, postea exprimimus. BRA. Et hoc agendū erat, ut superflua quaedam humiditas resolveretur. SE. Nescio autem an cum garyophyllis condire debeam. BRA. Ego cum nulla re condirem: uidi & qui cum Myrobalanis condirent, tamē suaderem, ut simpliciter fieret, quāuis & Auicenna in v. lib. sui canonis duas Garyophyllorum drachmas simul misceat, & sine zucharo faciat: uel si tu dulcorare uolueris, zucharum addas. Quem syrupum etiam describit Serapio, sed nos Mesuen imitamur, utpote eum qui syrupum paret omphacomeli antiquorum propinquissimum. Quomodo autē omphacina uua exprimi debeat, omnibus etiam mulierculis notum est.

S E N E X.

Syrupus de fumo terræ,

DE hoc satis dictum arbitror. Ad syrupū de fumo terræ ueniamus. BRA. Cum duo sint de fumo terræ syrupi, maior & minor, utrosq; ne paratis, an unum solum? SEN. Vnum, maiorem scilicet. BRA. Nec immeritò, quia is obstructions uentriculi, & hepatis magis aperit, & hæc membra magis roborat, & cutis morbos sanat, à falsis & adustis humoribus dependentes, quales scabies, impetigo, serpigo, lepra, morbus Gallicus ita nunc appellatus, quàm ille qui de fumo terræ minor est.

est. Nunc eius descriptionem assigna. SEN. Hæc est quæ sequitur, à Mesue ad uerbum accepta:

Recipe Myrobalanorum	}	añ.	nu.	xx.
Citrinorum				
Chebulatorum	}	añ.	vnc.	j.
Florum boraginis uel buglossæ				
Violarū	}	añ.	vnc.	j.
Absinthij				
Cuscutæ	}	añ.	vnc.	f.
Liquiritiæ				
Rosarum	}	añ.	3.	vij.
Epithymi				
Polypodij	}	añ.	nu.	c.
Prunorum				
Passularum enucleatarum	}	añ.	vnc.	ij.
Tamarindorum				
Cassie fistulæ				

Hec omnia bulliant in lib. x. aquæ, quousq; peueniant ad libras tres, & cum succi sumi terræ cocti & depurati, & zuchari ana libr. iij. Fiat syrupus decoquendo quousq; eius formã acquisiuerit. BRA. In hoc syrupo præparando ordinem simplicium ingredientium potissimum considerare oportet, ratione ebullitionis, quoniã aliqua maiorem, aliqua minorem decoctionem patiuntur. SE. Nos omnia simul una uice miscemus, & ebullire facimus. BRA. Error grauisimus est. SE. Tu ergo ordinem edoceas. BRA. Libenter id faciam. Primo polypodium ingredi debet: deinde pruna, passule, glycyrrhiza, absinthium, postea rosæ, cuscuta, flores boraginis, post hæc uiole, myrobalani, deinde epithymus, denique cassia & tamarindi: Quæ secundum aliquos ebullire non debent, quo

quoniam uim raram & debilem naeta sunt. Mihi autem magis placet, quod in fine iniiciantur, & una uel altera ebullitione bulliant, ut cum alijs comodius uniantur, sicut Mesue in capite decoctionis docet. Et si dixeris lenitiua bulliendo humiditatem amittere: Respondemus amittere quidem humiditatem accidentalem, non tamen naturalem. Si igitur hunc syrupum parare uolueris, hunc ordinem serua, qui subsequitur, Facta decoctione, zucharum aqua fontis clarifica, quo decocto & clarificato, sumi terrae succum adde cum ad cocturam syrupi peruenerit: praedicta autem decoctio pluribus uicibus paulatim addatur, quoad perfectam coctionem habuerit, & hoc modo decoctionis uis non resoluitur: denique tamarindi, & cassia iniiciantur, & decoctio in finem ducatur. S E. Deinceps ita agam: sed quosdam audiui, qui hunc syrupum rosas recipere negant, & ubi legitur Ros, ipsi exponunt rasae, ut ita sequatur glycyrrhizae rasae. B R A. Hi longe decipiuntur, tum quia in antiquis Mesuae codicibus legitur rosae, tum quia dicit ana unciam semis. Si autem haec particula rosae abesset, legeretur liquiritiae rasae, ana unciam semis, quod absurdum est: nam haec particula ana de una re sola dici non potest. Denique rosae in hac compositione multum proficiunt, cum ob alia multa, tum ad roborandum, scitoque boraginis flores sumendos esse. Interpres addidit buglossae: sed de omnibus simplicibus hic positus in simplicium examine abunde egimus. Hic autem syrupus uim compressiuam, solutiua & lenitiua habet, ratione diuersarum rerum ingredientium. S E N. Has res enarra, & statim alium syrupum in medium afferam.

B R A. Libenter hoc faciã. Ob myrobalanos, tamarindos, & pruna comprimit. **S E.** Quomodo ob pruna comprimit?

B R A. Quia pruna sumuntur quæ acidum saporem habent: tamen laudarem potius ut dulcia pruna, qualia Damascena & Iberica, id est quæ uulgò cathalaunica nuncupantur, acciperentur: quia illa atræ bili magis aduersantur, quàm quæ uulgo sumuntur, & à mense à quo maturantur, & colliguntur, augustana appellatur. **S E.**

Debent ne sumi uiridia pruna, an arida? **B R A.** Si uiridia haberi possint, uiridia sumantur, quia magis leniunt: si autem uiridia non habeantur, quando hoc syrupo indiges, sicca accipito, quia & exiccata leniunt. Ad rem nostram redeunt, ob epithimum, polypodiũ, absinthium, & terræ fumũ soluit. Ob cassiam lenit, & tamarindos, & adde pruna, si dulcia sint. **S E N.** Quæ quãtitas huius syrupi uentrẽ soluere apta est? **B R A.** Si recenter factus sit, quatuor uncia solunt, moderatè tamen: si non ita recens sit, & in duriori aluo, sex exiguntur. **S E N E X.**

Quid impedit nunc syrupum de absinthio considerare? **B R A.** Duæ descriptiones à Mesue fiunt: Syrupus de absinthio.
 utram uos paratis? **S E.** Primam. **B R A.** Eius descriptionem propone. **S E N.** Hæc est ad uerbum serè que subsequitur:

Recipe absinthij Romani	lib.	ʒ.
Foliorum rosarum	unc.	ij.
Spicæ	ʒ.	iiij.
Vini albi antiqui boni & odoriferi	añ. lib. ij. ʒ.	
Succi cotoneorum		

Dimittatur per diem & noctem in uase lapideo, deinde
 I coqua

coquatur cum facilitate usq; ad medietatem, & cum mel-
 lis lib. ij. fiat syrupus expertus & nobilis. Hæc Mesue.
 B R A. Syrupus est multis nominibus dignus, quippe uen-
 triculum roborat, & prociuo appetitui conuenit, uen-
 triculo debiliore succurrit, & quando intestina mollia
 sunt, ipsis prodest, hepatis debilitatem remouet, præser-
 tim quando hæc à causa frigida prouenerint: imo & in
 causis calidis conuenit si nonnullis frigidis corrigatur:
 sed per uas lapideum quid intelligis? S E N. Nos uitria-
 tum uas accipimus ex argilla cocta confectum. B R A S.
 Quamuis de hac re multa cura non sit, tamen per lapi-
 deum uas marmoreum potius accipere oportet, quam la-
 teritium, aut figulino opere factum: quippe nomine la-
 pidis apud antiquiores figulina non ueniunt: sed ea solū
 quæ in montibus prodeunt. S E. In hoc syrupo rosæ, spi-
 ca, & ea quæ modicam decoctionem patiuntur, quo or-
 dine poni debēt, quia ante decoctionem omnia simul in-
 fusa sunt? B R A. Scito, & sit tibi alta mente repostum,
 quando infusio per aliquod temporis spatium decoctio-
 nem præcedit, tunc omnia simul infunduntur. Illa uerò
 quæ modicam decoctionē patiuntur, suam uim exhibent
 rebus infusis, & ita in decoctione uis horum seruatur,
 quod non fieret si primo infusa non fuissent, sed ab ebul-
 litione incepissent. Cùm enim bulliunt & non præcedit
 infusio, tunc ordo seruandus est, ut quæ maiorem deco-
 ctionem patiuntur, primo iniiciantur: deinde quæ mino-
 rem: deniq; quæ minimam. Dic uero, paras' ne hunc syru-
 pum ex melle, uel zucharo? S E N. Ex zucharo quãdoq;
 parauī, sed nunc melle utor. B R A. Non inficior ex zu-
 charo

charo fieri posse, sed & autor ex melle facit, & res ipsa
 exigit: eo enim in materiebus frigidis solum utimur. Si
 autem materia calida sit, frigidis temperamus. Sed dicas
 cur alium syrupum de absinthio non paratis, qui à Me-
 sue fit, & simplex est? SEN. Quia in usu non est. BRA.
 Ego quandoq; eo uterer, quia in aliqua hepatis affectio-
 ne solo absinthio indigeo, & non alijs rebus, tunc hoc
 syrupo uterer. SEN. Deinceps in tui gratiam parabo.
 BRAS. Imò in agrorum gratiam, quibus conueniet, &
 ego ipsum syrupum de absinthio simplicem appellabo.

S E N E X.

Syrupus de mentha succedit. BRA. In syrupo de ab-
 S^Synthio erant duo syrupi, quorū primus erat in usu, Syrupus de
mentha,
 secundus non est. Contrarium est in syrupo de mentha.
 Duo etiam à Mesue scribuntur: sed secundus in usu est,
 primus autem non est. Et hoc merito, quia secundum in-
 uenit Mesue, & probauit, & primo excellentiorem esse
 non modo ipse dicit, sed quotidiana experientia compro-
 batur. Est autem optimus ad uentriculum, cum frigidi-
 tate peccauerit, & uomitus ac nauseas sanat: singultus
 remouet, atque fluxus uentris à causa frigida. In calida
 etiam uentriculum roborat: nam ad hoc agendum egre-
 gius est, sed eius descriptionem afferas. SEN. Hæc est
 que sequitur:

Recipe succi Cydoniorum muzorum

Dulcium

Succi granatorum acetosorum

Dulcium

Muzorum

añ. lib. j. ꝑ.

I z

Supra

Supra hos succos inijce menthæ siccæ lib. j. ꝑ.
 Foliorum rosarum 3. ij.

Et dimittantur per diē & noctem, deinde coquatur cum facilitate usq; ad medium, & cum mellis uel zuchari lib. ij. fiat syrupus, & aromatizetur cum gallia. Hæc Mesue. B R A. Cur mentham siccam accipitis? S E N. Non accipimus siccam penitus: sed quæ passa fuerit, utpote quæ humiditatem quandam superficialē amiserit. B R A. Et eo modo sumenda est. In hoc quoq; syrupo, in his quæ decoquuntur ordo non ponitur, quia omnia simul per diem & noctem infunduntur. Scitoq; cum apud hūc autorem inuenies per diem & noctē, intellige uiginti quatuor horas: cum autem per diem, aut per noctem, intellige duodecim horas. Sed dic, ponis ne tu galliam ut redoleat? quod uos aromatizare nuncupatis? S E N. Vt ingenuè uerum fatear, non pono. B R A. Multi pharmacopola, & Ferrariæ, & in tota Italia te sequuntur. Sunt tamen & aliqui Ferrariæ, qui redolere faciunt, & qui galliam muscatam Mesue, semper paratam habent. S E. Ego deinceps parabo, ne quicquam uel necessarium mihi desit. B R A. Recte quidem ages, S E N. Raræ sunt compositiones quæ menthā recipiant, & sicca esse non debeat. B R A. Hoc non mirū quia uiridis flatus excitat, qui uentriculum cōturbant & lædunt: sicca autem uim flatuosam amittit: sed exquisitè sicca nō fit, ut superius tu ipse aduertisti. Vnum autem obiter annotare uolo. In aliquibus pharmacorum descriptionibus legi menthæ humidæ: tunc sola uiridis mentha intelligenda non est, sed & ea quæ in pingui & humido solo uiruerit. S E N. Hoc mihi

mibi summè placet à te annotatum esse. **BRA.** Hoc tibi addam, quando absolutè in aliqua compositione mentha ponitur sine aliqua additione sicca, uel uiridis, siccam semper intelligere oportet. Idem iudicium est de hyssopo, & pluribus alijs, quæ suo loco dicemus. Sed unū est, quod in hoc syrupo perpendendum est, succos esse libras septem & semis, puluerem menthae esse libram unam & semis, uel menthā ipsam quæ imbibet ferè totam succorū quantitatem. Ideo non poterit ebullire usq; ad medium, propterea uel succi augendi, uel mentha sicca esse non debet, ne succos imbibat.

SENE X.

Syrupus de epithymo, post illum de mentha scriptus **Syrupus de epithymo,**
Sest. BRAS. Ego hoc utor, magno etiam praesidio in scabie Gallica, in cancris, in area, in scabie, in occultis uulneribus quæ cauernosa, sinuosa, & fistulosa sunt, in lepra, & in uniuersum in omni morbo ex atra bile adu-
 sta facta, & simplici atra bile, & bile adusta: qui si in copia sumeretur, egregiè euacuaret. **SE.** Quanta est hæc copia? **BRA.** Quatuor uncia usq; ad sex. **SEN.** Eodem modo soluit & syrupus de fumo terræ. **BRA.** Ille de fumo terræ minus soluit. **SEN.** Est igitur hic syrupus solutiuus? **BRA.** Solutiuus quidem, quia soluit, sed etiam digerit: propter hoc, quādo opus est, ipsum libenter exhibeo, quia simul & soluit, & digerit: quod etiam in infusionem senæ facere deprehendimus. **SEN.** Quæ differētia est, inter hunc syrupum, & illum de fumo terræ? **BRA.** Ille de fumo terræ minus calidus est, & hic de epithymo magis. Propterea in materiebus calidioribus eo de fumo terræ uti debemus: in minus calidis, illo de epithymo, qui

tamen inter se plurimū conueniunt. Cū igitur adustos humores biliosos esse uideo, syrupo de fumo terre utor. Si autem atrabilarij, aut pituitosi fuerint, syrupo de epithymo utor. Nunc autem eius descriptionem consideremus. SEN. Hæc est que subsequitur à Mesue ad uerbum accepta:

Recipe epithymi boni hortensis	3.	xx.	
Myrobalanorum citrinorum	}	añ.	3. xv.
Indorum			
Cuscutæ	}	añ.	3. x.
Fumi terræ			
Thymi	}	añ.	3. vj.
Calamenti			
Buglossæ			
Emblici			
Bellirici			
Liquiritiæ			
Polypodij			
Agarici			
Stœchados	}	añ.	3. ij. ʒ.
Rosarum			
Seminis fceniculi			
Anisi			
Prunorum	nu.	xx.	
Passularum enucleatarum	vnc.	iiij.	
Tamarindorum	vnc.	ij.	ʒ.
Zuchari	lib.	iiij.	
Rob, id est sapæ	lib.	ij.	

Fiat syrupus. Hæc Mesue. BRA. In hoc syrupo ambiguitas

guitas non mediocris est de ebullitione simplicium, in
 quanta aquæ quantitate ebulliri debeant: equidem puta=
 re non oportet, Mesuen in duabus libris Rob ebullire vo=
 luisse, quia fieri non posset. SEN. Primo in aqua ebulli=
 mus, & exprimimus: deinde Rob addimus. BRAS. Sed
 quantam aquæ quantitatem sumis? nam à Mesue non ex=
 primitur. SEN. Sine pondere accipimus, ut nobis uide=
 tur, & omnia simplicia in tantam aquæ quantitatem in=
 fundimus, quanta sufficit: ut aqua simplicibus superemi=
 neat: itaq; per diem dimittimus, postea decoquimus, &
 exprimimus. BRA. Ergo prius infunditis? tamen à Me=
 sue non dicitur infundi debere. SE. Ita semper facimus.
 BRAS. Et ita semper erratis: quia sine ordine ponitis
 quæ maiorem decoctionem patiuntur, & quæ minorem,
 & quæ ferè nullam, ubi ordo seruandus est. SEN. Mo=
 dum igitur, quo operari debeam in hoc syrupo edoceas,
 ne deinceps errem. BRA. Faciam si aures accommoda=
 bis. SEN. Iam accommodatas habes. BRA. Credendum
 est hic Mesuen, & aquam, & aquæ quantitatem omisis=
 se, quia supponit sumendam esse, & posse sumi ex ali=
 quo superiori syrupo. Inter prædictos autem syruos il=
 le de fumo terræ maior huic magis affinis est, quàm ali=
 quis alter, & hoc non solum uiribus, sed & cõpositio=
 ne. Ideo ex illo per similitudinem aquæ quantitatem su=
 mendam puto. Sint ergo libræ decem aquæ, in qua fiat
 decoctio, adeò ut tres libræ remaneant. Ordo autem re=
 rum quæ ingrediuntur hic sit, ut primo polypodium &
 agaricum ponantur, deinde pruna, passulæ, glycyrrhiza,
 fœniculi, anisa, stœchas, fumus terræ ingrediantur: post=

ea rosæ, cuscuta, buglossa. Inde Myrobalani absque nucleis: denique epithymus. In una autem decoctionis parte tamarindi dissoluantur, & zucharum cum Rob positum bulliat, & cum fuerit ad spissitudinem mellis decoctio paulatim addatur, & in fine iniiciantur tamarindi in illa decoctionis parte dissoluti, & una uel duabus ebullitionibus bulliant ad spissitudinem syrupi: nempe tamarindi parum bullire debent. S E N. Quid intelligis per unam uel per duas ebullitiones? B R A S. Tibi nunc aperiam: puto autem te scire cur simplicia ebulliamus. S E N. Nec istud perfecte scio. B R A. Per ebullitionem, simplicium uires excitantur, & melius in liquorem in quo decoquuntur, suas uires imprimunt. Appellatur autem una ebullitio, cum ebullire incipit, quousque simplicia sursum & deorsum semel reuoluantur. Cum uero bis, duæ ebullitiones sunt. Vnde cum tamarindos iniicis, tali hora iniicito quod una uice agitando, aut ad summum duabus syrupus decoctus sit. S E N. Mesue dicit hunc syrupum ualere ad Saphati, per hoc uocabulum quid intelligere oportet? B R A. Id quod Græci dicunt ἀχῶρας. Vides igitur eos qui dicunt quindecim libras aquæ sumendas errare. S E N. Cur hortensem epithymum accipit? B R A. Quia syluestris & montanus nimis sicci sunt. Sed non querimus tantam siccitatem, quia materiebus adu-
stis aduersari debet.

S E N E X.

Syrupus de
eupatorio,

Igitur syrupum de eupatorio examinare incipiemus.
B R A. Si eius descriptionem propones, de illo statim loquemur. S E N. Mesue in hunc modum habet:

Recipe

Recipe radicū apij	}	añ.	vnc.	ij.
Fœniculi				
Endiuie	}	añ.	ʒ.	vj.
Liquiritiæ				
Squinanti				
Cuscutæ				
Absinthij				
Rosarum	}	añ.	ʒ.	v.
Capillorum ueneris				
Bedēguar				
Suchaha				
Florum buglossæ, aut radicū eius				
Anisorum	}	añ.	ʒ.	ij.
Fœniculorum				
Eupatorij				
Raued				
Masticis				
Spicæ	}	añ.	ʒ.	ij.
Affari				
Folij				

Coque in libras octo aquæ ad consumptionē tertiæ partis, & cum libr. quatuor zuchari fiat syrupus, cum succi apij, & endiuie quātitate sufficiēti. Hæc Mesue. B R A. Syrupum excellentem quidem proposuisti: sed talem, qualem nos facturos non credo, est enim optimus syrupus in longis febribus, præsertim cum uires concoctrices, & iecoris, & uētriculi corruptæ sunt, & ad hydropi præparantur. Valetq; ad *ναρχεξία*, id est malum habitum & ad cacoëthe. Si etiã in uentriculo & iecore flatus sit,

eo dissoluitur. Si hæc membra ualde frigida sint & ferè debilitate confecta, hoc syrupo reficiuntur. Ad tensionem hypochondriorum ualet, & ad dolorem eorundem, & ad confirmatum iam hydropem. Equidem dignus est multis nominibus syropus, sed adeò difficilis factu ut an fieri possit plurimum dubitem, ob simplicium, quæ ingrediuntur difficultatem. S E N. Si omnia simplicia haberentur, quo ordine incederes? B R A. Ordinem continuo seruandũ sequerer, ut primo quæ maiorẽ decoctionem sustinent, iniiciantur: deinde, quæ minorem: deniq; quæ minimam. S E N. Modum enarra. B R A. Primo radices apij, endiuia, bedeguar, & suchaha ingrediuntur. Secundo anisi semen, & foeniculi. Tertio squimantium. Quarto absinthium & eupatorium. Quinto mastiche. Sexto assarum. Septimo spica. Octauo cuscuta & flores buglossæ, & capilli ueneris. Nono raued, & hoc sit in fine decoctionis, quoniã hoc per uiam infusionis potius, quàm per uiam decoctionis poni debet, ut magis operetur. S E N. Tuum ordinem iam accepi, sed mirum est cur hic syropus de Eupatorio dicatur, cum minimam portionem Eupatorij recipiat. B R A. Verum dicis, tamen quia omnia alia simplicia alios syrupos ingrediuntur, ab Eupatorio denominationem accepit, tanquam ab eo quod syruporum compositiones rarò ingreditur. S E N. Quæ sunt illa, quæ in hoc syrupo parando tibi difficultatem pariunt? B R A. Ab eo quod syrupo nomẽ dat, incipiam, Eupatorio inquam. Quid pro eupatorio sumis? S E N. Eupatorium uulgare non accipio, sed id accipio, quod uulgo agrimonium nuncupatur. B R A. Equidẽ in omnibus

bus antiquorum compositionibus quas Eupatorium in-
 greditur, si ex antiquis sumptæ sint, agrimonium uulga-
 re accipere conuenit, & tu id agens optimè facis: quia
 (ut in examine simplicium late patet) eupatorium anti-
 quorum, est nostrum uulgare agrimonium. Tamen ubi
 Mesue eupatorium ponit, dubito an agrimonium sume-
 re debeas, quia Mesue eupatorium ab antiquorum eu-
 patorio diuersum esse uidetur. In Mesue autem compo-
 sitionibus, Mesue simplicibus utor: Sed eupatorium Me-
 sue uulgare Eupatorium, & non agrimonium esse uide-
 tur. SEN. Errabam igitur in hac compositione agri-
 monium sumens, sed cum uiris summis errabam. BRA.
 Tuo arbitrato errare poteras, nam Agrimonium uulga-
 re, quod est antiquorum, & Dioscoridis eupatorium,
 iocinerosis quidem ualet: sed illis passionibus ualere non
 uidetur, quibus Mesue Eupatorium succurrit. SE. Ego
 igitur in hac re sum anceps. BRA. Et nos te hoc fasce
 leuabimus. Non desunt medici, qui Mesue eupatorium
 aliud esse ab antiquorum eupatorio iudicarint. Tibi au-
 tem dicimus, si pro eupatorio aut Mesue aut antiquo-
 rum uulgare Agrimonium sumes, nunquã errabis, quo-
 niam & Mesue eupatorium est nostrum uulgare agri-
 monium, si eius descriptionem consideres. Illiq; decipiũ-
 tur qui Mesue eupatorium, uulgare eupatorium esse
 iudicarunt: nam Mesue cum Dioscoride in eupatorio
 conuenit. Constat autem Dioscoridis eupatorium, Me-
 sue eupatorium esse: quippe Mesue dicit, est herba lon-
 gitudinis cubiti: Dioscorides autem esse herbam cubita-
 lem, & aliquando ampliorem scribit. Addit Mesue, mul-
 te

Eupatorium
 Mesue,

te amaritudinis, quod non ponit Dioscorides. Addit etiā Mesue, cuius folia sunt sicut centaureæ minoris uiridia. Nec istud ponit Dioscorides, tamen uerum est. Quæ autem à Mesue dicuntur de eius folijs, quòd sunt aspera, incisa, & stipes eius est subtilis, hæc à Dioscoride annotantur: etenim dicit folio per interualla inciso, prius autem dixerat hirsuto: quod est esse asperum. Dixerat etiam tenuis scapi, ut non uideatur dubitandum, Mesuen Dioscoridis eupatorium, quod est agrimonium uulgare, uoluisse describere, sed id quàm barbare fecit. S E N. Igitur conueniēs fuit agrimonium accipere. B R A. Et conueniens fuit, & erit, si illud semper accipies. S E N. Vehementer turbabar si alia herba erat, & nemini credere incipiebam. B R A. Esto igitur bono animo, & reliqua prosequamur. In fine syrupi dicitur, & cum succi apij, & endiuie quantitate sufficienti fiat syrupus, quantam succorum quantitatem accipis? S E N. Ego sine pondere accipio: potest autē esse cuiuslibet succi libra una. B R A. Ita etiam alij pharmacopole faciunt: sed (ut ostendemus) errant, nam tibi demonstrare potero determinatam quantitatem sumendam esse. S E N. Tibi plurimum debebo, nam omnes ferè sine ordine, & sine pondere succum iniiciūt. B R A. Audies igitur. Cum Mesue dicit succos ponendos esse quantitate sufficienti, credendum est, aliquo loco hæc quantitatem indicasse. Ideo locum querere oportet, ubi succorum quantitatem, quando in fine cum zucharo ponuntur edocuerit. Si autem considerabis syrupum de fumo terræ maiorem, inde regulam accipiendorum succorum accipi posse cognosces. Nam eo loco

tantam

tantam quantitatem succi depurati accipit, quantam Zuchari. Ideo & hoc loco tanta quantitas succorum depuratorum accipienda est, quanta Zuchari. Ideo illi errant, qui uolunt hic accipi tres libras succorum, quia & ibi tres libræ succorum accipiuntur: nam illic tres libræ Zuchari sumuntur: ideo & tres libræ succorum accipiuntur. Verum cum hic quatuor libræ Zuchari recipiantur, etiam quatuor libræ succorum recipi debent. Hi autem errant qui uolunt quatuor libras utrorumq; accipere, nam pro quolibet succo tantum duas libras sumere oportet, ut duæ libræ succi apij, & duæ libræ succi endiuia sumantur: quatuor enim libræ uniuscuiusq; Zucharum nimis superant: quod Mesue in suis compositionibus facere non consuevit. S E. Certè hæc est conueniens regula. Accipiam igitur depuratum succum, & simul cum Zucharo clarificato decoctionem paulatim addens ebullire faciam. B R A. Semper ita agendum est, præsertim ubi per decoctionem fiunt, & non præcedit infusio. Sed aliud quoque me angit, folium hanc compositionem ingredi, tamen non habetur, uos autem, illius loco quid ponitis? S E N. Ego semper usus sum duplum spicæ pro folio ponere. B R A. Vtinam ueram nardum haberes, sed duo à Paulo Aegineta pro malabathro, id est, folio in eius de-
fectu sumi possunt. Vnum est, Indica nardus à uobis spicanuncupata: sed nardus nostra ex India non affertur. Aliud est: cassia, quam nos canellam uocamus. In hac magis certi sumus: ideo pro malabathro canellam iniicias. Cum autem Venetijs pro malabathro garyophyllorum folia uendant, non uereor folij loco garyophyllorum fo-
lia

Folij loco
quid sumen-
dum sit,

lia sumere, quoniam & hæc folia in hac compositione ad omnes intentiones ad quas ualet efficaciam habent. Nec etiam mihi displicet, quod eius loco macis ponatur, & hoc est Arabum inuentum. Nempe Auicenna secundo libro, cap. CCLIX. cum folium deficit, macim sumi iubet. Dicas autem pro Bedeguar & Suchaha quid accipis? SEN. Tibi ingenue uerum fatebor, pharmacopolas adeo uarios uidemus, ut horum loco nihil inijciã. BRA. Omit-
tis igitur? SEN. Omitto uolens, ne aliquid accipiã quod compositionem peruertat, & ab eius uniuersali intentione discedat. BRA. Res equidem est, quæ diu pharmacopolas agitauit. Nam superioribus annis fructum syluestris rosæ, id est echinum illum qui in rosetis concre-
scit, sumere consueuerunt, & nunc etiam aliqui seruant. Alij carduum ipsum accipiunt, alij rubum. Sed nunc carduum uulgò benedictum nuncupatum maior pars accipit. SEN. Tu autem quid sumendum iudicas? BRA. Si in primis quid sit Bedeguar apud antiquos discutiamus, eius loco quid sumendum sit uidebis. SEN. Hoc lubentissime audiam. BRA. Serapio XCIX. capite libri de Simplicium medicamentorum facultatibus, de Bedeguar tractauit, Dioscoridemq; ita dicentem adducit: Nas-
citur in montibus Zagial, & habet folia similia chamaeleontæ albæ, nisi quia sunt strictiora & albiora, & super ea est simile boræ, & sunt spinosa, & habet stipitem longum duobus brachijs, in grossitudine digiti pollicis, uel plus: color eius est uergens ad albedinem, & super summitates eius sunt capitella spinosa similia ericio marino, nisi quia sunt minora & oblonga, & flos eius est
col

coloris purpurei, & semen eius est simile grano charta-
mi, nisi quia est rotundius. Haecenus Serapio. Audias mo-
do Dioscoridem de alba spina differentem, non dico au-
tem de spina alba, ut recentes faciunt, sed de Alba spina. Alba spina,
Nam et Manardus deceptus est, λουροκάνθαυ Diosco-
ridis esse putans, cum sit ἀκανθα λουκή, cum enim di-
cimus λουροκάνθαυ, fruticē intelligimus aculeatum,
cuius copiam in nostris sepibus, & foueis habemus, flo-
res albos, odoratos parientem, aut genus cardui aculea-
tum & quadratum, quod non est Bedeguar. Cum uerò
de acantha leuce, id est spina alba loquitur, est bedeguar
Serapionis. Quod manifeste apparet, si Dioscoridem
Serapioni compares. Serapionis uerba audiui: nunc
Dioscoridi eadem dicenti attendas. Nascitur, inquit, in
montibus, syluosisq; locis, folia habens chamaeleontis albi
similia, uerum angustiora candidioraq; subhirsuta, spi-
nis infesta, caulem binos cubitos excedentem, pollicari
crassitudine, uel ampliore, subalbidum, & inanem: ca-
cumini echinus insidet, à marino differens magnitudi-
ne, sed oblongus, flore purpureo continente semen, qua-
le cnici, rotundius. SEN. Nunc idem præcise esse apud
Serapionem Bedeguar, quod apud Dioscoridem spina
alba, facile deprehendi: quid autem sit, ignoro. BRA.
In Mutinensibus montibus, Regiensibus, & Bononien-
sibus uiret, & in aliquo loco Ferrariensis agri asperio-
re, ego tibi oculis ostendam. SEN. Gaudebo pluri-
mum, & tibi ingentes gratias habebo. Audiui in Hetru-
ria rusticos ad coagulandum lac eius flore uti. BRAS.
Hoc quidem non uidi, quamuis per Hetruriam equita-
uerim

uerim & multa obseruauerim, sed bene audiui, & eius flores ad me mittentur hac æstate. Vidi tamen floribus uerbasci idem effici in eadem Hetruria. s E. Ad suchaha transeamus. B R A. Suchaha Serapionis spinam Arabicam Dioscoridis esse putatur: plura tamen à Serapione de spina Arabica secundum Dioscoridẽ scribuntur, quàm ab ipso Dioscoride dicantur, fortè Serapio in suo Dioscoridis lib. tot habebat, quæ ab aliquo interprete scripta erant: quod autem à Serapione plura descripta sint, quàm à Dioscoride dicantur, manifestum fiet, si Serapionem audies secundum Dioscoridem ita scribentem: Natura huius herbæ secundum quod existimo est prope naturam Bedeguar, & est stiptica, & semen eius est fortius satis, & confert relaxationi uulue, & fluxibilitati ani, & conglutinat ulcera, quoniam stipticitas eius est pauca sine superfluitate, & radix eius cõfert cursui humiditatum antiquarum matricis, & fluxui nimio menstruorum, & sputo sanguinis à pectore, & alijs fluxibus humiditatum corporis. Hæc Serapio secundum Dioscoridem. Sed tu modo Dioscoridem audias ita dicentem, Spinæ albæ natura uidetur esse, hoc est id quod Serapio dicit, est prope naturam Bedeguard. Sequitur Dioscorides, nam & ipsa spissat, stringitq; guttantia, mensium abundãtias, sanguinis excreatus, & alias fluxiones etiãnum radice ualens. Nascitur in asperis. s E. Idem re ipsa cum Serapione dicit, sed Serapio magis ampliat, uel sermo Arabicus non est ita breuis. Habes autem aliud testimonium quod hæc sit, si ea legas quæ idẽ Serapio secundum Galenum de suchaha scribit, Inquit enim: Hæc herba est

ha est similis plantæ Bedeguard, nisi quia uirtus eius de-
 siccatur & stipticat plus eo, & fructus & radix eius est
 fortior res quæ sit in ea, & ideo radix eius confert ni-
 mio fluxui menstruorum, & confert in omnibus agridu-
 dinibus, quibus confert Bedeguard, & fructus eius & ra-
 dix confert apostemationi uulvæ & apostematibus ani,
 & radix eius incarnat ulcera, quia in ipsa est uirtus con-
 solidatiua cum temperamento. Hæc Serapio de suchaha
 secundum Galenum. Nunc Galenum audies de ἄκανθα
 Aegyptia eadem tertio lib. de simplicium medicamento-
 rum facultatibus præcise dicentem, in hunc modum exor-
 tus: Acantha Aegyptia, quidam Arabicam uocant, simi-
 lis autem est albæ spinæ nostrati, uerum facultate uali-
 dior adstringente pariter, & desiccante. Itaq; proflu-
 uium muliebri radix eius iuuat, & alia quibus auxilio
 est, quæ apud nos nascitur spina: sed efficacius tamen o-
 mnia adiuuant, tum radix, tum fructus, sic uero & co-
 lumellæ prodest, & ijs quæ in sede inflata sunt, tum ul-
 cera ad cicatricem ducit, mediocrem habens, & non mo-
 lestam adstrictionem. S E. Idem præcise de suchaha di-
 cit, quod Galenus de spina Arabica, uno dempto. B R A.
 Quale hoc est? S E. Cùm Galenus scripsit prodesse co-
 lumellæ, Serapio refert prodesse uulvæ. B R A. Depra-
 uatus est Serapionis contextus, à librario parum perito,
 nempe legi debet uulvæ, quia hi Barbari uulvam ap-
 pellant, quam Latini columellam dicunt. S E. Ita certe
 legendum puto. B R A. Auderem ego infinitos Arabum
 errores emendare, & conciliare, Græcis autoribus con-
 ferendo. S E N. Nunc scio Arabum suchaha esse Arabi-

cam spinam antiquorum. Cuperem autem ut mihi illam
 ostenderes, & quid accipiendū sit edoceres. B R A. Mul-
 ti decipiuntur, qui hanc spinam arbusculam in Arabia
 esse putant qua fiat Acatia, sed longe decipiuntur, quia
 herba est, aspectu similis nostræ albæ spinæ, tantum ue-
 ro differt quia in Arabia nascitur, ut propter solum ef-
 ficaciores vires habeat: sed quia haberi non potest, uel
 saltem facile, propterea pro suchaha Bedeguar sumere
 collaudarem, quia has duas herbas idem esse arbitror, &
 tantum solo, quo nascuntur, differāt: hoc enim apud nos,
 id apud Arabes nascitur. S E. Igitur eam spinam albam
 accipiam pro suchaha, & bedeguar, quam mihi osten-
 des. B R A. Si ita feceris, non errabis. Sed unum est quod
 me uehementer angit, nam huius syrupi intentionē con-
 siderās, quæ est aperire, reserare, et potius soluere quàm
 stringere, & deinde vires harum herbarum perpendēs,
 quæ sunt prædictis oppositæ, nēpe adstringere, obstrue-
 re, & fluctiones remouere, statim suchaha, & Bede-
 guar in suspicionem mihi uenere, quod in hoc syrupo po-
 ni non debeant, qui est aperitiuus, & fluidum facere de-
 bet. S E N. Fortè ob uentriculum ponuntur, cui stiptica
 conueniunt, quando eius formam amiserit. B R A. Et in
 hoc opus est obstructions aperire. Ideo uaria Mesue uo-
 lumina euoluere cœpi, ut experirer an in omnibus ita
 scriptum inueniretur. Omnia quæ incidi, hæc duo habe-
 bant, Bedeguar, suchaha, quæ tamen in hac compositio-
 ne mihi suspecta sunt. Ideo ne in hoc syrupo essent con-
 trapugnātia absq; utilitate, uel illorum loco nihil pone-
 rem, aut aperiētia acciperem, nisi quis dicat poni ad ro-
 borans

borandum, quod uanum est. Illosq; non arguo qui Cardum benedictum, uulgo appellatum pro his ponunt. SEN. Quid igitur in tanto discrimine facere oportet? BRA. Quod lubuerit facito: si autem pro me, id est pro meis ægris parabis, loco horum duorum suchaha scilicet & bedeguar, sabinam & polypodium inijcito. SEN. In tui gratiam ita paratum habebo. BRA. Habeto. Alij suo modo confectum uelint: scito etiam cum Raued absolute scriptum inuenies, Rhabarbarum semper intelligere oportet. SEN. Nunc pro hoc syrupo mihi in mentem uenit, quosdam esse, qui à syrupo bisantino succorum proportionem accipiunt. BRA. Quantam accipiunt? SEN. Sicut in syrupo bisantino sunt quatuor libræ succorum & zuchari libræ duæ & semis, ideo pro omni zuchari libra, debent poni succi depurati vnc. xix. & j. scrup. j. gra. xvj. BRA. Est nimia succorum quantitas: potius sume tu ex illo de fumo terræ, qui fit ex decoctione & succis, sicut etiam iste fit: syropus autem bisantinus fit solum ex succis, ideo inter istum, & Bisantinum nulla est proportio, sed magna est inter istum & illum de fumo terræ. SEN. Hic discursus mihi summè placuit. BRA. Imò hoc erat summè animaduertendum, quia in hoc adest decoctio & succus, ideo ab uno regula sumenda est, qui decoctionem & succum recipiat, & non ex uno, qui solū decoctionem recipiat, uel solos succos. Tu autē omnes syrupos contempleris, cognosces nullum esse huic magis proportionatum illo de fumo terræ. Dic autē quis ille fuit, qui hanc proportionem ex syrupo bisantino accepit? SEN. Vnus est ex nostris satrapis à

cuius nomine abstinere decreui. B R A. Vivit' ne? S E N. Diu est quod desideratur. B R A. Igitur neminem offendes, quia hominum uerbis, mortuorum manes non leduntur. S E N. Est libellus Lumen Apothecariorum inscriptus. B R A. Certe uir ille uituperandus non est, quia sua ætate in adiuuanda hac arte pro facultate laborauit, & ingenium suum (ut illa ætas patiebatur) exercuit. Illos enim obtorta conscientia affectos puto, qui illos calumniantur, qui mortales adiuuare conati sunt, uel feliciter, uel infeliciter successerit: si quidem feliciter inuerint, laude digni sunt: si infeliciter, corrigendi sunt, & errores detegendi, non tamen conuicijs irritandi. S E N. Et hoc semper probi uiri officium esse existimaui, neminem ledere. B R A. Hoc non solum uir probus agere debet, sed etiam eius animus ita inclinatus & affectus sit. Nunc syrupos alios perpendamus.

S E N E X.

Syrupus de
liquiritia,

Qui succedit, syrupus de liquiritia appellatur. B R A. Magnus est eius usus in pleuritide, in antiqua tussi, ad mundificandum pectus & pulmonem, sed eius conficiendi modum examinemus, enarramus simplicia, & eorum quantitatem, ut ab autore scribuntur. S E N. Ita Mesue ad uerbum serè dicit:

Recipe liquiritiæ	vnc.	ij.
Capillorum Veneris	vnc.	j.
Hyssopi siccæ	vnc.	ʒ.

Super hæc projice aquæ libras quatuor, & dimittatur per diem & noctem, id est uiginti quatuor horas, deinde coquantur usque ad mediam partem, postea super hæc

hec proijce

Mellis

Zuchari

Penidiarum

Aqua rosata

añ.

3.

viij.

unc.

vj.

Fiat syrupus, id est bulliāt ad cocturam syrupi, & quando opus est administratur. **B R A.** In huius syrupi compositione nihil ambigui accidit, nisi cum dicit sicca hysopum, noli intelligere extremē sicca, sed quæ in superficie humiditatem amisit: nec opus est secundum maiorem & minorem decoctionem simplicia iniicere, quia prius infunduntur. **S E N.** In uno solum recentes ambiguitatem faciunt, cum hic syrupus aperire, & dilatare debeat cur aquam rosaceam recipiat: unde & ego & multi alij pharmacopola, medicorum etiam suasu aquam rosaceam omittimus. **B R A.** Re uera omittenda non erat, quia partes pectoris relaxatas roborat, & uim expultricem fortiolem reddit: quod siccitate, & stipticitate quadam fit, quæ tamē modica sit ratione aliarum rerum ingredientium. Ideo aquam rosaceam semper iniicias: nec debet medicus uereri in morbis pectoris modicē adstringentibus uti, præsertim cum ab aperientibus superantur. Ideo & illi summē errāt, qui in morbis pectoris rhabarbarum exhibere nolunt, & qui ob aquam rosaceam compositionem Manus christi appellatam prohibēt, & plura similia, in quibus inspiciendum non est, quia potius profunt, quàm obesse possint. Imò, si omnia simplicia, & omnia composita consideremus, nihil est adeo perfectum, quin aliqua ex parte notari possit.

K 3

S E N

S E N E X.

Syrupus de
hyssopo.

His omiſſis ad ſyrupum de hyſſopo descendamus. **H**BR A. In Meſue etiam hic ſequitur, & non præter rationem: nam ad morbos pectoris, ad tuſſim, ad pleuritim, ad dolores corporis, ad aſthmata efficacior eſt, quàm is de glycyrrhiza prædictus. Tu autem eius compositionem edifferas. **S E N.** Hæc eſt apud Meſuen:

Recipe hyſſopi ſiccæ

Radicum apij

Fœniculi

Liquiritiæ

Hordei mundi

Seminum maluæ

Dragaganti

Seminum cydoniorum

Capillorum Veneris

Iuiubæ

Sebeſtem

Paſſularum enucleatarum

Ficuum ſiccarum

Dactylorum pinguium

Penidiarum albarum

Fiat ſyrupus.

añ. ʒ. x.

vnc. ʒ.

añ. ʒ. iiij.

ʒ. ʒ.

añ. nu. xxx.

ʒ. xij.

añ. nu. x.

lib. ij.

B R A S. Simplicia quæ hunc ſyrupum ingrediuntur, in noſtro ſimplicium examine perpenſa ſunt, & ſuperius diximus quid per ſiccam hyſſopũ intelligere oporteat: nec opus eſt dubitare, quid per alba penidia intelligendum ſit, nempe illa intelligimus, quæ ex zucharo albo facta ſunt. Quod uero dubium ingerit eſt, quia ſi huius ſyrupi

Syrupi simplicia misceantur, emplastrum fiet: nam Me-
sue non dicit uel in aqua bulliendo, uel in alio liquore.
SEN. Subintelligere opus est, quia in pluribus alijs sy-
rupis aquæ quantitatem posuit, in qua fit decoctio: ideo
non est opus ut semper ponat, sed diligens lector, &
pharmacopola plerunque ex alijs syrupis elicere debet.
BRAS. Optime sentis, sed quantam aquæ quantitatem
sumis, ut hæc simplicia ebulliant? SEN. Per pondus
certam mensuram non habeo, sed simplicia in uas pono,
& tantam aquæ quantitatem inijcio, quod simplicia te-
gantur, & aqua pollicari quantitate superemineat. Ita-
que per aliquot horas relinquo, postea ad consumptio-
nem medietatis ebullire facio, deinde excolata decoctio-
ne penidia addo, & ad formam syrupi reduco. BRAS.
Non modo tu, sed & cæteri pharmacopolæ ita operan-
tur, sed duplex error hic est: primo, quia non semper
idem syrupus erit, quia decoctio quandoq; maior, quan-
doq; minor euadit: secundo, quia eodem tempore omnia
in decoctionem ponuntur, tamen sunt aliqua, quæ maio-
rem decoctionem, aliqua minorem patiuntur. Nec opus
est fugias primo infundi, quia infundi non debent quan-
do ab autore non specificatur infusio. SEN. Ab omni-
bus ita fieri uidimus. BRA. Et omnes sine regula agunt.
SEN. Hoc, est ne sufficiens causa ut syrupum immuet?
BRA. Tantū immutare potest, quod uires æquè perfe-
ctæ non sunt in uno qui magis decoctus sit, & in uno qui
minus: SEN. Da tu regulam in qua nunquam errare
possim. BRA. In omnibus syrupis certa regula assigna-
ri non potest, sed in unoquoque syrupo sua exhibetur:

quoniã (ut in syrupo de stœchade scriptum reliquimus) simplicia, quæ ingrediuntur, ea sunt, quæ magis & minus aquæ recipiunt: si arida uel uiridia sint, si mucosa uel non, si mollia uel dura. Ideo in omni syrupo sua aquæ portio statuta esse debet. S E N. Quantam in hoc syrupo iniicies? B R A. Nunc tibi ostendam, si hanc compositionem consideres, in ea paucissima sunt, quæ multum aquæ imbibere possint: ideo multa aquæ quantitate non indiget: imò si experiaris, octo libras aquæ satis esse deprehendes, & decoqui quousque tres libræ relinquantur, postea exprimantur, & cum penidijs adde formã syrupi iterum bulliant. S E N. Sed quem ordinem in decoquendo seruare oportet? B R A. Primo passulæ, ziziphæ, sebesten, ficus, dactyli, radices apij, & fœniculi ingradientur: deinde hordeum, semen maluæ, semina cydoniorum: deniq; tragacanthum, hyssopus, & capilli ueneris. S E N. Nullus est inter nos, qui hoc modo paret. B R A. Ideo nullus est qui recte operetur. Notaq; hunc syrupum dactylos, & cydoniorum semina ingredi, quæ aliquam adstrictionem illi præstant, sed leuissimam: propterea adstringente aliquo uti licet, ubi etiam apertione indigemus ad confortandum & roborandum. S E. Quis istud nunc iterum repetis? B R A. Quia in magnorum uirorum mentibus insertum est, ut nec compositio Manus Christi dicta, in dispositionibus pectoris ob aquam rosaceam, quæ ingreditur, exhibeatur. S E N. Tamen superius in syrupo de Eupatorio, qui plurimum aperit, iubebas suchaha, & Bedeguar abiicienda, quia adstringentia sunt. B R A. Id faciebam, non quia adstringentia, sed

sed quia nimis adstringentia: imò ad reprimendam uim
fortium medicaminum adstringentia miscemus, sed non
uehementer adstringentia: qualia illa sunt, quæ syru-
pum de Eupatorio ingrediuntur, in quo nihil est quod
uehementem uim habeat. S E. Hoc mihi satis est. B R A.
Scito præterea multos de hyssopo syrupos à Mesue po-
ni, ubi de tussi pertractat, qui omnes ab hoc distincti
sunt. Tu solum isto uti debes, cuius per totam Italianam
publicus usus est.

S E N E X.

Rari sunt, qui syrupum de prassio Ferrariae parēt: Syrupus de
tamen quia ab aliquibus fit, & in usu est apud il-
los, ideo ipsum adducere non grauabimur. B R A. Miror
quod omnes non parent: nam cum syrupus de hyssopo
non sanet, opus est ad syrupū de prassio deflectere: nam
antiquæ tussi, & ægitudinibus longioribus pectoris plu-
rimum succurrit, & materiam crassam & glutinosam
habētibus, & antiquis uiris asthma patientibus, præser-
tim à pituitoso humore, crasso, putrido, & difficulter
solubili. S E. Ad eadem igitur ualet ad quæ syrupum de
hyssopo ualere dicebas? B R A. Ad eadem omnino, sed
efficacius. S E N. Est ergo in pectoralibus syrupis ali-
quis ordo. B R A. Imò perfectissimo ordine incedunt:
quamuis plures (non quidem medicorum, sed qui me-
dentur: quippe differunt Medicus, & qui sine arte ar-
tem exerceat) id ignorent. Cum enim materia uel cali-
da, uel ex calido & frigido mixta est, quia in principio
calida materia magis agit, propterea à syrupo uiolato
incipiendum est, Cùm ægritudo procedit, ad syrupum de
capillis ueneris transeo. S E N. Ego hunc syrupum nun-

prassio.

Syruporum
pectoralium
ordo.

K 5 quam

quam uidi uel audiui. B R A. Nunc audiuiſti, & deinceps uidebis. Syrupus eſt, quem parari facio, inter uiolatum, & illum de glycyrrhiza medius, cuius deſcriptionē poſt hunc de praſſio proſequamur, à ſyrupo de capillis ueneris, ad ſyrupum de glycyrrhiza peruenio. Interim ſubtilis, & calida materia euaneſcit, frigida & crassa remanet, propterea ad ſyrupum de hyſſopo deſlecto, qui niſi profuerit, ad illum de praſſio tanquam ad ſacram anchoram cōfugimus, qui niſi ſanet, is qui egrotat, ferè deſperatus eſt, uel ad decocta, & trochiſcos ueniendum. Nunc autem ſyrupi de praſſio compositionem enarra. S E N. Hæc eſt quæ ſequitur:

Recipe praſſij		vnc.	ij.
Hyſſopi	}	añ.	3.
Capillorum Veneris			vj.
Liquiritiæ		vnc.	j.
Calamenthi	}	añ.	3.
Aniſi			v.
Radicum apij			
Fœniculi	}	añ.	3.
Seminum maluæ			ij.
Fœnu græci			
Ireos	}	añ.	3.
Seminum lini			ij.
Cydoniorum			
Paſſularum enucleatarum		vnc.	v.
Ficus ſiccas pingues		nu.	xv.
Penidiarum	}	añ.	lib. ij.
Mellis boni deſpumati			

BR A. Hæc tantum ab autore dicuntur, & nihil de componendi modo addidit? **SEN.** Nihil. propterea & nos aquæ quantitatem accipimus, ut nobis uidebitur. **BR A.** In hoc syrupo decem aquæ libræ sumi debent, quæ ad consumptionem medietatis bulliant, propter mel & penidia, quæ ingrediuntur, nempe maiorem decoctionis quantitatem exigunt, quàm præcedens syrupus de hyssopo fecerit, quoniam in illo solum duæ penidiarum libræ erant: hic autem præter penidia, duæ mellis libræ ingrediuntur. Non desunt autem qui uelint hic hyssopum uiridem sumi: nos autem siccam sumendam putamus, non tamen extremè siccam, sed quæ in superficiæ humiditatem amiserit: & ita de alijs. Huncq; syrupum aliorum more composito, ut primo ea ingrediantur quæ maiorem decoctionem patiuntur, ut passulæ, ficus, radices: postea quæ minorem, ut semina: denique quæ minimam, ut capilli ueneris. **SEN.** Hoc igitur semper obseruabo. **BR A.** Nisi errare uolueris, modo nõ sit opus simplicia prius infundere, quia cum infusio decoctionem præcedit, tunc ordo ponendarum rerum non habetur. **SEN.** Cuperem nunc ut syrupum illum de capillis ueneris mihi referres, quo uteris tu. nam & ego deinceps illum parabo. **BR A.** Hic est subscriptus:

Recipere glycyrrhizæ mundæ vnc. ij.

Capillorum ueneris vnc. v.

Supra iniicias aquæ fontis lib. iiij.

Syrupus de
capillis ue-
neris,

Et dimittas per diē & noctem, postea coquantur ad consumptionem medietatis, deinde percoletur, & huic decoctioni addantur

Zucha

Zuchari clarificati

Penidiarum

Aquæ capillorum Veneris

} añ. vnc. viij.

Misce & ad formã syrupi decoque, ad ususq; seruetur.

S E N E X.

Syrupus de
calamentho.

Syrupus de calamentho sponte in mea scheda occurrit. BRA. Cum duo sint apud Mesuen de calamentho syrupi, quem in tua officina paratum seruas? SEN. Primum apud Mesuë, cuius descriptio hæc est, quæ subsequitur:

Recipe calamenthi domestici

Syluestris

Chersim

Dauci

Squimanti

} añ. vnc. ij.

} añ. 3.

v.

Passularum enucleatarum

lib. ʒ.

Mellis

lib. ij.

Fiat syrupus.

In hoc quoq; aquarum regulam non habemus, sed ut nobis uidetur, aquam ponimus. BRA. In hoc syrupo sex aquæ libræ recipiantur, quæ bulliant primo passulas, deinde alia secundum præscriptum ordinem ponendo, usq; ad consumptionem medietatis: deniq; addito melle fiat syrupus secundum artem: qui syrupus ad lienosos plurimum ualebit, quibus durus est lien & penè irresolubilis, & his qui frigida uiscera habent, & asthmate laborant, præsertim in senibus, & in habentibus antiquas tusses: si quis enim uel pectus, uel uentriculum, uel intestina crassa, tenaci, & irresolubili materia plena habeat,

beat, hoc syrupo sanatur. Vnum tantum est, quod te per-
turbare possit, scilicet quid sit domesticum calamen-
thum. In examine simplicium de calamentho differui-
mus, per domesticū uerò, menthā intellige. S E N. Quam
mentham? B R A. Nostratem uulgarem.

S E N E X.

Syrupus de Endiuiā nos uocat. B R A. In hoc syrupo Syrupus de
endiuiā,
Spharmacopole plurimū differunt: aliquos enim Fer-
raria, & in omni ferè Italica urbe inuenio, qui syrupum
de endiuiā Gentilis solum parant, & semper illum pa-
rant, à quocunq; & quandocunq; syrupus de endiuiā in-
dicetur. Alij syrupum de endiuiā Nicoli paratū seruant:
alij syrupū de endiuiā ex solo succo & zucharo. Quem
habes tu paratum? S E N. Ego consuetus sum (& ita
præceptor meus utebatur) syrupum de endiuiā Gentilis
parare, cuius descriptio hæc est quæ sequitur:

Recipi succi Endiuiæ } añ. lib. iij.
Hepaticæ

Clarificentur prædicti succi ad ignem, ut expedit.

Rosarum }
Violarum } añ. vnc. ʒ.
Lenticulæ aquæ }
Florum nenufaris }
Polytrici }

Capillorum Veneris }
Hordei mundi } añ. vnc. j.
Seminum cōmuniū maiorū frigidorū }

Fiat syrupus cum zucharo quantum sufficit, secundum
artem, & aromatizetur, cum

Sand

Sandalis albis

Rubris

Berberis

Seminum cydoniorum

Ligni aloës

Cinamomi

Corticum citri

añ. scrop. j.

Et usui reseruetur. B R A. Mihi summè displicet quod hunc syrupum habeas, aut unquam paraueris. In eo enim nullum ordinem inuenio, imò confusionem quandam, & ita syrupum de hepatica appellari posse, sicuti de endiuia: quando autem apud te pro meis aegris syrupum de endiuia indicebam, simplicem syrupum quærebam, non tam amplam cõpositionem, in qua calida frigidis mixta sunt. Nos Gentili suum syrupum dimittamus, qui eo utatur quando lubet, eo enim nunquam utemur. Alij etiam Ferrariæ sunt qui aliam descriptionem sequuntur. S E N. Quam? B R A. Subsequentem, quam faciunt, & nesciunt à quo autore sumatur:

Recipe succi endiuie lib. lx.

Purificetur, deinde in ipso bulliant

Rosarum

Sandalorum citrinorum

Spodij

Berberis

Asparagorum

Zuchari

Aceti granatorum

añ. vnc. v.

añ. 3. xx.

3. x.

lib. xx.

lib. ij. vnc. iij.

Misce & fiat syrupus secundum artem. S E N. Dicunt ex

Gent

Gentile sumi. **BR A.** A' quocunq; sumatur, mihi non placet: nam cum indico syrupum de endiuiā, simplicem semper intelligo. **SEN.** Tu specifica. **BR A S.** Non est opus cum aliquo addito indicere: sed satis est simpliciter aut syrupum de endiuiā, aut de succo endiuiā prædicere: & tunc simplex intelligendus est, cuius descriptio hæc est:

Recipe succi endiuiā depurati lib. viij.

Zuchari albi

lib. v. ℥.

Syrupus de
endiuiā sim
plex.

Misce & bulliant ad formam syrupi, sed opus est zucharam prius clarificare, & cum decoquitur, succum addere. **SEN.** Hic est, quem præparari uis? **BR A.** Hic equidem: nam si in laterali morbo syrupum de endiuiā indixerō, hic conuenit, alij non: syrupo autem de endiuiā medici in initio morbi lateralis plerunq; utuntur. Cum uerò indicunt, pharmacopola quos habent, exhibent. Vnde si compositos habent, illos propinandos dant: si simplicem, simplicem: sed hic cōuenit, ille cōtrarius est. **SEN.** Quos igitur ex his parabo? **BR A S.** Simplicem ex solo succo, & zucharo parato: & compositum non quidem illum Gentilis, qui hepaticam recipit, sed alium quem tu Gentili attribuisti: & cum medici syrupum de endiuiā indicunt, simplicem istum exhibeto, nisi addiderint compositum. Cum uerò indicunt syrupum de endiuiā compositū, alium da: sed illuc peruenimus, quod medici quid indicent parum curant, & quid à pharmacopolis fiat: sed tantum compositionum nomina sciunt, ex his uerò, quæ ingrediuntur, nihil nouere.

S E N E X .

Syrupus de cichorea expurgandus accedit. **BR A S.** Quem de cichorea paras? **SEN.** Illum Nicoli Florentini,

Syrupus de ci
chorea Nico
li Florentini,

rentini, cuius descriptio hæc est, ex tertio libro huius au-
toris sumpta, in capite de oppilatione hepatis:

Recipe endiuia domestica

Sylvestris

Cichorea

Taraxacon

Cucurbita

Hepatica

Scariola

Fumi terre

Lupinorum

Hordei non excoriati

Alkakengi

Liquiritia

Capillorum Veneris

Coterach

Polytrici

Adianti

Cuscuta

Radicum foeniculi

Apij

Asparagi

añ. m. ij.

añ. m. j.

añ. vnc. iij.

añ. 3. | vj.

añ. vnc. ij.

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ, & colentur, &
cum zucharo albo solido fiat syrupus, & pro unaquaq;
eius libra, ponantur ad coquendum 3. iij. rheubarbari
electi, & scrop. iij. spica ligatæ in petia rara, quæ sæ-
pe exprimatur, donec syrupus sit perfecte decoctus.
Dosis est vnc. iij, cum aqua euulsionis seminum commu-
nium frigidorum. Hæc Nicolus. B. R. A. Certe hæc potius
mihi

mibi uidetur confusio, quàm cōpositio: nam composi-
 nes ordinem aliquem habent, & per cōponendi regulas
 disponuntur: hæc autem non ita est. Ideo eam omitterem,
 uel pro illis medicis pararem, qui simplicia ignorantes,
 & regulas cōponendorum pharmacorum, ad has recen-
 tium compositiones tanquam ad sacram anchorã confu-
 giunt. Nunquã uidebis me tali cōpositione uti in hepate,
 quomodocunq; obstructo. **SEN.** In alijs Italiae urbibus
 syrupo de cichorea Gulielmi Placentini utuntur, quem
 magis probas tu? **BRA.** Nullũ probo: nempe & hic con-
 fusio quaedã est: imò de recentibus quibusdam miror, qui
 præmittunt syrupum de cichorea Gulielmi ob hanc cau-
 sam, q̃a plura simplicia recipit: unde tota eorũ ratio est
 multitudo simpliciũ, ac si plura simplicia recipere hos
 syropos magis egregios faciat. Nam si hoc uerum esset,
 possemus quatuor syropos solũ parare, qui omnia com-
 plecterentur: unum ex omnibus calidis, alium ex frigidis,
 tertium ex humidis, quartũ ex omnibus siccis. Sed uanum
 est sine ratione multa simplicia aggregare. **SE.** Nisi pi-
 geat, syrupum istum Placentini de cichorea enarra, quia
 à multis Italiae populis fit. **BRA.** Hic est subscriptus:

Syrupus de ci-
 chorea Guliel-
 mi Placentini.

Recipe foliorum cichoreæ

ĩm. j.

Foliorum boraginis

Lactucæ

Violarum

Scariolæ

Linguae bouis, id est buglossæ

Acetosæ

Batiosæ

añ. ĩm. f.

L

Rhab

Rhabarbari

3. ij.

Herbæ pistentur, & in libris tribus aquæ coquantur, donec tertia pars consumpta fuerit, & coletur: & addantur in illa aqua libræ duæ zuchari, & cum dissolutū fuerit zucharū ad ignem cum Rhabarbaro puluerizato & ligato in una petia, & sæpe exprimatur manu petia rhabarbari, & tandiu permittatur decoqui, quod in syrapi formā transierit, tuncq; ab igne depone & reserua. Hæc Placentinus. S E N. Memini me quandoq; hunc syrupum parasse. B R A. Paraueris, & paraturus sis, quādo libuerit: mihi hæc inordinatæ compositiones non placent, præsertim cū multa sint in illis affectibus, ad quæ ualent, multa simpliciora & perfectiora. Tu igitur pro alijs medicis paratos habeto, pro me autē nunquā. S E N. Saltem

Taraxacon. edoceas quid per Taraxacon intelligendum sit. B R A. In hac re tibi libenter satisfaciam. Dioscorides de seri tratat, de qua abūde nos in examine simpliciū egimus, Serapio de Dundebe cap. CXLIII. scripsit, idē significante quod seris: dicitq; Taraxacō esse syluestrē Dundube, id est serū syluestrē: est autē apud Dioscoridē syluestris seris picris, id est amara, quā cichoreum appellari dicit. Vnde illa herba, quā uulgò radechio syluatico nuncupamus, est seris syluestris, & cichoreū Dioscoridis, & Serapionis taraxacon, dicāt quodcūq; recētes: nam in inueniēda hac herba plurimū hallucinantur. Res igitur ita se habet, Radix syluestris amara, qua in acetarijs quandoq; utimur, est Serapionis, & Mauritanorum taraxacon, & seris syluestris, atq; cichoreum Dioscoridis. Sed ad alios syrupos transeamus, ne in his recentium amissis compositioni

sitionibus tempus amittatur.

SE N E X.

Ergo syrupum myrtinum huc uocemus. B R A. Non possum non irasci, & non ualde excandescere, scere & nostri pharmacopola in hoc syrupo partes. Sunt enim qui compositum quendam myrtinum parent, & qui simplicem Mesue ex succo granorum myrti faciant. Tu quem facis? S E N. Ego semper compositum feci, & ab alijs fieri uidi. B R A. Edissere hunc tuum compositum, quem paras. S E N. Est hic qui subsequitur:

Syrupus myrtinus,

Recipe myrtilorum	℥.	xx.
Rosarum rubearum		
Sandalorum rubeorum	}	añ. ℥. xv.
Alborum		
Sumach		
Balauftiarum		
Berberis		
Mespilorum	℥.	50.
Aquæ fontium	lib.	vij.

Bulliant omnia ad consumptionem medietatis, postea colatur, & in colatura adde

Vini granatorum	}	añ.	vnc.	vj.
Succi cydoniorum				
Zuchari clarificati				

Misce & decoquas ad modum syrapi. B R A. A quo auctore hunc syrupum accepisti? S E N. Est magistralis, a quo sumatur ignoro. B R A. Tamen non displicet hic syrupus, si omnes Ferrarienses pharmacopola hunc pararent: sed aliqui sunt qui huius loco, composito quodam utuntur, quem absolutè syrupum myrtinum appellant:

L a cūm

cum & ipse compositus sit, imò & si ab hoc differat, differentia modica est, & in eundem finem tendit. S E N. Ni pigeat, hunc, quem alij faciunt abs te scire percupio. B R A. Non piget, illum audias:

Recipe granorum myrti

Carnium cydoniorum

Sumach

Acatia

Rosarum

Spodij

Hypoquistidos

Mastichis

añ.

vnc. j.

añ.

vnc.

ij.

z.

ss.

Bulliant hæc omnia in lib. iij. aquæ ad consumptionē tertiæ partis: deinde colētur, & colaturæ addantur zuchari clarificati lib. iij. & fiat syrupus. S E N. Eadē est in hoc, & in eo quem facio, intērio: sed mea cōpositio mihi magis placet. B R A. Nec mihi displicet, propterea loco syrupi myrtini cōpositi, tuū parato. Qui uerò & hunc faciunt, perperā non agunt: nam & hic est magis cōstrictiuus quàm tuus. Vellem ego ut simplicē myrtinum, qui hoc perfectior est, haberes, & quē Mesue parandū docet. S E. Fieri non potest: nēpe myrtilorū succo caremus. B R A. Hunc succū haberi facilius est, quàm rhabarbarū, aut aliquod aliud ex his quæ extra Italiā petuntur: imò in propinquissima parte huius nostræ alme Ferrarie, et myrtus, & myrti fructus haberi possunt. Ne igitur hanc excusationē habeas, sed illū parato, ut Mesue syrupū de acetositate citri parare docuit. S E N. Quomodo? B R A. En succi myrtilorū lib. xij. decoque in uase uitreato lēto igne

igne ad consumptionē tertiæ partis : deinde coletur, & dimittatur, donec clarificetur, & accipe ex eo quod clarum est lib. viij. & funde super illud zuchari clarificati lib. v. & decoquatur donec inspissetur ad formā syrupi: uel si æstas fuerit, in sole ponatur donec eius aquosa pars euanescat. Hic uere est simplex & perfectus myrtinus syrupus, quē & Serapio describit : quāuis duas alias descriptiones, præter hanc edocuerit, qui ad uentris fluxus tam recētes quā antiquos plurimū ualēt: & in affectibus pectoris cōuenit ubi cōtrapugnātia fuerit : quia ad sit fractura uenæ in pectore, & etiā exitu materie putridæ in uentriculo & in pectore existēte indigeat: tunc hic syrupus myrtinus simplex plurimum ualeat, alij uerò cōpositi nihil: imò ad antiquā tuſsim cōuenit : compositi uerò ad fluxus uētris magis proficiūt, quā hic simplex: uentriculum roborat, & omnia intrinseca uiscera. Hunc igitur omnino parabis, & potius cōpositos omittas. Tamen si cōpositos habere uolueris præter simplicē, ab re non erit. SEN. In hoc tibi obtemperabo, nam cōtinuē in mea officina & simplex & compositus seruabuntur, & nisi medicus, cū indixerit specificabit, simplicem exhibebo : si uerò compositum addiderit, compositum dabimus. Hunc syrupū antiquū appellasti, reperitur ne apud Græcos? BRA. Imò apud Paulum Aeginetam lib. vii. cap. xv. reperitur, & Myrtetum appellat, sed ipse ex Myrtetum melle facit, quia zucharum nesciebat: sed ipsa compositio parum differt. SEN. Ne pigeat Pauli cōpositionem subscribere. BRA. Non pigebit. Inquit Paulus: Myrtetum, hoc est ex myrtis cōpositionē facies, si succi myrtorum

rum sextarios tres, mellis sextarium unum semper de-
 spumando ad consumptionem tertiæ partis decoxeris.
 SEN. Parua differentia est. Sed plurimum gaudeo, anti-
 quos hoc syrupo usos esse, & myrtetū appellasse. BRA.
 Potissime in aluo fluente utebantur. SEN. Igitur &
 hunc deinceps paratum habebo, & doleo, quod in no-
 stra hac urbe aliqui pararint, ego autē omiserim. BRA.
 Satis est nunc uices rependere. SENEX.

Syrupus de
 matricaria.

HOC igitur omissio syrupus de matricaria accedat.
 BRA. Nullum autorem fide dignum legi, qui hunc
 syrupum tractaret, sed compositiones quasdam inueni,
 & illas quidem uarias, quæ de matricaria compositio-
 nes uocabantur. Nec nostri pharmacopole uno syrupo
 utuntur, sed quisque ferè compositionem ab alio diuer-
 sam habet. Ut autem à te incipiam, quam compositionem
 sequeris? ut alijs comparando differentiam uideamus.
 SEN. Hæc est, quam subscribam:

Recipe matricariæ

Betonicæ

Mellissæ

Radicum apij

Acori

Petroselinii

Feniculi

Assari

Rubæ tinctorum

Cyperii

Calamenthi

Sileris montani

añ.

vnc.

ʒ.

añ.

vnc.

ʒ.

Passul

Passularum } añ. vnc. j.
Anisorum }

Garyophyllorum } añ. vnc. ſ.
Spinæ albæ }

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem medietatis: postea coletur, & colaturæ addantur zuchari libræ tres, & fiat syrupus secundum artem.

BRAS. Cur spinam albam ponis, quæ constrictiua est?

SEN. Nescio, sed in mea compositione ita scriptum reperi.

BRASA. Melius parant, qui loco spinæ albæ calamum aromaticum legunt, nisi pro spinâ alba cardum benedictum acceperint.

SEN. Illum semper accipio.

BRASA. Alij pharmacopole compositiones alias sequuntur.

SENE X. Quas? Abs te audire cupio.

BR A. Prædicam libenter, & eo libentius, ut pharmacopolarum unius tantum urbis diuersitatem uideas, quam tamen diuersitatem in omni ferè Italia urbe inuenies.

Sunt enim pharmacopole, qui subsequenter compositionem sequuntur, & eam in suis officinis paratam seruant: & semper cum syrupus de matricaria indicitur, hanc exhibent:

Recipe artemisiæ m̄. ij.

Calamenthi

Folij

Saturegiæ

Origani } añ. m̄. j.

Thymi }

Tamarisci }

Stœchados }

Chamomille	}	añ.	vnc.	j.
Meliloti				
Sampsuci				
Anthos				
Blattæ bizantie	}	añ.	ʒ.	iij.
Calami aromatici				
Spicæ celticæ			ʒ.	j.
Chamedryos	}	añ.	m̄.	ʒ.
Matricaria minoris				
Betonicæ				
Abrotani				
Acori				
Prassij	}	añ.	vnc.	j.
Foliorum rubecæ maioris				
Sileris montani				
Assari	}	añ.	ʒ.	vj.
Squinanti				
Anisi				
Marathri	}	añ.	ʒ.	vj.
Ameos				
Apij				

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ secuudum artem: postea addunt mellis quantum sufficit, & syrupum faciunt. S E N. Et ego hunc syrupum in mea officina seruo, sed est syrupus de Artemisia, non autem de Matricaria. B R A. Quid putas esse Matricariam? S E N. Herbam ab Artemisia distinctam. B R A S. Deciperis, nam Matricaria Artemisicæ species est, ut in examine simplicium habuisti. Tua autem compositio, quam de Matricaria

caria uocas, mihi suspecta est, cum ob simplicia, quæ si-
 ne regula ingrediuntur, tum quia pondera in diuersis
 simplicibus sub diuersis ana positis eadem sunt. Primo-
 rum enim simplicium unciam unam ponis, Secundorum
 unciam semis, Tertiorum unciam unam, Quartorum
 unciam semis: quod mihi compositionem suspectam fa-
 cit, ne in ipsa error sit. SEN. In illa etiam composi-
 tione, quæ ego de Artemisia appellauit, posuisti assari, squi-
 nanti ana ʒ. vj. deinde anisi, marathri, ameos, apij ana ʒ.
 vj. BRA. Omnia illa continuatim legenda sunt, tamen
 per hoc compositionem non excuso, quia ponit chamo-
 millæ, meliloti, sampsucii, anthos, ana vnc. j. deinde acori,
 prassij, foliorum rubæ, sileris montani ana vnc. j. In qui-
 bus locis legendum est ana ʒ. j. quia vncia nimia quanti-
 tas esset. Sed & spicam celticam per se ponit, quæ tamē
 una solum drachma est. SEN. Igitur & hanc composi-
 tionem suspectam habes? BRA. Habeo, nihil enim aliud
 est, quàm multorum simplicium aperiensium sine ordi-
 ne collectio. SE. Illi igitur qui hunc syrupum pro syrupo
 de matricaria faciunt, si à medico syrupus de matricaria
 indicetur, hunc exhibent? Et si ille de artemisia indice-
 tur, etiam eundem exhibent? BRA. Ita faciunt. SE. Ego
 utrosq; distinctos seruo. BRA. Tamen ad eundem finem
 ualent, & nisi confusiones potius quàm compositiones
 essent, non multum curarem, quando tibi indico, utrum
 horum acciperes. SEN. Sunt ne alij, qui syropos alios de
 matricaria faciant? BRAS. Non ne superius dixi alias
 compositiones esse apud alios? Seruāt & Ferrariae aliam
 compositionem nonnulli. SEN. Quam? BRA. Est lon-
 gissima

gissima quaedam & confusa receptio, quam afferre piget. SEN. In gratiam meam adducito. BRA. Faciam, postquam adeò tibi gratum esse uideo. Ea hæc est:

Recipe artemisiæ

Capillorum Veneris

Sabinæ

Chamædryos

Chamæpityos

Origani

Ozimi

Sampsuci

Calamenti

Scolopendriæ

Betonicæ

Scabiosæ

Hypericon

Cyperi

Squimanti

Lupuli

Polypodij

Gentianæ

Rubeæ tinctorum

Spicæ

Assari

Thymi

Epithymi

Chamomillæ

Rosarum

Violarum

añ. m̄. j.

añ. vnc. j.

Sand

- Sandalorum rubeorum
- Seminū cōmuniū frigidorū maiorū } añ. vnc. ℥.
- Seminis Apij
- Fœniculi
- Petroselini
- Ameos
- Carui
- Iuniperi
- Milij solis
- Seminum Ruta

añ. 3. ij.

Hec omnia bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad cōsumptionem medietatis, sed prius in ea infusa hæc per decem horas maneant cinamomi ℥. j. ℥. serapini, ammoniaciana ℥. ℥. dicta gumi ligentur in petia, & simul bulliant ad consumptionem medietatis: deinde colentur & colaturæ addantur mellis purificati lib. vj. & fiat syrupus, debito modo coquendo. SEN. Hic syrupus adhuc magis confusus uidetur, quàm præscripti. BRAS. Confusissimus est, & simul calida frigidis miscet sine aliquo componendi ordine. SEN. Igitur parandus non est. BRA. Non modo non pararem, sed omnibus suaderem ut paratum non haberent: imò nec duos prædictos pararem. SE. Ego parabo, quoad collegium medicorū congregatione facta composita omnia emendabūt. BRA. Hoc non ab re erit: nēpe opus est omnibus Ferrariensibus medicis in concionem uocatis quasdā pharmacopolarum cōpositiones corrigere, alias immutare, alias penitus demere, & in eo potissimum conari, ne unus pharmacopola compositionē unam habeat, alter aliam: sed

sed compositiones eadem esse debent, ne medici rerum ignari indicentes decipiantur. Hoc igitur de matricaria omisso syrupo, ad alios utiliores accedamus: nihil enim in componēdi ordine tractabo, quoniam syrupus est qui absq; compositionum regulis paratur. S E N E X.

Syrupus my-
rachinus.

DE Myrachino igitur dicamus. BRASA. Nomen ipsum rem barbaram esse ostendit, & compositio à compositionum regulis abhorret, quæ (si recte memini) ex Gentile accipitur. Melius autem erit eam proponere, ut error cognoscatur: nam simpliciū pondus apud varios Gentilis codices, uarium inuenitur. Compositionem igitur edisseras. S E N. Hæc est.

Recipe polypodij quercini		ʒ.	xx.
Buglossæ	} añ.	vnc.	j.
Melissæ			
Cyperi			
Corticum radicum caparorum	} añ.	vnc.	j.
Acori			
Assari			
Senæ	} añ.	vnc.	ij.
Epithymi			
Semina endiuia	} añ.	vnc.	iij.
Lactucæ			
Scariolæ			

Pistentur omnia grosso modo, præter senam, & epithy-
mum, omnia alia bulliant in lib. quatuor aquæ usque ad
consumptionem medietatis. In fine decoctionis adde se-
nam & epithimum, & remoueatur ab igne: & dimittas
infrigidari: postea manibus exprimatur, & coletur, &
addan

addantur mellis rosati cum folijs libræ duæ, & fiat syru-
 pus secundum artem. B R A. Miror quod hic folia po-
 nantur, nam bene potabilis non erit. S E N. Non acci-
 pimus folia, sed mel rosatum ex folijs factum percola-
 mus. B R A. Ob hoc te admonui, aliquos esse, qui, cum
 dicitur mel rosatum colatum, semper mel rosatum cum
 folijs intelligunt, sed postea expressum. Nunc ad syru-
 pum ipsum descendamus. Aliquæ compositiones sunt,
 quæ habent polypodij vnc. vj. sed illas magis laudo, quæ
 habent polypodij ʒ. xx. In aliquibus etiam compositio-
 nibus ubi dicitur buglossæ & melissæ ana vnc. j. habe-
 tur ana in. j. quod etiam magis quadrat: nam simplicia
 quæ sequuntur, etiam sub una uncia ponderantur. Mihi
 autem magis placet una compositio, quæ dicit, buglos-
 se, melissæ ana vnc. j. postea cyperi, corticum radicum
 caparorum, acori, assari ana vnc. ʒ. S E N. Illi recte fe-
 cerunt qui cōpositiones carmine tradiderunt, tunc enim
 pondera uariari non possunt. B R A. Ideo Galenus An-
 dromachum laudauit, qui Theriacam compositionem
 carmine scripsit. Vnum tamen in hoc syrupo te edoce-
 re uolo: quamuis dicat omnia simul bulliri, præter epi-
 thimum, & senam, scito tamen alia esse in hac compo-
 sitione, quæ tantam ebullitionem non expetāt: propter-
 ea in decoquendo ordinem serua, quem superius in alijs
 syrups ostendimus. Tamen ultimo pone senam & epi-
 thimum. Primo autem radices, postea semina, deinde
 flores inijcito. S E N. Semper illum ordinem seruabo,
 modo simplicia prius infundere non sit opus. B R A. Vi-
 demur in hoc recenti syrupo nimis immorari.

S E N E X.

Syrupus nenufarinus cōpositus,

Syrupum igitur nenufarinum contemplemur. BRA. Et hic quoq; syrupus recentiorū est, quippe à Francisco Pedemontano fit: quippe illum in capitulo de cura malæ complexionis hepatis simplicis & compositæ in hunc modum, qui subsequitur, describit:

Recipe florum nenufaris	vnc.	ij.
Vngulæ caballinæ aquaticæ	} añ.	vnc. j.
Psyllij integri		
Acetosæ		
Seminum communium	ʒ.	ij.
Seminum frigidorum	vnc.	ʒ.
Radicum foeniculi	vnc.	j.
Bulliant in aqua hordei, & addantur		
Zuchari	lib.	j.
Aceti albi	} añ.	vnc. ij.
Succi granatorum		
Et aromatizetur cum		
Sandalorum	} añ.	ʒ. j.
Spodij		

Et addatur parum spicæ, ne frigiditate oppilationem inducat. SEN. Hunc nenufarinum syrupum nunquam pa-

Syrupus nenufarinus simplex,

raui, sed alium simplicissimū facio. BRA. Quem? SEN. Libras duas florum nenufaris una decoctione decoquo: postea exprimo, & in expressione addo zuchari libras duas, & decoquo ad cocturam syrupi. BRA. Hic magis placet: quia semper simpliciores syruos fieri uoluerim: quippe facile est duos, aut tres simul iungere, & intentiones immutare: nullus est certus autor, qui hos
syrup

Syrupos inuenerit. SEN. Propterea nos, magistrales ap-
pellamus. BRA. Utrosq; parare poteris pro his medi-
cis qui composito uti uolunt, tamen apud nos eius usus
rarus est.

SENEX.

Miua cydoniorum in hunc ordinem posita est. Miua cydo-
niorum,
BRA. Et ipsam inter syrupos numerasti? SEN.
Numero: nam addita aqua, ut syrupus, potabilis fit: &
non modo eius usus est ad roborandum uentriculum, he-
par, & omnia uiscera, & ad uomitum sistendum, & flu-
xui uentris aduersatur, imò etiam cōcoquit materias, &
præparat uias: & Auicenna hanc cōpositionē syrupum
de cotoneis appellat, quamuis Mesue syrupū de cotoneis
primo prosequatur, deinceps de miua sermonem habeat.
Tamen communis est per totam Italiam usus, ut ea pro
syrupo de cotoneis utantur: & re uera mira compositio
est ad roboranda membra. Et nisi Gulielmi autoritatem
refugeres, tibi dicerē eum autorem non appellare miuā,
sed syrupū de cotoneis. Præterea tibi Almanforis nonum
librum adducerem in libro diuisionum, in cap. de medici-
nis solutiuis uentris, ubi inquit: Confectio miuæ constri-
ctiuæ, quæ est syrupus de cotoneis. BRA. Videris ex
pharmacopola factus dialecticus, ubi probare miuam sy-
rupum esse conaris, uel bibi, ut syrupi bibuntur. Hoc au-
tem non inficior, sed id tantum me mouebat, quod hoc
uocabulum miua apud Mauritanos succum fructuum
significat adeò coctum, ut in formam sapæ, uel mellis
deuenerit. In reliquis tecum sum, miuam esse potabilem,
esse concoquentem malos succos, imò syrupum uerè es-
se, quia ex succo fit. Sed ne pigeat compositionem quam
facis,

facis, aperire, & componendi modum. SEN. Mesuen
penitus sequor, propterea in hunc modum paro:

Recipe succi cydoniorum acetosorum lib. xx.
Vini boni antiqui lib. x.

Misceo, & cum facilitate coquo, donec eius tertia pars
consumpta sit, & continuè spumam aufero: deinde per-
colo, & residere permitto donec clarescat: postea ad-
do lib. sex boni mellis depurati: iterumq; bullio spumam
semper auferens, & Alefanginas species in lineo pan-
no uinctas habeo, quas in prædictum liquorem suspen-
do, sæpe stringens atq; modice fricans, ut specierum uis
facile exire possit, & miuam transire. Cum in spissiore
formam redacta est, & iam facta sit miua, ipsam aro-
matizo, tertiam partem drachmæ musci addens, & duas

Alefanginæ
species,

3. galliæ. BRAS. Quæ sunt istæ Alefanginæ species?
SEN. Hæ, quas hic subscribam:

Recipe cinamomi	>	añ.	3.	ij.
Heil				
Garyophyllorum			3.	ij.
Zinziberis	>	añ.	3.	j. f.
Mastichis				
Croci			3.	ij.
Ligni aloës	>	añ.	3.	j. f.
Macis				

Omnia præter crocum terantur contritione crassa, &
in lineum pannum colligentur. BRA. Tot res ponis in
tua miua? SEN. Tot. BRA. Nunquam ea utar in pro-
fluuiò alui à calida materia dependente. Illi autem phar-
macopolæ mihi magis placent, qui simplicissimā parant,

ex

ex cydoniorum succo, uino, & melle, uel zucharo: quia multi ex zucharo faciunt, & non ex melle, quamuis antiqui Græci Miuam ex melle conficerent, quia zucharum ignorabant. S E N. Antiquiores igitur Miuam nouere? B R A. Nouere quidem, & ab ipsis Mauritanis acceperunt: sed alio nomine eam uocant, & alia proportione conficiunt. Nempe Paulus lib. vii. cap. xv. hydromalum Hydromalum fieri docet in hunc serè modum:

Accipe succi malorum cydoniorum mundorum	
contusorum	sextarios duos.
Mellis	sextarios tres.
Aquæ	sextarios sex.

Coquito despumans usq; ad tertias. Vides Paulum uini loco, quod Mesue ponit, aquam posuisse. Alio etiam modo parabant (ut Paulus refert,) nempe accipiebant malorum cydoniorum concisorum purorum lib. v. in aquæ fontis sextarijs decem elixabant, donec omnia essent unum corpus: postea refrigerabant, & colabant: expresso autem cremore, mala proieciabant, & aquam metientes, mellis quantitatem dimidiam aquæ admiscebant, & rursus coquebant, assidue despumando, donec octaua pars euanescat decoquendo. S E N. Tibi fortè placeret ut in hunc modum pararem? B R A. Et mihi placeret, & alijs multis bonis uiris, ut miuam his simplicioribus modis conficeres. Si autem pro alijs cõpositam illam, quæ magis calidam, quàm temperata est, parare uolueris, facito: nam ubi possum antiquos imitari, semper imitor. S E N. Quid significat id uocabulum Alefangine? B R A. Vocabulū est Alefangine quid significat, Mauritanum, & etiam corruptū, quo ipsi pulueres odoratos

M rator

ratos intelligūt, quibus cibaria condiuntur: ut sunt apud nos species ex pipere, cinamomo, garyophyllis, gingibere, atq; similibus. Tamē ad pulveres etiā usurpāt, qui uel actu uel uirtute compositiones ingrediūtur. Hic puluis, quem Mesue in miuā ponit, certe odoratus ualde est, & miuæ tribuit, ut possit tanquam intinctus comedi. **SEN.** Equidem uerum est, nam re uera est optimus intinctus. **BRA.** Ego quandoque miuam exhibeo his qui habent uentriculum debiliorem cum carnibus, sicut alij solent intinctus uti, quos Sapores uocāt, nec respuunt egri, & illis plurimum prodest. Sunt ne hi pulveres prædicti, illi qui Alefanginas pilulas ingrediuntur? **SEN.** Sunt pro parte, sed multa alia aromata, & uentriculum roborantia pilulas ingrediuntur, ut uidere licebit, cum de pilulis

Heil. agemus. Libenter autem scirem quid sit Heil: nam recentes inquit esse speciem cardamomi quam non habemus, cuius loco cardamomum maius accipimus. **BRA.** Imò heil cardamomum maius uerè est, si Serapionem capite **LXIIII.** de simplicium facultatibus considerabis, ubi inquit: Sacolla, id est cardamomum, & cardamomum maius est heil. est autem apud Arabes uerum cardamomum maius, id quod pharmacopola minus appellant, quia est granum magnum plura parua grana continens. Propterea bene dicit Serapio secundum Isaac hebem Abraham, quòd habet cortices & capita sicuti rosa, & sunt grana magna sicut nabach, aut parum maiora, & intra ipsum sunt granula parua angulosa boni odoris, pinguia puluerulenta. **SEN.** Certe hæc grana angulosa nostrum cardamomum minus sunt. **BRA.**

Sunt

Sunt (ut dicitis) tamen est cardamomum maius Serapionis, quia ipse denominat à grano magno, in quo alia grana continentur. Scito autem aliquos pharmacopolas secundum Mesuen, miuam parare, quam ipse simplicem appellat, & non primam, sine speciebus, cuius compositio recipit succi cydoniorum lib. centum, & ponitur in vas lapideum mundum, & cum facilitate bulliunt, semper spumam auferendo, usq; ad consumptionem medietatis, deinde colant, & per tres horas residere dimitunt: postea addunt uini antiqui lib. lx. postea supra prunas coquunt, quousq; syrupi spissitudinē habeat: addenda autem est conueniens quantitas mellis: nonnulli ex nostris pharmacopolis hanc miuam ex zucharo, non autem ex melle faciunt: alij ex melle: alij præscriptam pro simplici faciunt, & non addunt pulueres, & ex zucharo faciunt, alij ex melle, alij faciunt (ut tu) cum speciebus: ut in hac compositione tanta diuersitas sit, ut nullus ferè eodem modo paret: tamē Medici nec sciunt, nec animaduertunt, uel animaduertere curant. Vnum uerò hoc loco annotabis, quod dicit has Alefanginas species esse triturandas grosso modo, ob eam rationem, quia cum in syruos uires specierum aromaticarum ponuntur, non ita facile resoluuntur. Hoc documentū & hic accipio, & ex compositione melicrati, ut si cōfectiones aromatizari debēt, pulueres necessario subtilissimi sint, propterea in Alefanginis pilulis pulueres subtilissimos faciet. Fiunt autem à Serapione nonnulli syrups de cydonijs, & ab Auicenna, qui ab his multum differunt, ideo omittantur: suaderemq; ut Pauli Aeginetæ compositionem sequeremur:

remur: quam pro aegris meis para. pro illis autem medicis, qui barbaros sequi uolunt, ne dicam mendicis, tuam miuam para. S E N. Ego illam Pauli pro omnibus parabo: nullus enim ex his inuenitur qui compositiones scire uoluerint, sed tantum compositionum nomina addiscunt, indicuntq; quid indicent ignorantes. Ne autem in hac miua diu immoremur, ad alios syrupos flectamus.

S E N E X.

Oxymel simplex

OXymel simplex & cōpositum sequuntur. B R A. Apud uos multa esse puto, sub hac uoce oxy, quæ acetum recipiunt. S E N. Multa quidem sunt, quæ in nostra arte acetum recipiunt, sed tantum quatuor sunt, quæ ab ὄξυς uoce Græca, id est aceto, denominationem sumunt, & ab ea incipiunt. B R A. Hæc enumera, ni pigeat. S E N. Oxymel simplex, oxymel compositum, oxyzachara, oxymel squilliticum. B R A. Ab oxymelle simplici incipere oportet: nam potus antiquissimus est, quo Hippocrates & Galenus utebantur, pro expurgando splene, & hepate, ut Galenus testatur, pro incidendis materiis crassis, & glutinosis, & quæ multum inhaerent: nempe subtiliat, aperit, incidit, abstergit, & in ægritudinibus longioribus plurimum ualet: estq; antiquus syrupus. S E. Hi syrupi mihi summè placent, qui aliquid antiquitatis sapiunt: nam facile est illos emendare, si error inciderit, cum Græci autores nunc passim habeantur. B R A. Hippocrates lib. I I I. de ratione uictus in morbis acutis, egregie de oxymelle pertractat, inquiens in illis morbis scilicet acutis potissime utilem esse: nam sputum educit, & spiritum faciliorem reddit. Notatq; Hippocrates

crates & ualde acidum, & nō ualde acidum fieri posse. Si ualde acidum sit, adstringit sputa, & uiscosiora reddit, & submergit: ideo hoc exhiberi non laudat: si autem exhibueris, tepidū sit, & paulatim tribuas. Si uerò adeò acidum non fuerit, os & fauces humectat, sputum euocat, sitim compescit, præcordijs, uisceribus, cæterisq; id genus partibus amicum est: quia mellis noxas prohibet: nam quod in melle biliosum est, reprimit, & flatus discutit, & urinam ciet. Post hæc ab Hippocrate eius noxæ ponuntur. Notaq; hoc in loco Hippocratem, oxymeli ante sorbitiones, ieiuno, & noctu potandum dare, quæ communis est hora sumendi syrupos. Tamē & post sorbitiones propinat, sed lōgo spatio, ut sorbitio iam cocta sit. SEN. Quid intelligis per sorbitionem apud Hippocratem? BRA. Nihil aliud quàm cibum, quem in morbo acuto dabat, qui erat uel ptisana, uel cremor, uel aliquid simile, quod per modum potus sumebatur: quamuis Galenus ipse tempus assignet, uelitq; inter potum oxymellicis, & sorbitionem duas horas interponi satis esse. Sed & multa alia ab Hippocrate notantur, inter quæ hoc præsertim animaduersione dignum est: quandoq; in toto morbo nos uti oxymeli opus esse, ideo inquit, tūc cum pauco aceto parandum esse, quia cum multo aceto plures offensiones facere potest. Quanta autem aceti quantitas esse debeat, ab Hippocrate regula habetur, Tantū aceti recipere debet, ut gustanti duntaxat sensum moueat. Vnum etiam addam ex Hippocrate, eodem loco, his scilicet magis conferre, quibus amara bilis potius quàm atra exuperat, quia acetum atram bilem parit. Notatq;

Stangebim.
Squingebim.

Acetum mul-
sum,

oxymeli mulieribus potius quam uiris obesse. Rationem reddit, quia uterum dolore cruciat. **SEN.** Reperitur ne apud Græcos modus conficiendi hunc syrupum? **BRA.** Imò reperitur: sed tu in primis quem modum sequaris edoceas. **SEN.** Nos Mesuen sequimur, qui in hunc modum componit: appellat autem Secaniabim, uel Stangebim secundum alios, uel Squingebim, sed decipiuntur. **BRA.** Quicquid sit de illis barbaris nominibus non curemus: sat est, illa nomina apud Mauritanos syrupum acetosum significare. **SEN.** Mesue accipit mellis boni partes duas, aceti boni partem unam, aquæ fontium claræ & dulcis partes quatuor. Primo autem aquam & mel accipimus, & purificamus semper expumando: postea acetum superadditur, & ita ebulliēdo expumamus, & hoc oxymel simplex nuncupatur. **BRA.** Et etiam ab aliquibus Græcis oxymeli simplex dicitur: quamuis absoluto uocabulo, cum oxymeli dicunt, hunc intelligant ad differentiam oxymellis Scyllitici & Iuliani: Latini appellant acetum mulsum. Paulus capite XI. lib. VII. de hoc oxymeli tractat, cui cognomentum est simplex. Compositio- nem facit ex acerrimi aceti candidi xesta una, aquæ xestis duabus, mellis xesta una: hæc simul decoquit, semper despumando ad crassitudinem mellis. Inter hos differen- tia est, quia Paulus magis aceti ponit, quam Mesue. Sunt enim apud Paulum æquales partes mellis & aceti, & duplum aquæ, sed Mesue duplum aquæ ad mel ponit, & aceti minus quam mellis. **SEN.** Quomodo deinceps parabo? **BRA.** Ego Paulum imitandum suaderem. Tamen Dioscorides libro IIII, alio modo conficit: nempe reci-
pit

pit aceti sextarios quinque, marini salis pondo unum, mellis pondo decem, aquæ heminas totidem. Mixtaq; simul omnia coquito, usque dum decies inferbuerit: tum refrigerata omnia in dolia diffundito. Sed hancmet compositionem Plinius libro XIII. capite XVII. scribit, sed ipse genus aquæ ponit. Quod enim Dioscorides generali uocabulo dicit, aquæ heminas decem, Plinius dicit aquæ pluuiæ. In reliquis parua differentia est. Hæc sunt Plinij uerba loco præcitato ne desideres: Oxymeli hoc uocarunt, mellis decem libris, Aceti ueteris heminis quinque, Salis marini libra, aquæ pluuiæ sextarijs quinque sufferuesactis decies, mox elutriatis, atque ita inueteratis, sed & hoc, & hydromeli à Themisone summo auctore damnabantur. SEN. Tu ergo ne arguas Recentiores, nec de ipsis mireris, si diuersas compositiones sequuntur: cum & antiqui ipsi (ut in hac uidere licet) in eadem re uarias compositiones haberent. BRASA. Imò & Plinius alium modum oxymelitis edocet capite secundo libri uigesimitertij ex sententia Dieuchis. uerba eius hæc sunt: Oxymel antiqui (ut Dieuches tradit) hoc modo temperabant, mellis minas decem, aceti ueteris heminas quinque, salis marini pondo, thymbræ quadrantem, aquæ marinæ sextarios quinque pariter coquebant decies deferuescente cortina, atque ita diffundebant, inueterabantq;. Sustulit totum id Asclepiades, coarguitq;: nam etiam in febribus dabant: profuisse tamen fatentur contra serpentes, quos Sepas uocant, & contra meconium, ac uiscum, & anginas calidum gargarizatum, & auribus, & oris, gutturisq; de-

Oxymel
Dieuchis

siderijs. Haëtenus Plinius. S E N. Quem ergo, in tanta uarietate sequi oportet? B R A. Certum est apud antiquos de eadem re compositiones uarias fuisse, sed unam pro maiori parte sequebantur. S E N. Eia quam compositionem parabo? B R A. In hac re quid sentiam audies. Antiqui oxymeli uario modo composuere, cum pauciori melle, cum pluri, cum acriori, cum minus acri: ut ægritudo, quã curabant, exigebat. Quod ex Hippocrate præcitato loco manifestissime colligitur, & ex Galeno IIII. lib. de sanitate tuëda, & ex ipso Mesue, qui inquit, quãdoq; augendam aceti dosim, & ex Serapione, & Auicenna, imò & ex tota Arabum schola, à Græcis autoribus accipiente. S E N. Erit ergo incerta componendi regula. B R A. Imò certissima, qua gustum sequebãtur. Propterea Galenum audias loco præcitato de oxymeli dicentem: Id ita præparari debet, Cùm melli optimo super carbones spumã abstuleris, conijcies in ipsum aceti tantum, unde gustanti nec acidum nimis, nec dulce uidebitur. Ac denuò super prunas coques, quoad planè unitæ amborum qualitates sint, nec appareat gustanti acetum adhuc crudum, hinc ab igni depones. Cumq; uti uoles, aquam ei miscebis, ita nimirum temperans, ut uinum. Ergo qui bibet, si nec de acore eius queritur, nec dulcedine, assidue eo utatur: sin alterutro offenditur, adiecto quod desideratur, rursus id coques. Neq; enim eos probo, qui sub una quapiam mensura id conficiunt, qui mihi similiter ijs affecti uidentur, qui bibentes omnes similiter aquam uino miscere censent: non aduertentes, quibusdã utiq; qui dilutiori insueuerunt, caput statim si uel pusillo meracius hause

hauserint, tentari: quibusdam qui meraciore delectantur,
 stomachum, si dilutius biberint, subuerti. Cum igitur in
 uino tam familiari potione ista incidant, multo sanè ma-
 gis in oxymelite, utpote quàm uinum tum minus familia-
 ri, tum magis forti, ipsa sequi par est. Satius ergo sit ex
 sumentis gustu, non nostro, iudicium de modo facere: id
 esse sumentis naturæ conuenientissimum oxymeli ratios,
 quod utiq; est iucundissimum, proindeq; etiã utile: con-
 trã aduersissimum esse, quod iniucundũ. Galenus hacte-
 nus. Ex quibus percipere potes, ex gustu etiam alieno
 oxymel parare. S E. Ergo nullã certam oxymelitis com-
 positionẽ habebimus, quã seruare possimus? B R A. Idem
 Galenus (prædictis uerbis non obstantibus) quasdam com-
 positiones docet, quæ pluribus conueniunt, sed hæ sunt
 primæ mixtiones, quia deinde secundũ uarios gustus im-
 mutare oportet. Ideo inquit: Ipsam tamen primam ipso-
 rum mixtionem, quò plurimis conueniat, talẽ esse oportet:
 Vni aceti parti, mellis, à quo detracta sit spuma, du-
 plum est miscendum: deinde ambo in leni igni coquenda,
 donec eorum qualitates in unum coierint: ita enim nec
 acetum amplius crudum apparebit. Cum aqua uerò sta-
 tim ita facies oxymeli: Mellis quadruplum optimæ aquæ
 miscebis: dein coques modico igni, quoad spumare desi-
 nat. Ac malum quidem mel multam egerit spumam: quo
 etiam diutius coqui debebit. Optimũ uerò ut breuissimo
 tempore coquitur, ita minimum spumæ euomit: unde nec
 pari ei coctione est opus: plurimũ certè quartam partẽ
 eius quod ab initio est inditum, amittit: post uerò dimi-
 dio aceti adiecto, rursus coquendum, donec qualitatum

omnino sit unitas, nec acetum crudū etiā appareat. Post hæc aliam compositionem ponit Galenus, inquiens: Conficitur sanè oxymeli etiam tribus statim ab initio mixtis, ad hunc modum: Aceti uni parti additur mellis duplum, & aquæ quadruplum: atque hæc ad tertiam partem coquantur, uel etiā quartā spuma interim detracta. Quod si ualentius id facere studes, tantūdem inijcies aceti, quantum mellis. S E N. Hic est modus, quem Mesue docuit. B R A. Certe is est, & etiā ille Pauli: nam si mel, & acetum equalia sint, est modus Pauli. Si autē acetum sit minus, est modus Galeni, & Mesue. S E N. Igitur hūc Mesue modū parabimus? B R A. Hūc Mesue conficito, quia est Galeni modus. Sed bonus medicus addere acetum, quādo opus est, debet. At quia multi sunt, qui aquam & mel accipiunt, & usq; ad cōsumptionem serè aquæ semper expumando ebullire faciunt, antequam ponant acetum: propterea magis laudo, ut in primis, secundum Galeni normam, mel despumetur: postea aqua addatur, & bulliant semper despumando, quousq; sint duæ lib. aquæ consumptæ, uel aliquid magis: postea addito aceto iterū bulliant, non, ut dicit Galenus ad tertiam partem, uel ad quartam: sed quousq; syrupi formam habuerit, ut seruari possit. S E N. Non uis ergo ut antiquos penitus sequamur? B R A. Vbi melius inuentum sit, semper melius sequor. Vides autē antiquos in hac re inuicē esse diuersos: sed melior forma, & ad conseruandum aptior, & quæ pluribus proffit, hæc est, quam Galenus edocuit, & quam Mesue, Serapio, & Auicenna secuti sunt: nec etiam illa Pauli parum congruit. Modus autem conficiendi, quem dixi

diximus, scilicet ad cocturam syrupi, magis cōueniens est quàm ille Galeni uel Pauli. S E N. Arabes igitur ita iurgijs afficiendi non sunt. B R A. Imò in condiendis rebus, & in uarijs compositionibus maxime præstant: nec unquam illuc duci potui, ut de ipsis maledicerem: cùm in multis & ipsi nostram artem iuuerint. Illos tantum redarguo, qui in gratiam Arabum, eos despiciunt, qui bonas literas sectantur. Nunc ad oxymeli compositum uenimus, si in primis me admonueris, an ex zucharo uel melle, hunc syrupum præpares. S E N. Semper ex melle, & hunc, & oxymel compositum conficimus: tamen non desunt, qui ex zucharo parent. B R A. Scio, & Hermodorus Barbarus uoluit hoc appellari Oxyzachar, quãuis alia res sit uocata oxyzachara, de qua posterius dicemus. Nunc de oxymelle composito agendũ est, cuius descriptionem enarra. S E N. Ego Mesuen sequor: nam alij multi sunt, qui illum non sequuntur. B R A. Id scio. Tu descriptionem quam sequeris, proponas. S E N. Hæc est:

Recipe corticum radicum Apij	}	añ.	vnc.	ij.
Fœniculi				
Seminis Anisi	}	añ.	vnc.	j.
Apij				
Fœniculi				

Mundentur cortices, & terantur, & proijciantur super eas in uase lapideo positas aceti boni antiqui & albi lib. x. aquæ lib. xx. & dimittatur per diem & noctẽ: deinde coquatur, donec eius tertia pars cōsumatur: post ea coletur, & proijciatur super ipsum mel, quod sit medieta eius, & coquatur cum facilitate. Hæc Mesue, quẽ sequor.

Oxymel compositum

sequor. *B R A.* Tamen multi sunt, qui alio modo parant, nempe quinque radices accipiunt, & hoc modo ordinant:

Recipe Corticum Radicum apij	}	añ.	vnc.	ij.
Fœniculi				
Petroselini				
Brusci				
Asparagi				
Seminum Apij	}	añ.	vnc.	j.
Fœniculi				

Prædictæ radices cum seminibus in lib. xij. aquæ, & lib. j. aceti decoquantur, quousque ad medietatem resoluatur, aut paulò plus: deinde cum melle, quantum sufficit ad syrupi formam ebulliant: sed hic syrupus cum eo de quinque radicibus cum aceto plurimum conuenit, si ex zucchero factus esset: si autem absque aceto fiat, cum illo de quinque radicibus sine aceto conuenit. *S E N.* Audiui quosdam, qui seminum loco vnc. j. ꝑ. radicem raphani addidere.

B R A. Equidem nonnulli sunt, qui ita parant, sed potius in gratiam quorundam medicorum, quam quod ita communiter parari possit, aut debeat. Alij etiã sunt, qui semina penitus derelinquunt. *S E N.* Reperitur ne apud antiquos hic syrupus? *B R A.* Non, quod sciuerim: quamuis apud antiquos sub oxymellis nomine multæ compositiones inueniantur, sicut est oxymel Iuliani, in quem plura ingrediuntur: cuius meminit Galenus ad Glauconem

Oxymel Iuliani,

Oxymel splenicum,

Oxymel pro calculosis,

in cura podagræ à bilioso humore factæ, & Paulus lib. III. cap. XIIII. Aderat & oxymel splenicum ad spleneticos optimum, & oxymel pro calculosis, quorum compositionum Paulus lib. VII. cap. XI. meminit. Nos autem

hec

hec duo solū prædicta in usu habemus. Optarim autem ut splenicū paratum seruares: nam optima compositio est ad spleneticos, & clausa uehementer aperit. SE. Si compositionem edocuueris, in tuam gratiā parabo. BRA. Hec est, quam dicam, à Paulo præcitato loco sumpta:

Recipe corticis Radicis capparidis

Scolopendrij

Assari

Ireos

Florum iunci rotundi odorati

Florum cyperidis

Anisi

Cymini

Fœniculi

Acori

Fructus erices

Foliorum tamaricis

Salicis

Radicis Apij

Dendro libani

Scillæ

singulorū vnc. j.

uniuscuiusq; vnc. ij.

Aceti xesta una

Mellis

xestis tribus.

Guttæ Amoniæ Thymiamatis.

Præpara ad modum Scyllitici, & da cochlearia duo.

SEN. Multa simplicia enumerasti, quæ an habeam, & quid sint ignoro. BRA. Omnia habes partim in examine enucleata, partim quando parare uolueris, edocebimus. Interim oxymel scylliticum tractemus. Sed hoc commodius fiet, si acetū scylliticū in primis pertractauerimus.

mus, SEN. Scire autem cupio de oxymelle cōposito, ad quid utile sit. BRA. Ad omnia ad quæ simplex: sed uehementius ad febres antiquas, bilem crassam, atq; pituitā attenuat, & omnes obstructiones, præsertim uentriculi, iecoris, & splenis aperit, urinam mouet, calculosis prodest. Quod etiam Arabes fatentur. Sed tuum modū aceti

Acetum scylliticum,

Scyllitici enarra. SEN. Ego Mesuen præcise imitor: etenim scyllæ cortices accipio, nec intrinsecas nec extrinsecas, sed medias inter eas quæ in centro sunt, & quæ in circumferētia, & acu simul consuo linea, & XL. dierum spatio in umbra siccari permitto, postea ligneo cultro in frusta cōminuo, & pro omni libra huius cōminutæ scyllæ, aceti boni lib. VIII. inijcio, & in uas uitriatum arcti orificij impono obturoq; & deinde per alios XL. dies soli expono, postea colo. Itaq; acetum præparatum est. Antiqui autem parabant ne hoc modo? BRA. Paul. lib. VII. cap. XI. hoc modo conficit: Accipe scyllæ candidæ in minutas partes cōcise, & diebus XL. in umbra exiccate & rursus purgate, minas sex, aceti boni xestas xij. operculato uase ponas sub solem per dies LX. quibus transactis scyllam expressam abijce, & acetū excolatum in uas reponito. SEN. Inter hoc Pauli & illud Mesue multa differentia non est. BRA. Non equidem. Alij etiam conficiendi modi à Paulo edocentur: nempe aliqui scyllæ minam unam in aceti xestis sex recipiebant. Alij uiridis scyllæ idem pondus in sex aceti minas condunt, quod tamē cæteris acutius est. SEN. Paulus mentionē non facit quod mediij cortices sumi debeant. BRA. Subintelligere oportet, & à Dioscoride lib. IIII. animad

maruertitur, ubi hanc compositionem scribens, inquit: Scylla, quæ sit alba deligitur, huius crudæ direptis duris & extrinsecus positis omnibus, tenerã medietatem per minutas partes recidunt, & filo suspendunt ex intervallo, ne se cõtingant segmenta per dies XL. in umbra, donec assiccentur: deinde cum arida erunt, in aceti optimi xij. sextarios mergunt, ut diebus septem patiaris esse sub sole obturatis diligẽter uasis: post eum numerũ dierum scylla eximitur, calcatur, abijcitur, acetũ ipsum eliquatur, transfunditur, reponitur. S E N. Video apud antiquos in tempore expositionis ad solem differẽtiã esse. Cur autem medios cortices, & non extremos accipiunt? B R A. Hoc non immeritò faciunt, quia superficiales partes tum nimis siccae sunt, tum ob solis ardorẽ & actionẽ uenosa effecta sunt: partes uerò quæ apud cẽtrũ sunt, humiditate nimia abundant. Vnumq; adde, non esse recipiẽdos cortices nimis crassos, nec nimis subtiles, sed scylla, quam sumis, mediocrem substantiã habere debet. Tamen & Dioscorides aliorũ cõpositiones recenset. Nẽpe aliqui pondo scyllæ in sextarios aceti quinq; demittunt. Nec deerant, q̄ acerrimũ acetũ pararẽt, alio modo quã cõficeret suũ acre Paulus: etenim repugnãt tunicis cortices, & exarescere non permittunt, statimq; musteas ac recentes alias pari mensura conijciunt in acetũ, & initio VII. mensis eximunt. S E N. Hoc acerrimũ esse debet, ut ferè, gustu tentari non possit. B R A. Tamen eo antiqui utebantur. S E N. Gaudeo cùm uiderim & antiquos in suis compositionibus diuersos, ut nullus inueniatur qui eandem compositionem eodem modo confectam paret.

Recen

Recentes igitur reprehendendi non sunt, quoniã & hoc semper fuit antiquorum uitium. **B R A.** Si tu antiquorũ compositiones contempleris, statim inuenies diuersitatem esse, quia compositio efficacior, & minus efficax redditur: quas diuersitates medicus cognoscere debet, ne inefficaciori remedio utatur, quando efficaciori indigemus, & e contrario. In recentiorum autem compositionibus diuersitas est in simplicibus, quæ aliã intentionem pharmaco tribuunt, & quæ morbo potius contraria est. Hoc est, quod uarias compositiones damno, non quia non nouerim antiquos etiã pro uarietate ingeniorum & diuersarum ætatum compositiones immutasse: hoc enim in nostra hac facultate usu uenit, ut aliqui in qualibet ætate nascantur, qui sibi arrogēt. Vnde Plinius medicinam artem Interpolem appellat: hi (ut uideantur potius quàm sint) omnia immutant, omnia peruertunt, adeò ut multis occasionem dederint hæc artem inconstantissimã appellandi, quum nulla cõstantior, firmior ue sit. **S E.** Succurrit ne tot affectibus, quot Mesue enumerat hoc acetum? **B R A.** Imò & pluribus quàm à Mesue dicatur: nam Plinius cap. II. li. XXIII. inueteratũ magis probari docet, & prodesse acescentibus cibis, nam gustatum poenã eam discutit: etiam prodesse his qui ieiuni uomunt, nam callum faucium facit, ac stomachi: odorem oris tollit, gingiuas adstringit, dentes firmat, colorem meliorem præstat: tarditatem quoque aurium gargarizatione purgat, & transitũ auditus aperit: oculorum aciem obiter exacuit, comitialibus, melancholicis, uertiginosis, uuluarum strãgulationibus, percussis, ac præcipitatis, & ob id sanguine con

ne conglobato, neruis infirmis, renum uitijs perquã utile,
 le, cauendum exulceratis. Adde à Dioscoride plura alia
 dici, quàm à Plinio scripta sint: sed in genere uehemen-
 ter incidit. S E. Quum apud autores tot diuersitates in-
 ueniantur, quomodo confecturus sum ego? B R A. Apud
 Latinos diuersitates solum in tempore sunt. S E N. Fue-
 ré ne alij antiquiores Latini, qui præter Plinium de hoc
 aceto tractarent? B R A. Columel. lib. XIII. cap. XXX-
 VIII. acetum scilliticum, & eius compositionem edo-
 cet, parum à Plinio differens, nisi in numero dierum quo
 insolatur. Palladius in Iulio mense capite octauo, de hoc
 aceto agit, & preparandi modum ostendit: qui & ipse
 in diebus insolationis differt. S E N. Plinij locum non in-
 dicasti, quo hoc acetum parare docet. B R A. Et locum
 indicabimus, & uerba afferemus, ut eius more conficere
 possis. Locus est XX. lib. capite IX. Vbi de scilla agit, in-
 quiens: Scillarum in medicina alba est quæ masculus, fœ-
 mina nigra: scilla quæ candidissima fuerit, utilissima erit.
 Huic aridis tunicis direptis, quod reliquũ è uiuo est, con-
 sutum suspenditur lino modicis interuallis. Postea arida
 frusta in cadum aceti quàm asperrimi pendentia immer-
 guntur, ita ne ulla parte uas contingat. Hoc fit ante sol-
 stitium diebus XLVIII. Gypso deinde oblitus cadus po-
 nitur sub tegulis, totius diei solẽ accipientibus. Post eum
 numerum dierum tollitur uas, scilla eximitur, acetum
 transfunditur. S E. A` Mesue non parum differt, is ta-
 men non est. Hoc etiam loco Plinius eius uires describit,
 inter quas hoc mirum dictu ponit: Sed tanta (inquit) uis
 est, ut auidius haustum extinctæ animæ momento aliquo

N Specimens

speciem præbeat. S E. Mirum dictu hoc est. B R A. Mi-
rum quidem, sed non impossibile: nempe & nostro tem-
pore huius generis ardentes aquæ parantur, quæ semi-
mortuos per aliquod temporis spatium reuiuiscere fa-
ciunt. S E N. Scio, & iam ego tuo nomine parauit. B R A.
Aliàs parasti. Nunc uero unam ab alijs diuersam parare
incipies in gratiã illustrissimæ & excellentissimæ H E R-
C V L I S Ducis Ferrariæ quarti, quem nobis Deus opti-
mus diu seruet, de qua mira plerunq; uidi, adeò ut tres
guttæ quãdoq; aliquem adeò reuiuiscere fecerint, quod
domui suæ opportuna disposuit, testatus est, & trium
dierum spatio adhuc superuixit, qui debebat eadem ho-
ra mori. Nonnulliq; Carmelitæ iudicarunt hanc compo-
sitionem eam esse, qua Clemens septimus Pontifex ma-
ximus uita ferè destitutus, per aliquot dies superuixit.
Sed Deus optimus, qui gregem suum ab eo pastore libe-
rare uoluit, huius aquæ uires cõfregit. Tamen hæc com-
positio, quam faciemus, illa adhuc potentior est, quã pon-
tifex hausisse dicitur. S E. Quidã autor noster, qui Ser-
uator inscribitur, alios quosdã modos acetum scilliticum
parandi docet: at ego quẽ imitari debeam ignoro. B R A.
Quum antiqui inter se dissidentes sint, & potissimum in
tempore quo insolatur: propterea à tua consuetudine te
dimouere nescirem, ut Mesuẽ sequaris, qui à Græcis, &
Latinis parum euariat, & in tempore insolãdi x l. die-
rum spatium accipit, quod tempus apud medicos in plu-
ribus criticum est. Scias autem quemadmodum mulieres
nostræ singulis annis oleum rosaceum parant, ut eo per
totum annum utantur quando opus erit, ita antiquiori
temp

tempore quisq; acetum scillitum pro usu domus conficiebat, nec paulatim exhibere uerebantur quousque ad cyathum unum & duos sumerēt. Sed de hoc aceto satis.

S E N. Igitur de oxymelle scillitico loquamur. B R A. Lo-

Oxymel scil-
liticum.

quamur, postquā Græci, Latini, & Arabes de aceto scil-

litico inter se differunt. Sed quo modo hoc mel scilliti-

cum paras? S E N. Mesuen sequor, nempe accipio mellis

despumati libras tres, aceti scillitici libras duas, simul co-

quo cum facilitate semper despumando, quo ad perfe-

ctam syrupi formam habuerit. Quo cōfecto, ad medicos

usus seruo, quādo materiæ ualde frigidae sunt, ualde glu-

timosæ, & tenaces, & quæ in locis sunt à quibus difficul-

ter euelluntur: ualet etiam ad uentriculi, capitis, & ui-

scerū aegritudines, ad uesicæ mollificationem, & ad eru-

ctationem acetosam. B R A. Quomodo sine aqua confi-

cere potes? S E N. Ego aquam non addo. B R A. Ego au-

tem addendam puto: ut postea semper despumando co-

quatur: & hoc est, quod Mesue dicit, & perficitur de-

coctio eius, ut diximus in speciebus secaniabim. Ibi autē

aquam ponit. Ideo iudico, quod aquæ libras I I I I. inijce-

re debeas. Nam sicut in secaniabim de radicibus aqua

est duplum aceti, ita hic aqua duplum aceti esse debet,

etiam aqua in simplici secaniabim acetum in maiori co-

pia superat. Sed quod dixi satis est. Semper autē ob per-

fectiorem cocturam aquam inijcerem, & ob eam causam

quam dicit Mesue in oxymelle simplici. S E. Deinceps

semper ita agam. Antiquiores autem de hoc Oxymelle

scillitico tractarunt ne? B R A. De hoc nunquam, sed

Paulus Aegineta libro VII. capite XI. alterius oxyme-

Oxymel scil-
liticum com-
positum.

litos scillitici meminit, quod in tua officina confectum
uoluerim : appellabiturq; oxymeli scilliticum cōpositū.
S E N. Eius compositionem, ni pigeat, edoce. B R A. Hæc
est, quam dicam:

Recipe Interaneorum mollium Scillæ lib. ij.

Aceti acrioris albi xestas xv.

Piperis

Petroselini Macedonici } añ. vnc. ij.

Dauci Cretici

Ameos

Anisi

Nardi Gallicæ

Libystici

Assari

Cardamomi

Spicæ nardi

Amomi

Rha Pontici

Fœniculi

Seminis cymini

Lasertij

Zinziberis

Pyrethri

Hyssopi cretici

Costi

Pulegij

Menthæ uiridis, fasciculum unum.

Rutæ uiridis tenerioris caules quinque.

Mellis Attici xestam unam.

añ. semissem.

añ. vnc. j.

Hepsematis, id est sapa, xestas duas.

Apij uiridis fasciculum unum.

Interanea Scilla candida concisa conijce in acetum, & per dies septem sub ardentissimo canis aestu macerari finito, deinde scillam subleuans, arida quidem iam concisa, uiridia uero integra aceto insere, & post septē dies rursus omnia extrahēs, aceto immitte mel cum hepsenate: quibus decoctis usq; ad crassitudinem in uasculo uitreo reconde. Hæc est Pauli compositio, qua (inquit) uel ante prandiū propinationis loco uti debemus, uel post cibum ueluti in salsamento. SEN. Hæc certe magna compositio est. Mesue & ipse secundū Democritum scilliticum oxymel parare docet, sed cum isto nihil habet, omnino sum ipsum paraturus, sed opus erit, quod simplicia quædam edoceas. BRA. Libenter fiet. SEN. Nunc de Oxy-

zachara sermo fiat. BRA. Hermolaus Barbarus Oxymel simplex, si cum zucharo fiat, & nō cum melle oxysachar uocari inquit: & reuera, id est suum proprium nomen: sed alia compositio est quam uos Pharmacopole pro Oxysachar paratis, & corrupto uocabulo Oxyzachara dicitis. SEN. Est compositio Nicolai, quæ recipit tres res, acetū, succum granatorum & zucharū. BRA. Ego quandoq; ex solo aceto parari iubeo, quandoq; ex solo granatorum succo, quandoque ex uino Omphacio, quandoq; ex limonum, uel narantiorum uocatorum succo, ut sumentis conuenit. Nicolaus per hunc ordinē suum Oxysachar fieri iubet, ut recipiantur zuchari libra una, succi malorū granatorū vnc. viij. aceti vnc. iij. ponantur ad ignem in uase stanno circunlito, & bulliant semper.

Oxyzachara

Oxysachar

spatula agitando, donec ad quantitatem zuchari uel ferè deueniat. B R A. Est potus suavis, qui febrium tertianarum inflammationes sedat, qui bilē in uentriculo purgat, qui etiā plurimum aperit. Et Oxysachar loco oxymellis tutius uti poteris: quoniam ratione mellis ita nocere non potest, ut oxymel facit. Quippe certus sum si Hippocrates & Galenus zucharum nouissent, Oxysachar componendum uoluissent, minori dispendio, quàm oxymel. S E. Gaudeo quoties apud nos aliqua esse inuenio, quæ antiquioribus illis recondita, & occulta fuere. B R A. Certum est omnia non nouisse antiquos, in multis tamen diligentiam hebuere. In uno autem in Oxysacharte attentum faciam quod zucharum non clarifices. S E N. Ita semper paro. B R A. Bene est.

S E N E X.

Mel violatum,

MEL uiolatum considerandum prætermiseramus. B R A. De illo agendum erat, quando de syrupo uiolato & infusione uiolarum loquebamur. Vt autem de ipso perfecte loquamur, quibus utaris edoceas. S E N. Ego in mea officina mel uiolatum, & zucharum uiolatum habeo. Zucharum uiolatum eodem modo paro, quo rosatum, unicuique libræ zuchari vnc. iij. uiolarum, id est florum uiolarum exhibens. Etiam mel uiolatum ex infusione eodem modo conficio, sicut mel rosatum ex infusione rosarum, quia ex infusione uiolarum & melle, mel uiolatum paro. B R A. De uiolato zucharo errare non potes, quia à Mesue perfectam normam habes, & ab eodem de uiolato melle etiam regulam habes, quia uel fit colatum, uel non colatum. Si quidem colatum fiat,

Mesue

Mesue regulā tribuit, duarum uiolarum partes sint, & sex mellis, ut etiam in Zucharo facis. Tamē huius mellis rarus usus est. Si uero colatū facias, unus est modus cum infusione uiolarū, de quo superius egisti. Alius est modus ex puro uiolarū succo. Tertius est modus, qui mihi summe placet, à Nicolao factus, ut in x. lib. albiſſimi & puriſſimi mellis deſpumati (ſecundū Nicolauū, ſecundū nos autē mel ad aurū inclinēt) ponatur ſucci recentiuū uiolarum lib. j. cū igni appoſita ſunt, adde uiolarū recentiuū cultro incifarū libras iiij. & bulliant ſemper miſcendo, ad conſumptionē ſucci. S E. Quandoq; ſolebam hoc modo parare. B R A. Siccitati pectoris, & lenta febre affectis plurimum conuenit.

S E N E X.

PAuciſſima inter ſyrupos conſideranda uidentur. Si quid ſit, Diamorum eſt. B R A. An inter ſyrupos Diamorū numerari debeat, nec ne, in dubio eſt, tū quia Mesue inter genera Loch (ut eius uocabulo utar) numerauit, tum quia ſyrupi more non bibitur. Sed de hac re digladiari non liceat, modò compositionem ipſam cognoſcamus. Quod genus Diamorū paras? S E N. Quod omnes alij, illud ſcilicet quod à Nicolao edocetur, qui in hunc modum conficit:

Diamorum
ſimplex.

Recipe mororum celsi	lib.	ſ.
Mororum bati	lib.	j.
Mellis	lib.	ſ.
Sapæ	vnc.	iiij.

Ita etiam conficio: Sumo ſuccum mororum cum melle & ſapa in uaſe æreo ſtanno circunlito, & ſuauiſſime decoquo: cum autē an coctum ſit cognoſcere uolo, guttam

N 4 supra

supra marmor pono: & si inhaereat, coctum est: adeo autem inhaereat, ut si digito tangam, resiliat, tunc coctum est: hoc uiso percolo, & in uase stanno circūlito usui reseruo. B R A. Usus eius magnus est in palati excoriationibus, quando uua deciderit, & materia aliqua impletur, ubi in gula ardor persentitur, aut feruor quidam ingens. In principio etiam synanches plurimum ualet. Sed Mesue aliam compositionem habet, quam Diamorum appellat, in ea distinctione ubi de Loch tractat, quā etiam plures faciunt, & quam ad omnes gutturis & uuae apostemata ualere dicit, & ad omnem praefocationem:

Recipe succi mororum dulcium > añ. lib. j. ꝑ.

Mororum de sceni

Rob

Mellis > añ. lib. j.

añ.

lib.

j.

Coquantur cum facilitate usque ad mellis spissitudinem, & serua. Appellaturq; simplex Diamorum. Sunt autem qui cum maior necessitas ingruit, addunt

Aluminis

Myrrhæ

Croci

Succi agrestæ

} añ. partes æquales.

SE N E X. Ego nunquam hæc uel addidi, uel addere uidi. B R A. Ego autem in Diamoro quandoq; & hæc & alia (ut opus est) addo. Sed unū admonco, Mesuen huic compositioni hæc addidisse, quæ à Galeno adduntur v i. lib. de compositione medicamentorum secundū loca, qui liber à barbaris Miamir nuncupatur: & quāuis eadem præcise à Galeno in hanc compositionem non iniiciantur, tamen eandem

eandem intentionem sequitur. Eo enim loco duas Diamori compositiones describit, quarum altera Andromachi, altera ipsius Galeni est. Galenus docet nos puro succo uti debere phlegmone incipiēte, & ego eo utor, quū recentia mora in sua arbore pendent: alio enim tempore cum defunt mora, eorū succus melle mixtus seruatur: tamē sine melle uehementius repellit. Quod in phlegmonum principijs queritur, post principium, quia simul & repellere, & resolvere indigemus, tunc cum melle conuenit. Tamē Galenus in principio simul cum succo, quandoq; Rhum, id est sumachiū dictum miscebat, quandoq; omphacium: quibus deficientibus, rosarum flores sumebat, aut siccas rosas, aut balaustium, aut gallam, aut thus, aut hypocistida, aut succum lentisci, aut (ut breuibus expediat) aliquod adstringens, quod uim repellēdi habeat. Et hæc est in principio omnium phlegmonum intentio repellere: post principium ad concoquendum myrrha & crocus adduntur: postquam coctio facta sit, iniiciendum est aliquod discutiens, ut nitrum, aphronitrum, sulphur, uel origanum, uel pulegium, uel thymum, uel aliquid simile. SEN. Quomodo parabat Galenus suum Diamorum? BRA. Hoc modo:

Recipe Mellis		lib.	j.
Succi Mororum rubi		lib.	v.
Croci	} añ.	3.	j.
Myrrhæ			ss.
Omphacij		3.	j.

Hic modus Diamori à Pau. Aegineta lib. vii. ca. xiiii. Diamorū compositum, appellatur, quod à Galeni Diamorum

ro in aliquibus et in simpliciu pōderibus differt. Est autē
Pauli Diamori cōpositi descriptio ea quæ subsequitur:

Recipe mororū succi cotylas sex, coquas ad strigmen-
ti balneorum crassitudinem.

Croci contriti denarium j.

Myrrhæ denarios ij.

Omphacij denarium j.

Schisti lapidis triobolum

Mellis Cotylam unam.

Decoquito quousque crassitudinem induat. S E N. Si
Paulus Diamorum compositum hoc appellat, necesse
est, quod simplex prius edocuerit. B R A. Imò id egit:
nam eodem loco duo Diamori simplicis genera ponit.
Alterum ex mororū succi sextarijs tribus, quibus antea
decoctis ad consumptionem tertiæ partis, iniice mellis
sextarium unum, & denuo ad mellis spissitudinem de-
coquito. Alterum ex succo mororum batinorum, id est
ex rubis nascentiū facit, quod primo adstringentius est.
propterea & Galenus uel ex moris celsi, uel rubi confi-
cit. Sed ex rubi moris magis laudat. S E N. In tam ampla
autorum discordia quid agendum mihi est? B R A. Lau-
darem ego, ut duo hæc Diamori simplicis genera quæ à
Paulo fiunt, seruares: nam post primum, secundo utere-
mur. Si deinde uehemētiori repercussione indigeremus,
repellentia, ut Galenus facit, addemus: quādo resolutio-
ne opus erit, resoluentia iniiciemus. Hi autem autores
sapam non ponunt, quæ in hac compositione mihi sum-
mè displicet, quamuis & à Serapione, & à multis alijs
addatur. S E. Cum etiam Hali. x. lib. eius practicæ aliam
comp

compositionem huius Diamori sequatur, & aliã Mesue
 in capite de Squinantia, quam ego imitari debeo? **B R A.**
 Si duas Pauli simplices compositiones habere non uis,
 simplex Diamorũ ex moris celsi, uel moris batini con-
 ficito, quod solum habeas: medici uero pro agrorum ne-
 cessitate, secundum uaria morborum tempora addent. Si
 autem (ut officina tua copiosior sit) Diamorum compo-
 situm habere studeas, illud ex Galeno præadductum, ma-
 gis quã id ex Paulo parato. **S E N.** Cum Nicolai Dia-
 morum saram recipiat, est ne idem modus apud omnes
 tum antiquiores tum recētes, parandi sara? **B R A.** Rem
 discutiendã moues, quæ magni momenti est in nostra ar-
 te. Sed posteaquã in hanc arenã descendimus, omnia cum
 recentium, tum antiquorũ uolumina euoluemus, quoad
 tibi pro parte satisfactũ esse cognoscamus, & hoc tanto
 libentius agemus, quia sara unum est ex his, quæ simpli-
 cium examine tua incuria omissa sunt. Ab Arabibus au-
 tem initium sumamus. Cum in Arabum, & Mauritano-
 rum compositionibus Rob, uel Robub, simplici uocabu-
 lo inueneris, sara intelligere oportet: & hoc perpetuò.
 nam id uocabulum, succũ significat: sara uerò per excel-
 lentiã succus appellatur, quia una excellens res est, quæ
 succũ delectabilissimũ facit. **S E.** Vinum igitur erit Ro-
 bub. **B R A.** Duo exiguntur, ut aliquod sit Robub. Vnum,
 quod sit succus, aliud, quod sit inspissatus ad formã mel-
 lis. In alijs succis ad saram ipsam exemplum sumimus,
 quando de eorum inspissatione tractamus, fiat ad for-
 mam Rob, uel Robub, id est ad formã saræ. Omnis ergo Sapa
 inspissatus succus Robub dicitur, sed per excellentiam
 sara

Rob.
 Robub.

Sapa.

sapa simplici uocabulo Robub uocatur. Vt autem uerè sit Robub, opus est in primis, quod succus defæcatus sit, deinde per solis aut ignis calorem tantum inspissetur, ut sine corruptione longo tēpore seruari possit. Vnde Ferrarienses mulieres per duos & tres annos sapā integram seruant. Antiqui duo genera sapæ, imò tria habebāt, per uarias cocturas distincta. Vnum genus erat, quod ebulliendo, ad tertiam partem resoluebant: aliud ad dimidiū.

Hepfema, σείηθ, ἢ ἑψύμα, id est Sireum, uel
 σείηθ, hepsema, Latini saram uocant. secundum Defrutum di-
 Defrutum, citur. hoc Plinius lib. XIII. cap. IX. docet, inquiens: nam Sireum, quod alij hepsema, nostri saram appellant, ingenij non naturæ opus est, musto usq; ad tertiam partem mēsuræ decocto. Quod ubi factum ad dimidium est, defrutum uocamus. Omnia in adulterium mellis excogitata. Et lib. XXIII. cap. II. inquit: Vino cognata res sapa est, uino decocto, donec tertia pars supersit: ex albo hoc melius. S E. Igitur ex tribus partibus duas resoluebant in sapa? B R A. Ita est. S E N. Ego autem Plinium intelligebam quod tantū tertia pars resolveretur, & duæ relinquerētur. B R A. Ille non est Plinij sensus, quod ostenditur cum ex hoc cap. II. lib. XXIII. ubi inquit, decocto donec tertia pars supersit. Siquidem superest tertia pars, indicium est quod aliæ duæ partes euanuerent. Imò & illud ex illo loco noni capituli lib. XIII. colligi potest, ubi inquit, Musto usq; ad tertiā partē mensuræ decocto. Sed quia hæc uerba non magis id significāt, quàm quod sola tertia pars resoluatur, propterea id quod sequitur ostendit, quod duæ partes resolui debent, & una
 super

superesse. Sequitur autē, Quod ubi factum ad dimidium est, defrutum uocamus, ac si dicat, Sapa est quoties adeò resoluitur ut tertia pars super sit: at in hac resolutione quādo ad dimidium peruenitur, defrutum uocamus: cum uero usq; ad resolutionem duarum partium trāsitus sit, est sapa, uel Hepsēma, ab Hippocrate Hepsēton uoca- Hepsēton,
tur. Nonius autem dicit suo tempore sapatam uocatam esse Mellacium, fortē quia mel recipiebat, ut nōnullae ex no- Mellacium,
stris mulieribus faciunt: uel quia loco mellis utebantur, cuius dulcedinem repraesentat. Est & tertiū genus, quod fit ex resolutione unius partis ex tribus, & Calenū ap- Calenum,
pellabatur. SEN. Quod nostrae mulieres singulis annis parant, quomodo appellari debet, aut in quo genere ponendum est? BRA. Non est defrutū, neq; sapa, neq; Calenum, quia ex quinque partibus quatuor resoluunt: fortē quia uina nostra Ferrariensia adeò potētia non sunt, ex quinque enim situlis adeò bulliunt, ut una tantū relinquatur. Quae autem meliorem & suauiore sapatam parare uolunt, uas bene maturas deligunt, & pinsunt: aliter non est suavis sapa, & quae facile putrescit. Vt autē quidam acor ē sapa adimatur, mulieres nostrae cydonia iniiciunt, ut simul bulliant. Si cydonijs carerent, poma alterius generis, modo dulcia sint, accipiunt. Decipiuntur autē recentes, qui uolūt hoc tertium genus sapae dici carenum, quia tertia parte careat. Imò illius sententiae fuit Isidorus. At res aliter est: nam calenū dicitur à Caleno oppido, & Caleno monte, qui distat XIIII. millibus passuum plus minus à Capua capite & primaria olim Campaniae urbe. Nunc oppidis Ferrariae propinquis uix similis est.

Dist

Distatq; Calenus mons à Sessa nunc urbe, non Sinuessâ,
 quatuor millibus passuum plus, minus. In Caleno autem
 monte nunc nec oppidi uestigia extant. Hac hyeme ea
 loca uisitauimus, quoniã ab antiquis celebrata sunt, cum
 illustrissimus Princeps & patronus meus HERCVLES
 Estensis Dux Ferrariæ quartus Neapolim ad CARO-
 LV M V. Imperatorem proficisceretur. Ad Calenum
 montem equitauimus, uina Calena bibimus, quæ suauissi-
 ma sunt. Propterea Horatius uolens Mecœnatem allice-
 re ex uino, ut secum in cœna sit libro primo Carminum
 Ode II. inquit: Prælo domitam Caleno Tu bibes uuam.
 & Iuuenalis: Molle calenũ porrectura uiro. SEN. Uua-
 rum igitur genera magis & minus saporam coqui faciunt?
 BRA. Ita est, quia calena uina ut sapor perfectionem &
 formam enanciscerentur, solum indigebant resolutione
 unius partis ex tribus. Nostra autem uina indigent reso-
 lutione quatuor partium ex quinque. Imo & ex Caleno
 monte phalerna uina, nigra, dulcia & spumantia ueniunt.
 Nunc is locus idem nomen seruat: nam incolæ appellant
 li saluomi. SEN. Posset ne haberi uniuersalis regula si-
 ne hac mensura? BRA. Posset, & hæc sit: Quodcunq;
 genus uuæ, aut musti acceperis, adeò bulliat, ut mellis
 formam acquirat. SEN. Si Græci in diamoro saporam non
 ponunt, miror quod Arabes & recentes iniecerint: ne-
 scioq; unde ortum habuerit. Idq; dubium mihi uidetur de
 re ipsa nunquid sapor in his gutturis affectibus, in quibus
 Diamorum conuenit, præsertim in principio sapor con-
 ueniat. BRA. Rem arduam moues, in qua non ita facile
 respondere possumus. Nempe Græci autores nonnulli in
 garga

gargarismatibus & oris collutionibus, & ad inflāmatas
gingiuas sapa utuntur. Aëtius enim cap. xx. lib. viii.
de inflammatis gingiuis tractans, primò asininum lac in
ore detinendum esse pramonuerat: postea addit, & hoc
quod ex uino ad tertiam usq; mensuræ partem decocto
apparatur, quod sapa dicimus, itemq; Hepsema. & ca-
pite LI. eiusdem viii. lib. idem Aëtius ubi ea ponit, quæ
his qui in arterijs patiuntur conueniunt, & de arteria-
rum pharmacis loquitur, inter alia saram exhibet, quæ
Sireum quoque, & Hepsema appellatur: à uino autem
abstinendum monet. & capite LII. ubi de asperitate &
suppressa uoce tractat, quando è pectore educere opus
est, mel & saram addit. Paulus etiam Aegineta, ubi de
raucedinis, arteriarum'ue curatione loquitur, sireo, id
est sapa utitur. Trallianus etiā lib. II. cap. IIII. de de-
stillatione tenuis materiæ à capite in asperam arteriam
loquens, ex defruto & sapa compositiones facit, ubi
de Diacodione sermonem fecerat: ex his fortè & simili-
bus Arabes, recentes in principio phlegmonum gut-
turis, sapa utuntur, & eo præsertim quia Dioscorides
lib. v. ubi de uino passo, & protropo disputat, inquit: Itē
quod mulso decocto fit, & Sireum, ab alijs hepsema, &
sapa dicitur. Si nigra euadant, pingua, copiosi-
menti erunt. Si alba, tenuiora. Si heluola, uariataq; me-
diam uim utriusq; naturæ ferent: omnibus tamen uis ad-
stringendi, continendiq; adiuncta. Arteriæ languidos
ictus recreat. Ex his habes secundum Dioscoridem, sa-
pam uim restringendi habere, & ex cōsequenti repercu-
tiendi: propterea ad inflāmationes gutturis in principio
ualere

ualere sumi potest. Sed his omnibus Hippocrates oppositus esse uidetur, qui in 11. lib. de ratione uictus inquit: Defrutū calefacit, madefacit, & subducit: calefacit, quod uinosum est: madefacit, quoniam nutrit: subducit quod dulce est. Vnde secundum Hippocratem colligere potes, in harum inflammationum initijs sapa exhiberi non posse: propterea (salua semper Dioscoridis pace) in principio inflammationum asperæ arteriæ, aut partium oris, ego nunquam uterer sapa. S E N. Quid dixit Dioscorides? B R A. Esse adstringentis naturæ. Quod si sit, in principijs conuenit. Nempe ab omnibus antiquioribus medicis, & ab ipsa ratione animaduertitur in principijs repellentibus nos uti debere: postea resoluentibus, deniq; mitigantibus: quod bis aut ter à Paulo Aegineta libro tertio cap. xxvi. edocetur, & ab Aëtio locis præcitatis: quos si contemplemur, in principijs sapa non utitur: ab Alexandro Tralliano libro secundo capite 1111. à Galeno in sexto de compositione medicamentorum per loca. S E N. Sapa quando fieri debet? B R A. Quando uuæ sunt exquisitè maturæ: quamuis Plinius libro xiiii. capite xxi. dicat, ipsa quoq; defruta, ac sapa, cum sit cœlum sine luna, hoc est in sideris eius coitu, neque alio die coqui iubēt. Præterea plumbeis uasis non æreis, nucibus iuglandibus additis: eas enim fumum excipere. Nostræ autē mulieres poma cydonia, aut alia, si hæc desint, iniiciunt. Idem Plinius lib. xviii. cap. xxxi. de temporibus uindemiæ loquens, inquit, hoc scilicet tempus, & defrutum coquendi, silente luna noctu, aut si interdiu, plena. Quæ à Ferrariensibus mulieribus nunquam obseruantur.

tur. SEN. Igitur sine sapa Diamorum parabo? BRAS. Sine sapa: quippe Græci autores sine sapa conficiunt, & Alexander Trallianus lib. I. cap. XLI. ubi angine præsidia scribit, diamori simplicis & compositi confectiones edocet. SEN. Quæ sunt hæc? BRA. Pro simplici diamoro conficiendo recipito succi mororum sextarios quinq; decoquito donec mellis liquidi crassitudinem contrahat: deinde mellis sextariū unum adijcito, & iterū coquito, donec mellis densitatem obtineat. SEN. Quomodo facit suum compositum Alexander? BRA. Nunc dicemus.

Recipe succi mororum

Sextarium unum,

Diamorū compositum Alexandri,

Croci

Myrrhæ

Denarium pondo duūm.

Omphacij tostī & in puluerem redacti denarij pondo unius.

Aluminis

Denarium pondo duūm.

Mellis

Sextarium dimidiatum.

Succus mororum per horam arescat: inde igni admotus parum spissior reddatur: mel autem iniectum ad tertias decoquito, & ubi gelascere cœperit, pulueres quoq; inijce: & sicubi incidat usus, utere. SEN. Tamen hoc composito in principio uti non debemus. BRA. Non equidem: imò ipsemet Trallianus ubi simplex diamorum describit, hoc obseruandum monet, ut ὡς ἂν ἀρχῆς, id est in principio adhibeantur quæ reprimendi uim habent, ὡς ἂν ἀκμῆς, id est in summo uigore quæ digerendi, ὡς ἂν πρὸς ἀκμῆς, id est in declinatione, quæ leniendi phlegmonē, mitigandiq; facultate prædita sunt. Imò Paulus Aegineta præcitatis locis mel in principio miscendū

○

esse

esse non uult, sed in augmento solum. Addimus autē nos mel, ut diu seruetur: aliter breui corrumperetur & diu seruari non posset. S E N. Cū in simplicium examine mora prætermiserimus, ab re non erit, ea hoc loco tractare. B R A. Id libenter faciam à recentibus initium sumens: nam ex his in antiquam harum rerum cognitionē ueniemus. Apud nos duo mororum genera reperiuntur

Mora alba. ex coloribus distincta, album, & nigrum. De albo moro nihil apud Theophrastum, Dioscoridem, Plinium, Catonem, Palladium, Columellam, aut alium ex antiquioribus, qui de re rustica aut plantis locuti sunt. S E. O rem miram, quam audio. Igitur antiqui album morum ignorarunt? B R A. Ita uidetur. S E N. Tamen sericum habebant. B R A. Habebant & bombyces, sed nigro moro utebantur, & suos bōbyces isto pascebant: & si hi uermes nigro moro uescātur, sericū pulchrius, splendidiusq; fit. S E N. Fieri potest quod antiquorum aliquis de albo moro locutus non sit? Res est, quæ mihi serè impossibilis dictu uidetur. B R A. Nullus, præter Ouidium album morum uel à longe descripsit. S E N. Non possum non ualde mirari de antiquioribus, & præsertim de Plinio omnium sagacissimo. B R A. Fortè Plin. album morum præterijt, quoniam à Theophrasto eius mentio nulla fit, quem in plantarum historia adeò imitatur, ut eius simia uerè dici possit. S E N. Nec illud dici potest, hos uiros ideo album morum omisisse, quia arbor notissima esset, quoniam de ualde notioribus historiam scripsere, & de uilioribus: & huius arboris folium ad pasceudos uermes mollius est, quàm mori nigrae folium, & nunc tota Italia folijs.

folijs huius albæ mori utitur. Sed quo loco, & ad quod propositum de alba moro sermonem habet Ovidius? B R A. Est in IIII. lib. Metamor. ubi Thysses & Pyrami insolentes amores describit. Quippe locum quendam statuerunt, in quem ambo conuenirent: locus autem erat notissima morus, sub qua alter alterum expectare debebat. Ne autem carmina quæras, hæc sunt quæ dicam:

Né ue sit errandum lato spatiantibus aruo,
 Conueniant ad busta Nimi, lateantq; sub umbra
 Arboris, arbor ibi niueis uberrima pomis
 Ardua morus erat gelido contermina fonti.

Imò Ouidij sententia uidetur, quòd omnia mora prius alba fuerint: deinde ob Pyrami & Thysses sanguinem, nigra effecta sint. Ideò deinceps cum seipsum perimit Pyramus, in hunc modum canit:

Quoq; erat accinctus, demisit in ilia ferrum,
 Nec mora feruenti moriens è uulnere traxit,
 Et iacuit resupinus humo, cruor emicat altè,
 Non aliter quàm cum uitiato fistula plumbo
 Scinditur, & tenui stridente foramine, longas
 Eiaculatur aquas, atq; ictibus aëra rumpit.
 Arborei foetus aspergine cædis, in atram
 Vertuntur faciem, madefaetq; sanguine radix
 Purpureo tinxit pendentia mora colore.

SE N. Hæc mihi uidentur anilia fabulamenta, quæ hyeme apud ignem puerulis recitantur. B R A. Fabulamenta uidentur, sed quæ sub tegmine philosophiæ mysteria tegunt: & quæ possunt saltem testimonium reddere apud Romanos mora alba extitisse. Nam deinceps cum Thysses

be se perimit, deos rogat ut arbor suæ cædis testis sit: & sicuti Pyrami sanguine tincta erat, etiam sui ipsius sanguine tingatur: propterea canit Ovidius:

Vota tamen tetigere Deos, tetigere parentes,

Nam color in pomo est ubi permaturuit ater.

SEN. His nugis omiſſis, ad rem nostram redeamus. BRA.

Mora nigra, Apud antiquiores autores alba mora non extant, sed nigra solū, quæ sycaminea appellabantur, & sycomora, id est Aegyptia ficus, & mora rubi. Sycomorū nō habemus.

Sycaminea, S E. Arbor illa procera, quæ nūc Ferrariæ passim uiret, quam uulgus sycomorū appellat, nō est ergo sycomorus?

Sycomora, BRA. Non equidē: est tamen sycomorus procera arbor, sed ficui similis, quæ fructum moro maiorem, & ficu minorem gignit, dulcem, suauē, & qui granula non habeat ut morum. SEN. Igitur sycomoro caremus. BRA. Ca-

remus, ideo prætermittatur: extant apud nos mora nigra, quæ uulgò celsi mora uocantur, putant recentes ob arboris celsitudinē celsi mora nuncupata esse, sed apud antiquos absoluto uocabulo mora dicuntur, & cū mora dicuntur, hæc intelligunt, quæ etiam appellant sycamina: quamuis hæc nomina Attica non sint, ut Galenus libro secundo de alimentorum facultatibus docet. Sed (ut inquit) quibus placet Atticismus, his non placet medicæ artis ueritas. Ab Arabibus hæc mora, quæ à recentibus celsi mora dicuntur, Tut uocantur, ut ex Serapione

Tut,

capite cxxxii. de simplicium medicamentorum facultatibus colligere licet: eo autem loco Galenum adducit. Sunt igitur hæc mora, quæ supra arbores proceras nascuntur, & quibus in mense Maij & Iunij uescimur,

&

& quæ aduersari stomacho, & facile corrumpi Diosco-
 rides & Galenus dicunt, ea quæ ab antiquis absoluto uo-
 cabulo mora dicuntur. Sunt præterea mora bati, quibus Mora bati,
 Galenus & Paulus ad componendum Diamorum liben-
 tius utuntur. In rubo nascuntur multum differente Cal-
 lo. ab Hippocrate maratha nuncupantur. Sed Hermo-
 laus Hippocratem emendat, ut legendum non sit $\mu\alpha\rho\alpha$ Maratha,
 $\delta\alpha\ \alpha\ \beta\alpha\tau\tau$, id est maratha à bato: sed $\mu\omega\rho\alpha\ \tau\alpha\ \alpha\ \beta\alpha\tau\tau$,
 $\beta\alpha\tau\tau$, id est mora à bato, id est rubo. Nos autem tria
 mororum genera in humilibus plantis nascentia cogno-
 scimus. Vnum supra rubum: aliud supra idæum rubum.
 Tertium quod uulgò mora campagnola appellamus, in- Mora campa-
 ter campos nascitur & inter arua, humilis arbuscula, gnola,
 spinosa, folia tamè rubi & eiusdem generis morum duo-
 rum, trium, quatuor, aut ad summum quinque acinorum
 fert. SEN. Possunt ne hæc ad certa genera & commu-
 niora nomina duci? BRA. Duo sunt Latina nomina, Rubus,
 quibus hæc omnia significantur, rubus & sentis. Plinius Sentis,
 hoc nomen rubus scribit, & eo utitur. Columella hoc
 nomine sentis utitur: ut apud Latinos hæc duo nomina
 generalia sint, rubus & sentis: sed apud Græcos gene-
 rale nomen est $\beta\alpha\tau\tau$. Propterea cum apud Gale- Rubus cant-
 num, aut aliū autorem Græcū legimus $\mu\omega\rho\alpha\ \tau\ \beta\alpha\tau\tau$, nus.
 hæc intelligimus. Sed nostri his uocabulis differētias ad- Rubus Idæus.
 dunt, quod & Græci prius fecere. Nam apud Latinos dif- Rubus terre-
 ferentia sunt, rubus caninus, rubus idæus, rubus terre- stris.
 stris, uel sentis canis, uel caninus, sentis humilis uel ter- Sētis caninus.
 restris, sentis Idæus. Græci autem habent cynosbaton, Sentis terre-
 baton Idæum, Chamæbaton. SEN. Nondum edocuisti, stris.
 quid Sentis Idæus.
 Cynosbaton.
 Baton Idæum.
 Chamæbaton.

quid essent hæc mora apud nos. **B R A.** Nunc id agemus. Mora quæ in spinis sunt supra rubos in senticetis, & pro tuendis nostris aruis à beluis & hominibus, absolute mora rubi dicuntur, uel mora sentis, uel mora sentis canis, uel mora bati, uel batina. **S E N.** Hæc cognosco: & his utor in diamoro. **B R A.** Dioscorides dicit nuncupari mora uaticana, ab Arabibus Suleich dicuntur, ut Serapio testis est, capite CXXIII. sui libri de simplicium medicamentorum facultatibus, præsertim si ipsum Galeno conferas, eo loco quo de rubo sermonem habet. Adest & apud nos in foueis quæ agros disterminant, & alienos greges arcent, genus quoddam rubi breues spinas habens & tenellas, ipsaq; arbuscula tenella est, & flexibilis, hoc genus rubus Idæus nuncupatur. **S E N.** Putabam in Ida monte solum nasci. **B R A.** Non dicitur Idæus quia solum in Ida monte nascatur, sed ob magnam copiam, quæ ibi uiret: tamen & in Ferrariensibus senticetis Idæi rubi pullulant. **S E N.** Nos moris Idæi rubi, & rubi canis indiscriminatim utimur. Dic autem quæ sunt apud antiquos illa mora parua ualde nigra, quæ in aruis nascuntur, & multum adstringentia sunt? **B R A.** A Græcis arbuscula illa χαμαίβατος Chamabatos, id est humilis rubus, uel terrestris rubus, uel sentis humilis nuncupatur. hoc est genus illud rubi, quod facit mora apud nos campagnola appellata, quæ nigra sunt, parua, & ad summum quinque granula coaceruata habent, de quo rubo Theophrastus tertio de plantarum historia meminit, cum inquit: ἐπι δὲ καὶ τῷ βάτῳ πλείω γῶν, μετὰ γίσιω δὲ ἔχοντι διαφοράν, ὅτι ὁ μὲν ὀρθοφυῆς καὶ ὑψὺς

ἔχωρ, ὁ δὲ ὑπὸ τῆ γῆς καὶ ὑβίς καὶ τῶ νέου.
 καὶ ὅταν σωάπητ τῆ γῆ, εἰζόμεθα πάλιν, ὅν δὴ
 καλῶσι τινὲς χαμαίβατον. ὁ ἢ κινώσβατον τὸν καρ-
 πὸν ὑπερυθροῦ ἔχει, καὶ πῶραπλήσιον τῶ τοῖς ῥοῖας
 φύλλω. ὅσι δὲ δ' ἰσθῶ καὶ θάμνο μεταξὺ τῆ πα-
 ρομοίου τῶς ῥοῖας. τὸ δὲ φύλλον ἀγνώστου. Quem
 si interpretari uelimus haec dicit: Amplius autem et ru-
 bi plura genera maximam habentia differentiam, quod
 hic quidem rectus, et in altitudinem se habet, ille autem
 in terram et deorsum inclinans: et statim cum terram
 attingit, iterum radicem facit, quem nonnulli chamaebaton,
 id est humilem rubum appellant. Ille autem, quem cyno-
 sbaton, id est canis rubum uocant, fructum habet ruben-
 tem similem illi punicae, id est similem cytimo punicae. Est
 autem medius inter fruticem et arborem, et punicae si-
 milis, folio amerinae. Haec Theophrastus. SEN. Mihi ui-
 detur Theophrastum uoluisse nostrum rubum caninum
 in altum erigi. BRA. Id quidem absolutè non dicit: sed
 ad alterum cōparatione facta, qui humilis et terrestris
 appellatur, ideo dixit ipsum esse medium inter fruticem
 et arborem. SEN. Ex Theophrasto solum duo rubi ge-
 nera sumi uidentur, caninus et terrestris: tamē adest et
 rubus absolutè. BRAS. Apud Dioscoridem tria genera
 Bati, id est rubi, uel sentis tantum inueniuntur: Cynosba-
 tos, de quo in primo libro, quem Serapio capite CXXV.
 Set appellat, et Batos absolutè, et Batos Idaeus: de qui-
 bus quarto libro tractat. Sed batos absolutè, id est rubus,
 et rubus Idaeus nō differunt, nisi spinis et loci abundan-
 tia.

tia. Ideo apud Dioscoridem solum duo rubi genera inueniuntur, Cynosbatos, & Batos. Vnde & Galenus de duobus solum tractat, de Bato v. lib. de simplicium medicamentorum facultatibus, & de Cynosbato vii. lib. Paulus & Aëtius eundem ordinem seruant: nam de Bato & Cynosbato duobus locis tractant, & de rubo. Ideo nusquam, tanquã de eo qui non est distinctus à rubo nisi per teneritudinem, & spinas. Imò & Plin. solum de Cynosbato & rubo differit, quãuis lib. xxiiii. cap. xiiii. dicat Cynosbaton habere folium uestigio hominis simile, & Idæum rubum tantum in Ida nasci, cum tamen apud nos sit, & eo loco multa rubi genera enumeret, quæ reuera à Theophrasto, Dioscoride, Gal. & alijs distinctæ plantarum species ponantur. SEN. Ignoro adhuc, quid per hunc tuũ inordinatũ discursum inferre uelis. BRA. Hoc inferre intendebã, Theophrastũ, Dioscor. & alios Græcos sibi ipsis consentire, & esse tantum duo rubi genera, scilicet rubus absolutè, uel rubus terrestris, uel rubus humilis, & Cynosbatos, id est rubus caninus, quæ duo genera tantum enumerantur: nam rubus Idæus saltem uiribus à rubo humili non differt: nec de illo Galenus, Paulus, aut Aëtius tanquam de re distincta tractat. Nec impedit, quod Theophrastus uidetur sentire tria esse rubi genera, humilem, magnum, id est cani rubum, & mediũ: quia ad duo reducuntur. Imò & Galenus in i. lib. de Aliment. facult. solum de duplici rubi fructu differit. Primo de rubo, postea de rubo canino. De rubo inquit: Rubi fructum nostrates homines à bato, batinum uocant. & deniq; addit: Omnia porrò quæ ex mori succo medicamen

camenta componuntur, ex huius liquore parata effica-
 ciores uirtutem acquirunt: postea de rubo canis tra-
 ctat, inquiens: Canis rubi fructus longe adstringentior
 rubi fructu existit, ideoq; uentri supprimendo accom-
 modatior. Rustici frequenter hunc existimant tenui ali-
 monia, uocantq; Cynosbaton, id est canis rubum. Vt ergo
 in hac re finem faciamus, & denique receptui canamus,
 scito id genus sentis aut rubi, quod chamaebatos, id est
 humilis rubus à Theophrasto uocatur, à Dioscoride, Ga-
 leno, Paulo, Aëtio absolutè Baton dici, à Plinio rubum, à
 Columella sentem. Est autem id quod Mora campestris
 à nobis uocata gignit, quæ inter campos nascuntur, &
 cum uindemia maturescunt, nigraq; fiunt dulcia, & ad
 summum v. aut vi. granula habentia. SEN. Illa sunt,
 quibus pro Bati moris in Diamoro conficiendo utimur.
 BRA. Illa conueniunt, & sumi debent. Illud autem quod
 à Theophrasto dicitur Cynosbatos, id est rubus canis uel
 sentis canis, est ille met rubus, de quo Dioscor. Galenus,
 Paulus, & Aëtius agunt, & est ille qui apud nos dici-
 tur Roueda, qui in Ferrariensibus foueis passim inueni-
 tur, ad arcendas belluas, & furaces homines à campis,
 facitq; mora ad oliuæ magnitudinem. In Ferrariensi so-
 lo infiniti huius generis rubi inueniuntur. SEN. No-
 uimus, sed quid est rubus Idæus? BRA. Considera Fer-
 rariensis agri senticeta, rubos inuenies qui paruas spi-
 nas habeant, raras, & qui magis tenelli sint, & eorum
 mora magis rubra sunt. SEN. Frequenter uidimus si-
 miles rubos, imò & sine spinis inuenimus. BRAS. Hic
 est Idæus rubus, qui in multis Italiae partibus, præser-

tim per Apenninum sine spinis uiret. Rustici Mediolanenses huius rubi Idæi moris libenter uescuntur, nec spinas habet. ita in montibus Mediolano propinquioribus nascitur. Hæc mora ab incolis Namponi proprio gentis uocabulo appellantur. Hæc de Moris tibi dicenda uidebantur: nisi in mentem uenisset Seruium per fraga, Mora quæ in herbis nascuntur interpretari, in Damoetæ et Corydonis altercatione, cum poëta canit:

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga.

Siquidem terrestria mora intelligit Seruius, certè deceptus est. At si intelligit uera fraga quæ in Triphyllo nascuntur, ipse autem appellet mora in herbis nascentia ob similitudinem, quam fraga cum moris habet, Seruio adstipulamur: nempe multa sunt, quæ cum moris affinitatē habent, & ex substantia granulosa & acinosa cōposita sunt. SEN. Quæ sunt apud Auicennam Mora de sceni, quæ ipse amara esse fatetur? BRA. Eāne intelligis, de quibus tractat lib. II, cap. CCCCII? SEN. Ea intelligo. BRA. Aliàs quid essent dubitauī, ob id quod dicit, Amarum autem, quod nominatur Morum de sceni: nulla autem mora amara inuenimus, ideo putabam in Auicennæ patria mora aliqua amara esse: sed postea animaduertimus, nihil aliud esse morum de Sceni, quàm id quod nos uocamus Morum celsi. Morum autem, quod ipse appellat Alfirfedu, & quod dicit secundū Semicam ficus currere, est Sycomorus, quem Latini Aegyptiam ficum uocant. Propterea Auicenna dicit magis loquendum esse de moro de sceni, quàm de Alfirfedu. Vnde proprietates, quas ponit de moro de sceni, omnes sunt proprietates

mori

Mora de
sceni

Alfirfedu,

mori celsi, uel mori absolutè Dioscoridis. SEN. Aliqui per mora de sceni, bati mora intelligunt, alij mora cynosbati. BRA. Hi mirè decipiuntur, quia de rubo capite CCCCCLXXIX. & simul de rubo, & rubo canis pertractat. Ideo apud ipsum nihil aliud intelligo, quàm quod Alfirsedu sycomorus sit, & morum de sceni, Dioscoridis morum sit, quod uos celsi morum uocatis. Nec moueor, quod legatur esse amarum, quia interpretes errauit, & debuit interpretari acidum. Id apparet ex hoc quod de eius Rob tractare uolens dicit esse acetosum &c. SEN. Non possum non credere quod dicis, quoad ab alio melius edocear. Sed unum est in quo de Plin. miror, qui dicat Cynosbaton habere foliū uestigio hominis simile. BRA. Alias & ego admiratus sum: sed postea admirari desij, multa folia considerās, quæ similitudinem soleæ habere uidentur. Theophrastus dicit habere folia ἀγυδῶ: Hermolaus Barbarus legendum putat ἰχθυόσλοβ, id est humani uestigij forma, quia & hoc modo uisus est Plin. interpretatus esse Theophrastum, & eam lectionē habuisse. SEN. Miror etiam cur libro XXIII. capite XIII. Plinius dicat cynosbaton fere uuam nigrā, in cuius acino neruum habet, unde Neuros pastos dicitur. Neuros pastos.
 BRA. In hac re si per neruū lanam intelligat Plinius, uerum dicit, aut duritiem quandam in medio. Si quid aliud, quid sit nescimus, nisi cum Hermolao dicamus deceptum esse Plinium in Cynobato, quia Smilax aspera, id est hederacilissa, uuas modo labruscæ habet, tamen ut Dioscorides inquit, ab aliquibus cynosbatos dicitur, ut in hoc uocabulo cynosbatos decipiatur. Sed potius arbitror per
 neruum

Rhamnus.

neruum lanam, aut duritiem quandā: per uuam, Morum ipsum Plinium intelligere: nam Smilax uuam nigrā non habet, sed rubram, & pulchro rubore insignitam. SEN. Plinius etiam uelle uidetur apud Græcos Rhamnum rubi speciem esse. BRAS. Ita sentit Plinius, tamen nullum autorem uidi (quod sciam) qui rhamnum, aut lytium speciem bati poneret: fortē quia propinquē nascuntur, ideo Plinius ad rubi genus deduxit. Nunc breuibus receptui canamus, quum ab autoribus mora batina absolutē dicitur, mora intelligas, quæ uulgō campagnola appellamus. SEN. Semper illa accipio. BRA. Tamē alij sunt, qui illa non accipiunt, sed ea quæ dumetis supra cynos batos, id est rubos caninos nascuntur. SEN. Quæ est horum differentia? BRA. Quia rubi canini morum magis adstringit quā humilis rubi. Scitoq; alba mora per insitionem fieri supra populum albam: ideo nouum inuentum esse. Quare non mirum, si de illo antiquiores non meminere.

S E N E X.

Rob nucum.

Diacarydion.

Vereor ne Rob nucum, quod Diamorum sequebatur, de tam longa mora conqueratur. Ideo his omiſſis, ipsum contemplemur, quod Diacarydion à Græcis dicitur. BRA. Διακαρύδιον, non Diacarydion dici debet. In hac autem compositione quem sequeris? SEN. Mesuen sequor, quamuis & Hali, & Serapio, in speciebus Rob, eandem compositionē faciant. BRA. Quomodo autem paras? SEN. Hoc modo secundum Mesuen:

Recipe succi exteriorum corticum nucum in diebus canicularibus lib. iij. decoque ipsum decoctione una: deinde adde mellis lib. ij. & decoque, donec incrassetur, & fiat

fiat sicut mel. Hæc est prima compositio, quæ à Mesue conficitur. B R A. Alias nunc prosequaris. S E N. Mesue in hoc Rob nucum quatuor intētiones ponit. Prima est, si hoc medicamen pueris exhibeatur, aut mulieribus, aut humidis natura, nihil aliud addit, quàm quod simpliciter dictum est. Secunda intentio, quando morbus est in principio, opus est stiptica immiscere: ut sunt rosæ & balau- stia. Tertia intentio, quando morbus est in statu, opus est crocum & myrrham cōmiscere. Quarta intentio, quan- do morbus in declinatione est, baurach, & sal ammonia- cus addenda sunt. In his intentionibus Græcos imitatur. Hæc enim compositio illis exhibetur, quibus à capite ad pectus & cannā pulmonis materia acuta & subtilis de- fluit, quæ quandoq; eadē die suffocat, aut abscessum fa- cit, qui breui perimit. Propter hoc Græci duas compositio- nes parant. Alteram Dianucis simplicis. Alterā Dia- nucis compositi. Videoq; Mesuē hanc suam compositio- nem ab Alexandro Tralliano accepisse. In mellis autem quantitate differunt, quia ex nucibus compositionem fa- cit, sicut etiam Diamorum fecerat: tamen coquendi mo- do considerato, in eandem serè quantitatem ueniūt, quia in mense Augusti nuces accipit, & exteriores cortices detrahit, quæ in mortario contundit & exprimit, ma- gmate proiecto succum mediocriter decoquit, & pau- xillum mellis addit, ut in compositione Diamorū, & de- niq; ad mellis consistentiam elixat. In Diamoro autē ac- cipit succi mororum sextarios v. & ad mellis liquidi cō- sistentiam coquatur: postea sextarium j. mellis addit, & ad spissitudinē mellis coquit. Ita in compositione ex nu-
cibus

Dianucis sim-
plex.
Dianucis com-
positum.

cibus fiat, sumantur v. sextaria succi putaminis exterioris nucis, & bulliant ad spissitudinē mellis liquidi: postea addatur sextarium j. mellis, & ad consistentiam mellis deducatur. Postea Trallianus ea addit, quæ nos putamus Mesuen ad uerbum accepisse. Inquit enim infantibus & mulieribus & in principijs sine aliquo addito esse exhibendum. In summo autem uigore addendā esse myrrham. In morbi uerò declinatione, sulphura & nitrum addit. Mesue tamen differt, quia in principio rosas, & balau-
stia commiscet: Alexādro autem nihil. Paulus autem duplex Diacaryon facit, simplex & compositum. Simplex idem ferè est cum illo Alexandri & Mesue: nempe recipit succi cōtusi corticis nucum uiridium cotylas quinque, mellis cotylam unam, & coquatur ad diametrum, id est ad conueniens corpus, quod est ad spissitudinem mellis.

S E N. Compositum nunc tractemus. **B R A.** Compositum quidem docet Paulus, & de composito seorsum scribit, quod nihil aliud est quàm simplex, cui ea quæ à Mesue accepta sunt addit, & compositum uocat. Nempe, inquit Paulus, ab initio quidem statim, & in uigore, in oris inflammationibus miscere oportet croci & aluminis uniuscuiusq; denarium j. myrrhæ denarios ij. In declinatione autem propter dissipationem nitri denarium j. sulphuris tantundem prædictorum quātum cum succi, tum mellis.

S E. Mihi non placet in principio crocum commiscere.

B R A. Nec mihi. propterea arbitratus sum, Paulum hoc modo intelligendū esse: Ab initio quidē statim opus est uti simplici Dianuce, postea sequatur: & in uigore miscere oportet croci & aluminis uniuscuiusq; denariū j.

&

& hoc in principio non ponatur: sed Alexandro con-
 cors in principio simplex detur: alia in alijs temporibus
 addantur, tuncq; à Paulo lib. VII. capite XII. Diaca-
 ryon compositum appellatur. De diacaryo etiam Gale-
 nus diffuse lib. VI. de componendis pharmacis secundum
 loca agit. Imò Galenus huius compositionis inuentor
 fuit. Nullus enim ante ipsum ea usus est. His autem o-
 missis, alios syrupos prosequamur. SEN. Nullus syru-
 pus est à predictis diuersus, quem in officinis habeamus,
 nisi medicus aliquis particularis unum sibi finxerit, &
 pro se parari iubeat. BRA. De his nihil ad nos, quippe
 institutum nobis erat eos syrupos tantum prosequi, qui
 & Ferrariæ, & per totam Italiam in communi usu sunt.
 Si quis autem unum sibi fingat, eo utatur, & illum, ut
 sibi uidetur, examinet, si componendi canones bene didi-
 cerit. SE. Solebamus & in officinis Rob de Ribes serua-
 re, nunc autē non habemus, nec eo utimur. BRA. Et nul-
 lus est Ferrariæ qui habeat. Venetijs autem multi sunt
 qui Riben seruant: tamen apud autores quid sit incer-
 tum est. Nempe apud Theophrastum, Dioscoridem, Ga-
 lenum, Oribasium, Paulū, Aëtium quærens inuenire non
 potui. Minus apud Catonem inueni, Varronē, Plinium,
 Palladium, Columellam. Soli Arabes de hoc succo, & de
 ipsa herba uel frutice locuti sunt. Nam Serapio capite
 CCXLI. de Ribes tractans, solos Mauritanos refert, &
 nullos Græcos. Assuetus autem est, quū Græci de aliqua
 re loquuntur, ipsos primò adducere: quum uerò nullum
 Græcum adducit, est Arabum inuentum, & res sua pro-
 pria. Riben autem secundum Isaac eben Abraham de-
 scribit,

scribit, plantam esse quæ habeat capreolos recentes, rubros ad uiriditatem tendentes, & habet folia magna, lata, rotunda, uiridia, & habet grana, quorum sapor est dulcis cum acetositate, & ipsa est frigida & sicca in I. gradu, & signum super hoc est acetositas eius, & stipticitas: omnesque autores, quos Serapio adducit inquitur frigidam & siccam esse in II. gradu. Auicenna uero in III. gradu dicit. Venetias quendam succum ferunt, quem dicunt esse Riben, deferunt autem Alexandria Aegypti, inquirentes ex Damasco prius Alexandriam allatum esse, & quod in Syria ingens copia nascatur. Alij ex Corasceni deferri tradiderunt. Vt autem de re ipsa agamus, scito arbusculam quandam ex uarijs Apennini locis ad nos comportari, quam riben appellant, & nunc in multis locis Ferrariae habetur, & in multis hortis uiret: folium uitis habet, sed minus incisum, & paruos racemos facit: qui quando maturantur, rubri fiunt, & saporem acidum habent, adeo ut ego putem in secundo gradu infrigidare & exicare. Et etiam is succus qui Alexandria Venetias affertur (meo iudicio) in secundo gradu potius quam in tertio frigidus & siccus est. Ideo Serapioni potius quam Auicennae credimus. Quod autem nos riben uocamus, & nunc Ferrariae, & Murani Venetiarum aliquibus locis, & Patuij, & Bononiae uiret, Mauritanorum ribes esse non potest: quia inquitur suum riben lata folia habere, magna, rotunda, uiridia. Sed folia apud nos uocati ribes, rotunda non sunt, nec multum uiridia, sed ad figuram foliorum uitis accedunt. Adde nostrum ribem potius inter uuas numerari debere. Rhasis autem in Almanfore ribem inter fructus

Etus

Atus cōputat, & fructū esse iudicauit. At quia Serapio,
 capreolos recentes rubros ad uiriditatem tendentes ha-
 bere dicit, & aliqui per capreolos racemos intelligunt,
 ideo in hoc, cum nostro uocato ribe similitudinem habe-
 re uidetur. Sed uideo Serapionem de ribe loqui tanquam
 de re sibi incerta, & solum aliorum sentētias sequi. Ideo
 quid sit, ex ipso bene exprimi non potest. Ex alijs uerò
 autoribus adhuc minus, quia nullus est alius, qui ribem
 pingat. Genuensis solus Arabem quendā autorem citat,
 qui de ribe hoc modo loquitur: Est planta habens stipi-
 tem rubeum, ad uiriditatem decliuem, tenerum, cuius sa-
 por est dulcis acetositate mixtus, folia rotunda, uiridia,
 & magna, cuius granum petatur de Corasceni, acidi sa-
 poris, de quo fit Rob. Hec ille Arabs, quem Genuensis
 citauit, cuius nomen est Albai, ut hinc habeas, & hunc
 autorem inter fructus connumerare. Hoc admonere uo-
 lui, quia multi sunt, qui succum ex quadam herba esse di-
 cunt, imò Gulielmus Placentinus ribem, acetosam herbā
 esse iudicauit, in eo deceptus, quia Mesue dicit, quod rob
 herbæ acetosæ est in uirtute eius. S E N. Noster igitur
 ribes, quem in hortis habemus, Arabum ribes non erit.
 B R A S. Non erit. S E N. Nec ribes apud Græcos, aut
 Latinos reperitur. B R A. Nec istud (quod sciā). S E N.
 Quid est ergo, quod pro Ribe habemus? B R A. Intel-
 ligis ne hunc, quem Alexandria Venetias deferunt, uel
 illum, qui ex Apennino petitur? S E N. Vtrunq;. B R A.
 De eo Ribe, quem habent Veneti, ex Syria Damascum,
 Damasco Alexandriam, Alexandria Venetias compor-
 tatum, nihil aliud tibi dicam, quàm quod supra ex Sera-
 P pione

pione & Halavi dictū est. De eo uerò qui ex Apennino af-
fertur, apud antiquos quid sit ignoro, in uiribus tamē cō-
uenire arbitror, quia sapor manifestè ostēdit frigidū &
siccum esse, & etiā operationes: quare ad eadē ualet hic
nostrer Ribes ad quæ Damascenus. Damascenus enim (ut
Auicēna inquit) acetositatis citri, & omphacij uires ha-
bet. Quod & Serapio secundum Aben Mesuai testatur.
Mesue etiā dicit esse in uirtute herba acetosæ. Vnde pro
Ribe, citri succo, omphacio, succo herba acetosæ, aut no-
stro uocato Ribe, qui in Apennino uiret, uti possumus.

SEN. Ad quæ ualet? BRA. Ad ingentē calorem, & sites
ingentes, ad incendentes febres, ad profluuium ex bile:
cardiacis succurrit, uomitū sistit, appetitū excitat, mor-
bilos & uariolos sanat, bilem extinguit, hæmorrhoidas
sedat, & ebrietati cōuenit: ad omnes abscessus pestilētis
morbi ualet, uisum acuit: imò unum est ex his quæ in pe-
stilenti morbo plurimū proficiunt. SEN. Egregius ergo
est hic syrupus. BRA. Est equidem, & adhuc in maiori
pretio esset, nisi citri succum haberemus. Nunc uerò ad
alios syrupos flectamus. SEN. De syrupis finitum est.

Senæ infusio, BRA. Tam paucis utimini? SEN. Non pluribus nisi infu-
sionē senæ inter syrupos numerare uelimus. BRAS. Et
cur nō numerabimus? nam cōcoquēdi uires habet, & ego
alio syrupo mixta uitor, ut agro cōuenit, magno eius præ-
sidio. Sunt autē in ea cōficienda Pharmacopolæ disiden-
tes. Tu quomodo paras? SEN. Hoc modo, quē dicemus:

Recipe florum boraginis	}	añ. 3. j.
Buglossæ		
Violarum		

Rosa

Rosarum rubearum) añ.	3.	j.
Aquæ fontis	lib.		j.
Mellis rosati colati	vnc.		ij.
Senæ	vnc.		ij.

Misce & fiat infusio secundum artē. B R A. Nihil aliud addis? S E N. Nihil. B R A. Alij sunt qui gingiber miscēt. S E N. Et ego id facio in hyeme scrup. gingiberis inijcio. B R A. Semper addendum est: quia ob id additur, ut quædam frigida qualitas à Sena remoueat, quæ uentriculū offendere solet, & flatus excitare: aliàs autem ob amaritudinem quam habet, uentriculo commoda est. Sed à quo autore accepisti? S E N. A nullo, quia magistralis compositio in hac officina à centum annis citra confecta, doctissimi medicæ artis: professores. ita indixere, deinceps patres mei & ego profecuti sumus. B R A S. Tua autem præcitata compositio ab alijs in pondere multum differt. Ita enim conficiunt alijs:

Recipe Senæ electæ	vnc.	j.
Florum boraginis) añ.	3.
Buglossæ		
Violarum		
Rosarum rubearum		
Gingiberis		
Mellis rosati colati	vnc.	j.
Aquæ fontis	vnc.	vj.

Fiat infusio secundum artem. S E N. Hi mihi uidentur paucissimam aquæ quantitatem accipere: opus enim est duas uncias ad minus resolui, ideo quatuor tantū supererunt. B R A. Alij uerò hoc modo parant:

P 2 Recipe

Recipe Senæ optimæ	vnc.	j.
Gingiberis	ʒ.	ʒ.
Florum uiolarum	} añ.	ʒ. j.
Buglossæ		
Boraginis		
Rosarum		

Deinde hoc modo conficiunt: Senam in x. aquæ fontis libras iniiciunt, & ebullitione una ebullire faciunt: deinde supra alias res scilicet flores & gingiber, quæ in uitreato uase sint, decoctum illud uersant, & uas adeò obturant, quod nihil respirare possit. Itaq; per IIII. horarum spatium dimittunt: deinde percolât, & in hoc quod descendit iniiciunt mellis rosati vnc. iij. SEN. Hi igitur mel rosatum in infusione non ponunt. BRA. Non ponunt, nec poni debet, sed facta expressione addendum est. Inter se præterea differunt, quoniam hi senæ folliculos, illi folia: alij indiscriminatim folliculos & folia recipiunt, prius tamen pediculis, & paruis festucis ablatis. Alij Senam ebullire non faciunt, sed cum aqua ipsa feruet, in eam senam iniiciunt: deinde hanc aquam simul & senam in uitreatum uas iniiciunt, in quo flores & mel rosatum posita sint. Alij non semidrachmam Gingiberis, sed scrupulum imponunt, & per x. horas in infusione relinquunt. SE. Quid igitur in tanta confusione agi oportet? BRA. Hoc, quod nunc explicare conabimur. Sicut sena apud antiquos incognita erat, & (ut Auerrois inquit) noua compositio est à recentibus excogitata quæ in atrabilarijs passionibus, scabie Gallica, lepra, psora, & eiusdem generis alijs multum proficit, quæ ab

atra

atra bile dependent: propter hoc flores, quos cordiales appellant, addidere. In hac autē infusione ego nunquam præmittendum putarem polypodium, ad intentionem senæ, & passulas atq; sebestē, ueluti ea quæ aluum emolliunt: quod & in hac infusione requiritur: ubi etiā possum, flores citrorum, aut limonum, aut narantiorum addi facio. S E N. Ergo & simplicium pondus & parandi modum edoceas. B R A. Hic est:

Recipe Senæ optime, simulq; sint folliculi & folia, sed folliculi folia excedant, & sit sena ex oriente potius quam ex Liguria aut Appulia delata: nam perfectior est orientalis: neq; multum antiqua sit, imò quanto recentior, tanto melior,

vnc. j.

Gingiberis Radix una parua, uel ad pondus

3. ℥.

Florum boraginis. De buglossa cura nō sit, quia borago est uera buglossa

Violarum

} añ. 3. j.

Rosarum rubearum

Citrorum, uel limonum uel narantiorū, si habeantur.

Polypodij

3. ij.

Passularum

vnc. ℥.

Sebestem

nu. x.

Et si quis domi hanc infusionem conficiat, loco Sebestē, pruna damascena exiccata accipiat, & hoc modo fiat: Sumatur libra aquæ fontis feruentissimæ, quæ in uitreatum uas, in quo omnia prædicta insint, iniiciantur: postea uas optime obturetur, & per decem horas dimittatur, deinde exprimatur: sed de melle rosaceo an misceri de-

P 3 beat

beat nec'ne, medicus secundum intentionem aegritudinis, uel misceat, uel omittat: nam ad perfectionem infusionis non exigitur. Si autē commiscere uoluerit, sint quatuor unciae mellis rosati. Tamen consuetudo est, semper infusionem alicui syrupo immiscere, ut affectioni alteræ quæ in aegro reperitur, conuenit: fortè mel rosatum conueniet, tunc illo uti poteris. Non mihi autem placet, senam in infusione ebullire, quia ex sena superficiales partes solum expetimus. Si quis uerò senam in feruentem aquam iniicere uoluerit, & statim aquam cum sena supra flores immittere, nihil refert, modo sena nō ebulliat. Hæc autem infusio fit, ut horum simplicium uires in aqua recipiantur. Nam infusiones quādoq; fiunt, ut malitia alicuius medicamenti simplicis reprimatur: Quandoq; ut uires alicui medicamento condonentur: Quandoque, ut medicamentum lubricum efficiatur: Quandoq; ut uires simplicium in aquam recipiantur, quod in hac infusione senæ fit. De his uerò infusionum modis antiquiores non tractauerunt: sed Mesue capite IIII. summæ secundæ in canonibus uniuersalibus has infusiones abundè edocuit.

SEN. Quot uncias huius infusionis propinare possumus?
BR A. Quandoq; tres, quandoq; quatuor, quandoq; sex exhibeo, ut his cōuenit, quibus propinatur. Ratio quoq; habēda, est si sola, aut cum alio syrupo mixta bibatur: & an multum, uel parum euacuare conueniat. Sed commune pondus est, quod euacuat simul, & digerit iiij. uncias exhibere: nam huic mirè proficit cui potui datur.

SEN. Tu frequenter ea uteris, qua de causa?
BR A. Quoniam frequentes atrabilarios incido, quibus ipsa cōuenit.

SE.

Audiui

Audiui, quod uentriculum offendat. **B R A.** Et id Mesue capite x v. de simplicium medicamentorum facultatibus asserit. **S E N.** Quomodo fieri potest, cum ipse Mesue calidam in principio secundi, & siccam in primo dicat? **B R A.** Imò & subamara est sena: quæ qualitas uentriculo prodesse solet. Sed partes quasdam flatuosas habet, quibus illi obest. hoc autem facile remouetur, quia gingibere addito, partes illæ euanescent. Ideo uel hyems sit, uel æstas gingiber continuè addi debet. Quod autem uentriculum offendat, quisquis in seipso facile experiri poterit, si hæc infusionem semel absq; gingibere bibat: nam statim in eius uentriculo flatus excitabuntur. Iubeo plerunque, ut ipsam infusionem ex iure capi aut pulli conficiat: & his multum proficit qui sumunt. **S E N.** Imò hoc uidetur esse Mesue documentum. **B R A.** Ita certe est, propterea & quandoq; iubeo ex sero capræ parari, ut docet Mesue, & tunc mire proficit affectionibus cutaneis ex salsa pituita, & aliqua atræ bilis miscella. Hæc de Sena. Quæ cum inter syrupos ultimo loco enumerata sit, oro te (nisi aliquo negotio occuperis) hac nocte mecū dormias, non ut Tityrus Melibœum inuitauit, fronde super uiridi, sed molli super pluma, aut (si mauis) lana. **S E N.** Quædam negotia sunt mihi expedienda. Cras summo mane huc accedam, ut Pilularum compositiones aggrediamur. Nempe mihi institui, nunquam desistere, sed tibi perpetuò molestus esse, quoad hæc composita tuo examine perpensa sint. Vale nunc, & quieta nocte fruaris. **B R A.** Et tu quoque.

F I N I S.

P 4

INDEX RERVM,
quæ in hoc libello con-
tinentur.

A		
	Cetum mulsum 182	Cardamomum maius 179
	Acetum scyliticum 190	Calenum 205
ἀκανθα λουκή 143	Calena uina 206	
Acantha Aegyptia 145	Charmesinus color 45	
Acantha Arabica ibid.	Chamebatos 213	
Aegyptia ficus 212	Chermes 42	
Alesangine species 176	Κίτλα 54	
Alba spina 143	Kiasa ibidem	
Alesangine quid sit 177	Cichoreum 162	
Alfirsedu 218	Coccus 42	
ἀπόζεμα 19	Κόκκα Βαφικὴ 45	
Aqua pluuiialis 84	Coccus inspectorius 48	
Aqua fontis 85	Cocci tria genera apud an- tiquos 48	
B	Coccus scolecion ibidem	
Bombaso 37	Coccus ilicis ibidem	
Βάτθ 213	Cortex radicis an sumendus sit, an tota radix 99	
Βάτθ Ideus ibid.	Cotonus 37	
Bedeguar 142	Cynosbatos 213	
Bombycina uestis 36	D	
Bombyx 37. & 40	Defrutum 204	
C	Diamorum simplex 199	
Caprea 25	Diamorū compositum 202	
	Dia	

I N D E X.

Diamorū compositū Alexandri	Alexandri	209	Iuleb uiolatū ex succo uiolarum	80
Diacarydion		220	Iu	ibidem
Diacoryon		ibidem	Iuleb iuiubinum	84
Dianucis simplex		221	L	
Dianucis compositū	ibid.		Λουρηναύδα	143
Dorcās peregrina		25	Locus Mesue restitutus	92
Dundebe		162	M	
E			Malatia prænantium	54
Ἐψήμοα		204	Maratha	213
Eupatorium Mesue		139	Μεταξάρι	38
F			Mel rosatum ex succo rosarum	68
Folij loco quid sumēdū		141	Mel rosatum ex infusione rosarum	ibidem
Fraga		218	Mel rosatum quadruplex	71
G			Mel rosatum colatum & non colatum	72
Gazella		25	Mel uiolatum colatū	198
Gospina	35. &	37	Mellacium	205
Gonsopion		ibid.	Miua Cydoniorum	175
Grana		44	Misch	25
H			Muscus	24
Heil		178	Mora alba	210
Hepsema		204	Mora nigra	212
Hepseton		205	Mora celsi	ibidem
Hydrorosatum		67	Mora bati	213
Hydromalum 120. &		177	Mora uaticana	214
Ἰδία		20	P	
I			S	
Iuleb uiolatum ex aqua ui ignis eliquata		79	Mora	

I N D E X .

Mora campagnola	213	Γρόπωμα	ibidem
Mora de sceni	218	R	
Mucharus rosarum	67	Radices an cortex, an tota	
Mucharus uiolarum	78	sumenda	99
Myrtetum	165	Radechio sylvestris	162
Moschus Venerem excitat		Rhamnus	220
29		Rhodomel	73
N		Rhodostacte	75
Namponi	218	Rhoeti	ibidem
Necydalus	36	Rob	203
Neuros pastos	221	Robub	ibidem
O		Rob nucum	220
Omphacomeli	124	Rob de Ribes	223
ὠφέλιμα	20	Rubus	213
Oxymel	94	Rubus caninus	ibidem
Oxymel simplex	180	Rubus Idæus	213.214
Oxymel dieuchis	183	Rubus terrestris	213
Oxymel compositum	187	S	
Oxymel Iuliani	188	Sacolla	178
Oxymel splenicum	ibid.	Suchaha	142
Oxymel pro calculosis	ibid.	Sapa	203
Oxymel scylliticum	195	Scolecion	48
Oxymel scylliticum compo		Secaniabin	182
situm	195	Sene infusio	226
Oxyzachara	197	Σείρα	204
Oxyzachar	ibidem	Seris	162
P		Seris sylvestris	ibidem
Præpotio	18	Sericum	30
Propinatio	ibidem	Serica.	82
			Seres

I N D E X.

Seres	31	tium	66
Ser	ibidem	Syrupus rosatus simplex de	
Sentis	213	infusione rosarum sicca=	
Sentis canina	ibidem	rum	68
Sentis terrestris	ibidem	Syrupus rosatus solutiuus	
Sentis Idæa	ibidem	69 et 75	
Seta	30	Syrupus alter solutiuus ro=	
Σικκόν	38	satus	70
Sireum	205	Syrupus solutiuus ex flori=	
Species alefanginæ	176	bus persicorum	71
Spina alba	143	Syrupus uiolatus composi=	
Squingebin	182	tus	77
Stangebin	ibidem	Syrupus uiolatus ex infu=	
Suleich	214	sione uiolarum	78
Sycaminea	212	Syrupus uiolatus de succo	
Sycomora	ibidem	uiolarum	80
Syrupus de corticibus citri		Syrupus uiolatus ex deco=	
17		ctione uiolarum, ibidem	
Syrupis] an antiqui uteren=		Syrupus iuiubinus simplex	
tur	ibidem	84	
Syrupus de acetositate ci=		Syrupus iuiubinus compo=	
tri	52	situs	ibidem
Syrupus de stœchade	56	Syrupus de papauere sim=	
Syrupus rosatus simplex		plex	90
64		Syrupus de papauere com=	
Syrupus rosatus simplex de		positus	ibidem
succo rosarum	65	Syrupus de quinq; radici=	
Syrupus rosatus simplex de		bus	93.106
infusione rosarum recen=		Syrup. acetosus simplex	94
		Syrup	

I N D E X.

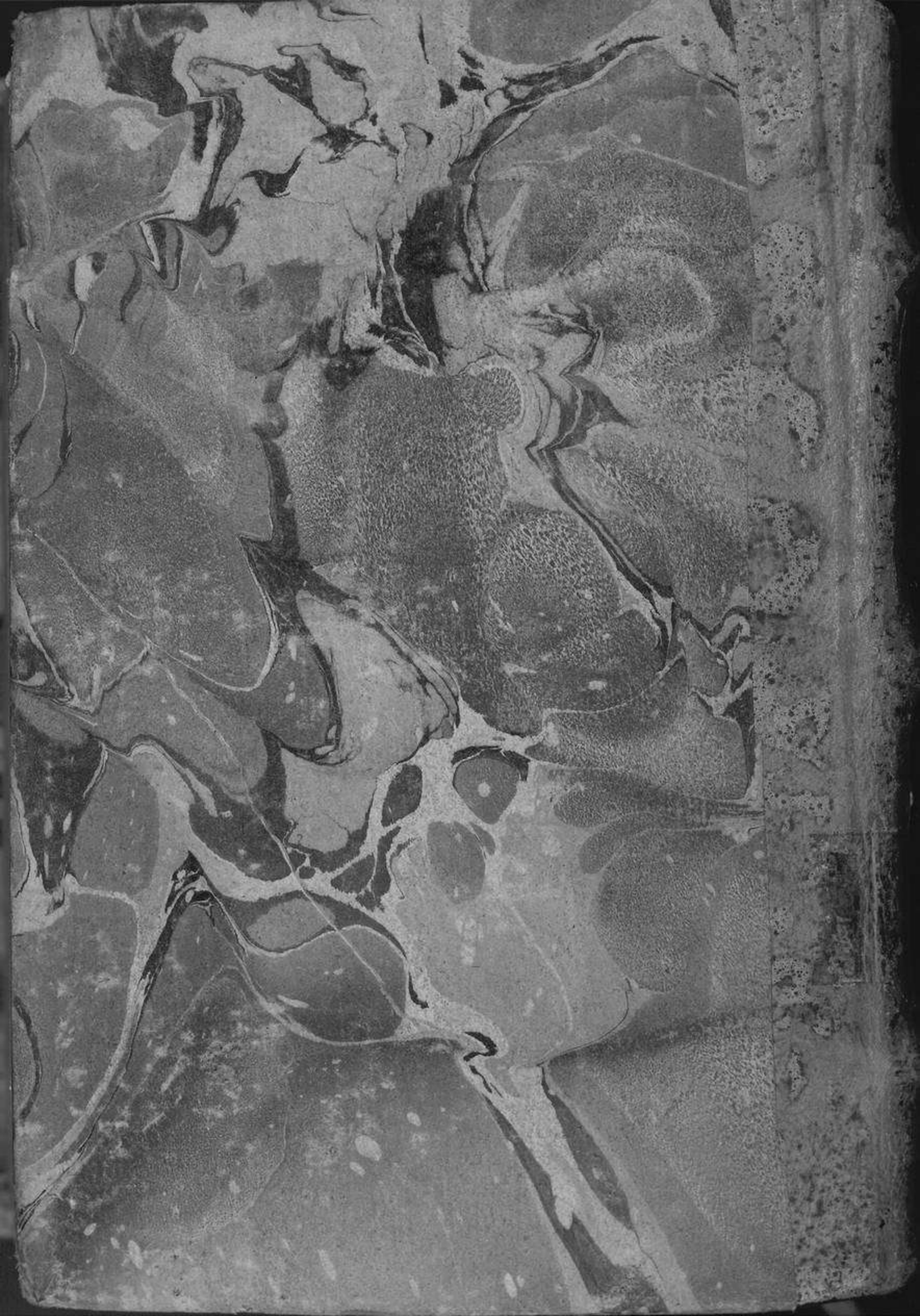
Syrupus acetosus cum ra- dicibus 98	Syrupus de epithymo 133
Syrupus de duabus radici- bus cum aceto ibid.	Syrupus de enpatorio 136
Syrupus de duabus radici- bus sine aceto ibid.	Syrupus de liquiritia 148
Syrupus de quinque radici- bus 106.93	Syrupus de hyssopo 150
Syrupus bisantinus sine a- ceto 110	Syrupus de prassio 153
Syrupus bisantinus cum a- ceto ibidem	Syruporum pectoraliū or- do ibidem
Syruporum acetū recipien- tium ordo 111	Syrupus de capillis Vene- ris 155
Syrupus acetosus diarrho- don 115	Syrupus de calamētho 156
Syrupus acetosus diachy- lon ibidem	Syrupus de endiuiā Genti- lis 157
Syrupus acetosus de succis herbarum 116	Syrupus de endiuiā simplex 159
Syrupus de pomis simplex 117	Syrupus de succo endiuiæ ibidem
Syrupus de pomis Sabor 121	Syrupus de endiuiā compo- situs ibidem
Syrupus de agresta 124	Syrupus de cichorea Nico- lai ibidem
Syrupus de fumo terræ 126	Syrupus de cichorea Gu- lielmi Placentini 161
Syrupus de absinthio 129	Syrupus myrtinus 163
Syrupus de mentha 131	Syrupus myrtinus simplex ibidem
	Syrupus myrtinus compo- situs ibidem
	Syrupus de matricaria 166

I N D E X.

Syrupus de artemisia	167			T	
Syrupus myrachinus	172	Taraxacon			162
Syrupus nenufarinus com-		Tut			214
positus	174			Z	
Syrupus nenufarinus sim-		Zucharum uiolatum			198
plex		ibidem Zulapon			80

F I N I S.

L V G D V N I,
 Excudebat Ioannes Pullonus
 aliàs de Trin.

BRASAUOLI
EXAMEN
SIMPLICIUM

XXV-7.7